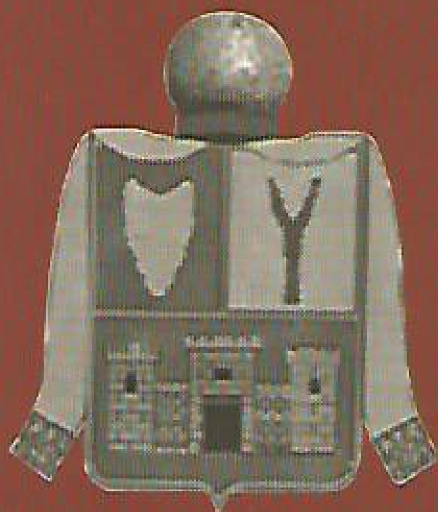
Tülay Çulha

Karaycanın Kısa Sözvarlığı

Karayca-Türkçe Kısa Sözlük

Dil ve Edebiyat Dizisi 6
İstanbul 2006

Tülay Çulha: 10 Ocak 1975 tarihinde Kayseri'de doğan Tülay Çulha, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü bitirdi (1998). Mersin'de Türkçe öğretmenliği yaptığı sırada Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Türk Dili Yüksek Lisans eğitimine başladı. Yüksek lisans çalışmasını 2000 yılında Araştırma görevlisi olarak göreve başladığı Kocaeli Üniversitesi'nde, *Karaylar ve Karayca* başlıklı teziyle tamamladı.

Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eski Türk Dili doktora programına devam etmektedir. Prof. Dr. Aysu Ata danışmanlığında "Kırım Karaycasıyla Yazılmış Bir Mecuma" başlıklı tezini hazırlamaktadır. Halen Kocaeli Üniversitesi bünyesinde Araştırma Görevlisi olarak görev yapmaktadır.

Bu çalışmalarının dışında Kıpçak grubu Türk Dilleri ve özellikle Karayca üzerine çalışmalarına devam etmektedir. Prof. Dr. Henryk Jankowski'nin yardımlarıyla öğrenmiş olduğu İbrani harfli Karayca metinlerini okumaya devam etmektedir.

Çalışmaları: "Sereya Şapşal'a göre Kırım Karay Türkleri", *Türk Dilleri Araştırmaları*, 12, İstanbul 2002: 97-188. Ankara Üniversitesi, DTCF, Türk Dili ve Edebiyatı Yayınları arasında 2006'da çıkan *DTCF'de Türkoloji'nin Öyküsü*, adlı ortak çalışmanın yazarları arasındadır. Bu çalışmaların dışında Polonya'da Prof. Dr. Henryk Jankowski başkanlığında yürütülen ve günümüze değin yayımlanmış olan Karayca dergilerin CD ortamına aktarılması projesinde de görev almıştır. Bu çalışmaların dışında W. Radloff tarafından yayımlanan *Proben der Volkslitteratur der Nördlichen Türkischen Stämme,*adlı eserin VII. Cildi'nin yazıçevrimini yapmaktadır.

Karaycanın Kısa Sözvarlığı
Karayca-Türkçe Kısa Sözlük

Tülay Çulha

Dil ve Edebiyat Dizisi: 6
Yayımlayan: Mehmet Ölmez
molmez@yildiz.edu.tr

İletişim adresi:
Mehmet Ölmez
YTÜ, Fen-Ed. Fak. T.D.E.
Davutpaşa Yerleşimi
34210 Esenler-İSTANBUL

Yayımlayan
Kebikeç Yayınları
Sanat Kitabevi
Karanfil Sok. 5/60
06650 Kızılay-Ankara
Tel. (90.312) 418 62 03
Tel. (90.312) 425 93 77

İstanbul 2006
ISBN 975-7981-36-2

Bu kitap "Kitap Matbaası"nda basılmıştır.
Tel. (0212) 567 48 84

Tülay Çulha

Karaycanın Kısa Sözvarlığı

Karayca-Türkçe Kısa Sözlük

Dil ve Edebiyat Dizisi 6

İstanbul 2006

İçindekiler

ÖNSÖZ

Çalışmam, Kıpçak grubu Türk Dilleri ve Karayca çalışanlara kaynak teşkil etmesi ve yapılacak çalışmalara yardımcı olması amacıyla ortaya çıkmıştır. Ülkemizde bu konuda yapılmış çalışmaların azlığı da beni bu çalışmaya yönlendirmiştir.

Çalışmamı yaparken büyük ölçüde N. A. Baskakov, A. Zayançkovski'nin başkanlıklarında hazırlanan, *Karaimsko-Russko-Polskiy Slovar* adlı sözlükten ve yüksek lisans çalışmamın sözlük bölümünden yararlandım. Sonuçta ortaya çıkan çalışma, Karaycanın kısa sözlüğü oldu. Daha kapsamlı, daha büyük bir sözlük hazırlamak daha uzun bir zaman gerektireceğinden başlangıç mahiyetindeki çalışmamı yayımlayıp daha sonra geliştirmeyi uygun gördüm.

Çalışmayı oluştururken bir yöntem oluşturmaya çalıştım; sözcüklerin hangi diyalekte ait olduğunu sözcüğün yanında italik olarak belirttim: *h* Haliç, *k* Kırım, *t* Trakay. Aynı zamanda bir sözcüğün birden fazla biçimi varsa onları da madde başında hangi diyalekte ait olduğunu belirterek yan yana verdim. Bunu yaparken amacım diyalektler arasındaki fonetik farklılıkların da görülebilmesini sağlamaktır. Sözcüğün anlamını verdikten sonra etimolojisini yapmaya çalıştım. Alıntı sözcüklerin hangi dilden alıntı olduğunu -tespit edebildiğim ölçüde- gösterirken asıl yazılarıyla da vermeye çalıştım. Orjinalini tespit edemediğim sözcüklerde hangi dilden alıntı olduğunu *Karaimsko-Russko-Polskiy Slovar*'da olduğu gibi verdim. İbranice sözcüklerin asıl biçimlerini -bulabildiğim ölçüde ve yardımını esirgemeyen Prof. Dr. Marcel Erdal'ın yorumları doğrultusunda- ME kısaltmasıyla verdim. Türkçe olan sözcüklerin ilk olarak Eski Türkçede yer aldığı şeklini A. von Gabain, *Eski Türkçenin Grameri*, (Çeviren: Mehmet Akalın, TDK Yay. Ankara 1995)'den verip; Sir Gerard Clauson, *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish*, (Oxford 1972) adlı eserdeki -hece sistemine göre sıralandığı için, genel kullanımı kolaylaştırmak amacıyla- sayfa numarasını verip, aslî uzunlukları Talat Tekin, *Türk Dillerinde Birincil Uzun Ünlüler*, (Simurg Yay. Ankara 1995) kitabında yer alan sayfa numarasıyla verdim. Ayrıca sözcüklerin,

Kıpçak grubu içinde, Codex Cumanicus ve Kazakçada ne şekilde yer aldığını da gösterdim. Bu sözlükler abc sistemine göre sıralandığı için sayfa numarasını belirtmedim. Bunların yanı sıra akrabalık adları ve sontakıları verirken, Yong-Sŏng Li'nin, *Türk Dillerinde Akrabalık Adları* (Simurg Yay. İstanbul 1999), *Türk Dillerinde Sontakılar* (Kebikeç Yay. İstanbul 2004) çalışmalarından yararlandım ve kullandığım ölçüde sayfa numaralarını da belirttim. Ayrıca Moğolca alıntı sözcükler için Lessing (Los Angeles 1960)'in *Mongolian-English Dictionary* adlı sözlüğünü kullandım ve sözcüklerin yer aldığı sayfa numarasını verdim. Çalışmada Rusçadan alıntı yapılan sözcüklerin gittikleri Latince biçimlerine yer verilmemiş, Rusçada olduğu gibi verilmiştir.

Sözlüğü hazırlarken yer verdiğim sözcükler, *Karay Koltxaları, Maxtav Çozmaxları, Karay Yırları, Onarmax* dergisi, Kırım Karaycasıyla yazılmış *Mecuma*'dan alınmıştır.

Sözlüğü hazırlarken hiçbir konuda yardımını, bilgisini ve kaynaklarını esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. Mehmet ÖLMEZ'e teşekkür etmek istiyorum.

Tülay ÇULHA
Kocaeli

GİRİŞ

Karayca

Karaylar ya da Karaimler, Hazarlar döneminde (VII- XI)[1] Musevîliği kabul etmiş az sayılı bir Türk topluluğudur. Karaylar son zamanlara kadar küçük gruplar halinde Litvanya'da (Vilnius'ta 146, Trakai'da 68, Panevezis'te 25, dağınık olarak 35 olmak üzere toplam 273 kişi), Polonya'da (Varşova'da 23, Grandsk'ta 9, Vroslav'da 11, bu şehirlerin dışında 2 kişi olmak üzere toplam 45 kişi)[2] Ukrayna'da Lutsk ile Halicz kentlerinde ve Türkiye'de de (İstanbul'da) yaşamaktadır. Eski SSCB'de yaşayan Karayların toplam sayısı, 1959 sayımına göre 5900 idi; 1979'da bu sayı 3341 iken 1989 sayımında 2803; 2001 ve 2002 yıllarında yapılan sayımda ise 318 olarak verilmiştir[3]. Daha önceki istatistiklere göre 6000 olan nüfusun her geçen yıl azalması, asimilasyon (erime) ve göç ile açıklanabilir.

Türk toplulukları arasında önemli bir yer tutan Karayların adı, bağlı oldukları mezhepten gelmektedir. *karaim* sözcüğü, Aramî-İbranî dilinde *kara*, Arapça قارئه (karie) "okumak" anlamındaki eyleme *im* çoğul eki getirilerek türetilmiştir. İbranice קראים "Karaim" sözcüğü ise "kutsal yazıyı okuyanlar" anlamında kullanılır. *Karaim, Karaım, Karain, Karait*, ve hatta *Karavin* ve *Karaymen* olarak günümüze kadar gelmiştir.

Karayların kökenlerine ait en önemli bilgiyi dilleri oluşturur. Karayca, Türk dilleri arasında Kıpçak grubuna dahildir. Talat Tekin'in yapmış olduğu tasnifte ise Haliç Diyalekti, *tawlı* grubunun *yıl* alt bölümü içerisinde *its* alt-bölümüne girer; Troki (Trakay)

---

1 Z. V. Togan, "Hazarlar ", *İslam Ansiklopedisi*, MEB Yayınları, C.5, İstanbul 1988, s. 397.

2 L. Adamczuk, H. Kobeckaite, S. Pilecki, *Karaimi na Litwie i w Polsce*, Warszawa 2003.

3 Adamczuk / Kobeckaite, Piecki, a.g.e., s. 34.

Diyalekti ise, aynı grubun *kel-* bölümcüğünün *toğuz* alt bölümcüğüne dahildir.[4]

Karayca metinlerden anlaşıldığına göre Karayların, Bulgar, Hazar, Uz-Peçenek ve Kıpçak Kumanlarıyla karşılıklı etkileşimi sonucu Karayca doğmuştur.[5] İkinci Dünya Savaşına kadar Karaycanın üç diyalekti vardı: Troki (Trakay), Haliç- Lutsk ve Kırım diyalektleri. Bunlardan Kırım Karaycası çok önce Kırım Tatarcası tarafından sömürülmüştür. Troki (Trakay), Haliç- Lutsk diyalektlerinin de bugün Slav dillerince hemen tümüyle sömürülmüş olduğu söylenebilir.[6] Troki ve Haliç- Lutsk diyalektleri arasındaki farklar fazla olmamakla beraber ayrılıklar daha çok fonetik alandadır.

Karaycada Arapça ve Farsça alıntı sözcükler az sayılmayacak ölçüdedir. Bu durum Karayların uzun süre doğrudan İslam kültürünün etkisi altında kaldıklarını; Müslüman Türk halklarıyla, Tatarlarla yakın ilişkide olduklarını gösterir. Ayrıca İbrani yazı dilinin etkisiyle Karaycanın sözdizimi büyük ölçüde değişmiştir. Bütün bu etkilere rağmen Karayca, arkaik özellikler taşıması bakımından Türk Dilleri arasında önemli bir yere sahiptir. Örneğin Eski Türkçede yer alan *baz* "dirlik, huzur"; *iŋir* "akşam" sözcüklerinin hala kullanılır olması, *kiyik* sözcüğünün "yabani hayvan" anlamıyla kullanılması anlambilimi açısından eskicil özellikler taşıdığına kanıt olarak gösterilebilir. Bunun yanında Eski Türkçe bir çok sözcüğün Karayca da hala kullanılıyor olması ve hem Tarihî hem modern Kıpçak dilleriyle ortak bir söz varlığı bulunması da dikkate değer bir özelliktir.

4 Talat Tekin, "Türk Dil ve Diyalektlerinin Yeni Bir Tasnifi", *Erdem*, C.13, 1989: 141- 168.

5 W. Zayançkowski, "Karaylar ve Onların Folkloru", *Türk Kültürü Araştırmaları Dergisi*,. S: 1-2, C 17-21, 1979- 1983, s.315.

6 Talat Tekin, Mehmet Ölmez, *Türk Dilleri/Giriş*, Yıldız, İstanbul, 2003: 127-128.

Karaylar dillerini 1930'lu yıllara kadar İbrani, Latin ve Kiril alfabeleri ile yazmışlardır. Pek çoğu dinî metin içeren elyazmaları ise İbrani alfabesiyledir.[7]

Günümüzde Litvanya'da yaşayan -yaklaşık- 273 Karay içerisinde Karaycayı konuşanlar vardır. Bunlar Vilnius ve Trakai'da oturmaktadır. Polonya'da yaşayan Karaylar içinde ise bu dili kullanan pek kalmamış gibidir. Sadece eski kuşaktan olanların pek azı bu dili anlamaktadır.

Karaylar hakkında yapılan çalışmalar içinde, en eski ve en önemlisinin Sereya Şapşal'ca (1873-1961) 1928 yılında *Türk Yılı*'nda yayımladığı "Kırım Karay Türkleri" adlı makalesinin olduğunu söyleyebiliriz.[8] Bu makalede Şapşal, Karayların dinine, tarihine ve yaşadıkları coğrafyalara değindikten sonra Karayların edebiyatından örnekler verir. Kısa bir Karayca ve Türkçe sözlükle tamamladığı çalışmasında konuyla ilgili önemli kitap ve makalelerden de bahsederek alıntılar yapar. Önemli bir diğer çalışma da Kowalski'nin Troki Diyalektinden metinlerin yer aldığı ve bu metinde geçen sözcüklerin kısa bir sözlüğünün yer aldığı Almanca çalışmasıdır.[9]

Karaylarla ilgili yapılan önemli bir faaliyet de 19- 21 Eylül 2003 tarihleri arasında Varşova'da yapılan "Karaj Kiuńlari" başlıklı, "Heritage of Karaims in Present Europe" konulu sempozyumdu. Dünyanın çeşitli yerlerinde yaşayan Karayların ve bilim adamlarının bir araya geldiği toplantının bildirileri Mariola Abkowicz ve Henryk Jankowski tarafından kitap haline getirildi.[10]

7 Tekin/ Ölmez, a.g.e., ss. 127.

8 Tülay Çulha, "Sereya Şapşal'a Göre Kırım Karay Türkleri", *Türk Dilleri Araştırmaları*, C.12, İstanbul 2002: 97-188.

9 Kowalski, Tadeusz, *Karaimische Texte im Dialekt von Troki*, Krakov 1929. Bu çalışmanın sonunda yer alan Karayca Almanca sözlüğün Türkçeye tercümesi Kemal Aytaç tarafından yapılmıştır: Kemal Aytaç, *Karayim Lehçesi Sözlüğü*, Engin Yay. Ankara 1996.

10 Mariola Abkowicz, Henryk Jankowski, *Karaj Kiuńlari*, Bitik, Wroclaw 2004.

Karayca ile ilgili yapılan bir çalışma, Prof. Dr. Eva Agnés Csato ve Karaim Comunity tarafından gerçekleştirilen, ancak henüz ulaşamadığım, *Karaim CD Project*'tir.

Litvanya ve Polonya'da yaşayan Karayların etno-sosyolojik yapısını inceleyen bir araştırmanın sonuçlarının yer aldığı *Karaimi na Litwie i w Polsche* adlı kitap da Karaylarla ilgili son dönemlerde yapılmış önemli bir çalışmadır.[11]

Mark Lawrinoviç'in Karaycayı ve kendi kültürlerini yarınlara bırakmak ve gelecek kuşaklara aktarmak amacıyla hazırladığı ve yayımlamadığı, sadece kendi çevresindekilere verdiği çalışmalar da Karayların dilleri ve folkloru hakkında kaynak teşkil etmektedir. Bu eserler, hem Karay dinine ait anlatılar ve masallar, hem de diğer Türk dillerinden Karaycaya aktarılan masallar içeren çalışmalardır.[12]

Karaylarla ilgili bir diğer çalışma da Michail Zajonçkovskis'in hazırlamış olduğu asker Karaylar ve onların resimleriyle yaşam öykülerini anlatan kitap, görsel malzeme teşkil etmektedir.[13]

Karaycayla ilgili elimde bulunan en eski yayın, Karay dualarının ve bunların Litvanca karşılıklarının yer aldığı *Koltchalar*[14] adlı eserdir.

2000 yılında vefat eden Litvanya Karaylarının din başkanı Hazan Mikolas Firkoviç'in hazırlayıp yayımladığı çalışmalar, Karayca eserler arasında önemli bir yere sahiptir. Bunlardan *David' Biyniń Machtav Čozmachlary*,[15] Karaim mezhebinin kurucusu Anan ben David'in övgü ilahilerinin yer aldığı dini bir eserdir. *Karaj Koltchalary*[16], Karayların belli dönemlerde ve belli yerlerde okumaları gereken duaların yer aldığı bir kitaptır. *Mień Karajče Ürianiam*[17], Karayca öğretmek amacıyla yazılmış pratik Karayca gramer ve konuşma kılavuzudur. *Šelomonun Mašallary*[18], bu eser de Ahd-i Atik (Kitab-ı Mukaddes)'in bir kitabıdır. Gençlere Tanrı korkusu, hakikat, vicdan, hayırseverlik ve saygı gibi inanç ve ahlakî değerleri öğretir. Eser, 1798'de bir din adamı tarafından yazılmış İbranice el yazmasının Litvanya alfabesi ve yaygın Türk alfabesiyle yazı çevrimini içermektedir. *Karaj Kalendary*[19], 2001-2051 yılları arasında Karayların ibadet ve bayram günlerini gösteren bir takvimdir. *Карай Йырлары*[20], Karay şairlerinin yazmış olduğu şiirlerin, şarkıların yer aldığı Kiril harfleriyle basılmış bir kitaptır.

Čypčychlej Učma Trochka , Lietuva Karajlarnyn Jyrlary[21], Litvanya Karaylarının şiirlerini ve şarkılarını yazarlarına göre tasnif ederek veren bir kitaptır. Firkoviç'in *Karaj Jyrlary* adlı eserinde yer alan şiirleri de içeren kitap Litvanya alfabesiyle yazılmıştır.

Şu an yürütülmekte olan önemli bir çalışma da Karayların ikinci dünya savaşı öncesinde ve savaş döneminde çıkan dergilerinin CD ortamına aktarılması projesidir.

Aleksander Dubiński'nin *Caraimica*[22] ise yazarın Karayca üzerine İngilizce, Türkçe, Lehçe ve Rusça kaleme aldığı makalelerin yer aldığı bir kitaptır.

Karaycayla ilgili yayımlanan sözlüklere gelince, şüphesiz elimizdeki en önemli sözlük Baskakov ve Zayançkowski'nin de içinde

---

11 Lucjan Adamczuk, Halina Kobeckaite, Szymon Pilecki, *Karaimi Na Litwie i w Polsche*, Warszawa 2003.

12 Mark Lavrinovič, *Aziź Jazyšnyn Jomachlary*, Troch 2003., Mark Lavrinovič, *Bir Bar Ėdi*, Troch 2003, Mark Lavrinovič, *Karyndašlarymyznyn Chaznasy*, Troch 2002.

13 Michail Zajonçkovskis, *Karajlar Javanlychta (Karaims on Military Service)*, Letuvos Nacionalinis Muziejus, Vilnius 2000.

14 Szymon Firkowicz, *Koltchalar*, Wilno 1935.

15 Mikolas Firkoviçüs, *David' Biyniń Machtav Čozmachlary*, Danielius, Vilnius 1994.

16 Mykolas Firkovičius, *Karaj Koltchalary*, Vilnius, 1993.

17 Mykolas Firkovičius, *Mień Karajče Ürianiam*, Danielius, Vilnius, 1996.

18 Mykolas Firkovičius, *Šelomonun Mašallary*, TDK Yayınları, Ankara 2000.

19 Mykolas Firkovičius, Karina Firkavičiūtė, Vladimiras Maškevič, *Karaj Kalendary*, Maketavo 2001.

20 Mykolas Firkovičius, *Карай Йырлары*, Вильнюс1989.

21 Karina Firkavičiūtė, *Čypčychlej Učma Trochka* , Lietuva Karajlarnyn Jyrlary, Vilnius, 1997.

22 Aleksander Dubinski, *Caraimica*, Warszawa 1994.

yer aldığı grubça hazırlanan[23] ve bizim de büyük ölçüde yararlandığımız, Karayca-Lehçe-Rusça sözlüktür. Ayrıca B. Levi'nin hazırlamış olduğu Karaycanın Kırım diyalektinin Rusça-Karayca[24] sözlüğünü de belirtmek gerekir.

Radloff, yapmış olduğu derlemelerin VII. cildinde[25] Kırım ağızları adı altında derlediği, Karayca malzemeleri vermiştir. İbrani alfabesiyle basılmış eserin bir kısmının kiril harfli yazı çevrimiyle birlikte verilirken büyük bölümü İbranicedir. Daha sonra yazı çevrimini yapacağımız derlemeler, Kırım Karaycasıyla ilgili zengin halk edebiyatı malzemesi içermektedir. Karayca bulmacalardan atasözlerine, Halk hikayelerinden masallara, şiirlere ve Rus Tiyatro eserlerinin Karaycaya tercümesine kadar bir çok malzeme yer almaktadır.

Ayrıca son yıllarda Karaycayla ilgili Henryk Jankowski'nin çalışmalarını sıralamak yerinde olacaktır:

Henryk Jankowski, "Karaimska księgowość na Krymie", *Karaj Kiuńlari*, Bitik, Wroclaw 2004: 46-53.

—, "A Bible Translation into the Northern Crimean Dialect of Karaim", *Studia Orientalia*, 82, 1997: 1-84.

—, "On the Language Varieties of Karaims in the Crimea", *Studia Orientalia*, 95, 2003: 109-130.

—, "Position Of Karaim Among The Turkic Languages", *Studia Orientalia*, 95, 2003: 131-153.

—, "Karaims of The Crimes And Eastern Europe: Some Questions Of Ethnicity And Identification", *Studia Orientalia*, 2004.

—, "The Contents of Katyk's Mejuma" Yayımlanmamış makale.

—, "Two Prayers For The Day of Atonement Translated into The Luck-Halicz Dialect of Karaim", Yayımlanmamış makale.

23 N. A. Baskakow, A. Zayançkowski, *Karaimsko-Russko-Polskiy Slovar*, Moskova 1974.

24 B. Levi, *Русско-Караимский Словарь (Урус-Карай Сөздик)*, Odessa 1996.

25 W. Radloff, *Proben der Volkslitteratur der Nördlichen Türkischen Stämme*, CiltVII, Akademi Yay. St.Petersburg 1896.

—, "Reading Loose Sheets of Paper Found Among The Pages of Crimean Karaim *Mejumas*", *Mediterranen Language Review*, 16 (2005): 145-165.

Ayrıca Karayların folklorüyle ilgili çalışmalara, İstanbul Karaylarından merhum Çağatay Bedii Avramoğlu'nun iki çalışmasını verebiliriz.[26] Zayançkowski'nin Karayların folklorü ile ilgili makalesi de dikkate değer bir çalışmadır.[27]

Sözyapımı

Bu bölümde çalışmada yer alan ve türetme yoluyla yapılan sözcüklerdeki yapım eklerini maddebaşı olarak ekin görevini ve Türkiye Türkçesindeki kullanımını örneklerle verdik. Ayrıca her ekin OTG (Talat Tekin, *Orhon Türkçesi Grameri*, Ankara 2000), ETG (A. von Gabain, *Eski Türkçenin Grameri*, Çev: Mehmet Akalın, TDK Yay. Ankara 1995), OTWF (Marcel Erdal, *Old Turkic Word Formation*, Wiesbaden 1991) ve CC (Karl Grønbech, *Komanisches Wörterbuch*, Kopenhagen 1942)'da yer alıp almadığını inceleyerek; yer aldığı takdirde CC'da sayfa numarasına, diğer eserlerde ise madde başına gönderme yaparak yer verdik.

Karayca-Türkçe Sözlük

Çalışmayı oluştururken; sözcüklerin hangi diyalekte ait olduğunu sözcüğün yanında italik olarak belirttim: *h* Haliç, *k* Kırım, *t* Trakay. Aynı zamanda bir sözcüğün birden fazla biçimi varsa onları da madde başında hangi diyalekte ait olduğunu belirterek yan yana verdim. Bunu yaparken amacım diyalektler arasındaki fonetik farklılıkların da görülebilmesini sağlamaktır. Sözcüğün anlamını

26 Çağatay Bedii Avramoğlu, "İstanbul Karay Türklerinde Nişan ve Düğün Adetleri", *Türk Yurdu*, 2. C, Sa: 12, Mart 1961: 33-34. Çağatay Bedii Avramoğlu, "Karay Türkleri Hakkında Bir Bibliyografya Denemesi", *Türk Kültürü Araştırmaları, I*, TKAE, Ankara 1964: 170-179.

27 W. Zayançkowski, "Karaylar ve Onların Folkloru", *Türk Kültürü Araştırmaları Dergisi*, XVII-XXII, Ankara 1979- 1983: 313-361.

verdikten sonra etimolojisini yapmaya çalıştım. Alıntı sözcüklerin hangi dilden alıntı olduğunu -tespit edebildiğim ölçüde- gösterilen asıl yazılarıyla da vermeye çalıştım. Orjinalini tespit edemediğimiz sözcüklerde hangi dilden alıntı olduğunu *Karaimsko-Russko-Polskiy Slovar*'da olduğu gibi verdim. İbranice sözcüklerin asıl biçimlerini -bulabildiğim ölçüde ve yardımını esirgemeyen Prof. Dr. Marcel Erdal'ın yorumları doğrultusunda- ME kısaltmasıyla verdim. Türkçe olan sözcüklerin ilk olarak Eski Türkçede yer aldığı şeklini, A. von Gabain, *Eski Türkçenin Grameri*, (Çeviren: Mehmet Akalın, TDK Yay. Ankara 1995) den verip; Sir Gerard Clauson, *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish*, (Oxford 1972) adlı eserdeki -hece sistemine göre sıralandığı için, genel kullanımı kolaylaştırmak amacıyla- sayfa numarasını verip, aslî uzunlukları Talat Tekin, *Türk Dillerinde Birincil Uzun Ünlüler*, (Simurg Yay. Ankara 1995) kitabında yer alan sayfa numarasıyla verdim. Ayrıca Kıpçak grubu içinde, Codex Cumanicus ve Kazakçada ne şekilde yer aldığını da gösterdim. Bu sözlükler abc sistemine göre sıralandığı için sayfa numarasını belirtmedim. Bunların yanı sıra akrabalık adları ve sontakıları verirken, Yong-Sŏng Li'nin, *Türk Dillerinde Akrabalık Adları* (Simurg Yay. İstanbul 1999), *Türk Dillerinde Sontakılar* (Kebikeç Yay. İstanbul 2004) çalışmalarından yararlandım ve kullandığım ölçüde sayfa numaralarını da belirttim. Ayrıca Moğolca alıntı sözcükler için Lessing (Los Angeles 1960)'in *Mongolian-English Dictionary* adlı sözlüğünü kullandım ve sözcüklerin yer aldığı sayfa numarasını verdim. Çalışmamda, Rusçadan alıntı yapılan sözcüklerin gittikleri Latince biçimlerine yer verilmemiş, sözcükler, Rusçada olduğu gibi verilmiştir.

Dizinler

Türkçe-Karayca Dizin

Türkçe- Karayca dizin bölümünde Sözlük bölümünde yer alan Karayca sözüklere vermiş olduğumuz karşılıkları madde başı yaparak bir dizin oluşturmaya çalıştım. Bunu yapmakatki amacım, çalışmanın daha rahat kullanılmasına katkı sağlamak idi.

Sıralamayı yaparken abc sıralmasını esas aldım. Ayrıca bir sözcüğü madde başı verirken onunla ilişkili sözcükleri de alt madde olarak sıraladım:

küçük: kiçi

küçük çocuk: tıfıl

küçük dağ: tavçeh

küçük dalga: tolhunçoh

küçük düşürmek: yuvuzlat-, bırçla-

küçük ev: yuvçök

Köken Dizini

Karayca sözcüklerin etimolojisini yapmaya çalışırken sözcüklerin, -bulabildiğim ölçüde- alıntı yapılan dillerdeki orijinal biçimlerini vermeye çalıştım. Köken dizininde ise bu dilleri gruplandırarak sözcükleri listeler halinde verdik. Köken dizini oluştururken bu dilleri; Türk Dilleri dışındaki dillerin dizini (Arapça, Ermenice, Farsça, Fransızca, İbranice, İngilizce, Lehçe, Moğolca, Orta Farsça, Rusça, Sanskritçe, Soğdca, Yunanca) ve Türk Dilleri Dizini (Azerice, Kıpçak- Kuman (Kodeks Kumanikus), Eski Türkçe, Karaçay- Balkar, Genel Türkçe, Kazakça, Kırgızca, Divan-ı Lugati't-Türk, Türkiye Türkçesi, Uygurca) olarak grupladırdım.

SÖZYAPIMI

+a-: ET *+A-* (OTG § 180, ETG § 85, OTWF § 5.11, CC § 312)
Addan eylem türeten ektir, tıpkı Türkçedeki *boş* > *boş+a-*, *kan* > *kan+a*-eylemlerinde olduğu gibi:
aşa- "yemek yemek" < *aş*

+aç: ET *+Xç* (OTG § 152, OTWF § 2.12)
Addan ad türeten yapım ekidir, eklendiği sözcüğe büyütme ve küçültme işlevi katan vurgulu bir ektir. Ad ve sıfat niteliğinde sözcükler türetir. Krş. TT. *top* > *topaç*, *ana* > *anaç*, *bakır* > *bakraç* sözcüklerinde olduğu gibi:
artıhaç "artık, fazlalık" < *artıh*

+ak: ET *+Ak* (ETG § 59, OTWF § 2.34)
Addan ad türeten yapım ekidir, küçültme, sevimlileştirme işlevi olan bir ektir, genellikle tek heceli sözcüklere gelerek benzetme ve küçültme işleviyle sözcükler türetir. Krş. TT. *oğul* > *oğl+ak*:
başak "başak, buğday başağı" < *baş*

+An: ET *+An* (OTG 151, ETG § 56, OTWF § 2.51)
Bağlılık, güçlendirme ve çokluk görevindeki bir ektir. Krş. TT. *ogıl* > *oglan*, *er* > *eren* sözcüklerinde olduğu gibi:
erän "becerikli, bilgili" < *er*

+(A)r-: ET *+Ar-* (OTG § 182, OTWF § 5.45, CC § 312)
Adlardan eylem yapan bu ek ET döneminden itibaren günümüz Türk dillerinde görülür, eklendiği sözcükten esas olarak dönüşlü eylemler türetir, krş. TT. *ak* > *ağar-*, *kara* > *karar-*:
ahar- "ağarmak, beyazlamak" < *ak*
azar- "küçülmek, azalmak, kısılmak" < *az*

-ar-, -Xr-: ET *-Xr-,-Ar-*(OTG § 225, ETG § 161, OTWF § 7.51, 52, CC § 313)
Eylemden eylem türeten yapım ekidir, geçişli eylemler türetir,

krş. TT. *git-* > *gider-*, *on-* > *onar-*:
aşır- ~ *aşur-* "geçirmek, aşırmak" < *aş-*
başır- "eğilmek, baş eğmek" < *baş*
belgir- "belirtmek, işaretlemek" < *belgi*
çıhar- "çıkarmak" < *çıh-* < **taşık-ar-*

+Ay-: ET *+Ad-* (OTG § 181, ETG § 86, OTWF § 5.43, CC § 312)
Bir şey olmak ya da yapmak anlamına gelen, addan dönüşlü eylemler türeten bir yapım ekidir:
bükräy- "eğilmek, meyletmek" < **bük-ür+äd-* > *büküräy-*
enkäy- "bükülmek, eğilmek, eğriltmek" < *eŋ-ük+äy-* < *eŋ-ük+äd-*
kartay- "ihtiyarlamak, yaşlanmak" < *kart+ay-* < *kart+ad-*
kınhıray- "eğilmek, eğrilmek" < *kınhır+ay-* < *kınhır+ad-*
körkäyt- "güzelleştirmek" < *körk-ey-t* < *körk-ed-t-*
küçäy- "kuvvetlenmek, güçlenmek" < *küç+äd-* < *küçäy-*

+At-: ET *+A-t-* (OTG § 180, 227, ETG 85, 165, OTWF § 5.11, 7.56, CC § 312, 314)
Addan eylem türeten *+A-* ekinin ettirgen eylemler türeten *-t-* eki ile kaynaşmasından oluşmuş birleşik bir ektir. Birleşmeyle *-t-* ekinin işlevi körelmiştir. Bu ek "yapma" bildiren geçişli eylemler türetir. Tıpkı Türkçedeki *don* > *donat-*, *düz* > *düzet-* , *göz* > *gözet-*:
atat- "ad koymak, isim vermek" < *at*
azizet- "kutsallaştırmak" < *aziz*
boşat- "boşaltmak; affetmek, bağışlamak" < *boş*

+CA: ET *+çA* (ETG § 45, CC § 311)
Aslında eşitlik benzerlik bildiren bir çekim eki olan *+CA* eki, kalıplaşma yoluyla zamanla addan sıfat, zarf ve ad türeten bir yapım eki olmuştur:
ahça "para, akçe" < *ah*
dostça "kadın arkadaş, kız arkadaş, eş" < *dost*
eyice "iyice, oldukça iyi" < *eyi*

+CAk: ET +*ÇAk* (ETG § 46, OTWF § 2.12, CC § 311)

Küçültme, sevgi ve kuvvetlendirme işleviyle zarf ve ad türeten bir ektir: krş. TT. *büyük* > *büyü(k)cek*, *ılık* > *ılı(k)cak*; *çabuk* > *çabu(k)cak*:

biti̇çek "mektupçuk, küçük mektup" < *bitik*

+CI: ET +*çI* (OTG § 153, ETG § 47, OTWF § 2.75)

Meslek mensubu ya da bir işi sürekli yapan anlamında adlar türetir. Türkiye Türkçesinin en işlek eklerinden birisidir. Birbirinden az çok farklı bir çok işlevi bulunur. Krş. TT. *boya* > *boyacı*, *göz* > *gözcü*, *yatırım* > *yatırımcı*, *inat* > *inatçı*, *akıl* > *akılcı*:

arabaçı "arabacı" < *araba*

avançı "şerir, kötülük yapan, habis, günahkâr" < *avan*

elçi "elçi" < *el*

elikçi "şakacı, alaycı" < *elik*

+Ar: ET +*Ar* (ETG § 204)

Asıl sayılardan üleştirme sayısı türeten bir ektir. asıl sayı adı niteliğindeki bütün sayılara gelebilir. Krş. TT. *bir* > *birer*, *dört* > *dörder*, *beş* > *beşer*:

dörtär "dörder" < *dört*

+gaç: ET +*gAç* (OTG § 158, OTWF § 2.43)

Addan ad üreten bir yapım ekidir. Eklendiği sözcüğe küçültme anlamı katar. Türkiye Türkçesinde kullanılmayan bir ektir:

ahaç "ağaç" < ET *ı*, *ıgaç*

+gına: ET +*kInyA* (OTG § 165, ETG § 31, OTWF § 2.13)

Addan ad türeten bir yapım ekidir. Kuvvetlendirme ve küçültme anlamında sözcük türetir. Türkiye Türkçesinde kullanılmayan bir ektir:

azhına "az biraz, bir parça" < ET. *azkınya* > *az*

+I-: ET +*I*- (OTG § 192, ETG § 85, OTWF § 5.42, CC § 312)

Addan geçişli ve geçişsiz eylemler türeten bir ektir. Eski Türkçede işlek olduğu halde eklendiği sözcüğün yalın durumu çok kez, bu kökün başka türevleri aracılığıyla ortaya konabilmektedir. Bu durum ekin Eski Türkçeden çok daha eski dönemlere ait olduğu izlenimini güçlendirmektedir.

Türkiye Türkçesinde bazı eski türetmeler biçiminde bulunmaktadır. Yeni türetmelere elverişli bir ek değildir. Öyle ki bazı türetmelerde ek sözcüklerle kaynaşarak ayrışmaz bir duruma gelmiştir. *ağır* > *ağrı*- örneğinde olduğu gibi:

balkı- "ışık vermek, ışık saçmak, parıldamak" < *balk*

+Ih-: ET +*Ik*- (OTG § 186, ETG § 91, OTWF § 5.44, CC § 312)

Oluş bildiren, addan geçişsiz eylemler türeten bir yapım ekidir. Eski Türkçede yaygın kullanıldığı halde Türkiye Türkçesinde sınırlı sayıda örnek bulunur. *aç* > *acık*-, *bir* > *birik*-, *göz* > *gözük*-, *geç* > *gecik*- örneklerinde olduğu gibi:

açıh- "acıkmak, aç olmak" < *aç*

+(X)l-: ET +*Il*- (ETG § 88)

Addan eylem yapım ekidir. Ünlü ile biten sıfatlardan "olma" bildiren eylemler türetir. Türkiye Türkçesinde sınırlı sayıda örnek bulunur: *duru* > *durul*-, *ince* > *incel*-, *küçük* > *küçül*-, *seyrek* > *seyrel*- örneklerinde olduğu gibi:

aşkarıl- "gösterilmek, meydana çıkarılmak" < *aşkar*

+(X)nçI: ET +*XnçI* (OTG § 172, ETG § 125)

Sıra sayı sıfatı türeten yapım ekidir. Türkiye Türkçsinde işlek bir ektir. Sayı adlarının tamamına gelebilir: *altı* > *altıncı*, *yedi* > *yedinci*, *on* > *onuncu* örneklerinde olduğu gibi:

beşinçi "beşinci" < *beş*

dörtünçü "dördüncü" < *dört*

egirminçi "yirminci" < *egirmi*

ekinçi "ikinci" < *eki*

ēkinci "ikinci" < *eki*

+kIrA-: **çoharah** "kaynak, memba, pınar" < bkz. T. Tekin, {-kIrA} ile ilgili makalesi (*Acta Orientalia Hungarica* 1982: 503-513)

+lA-: ET *+lA-* (OTG § 189, ETG § 89, OTWF § 5.12)
Addan eylem türeten yapım ekidir. Oldukça işlek bir ektir. Türkiye Türkçesinde de çok kullanılan bir ektir. Eklendiği sözcükten geçişli ve geçişsiz eylemler türetir: *avuç > avuçla-, bağ > bağla-, dış > dışla-, düz > düzle-, geniş > genişle-, kucak > kucakla-, sabah > sabahla-, yavru > yavrula-* örneklerinde olduğu gibi:

abayla- "saymak, saygı göstermek, değer vermek" < *abay*
adeplä- "öğretmek, tahsil etmek" < *adep*
ahçala- "para vermek" < *ahça*
alhışla- "takdis etmek, hayır dua etmek" < *alhış*
anıhla- "yapmak, imal etmek, hazırlamak" < *anuk*
anla- "anlamak" < *aŋ*
arzula- "istemek, arzu etmek" < *arzu*
avurla- "ağırlamak" < *avur*
başla- "başlamak" < *baş*
bayla- "bağlamak düğümlemek" < *bay* < *bağ*
beklä- "kitlemek, kilitlemek; doldurmak, dolmak" < *bek*
belgilä- "işaret etmek, işaretlemek" < *belgi*
bernälä- "hediye etmek, armağan etmek, bağışlamak" < *bernä*
bırçla- "lekelemek, küçük düşürmek" < *bırç*
cahtla- "acele etmek, acele davranmak" < *caht*
çuvla- "çatırdamak, şakırdamak" < *çuv*

+lAn-: ET *+lA-n-* (OTG § 189, 224, ETG § 89, 159, OTWF § 5.12, 7.211)
Addan eylem türeten yapım ekidir. *+lA-* ekiyle, *-n-* dönüşlülük ekinin birleşmesiyle ortaya çıkmış bir ektir. Krş. TT. *ayak > ayaklan-, can > canlan-, ev > evlen-, kurt > kurtlan-, yaş > yaşlan-*:

açuvlan- "kızmak, öfkelenmek, hiddetlenmek" < *açuv*
akıllan- "akıllanmak, uslanmak" < *akıl*
asayışlan- "rahatlamak, sakinlemek, tadını çıkarmak; (Tanrı katında) huzur bulmak" < *asayış*
bahatırlan- "cesaretlenmek" < *bahatır*
comartlan- "cömert olmak" < *comart*
erklän- "güçlenmek, kuvvetlenmek" < *erk*

+lAş-: ET *+lA-ş-* (OTG § 189, 226, ETG § 89, 164, OTWF § 5.12, 7.101)
Addan eylem türeten yapım ekidir. *+lA-* ekiyle, *-ş-* işteşlik ekinin birleşmesiyle ortaya çıkmış bir ektir. krş TT. *başka > başkalaş-, bir > birleş-, güzel > güzelleş-, sert > sertleş-*:
birläş- "birleşmek" < *bir*
dostlaş- "dost olmak" < *dost*

+lat-: ET *+lA-t-* (OTG § 189, 227, ETG § 89, 165, OTWF 5.12, 7.561)
Addan eylem türeten yapım ekidir. *+lA-* ekiyle, *-t-* ettirgenlik ekinin birleşmesiyle ortaya çıkmış bir ektir. Krş. TT. *beyaz > beyazlat-, rahat > rahatlat-*:
akıllat- "uslandırmak, aklını başına almasını sağlamak" < *akıl*
asayışlat- "rahatlatmak, sakinleştirmek, tadını çıkartmak" < *asayış*
buzlat- "ayazlatmak, dondurmak" < *buz*

+lI: ET *+lIg* (OTG § 167, ETG § 4, OTWF § 2.91)
Addan sıfat türeten işlek bir yapım ekidir. Sahip olma anlamında sıfatlar türetir.
Türkiye Türkçesinde de en işlek eklerden birisidir. Birbirine yakın ve farklı işlevlerde kullanılır. *benek > benekli, doğu > doğulu, güneş > güneşli, merak > meraklı* örneklerinde olduğu gibi:
abaylı "saygıdeğer, muhterem" < *abay*
açuvlu "hiddetli, öfkeli" < *açuv*
akıllı "akıllı, uslu" < *akıl*

alhışlı "takdis edilmiş, kutsal" < *alhış*
anlavlu "anlayışlı, bilgili" < *aŋla*
ayıplı "ayıplanmış, utanç verici bir iş yapmış" < *ayıp*
bahalı "pahalı, ederi, değeri yüksek" < *baha*
balkuvlu "ışıklı, parıltılı, parlak" < *balkuv*
belgili "işaretli, belirtili" < *belgi*
bilüvlü "tanıdık" < *bilüv*
biyançli "sevinçli, neşeli" < *biyanç*
borçlu "1. borçlu; 2. suçlu" < *borç*
canlı "canlı, yaşayan, sağ" < *can*
faşmanlı "günahkar, hatalı, kötü, fena" < *faşman*
faydalı "yararlı, faydalı" < *fayda*

+lIh, +lIk: ET *+lXk* (OTG § 168, ETG § 54, OTWF § 2.77)
Addan sıfat türeten yapım ekidir, varlık bildirir. Türkiye Türkçesinde de yaygın olarak kullanılan bir ektir. *baş > başlık, dolma > dolmalık, yemek > yemeklik, tuz > tuzluk, kötü > kötülük* örneklerinde olduğu gibi:
açıklık "açıklık" < *açık*
açlıh "açlık" < *aç*
ahalıhlıh "yaşlılık, ihtiyarlık" < *ahalıh*
anlıh "şu, bu" < *an*
arıhlıh "zayıflık, kuruluk" < *arık*
artıhaçlıh "artık, fazlalık" < *artıhaç*
asayışlıh "cennet hazzı" < *asayış*
aşayışlıh "huzur, dinginlik, sükunet" < *asayış*
aşlıh "çavdar" < *aş*
avalhılıh "uzaklık, eskilik" < *avalhı*
avanlıh "yolsuzluk, kanunsuzluk, günah" < *avan*
avurluh "ağırlık" < *avur*
ayrılık "ayrılık, ayrı olma durumu" < *ay(ı)r-ı*
azatlıh "özgürlük" < *azat*
azizlik "azizlik, aziz olmak" < *aziz*
azlıh "sıkıntı, kıtlık" < *az*
bahatırlıh "cesaret, yüreklilik" < *bahatır*

başlıh "1. baş, ilk, önce; 2. başlama; asıl, esas, ana; 3. tepe, başlık, üst kısım" < *baş*
bazlıh "dirlik, huzur; rıza, tasvip" < *baz*
borlalıh "bağ, bahçe" < *borla*
comartlıh "cömertlik" < *comart*
dunyalıh "dünyalık, dünyaya ait" < *dunya*
duşmanlıh "düşmanlık" < *duşman*
bezärgänlik "bezirganlık, tüccarlık" < *bezärgän*
birlik "birlik" < *bir*
biyiklik "büyüklük, yücelik" < *biyik*
biylik "beylik, hükümdarlık" < *biy*
boluşluh "yardım" < *boluş*
boşluh "boşluk" < *boş*
çebärlik "letafet, zerafet, güzellik, füsun" < *çebär*
dostluh "dostluk" < *dost*
eksiklik "eksiklik, yetersizlik" < *eksik*
eminlik "emniyet, güvenlik" < *emin*
enlik "önlük, göğüslük" < *en*
esänlik "sağlık, sıhhat, esenlik" < *esän*

+rah, +rak: ET *+rAh, +rÁk* (ETG 346, 412, OTWF § 2.22)
Eski Türkçede karşılaştırmalı sıfatlar türeten işlek bir ektir. Türkiye Türkçesinde zaman içinde aşınmasıyla "oldukça" anlamı veren küçültme sıfatları türeten bir ek olarak kalmıştır. *acı > acırak, boz > bozrak* (Gencan, 2001, s.210) örneklerinde olduğu gibi:
aharah, aharak "büyük, baş, başkan" < *aha*
avlahrah "daha geniş, genişçe" < *avlah*
azrah "daha az" < *az*
baharah "daha pahalı, kıymetli" < *baha*
burunrah "daha önce, daha evvel" < *burun*
comartrah "daha cömert, fazla cömert" < *comart*

+rKa-n-, +rhA-n- : ET *+XrkA-* (OTG § 190, ETG 96, CC § 312)
Addan eylem türeten yapım ekidir. Türkiye Türkçesinde bu ek

işlerliğini yitirmiştir, kullanılmayan bir ektir:
açırgan- "darılmak, öfkelenmek" < *açı*
açırhan- "sinirlenmek, öfkelenmek, hiddetlenmek" < *açı*

+sı: ET *+sIg* (OTG § 174, ETG § 73, OTWF § 2.32, CC)
Addan benzerlik, yakınlık, andırma gösteren sıfatlar türeten yapım ekidir. Krş. TT. *çocuk > çocuksu, erkek > erkeksi, kadın > kadınsı*:
artıhsı "daha, daha fazla, ziyade" < *artıh*
ayrıhsı "tahsis edilen, ayrılan" < *ayırıh*

+sIz: ET *+sIz* (OTG § 175, ETG § 61, 82, 213, OTWF § 2.8)
Yokluk eksiklik bildiren sıfatlar türeten bir yapım ekidir. Sahip olma kendinde bulundurma anlamında sıfatlar türeten *+lI* ekinin karşıtıdır. Krş. TT. *anlam > anlamsız, bilgi > bilgisiz, can > cansız, ev > evsiz, tat > tatsız*:
adsız "adsız, isimsiz" < *ad*
akılsız "akılsız, düşüncesiz, ussuz" < *akıl*
aşsız "yemeği olmayan, aç" < *aş*
bilüvsüz "bilinmeyen, tanınmayan" < *bilüv*

+dA-: ET *+tA-* (ETG § 101, OTWF § 5.13, CC § 312)
Addan eylem türeten yapım ekidir. Geçişli eylemler türetir. Türkiye Türkçesinde ses yansımalı eylemlere gelerek "etmek" anlamında geçişsiz eylemler türetir: *cızırda-, gıcırda-, fokurda-, tıkırda-* gibi, Türkiye Türkçesinde *aldan-* eyleminde görülür:
alda- "aldatmak, yalan söylemek" < *al*

-A: ET *-A* (OTG § 193, ETG § 105, CC § 313)
Eylemden ad türeten yapım ekidir. Türkiye Türkçesinde ulaç eki olarak kullanılır. Bazı eylemlerde kalıplaşarak ad türetmiştir: *diz- > dize, öt-* "geçmek" > *öte, geç- > geçe, çevir- > çevre, devir > devre* örneklerinde olduğu gibi:
aşıra "-da,-dan, üzerine, üstüne" < *aşır-*
çüvrä "çevre, çember" < *çevür-*

-Ak: ET *-gAk* (ETG § 114, OTWF § 3.327, CC § 313)
Eylemden ad türeten yapım ekidir. Türkiye Türkçesinde işlek bir ektir Eylemin sık sık yapıldığını anlatan sözcükler türetir. Aynı zamanda yer ve araç adları türetir. *dur- > durak, kavuş- > kavşak, uç- > uçak, yat- > yatak* örneklerinde olduğu gibi:
bölük "bölük, grup, sürü, sürek" < *böl-*

-TIr-: ET *-TIr-* (OTG § 228, ETG § 166, OTWF § 7.571, CC § 314)
Eylemden eylem türeten yapım ekidir. Ettirgen çatılı eylemler türetir. Türkiye Türkçesindeki işlek eklerdendir. Geçişli ve geçişsiz eylem kök ve gövdelerine gelerek "oldurma" ve "yaptırma" bildiren geçişli eylemler türetir. *aç- > açtır-, dol- > doldur-, öl- > öldür-, tut- > tuttur-* örneklerinde olduğu gibi:
alıştır- "alışmasını sağlamak, alıştırmak" < *alış-*
bastır- "bastırmak" < *bas-*
bildir- "bildirmek, haber vermek" < *bil-*
biyändir- "beğendirmek, mecbur etmek, zorlamak" < *biyän-*
endir- "indirmek, alçaltmak" < *en-*

-(X)v / -Ø: ET *-(X)g* (OTG § 196, ETG § 108, OTWF § 3.101, CC § 313)
Eylemden ad türeten yapım ekidir. Eski Türkçede eylemden ad türeten *-(X)g* eki dilin gelişme sürecinde eriyip kaybolunca eylemin son ses ünsüzü ile kaynaştıran bağlama ünlüleri *-g* ekinin yerini almıştır. Krş. TT. *sür- > sürü, yaz- > yazı*:
açı "acı, dert, ızdırap" < *açı-*
açuv "hiddet, öfke, kızgınlık" < *açı-*
aldav "yalan, yalancılık" < *alda-*
aŋlav+lu "anlayışlı, bilgili" < *aŋla-*
avruv "ağrı, sızı, sancı" < *agrı-*
balkuv "parıltı, parıldama < *balkı-*
bav "bağ, köstek" < *ba-*
bilüv "bilgili, erbap" < *bil-*
enüv "batma, gurup" < *en-*
etüv "etmek, eylemek" < *et-*

-gAn, -han: ET *-gAn* (OTG § 198, OTWF § 3.324, CC § 313)
Eylemden ad türeten yapım ekidir. Bir işi yapanı gösteren ad olarak kullanılan çok işlek bir sıfat-fiil yapım ekidir: *al-* > *alan*, *bilinme-* > *bilinmeyen*, *böl-* > *bölen*, *çarp-* > *çarpan*, *gez-* > *gezen*, *yat-* > *yatan*:
alcagan "çılgın" < *alca-*
aşhan "geçmiş" < *aş-*
aythan "söyleyen, söz eden" < *ayt-*
bilgän "bilen, bilgili" < *bil-*
degän "diyen, söyleyen" < *de-*

-gIç: ET *-gIç* (OTWF § 3.21, CC § 313)
Eylemin gösterdiği işi yapanı veya işten etkileneni gösteren adlar türeten bir ektir. Türkiye Türkçesinde de az kullanılan bir ektir: *başlan-* > *başlangıç*, *bil-* > *bilgiç*, *dal-* > *dalgıç*, *sor-* > *sorguç* örneklerinde olduğu gibi:
çızgıç "kalem" < *çız-*

-(X)vçI: ET *-(X)g+çI* (OTG § 196, 153, ETG § 108, 47, OTWF § 3.101, 2.75, CC § 313, 311)
Eyleyici adları türeten yapım ekidir. Eylemden ad yapım eki olan *-(X)g* ile addan ad yapım eki olan +çı ekinin birleşmesiyle oluşmuş bir ek gurubudur. Krş. TT. *satıcı* <*sat-ıgçı* < *sat-ıg+çı*:
açırhanuvçu "meydan okuyan, kışkırtıcı, küstahça davranan, hiddetlendiren" < *açırhan-*
alhışlavçu "takdis eden, hayır dua eden" < *alhışla-*
aluvçu "alıcı" < *al-*
anlatuvçu "öğretici, ibret verici" < *aŋlat-*
anlavçu "anlayan, bilen" < *aŋla-*
aşkartuvçu "gösteren, meydana çıkaran" < *aşkart-*
aşavçu "yemek yiyen kişi" < *aşa-*
aşuvçu "geçici, aşan" < *aş-*
azhırtuvçu "azdırıcı, yoldan çıkarıcı, yanıltıcı" < *azhırt-*
azuvçu "sefih, çapkın, yoldan çıkmış" < *az-*

bahıvçu "gözetici, gözcü, bakıcı" < *bak-*
beklävçü "bekleyici, koruyucu, kapayan, kilitleyen" < *beklä-*
berivçü "verici, veren" < *ber-*
berüvçü "verici, veren" < *ber-*
bilivçü "bilici, bilgiç" < *bil-*
bilüvçü "bilici, bilgiç" < *bil-*
boluvçu "mevcut var olan" < *bol-*
boşatuvçu "boşaltan" < *boşat-*
buşurhanıvçu "ara açan, kavgacı" < *buşurhan-*
çahıruvçu "davet eden, çağıran" < *çahır-*
çıharuvçu "yayımlayan, çıkaran, editör" < *çıhar-*
çıhıvçu "çıkan" < *çıh-*
erklänüvçü "bay, bey, efendi; idareci, yönetici" < *erklän-*
eşitüvçü "işiten, duyan" < *eşit-*
etüvçü "yerine getiren, gerçekleştiren" < *et-*

-gIn: ET *-Kin* (ETG § 113, OTWF § 3.112, CC § 313)
Eylemden ad türeten yapım ekidir. Geçişli ve geçişsiz eylem köklerinden anlamı pekiştirilmiş sıfatlar türeten çok işlek bir ektir. Krş. TT. *az-* > *azgın*, *bez-* > *bezgin*, *bil-* > *bilgin*, *bit-* > *bitkin*, *coş-* > *coşkun*, *dal-* > *dalgın*:
bilgin "bilme, vakıf olma, bilim, bilgi" < *bil-*

-hala-: **bashala-** "çiğnemek, ayakları altında ezmek" < *bas-* bkz. E.R. Tenişev. s. 439-440'a göre, Türkiye Türkçesindeki -ala-/-ele- ekine benzer bir işlevi vardır. Krş. Tatarca *algala-* "sürekli almak, zaman zaman almak", Başkurtça *kıvala-*, Tatarca *kuvala-*, Azeri Türkçesi *govala-* vb.

-hI: ET *-gI, -kI* (OTG § 160, ETG § 60, OTWF § 3.110, CC § 313)
Eylemden ad türeten yapım ekidir. Tek heceli eylem kök ve çeşitli çatı eki almış eylem gövdelerinden adlar türetir. Türkiye Türkçesinde de çok işlek bir ektir. *as-* > *askı*, *at-* > *atkı*, *çal-* > *çalgı*, *dol-* > *dolgu*, *iç-* > *içki*, *sil-* > *silgi*, *sev-* > *sevgi*, *sez-* > *sezgi*, *sor-* > *sorgu* örneklerinde olduğu gibi:

açıthı "üzüntü" < *açı-*
çalhı "müzik aleti" < *çal-*

-hır-: ET *-gUr-* (OTG § 220, ETG § 155, OTWF § 7.541, CC § 314)
Eylemden eylem türeten yapım ekidir. Ettirgen çatılı eylemler türetir:
azhır- "yoldan çıkaran, aldatan, yanıltan" < *az-*

-Ih, -Ik: ET *-Xk* (OTG § 204, ETG § 127, OTWF § 3.102, CC § 313)
Eylemden ad türeten yapım ekidir. Türkiye Türkçesinde de çok işlek bir ektir. Bu ekle türetilen sıfatlarda yapılmış, bitmiş bir işi nitelik olarak üzerinde taşıma özelliği vardır. *aç-* > *açık, alış-* > *alışık, bat-* > *batık, buruş-* > *buruşuk, çatla-* > *çatla, kop-* > *kopuk, sök-* > *sökük* örneklerinde olduğu gibi:
açıh "açık" < *aç-*
artıh "artık" < *art-*
ayııh "ayık" < **ayın-* < *adın-*
ayrıhsı "tahsis edilen, ayrılan" < *ayır-*
bitik "mektup, yazı; bölüm" < *biti-*
buyruh "buyruk, emir" < *buyur-*

-Xl-: ET *-Il-* (OTG § 222, ETG § 156, OTWF § 7.311, CC § 314)
Eylemden eylem türeten yapım ekidir. Edilgen çatı ekidir. Türkiye Türkçesinde de en işlek eklerdendir. Hem çatı eki (edilgen) hem de eylem kök ve gövdelerine getirilerek "olma" ya da "yapılma" bildiren yeni eylemler türetir: *aç-* > *açıl-, bak-* > *bakıl-, göm-* > *gömül-, kur-* > *kurul-* örneklerinde olduğu gibi:
açıl- "açılmak, açık hale gelmek" < *aç-*
ayırıl- "ayırılmak, uzaklaştırılmak" < *ay(ı)r-*
aytıl- "söylenmek" < *ayıt-*
bayıl- "bayılmak, kendinden geçmek" < **bay-*
biçil- "biçilmek" < *biç-*

-(I)n-: ET *-ın-* (OTG § 224, ETG § 159, OTWF § 7.211)

Eylemden eylem türeten yapım ekidir, dönüşlü eylemler türetir. Türkiye Türkçesindeki en işlek eklerdendir. Eylemin yaptığı iş, işi yapana yani özneye döner. *dile-* > *dilen-, giy-* > *giyin-, öv-* > *övün-, süsle-* > *süslen-* örneklerinde olduğu gibi:
alhasan- "endişelenmek, endişeye düşmek" < *alhasa-*
alın- "tutunmak, tutmak" < *al-*
arın- "temizlenmek, arınmak" < *arı-*
aylan- "dönmek, dönüp durmak" < *ayla-*
bakın- "bakmak, bakınmak" < *bak-*
çomun- "banyo yapmak, yıkanmak" < *çom-*

-Iş: ET *-Xş* (OTG § 217, ETG § 130, OTWF § 3.103, CC § 313)
Kılış bildiren, eylemden ad türeten bir yapım ekidir. Türkçede kalıplaşmış ifadelerde kullanılır: *açıl-ış, anla-y-ış, davran-ış, geç-iş, kutul-uş, yaşa-y-ış* örneklerinde olduğu gibi.
alkış "takdis, hayır dua" < *alka-*
alış-beriş "alış-veriş, alım satım işi" < *al-* ve *ber-*
çıhış "çıkma, çıkış" < *çıh-*
karhış "lanet, beddua" < *karha-*

-(I)ş-: ET *-Xş-* (OTG § 226, ETG § 164, OTWF § 7.101, CC § 314)
Eylemden eylem türeten yapım ekidir, işteş çatılı eylemler türetir. Türkiye Türkçesinde de işlek bir ektir. *ağla-* > *ağlaş-, bak-* > *bakış-, bekle-* > *bekleş-, er-* > *eriş-, kayna-* > *kaynaş-, sev-* > *seviş-* örneklerinde olduğu gibi:
boluş- "yardım etmek, yardımcı olmak, yordam göstermek" < *bol-*
öbüş- "öpüşmek" < *öp-*
savuş- "çekilip gitmek" < *sav-*
talaş- "ağız kavgası yapmak, tartışmak, çekişmek" < *tala-*
tanış- "tanışmak" < *tanı-*

-(I)t-: ET *-Xt-* (OTG § 227, ETG § 165, OTWF § 7.561, CC § 314)
Eylemden eylem türeten yapım ekidir, ettirgen çatılı eylemler türetir. İşlek bir ektir. Krş. TT. *boya-* > *boyat-, çürü-* > *çürüt-, kazı-* > *kazıt-, kork-* > *korkut-*:
akıt- "akmasını sağlamak, akmasına yol açmak" < *ak-*

alhasat- "ürkütmak, korkutmak" < *alhasa-*
anlat- "anlatmak" < *aŋla-*
arıt- "yıkamak, temizlemek, arıtmak" < *arı-*
çirit- "çürütmek, bozmak" < *çüri-*
eksit- "küçültmek, azaltmak, eksiltmek" < ET *egsü-*

-Iz-: ET *-Xz-* (OTG § 231, ETG § 167, OTWF § 7.551, CC § 314)
Eylemden eylem türeten yapım ekidir, ettirgen çatılı eylemler türetir. Bu ek Türkiye Türkçesinde bir kaç sözcükte kaynaşmış ve kalıplaşmış durumdadır. *em-* > *em-iz-ir-* örneğinde olduğu gibi:
akız- "dökmek, akıtmak, boşaltmak" < *ak-*

-m: ET *-Xm* (OTG § 207, ETG § 118, OTWF § 3.106, CC § 313)
Eylemden ad türeten yepım ekidir. Krş. TT. *bak-* > *bakım, dur-* > *durum, kavra-* > *kavram, seç-* > *seçim, uçur-* > *uçurum* :
atlam "adım" < *atla-*

-ma: ET *-mA* (OTG § 208, ETG § 119, OTWF § 3.109, CC § 313)
Eylemden ad türeten yapım ekidir, mastar ekidir. Eylemin gösterdiği oluş, kılış ve durumları belirten adlar yapar. Krş. TT. *aç-* > *açma, bak-* > *bakma, çıkış-* > *çıkışma, görüş-* > *görüşme*:
açuvlanma "darılmak, öfkelenmek" < *açuvlan-*

-mah: ET *-mAk* (OTG § 209, ETG § 120, CC § 313)
Eylemden ad türeten yapım ekidir, mastar ekidir. Eylemdeki soyut hareketleri adlandıran, onları ad biçimine sokan bir ektir. Her türlü eylem kök ve gövdesine gelebilir. Bu yüzden dildeki eylem sayısınca kullanımı olan bir ektir. Krş. TT. *aç-* > *açmak, bak-* > *bakmak, geç-* > *geçmek, göç-* > *göçmek*:
azmah "dolaşma, gezip dolaşma" < *az-*
barmah "varma" < *bar-*

-vuh: ET *-gUk* (ETG § 114, OTWF § 3.22)
Eylemden ad türeten bir yapım ekidir. Eylemden ad yapan *-gU* ve addan ad yapan *+(A)k* eklerinin birleşmesiyle oluşmuştur.
alhasavuh "telaş, endişe, heyecan, galeyan" < *alhasa-*

Kısaltmalar ve Yararlanılan Kaynaklar

Alm.	Almanca
Ar.	Arapça
Az.	Azerice
Bak.	Bakınız
CC	Codex Cumanicus
Çağ.	Çağatayca
ED	bak. Sir Gerard Clauson, 1972
Er.	Ermenice
ESTY I	bak. E. V. Sevortyan, 1974- 2000.
ET	Eski Türkçe
Far.	Farsça
Fr.	Fransızca
G.T.	Genel Türkçe
h	Karaycanın Haliç diyalekti
İbr.	İbranice
İng.	İngilizce
İt.	İtalyanca
k	Karaycanın Kırım diyalekti
Kar.	Karayca
K.-Bal.	Karaçay-Balkar Türkçesi
Kır.	Kırgızca
Krş.	karşılaştırınız
Kzk.	Kazakça
l	Karaycanın haliç diyalekti (Haliç-Lutsk diye de anılır.)
Li TDAA	bak. Yong-Söng Li, 1999
Li TDS	bak. Yong-Söng Li, 2004
Lit.	Litvanca
ME	Marcel Erdal
Mo.	Klasik Moğolca, bak. Lessing, 1960.
O. Far.	Orta Farsça
Osm.	Osmanlıca
Rus.	Rusça

Skr.	Sanskritçe
Sla.	Slav dilleri
Sog.	Soğdça
t	Karaycanın Trakay diyalekti
Tat.	Tatarca
T.T.	Türkiye Türkçesi
TDBUÜ	bak. T. Tekin 1995
Uyg.	Uygurca
Ünl.	Ünlem
y.a.	yer adı
Yun.	Yunanca

Abkowicz, Mariola ve Henryk Jankowski, *Karaj Kiunlari*, Bitik, Wroclaw 2004.

Adamczuk, L., Kobeckaite, H., Pilecki, S., *Karaimi na Litwie i w Polsce*, Warszawa 2003.

Akay, Aydın Safa, "Kaybolmakta Olan Bir Türk Halkı: Karayimler", *Kök Araştırmalar*, C. 1, Sa: 2, Güz 1999, 203-213 ss.

Atalay, Besim, *Divanü Lûgati't- Türk Tercümesi*, TDK Yay. Ankara 1992 (tıpkı basım).

Avramoğlu, Çağatay Bedii, "İstanbul Karay Türklerinde Nişan ve Düğün Adetleri", *Türk Yurdu*, C. 2, Sa: 12, Mart 1961, 33-34 ss.

—, "Karay Türkleri Hakkında Bir Bibliyografya Denemesi", *Türk Kültürü Araştırmaları, I*, TKAE, Ankara 1964, 170-179 ss.

Aytaç, Kemal, *Karayim Lehçesi Sözlüğü*, Engin Yay. Ankara 1996.

Baskakov, N. A., Zayançkowski, A., *Karaimsko-Russko-Polskiy Slovar*, Moskva 1974.

Bozkurt, Fuat, "Karay Türkçesi", *Türk Dili Dergisi*, C. 5, Sa: 26, Eylül 1991, 7-13 ss.

Clauson, Sir Gerard, *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish*, Oxford 1972.

Çulha, Tülay, "Sereya Şapşal'a Göre Kırım Karay Türkleri", *Türk Dilleri Araştırmaları*, C. 12, İstanbul 2002, 97-188 ss.

Dubiński, Aleksander, *Caraimica*, Warszawa 1994.

Erdal, Marcel, *A Grammar of Old Turkic*, Brill, Leiden&Boston, 2004.

—, *Old Turkic Word Formation*, I-II, Wiesbaden 1991.

Firkovičius, Mykolas, *Карай Йырлары*, Вильнос 1989.

—, *David' Biyniń Machtav Čozmachlary*, Danielius, Vilnius 1994.

—, *Karaj Koltchalary*, Vilnius 1993.

—, Karina Firkavičiūtė, Vladimiras Maškevič, *Karaj Kalendary*, Maketavo 2001.

—, *Mień Karajče Ürianiam*, Danielius, Vilnius, 1996.

—, *Šelomonun Mašallary*, TDK Yayınları, Ankara 2000.

Karina Firkavičiūtė, *Čypčychlej Učma Trochka, Lietuva Karajlarnyn Jyrlary*, Vilnius 1997.

Firkowicz, Szymon, *Koltchalar*, Wilno 1935.

Gabain, A. von , *Eski Türkçenin Grameri*, Çeviren: Mehmet Akalın, TDK Yay. Ankara 1995.

Gencan, T. N., *Dilbilgisi*, Ayraç Yay. Ankara 2001.

Grønbech, Karl, *Komanisches Wörterbuch*, Kopenhagen 1942.

Jankowski, Henryk, "Karaim Accounting in the Crimea", *Karaj Kiuńlari*, Bitik, Wroclaw 2004.

—, "Karaims of The Crimes And Eastern Europe: Some Questions Of Ethnicity And Identification", *Studia Orientalia*, 2004.

—, "On the Language Varieties of Karaims in the Crimea", *Studia Orientalia, 95*, 2003, 109- 130 ss.

—, "Position Of Karaim Among The Turkic Languages", *Studia Orientalia, 95*, 2003, 131-153 ss.

—, "Reading Loose Sheets of Paper Found Among The Pages of Crimean Karaim Mejumas", *Mediterranen Language Review*, 16 (2005), 145-165.

—, "Two Prayers For The Day of Atonement Translated into The Luck-Halicz Dialect of Karaim", Yayımlanmamış makale.

—, "Yeni Yayımlanan Karay Dua Kitapları", *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, Sa: 1, Bahar 1996, 262-271.

Kahane, Henry&Renée, Tietze, Andreas, *The Lingua Franca in the Levant*, ABC Kitabevi, İatnabul 1988.

Kalafat, Yaşar, "Karay Türkleri", *Türksoy*, Sa: 8, Ocak 2003, 23-27 ss.

Kowalski, Tadeusz, *Karaimische Texte im Dialekt von Troki*, Kraków 1929.

Lavrinovič, Mark, *Aziź Jazyšnyn Jomachlary*, Troch 2003.,

—, *Bir Bar Ėdi*, Troch 2003,

—, *Karyndašlarymyznyn Chaznasy*, Troch 2002.

Lessing, Ferdinand D., *Mongolian-English Dictionary*, University of California Press, Los Angeles 1960.

Levi, B., *Русско-Караимский Словарь (Урус-Карай Сөздик)*, Odessa 1996.

—, "1641- 1642'de Bir Karayit'in Türkiye Seyahatnamesi", Çeviren: F. Selçuk, *Vakıflar Dergisi*, Sa: 3, Ankara 1956, 97-106 ss.

Li, Yong-Söng, *Türk Dillerinde Akrabalık Adları*, Simurg Yay. İstanbul 1999.

—, *Türk Dillerinde Sontakılar*, Kebikeç Yay. İstanbul 2004.

Mayer, Gustav, *Türkische Studien, Türkçe İncelemeleri*, Hazırlayan: Mehmet Ölmez, Kebikeç Yay. Ankara 1998.

Ölmez, Mehmet, "Çağataycadaki Eskicil Öğeler Üzerine", *Dil ve Edebiyat Araştırmaları Sempozyumu 2003: Mustafa Canpolat Armağanı*, yay. Aysu Ata, Mehmet Ölmez, Ankara 2003: 135-142.

—, "*Altayca-Türkçe Sözlük*, Prof. Dr. Emine Gürsoy-Naskali, Muvaffak Duranlı, TDK Yay. Ankara 1999" (Tanıtım yazısı), *Türk Dilleri Araştırmaları*, C. 11, İstanbul 2001, 191-236 ss..

Radloff, W., *Proben der Volkslitteratur der Nördlichen Türkischen Stämme*, Cilt VII, Akademi Yay. St. Petersburg 1896.

—, *Versuch eines Wörterbuches der Türk-Dialecte* I, St. Petersburg 1893.

—, *Versuch eines Wörterbuches der Türk-Dialecte* II, St. Petersburg 1899.

—, *Versuch eines Wörterbuches der Türk-Dialecte* IV, St. Petersburg 1911.

Räsänen, Martti, *Versuch eines etymologischen Wörterbuchs der Türksprachen*, Helsinki 1969.

Sevortyan, E. V., *Etimologiçeskiy Slovar' Tyurkskih Yazıkov, Obşçetyurkskiye i mejtyurkskiye osnovı na glasnıye*, Moskva C. I 1974.

Steingass, F., *A Comprehensive Persian-English Dictionary*, Iran University Pres, Routledge, London and New York 1988.

Tekin, Talat, "On the structure of Altaic Echoic Verbs in {-kIrA}", *Acta Orientalia Hungarica*, Vol.36 (1982) 1-3, 503-513 ss.

—, "Türk Dil ve Diyalektlerinin Yeni Bir Tasnifi", *Erdem*, C.13, 1989, 141- 168 ss.

—, "New Examples of Zetacısm", *Türk Dilleri Araştırmaları 1991*: 145-150.

—, *Türk Dillerinde Birincil Uzun Ünlüler*, Simurg Yay. Ankara 1995

—, *Orhon Türkçesi Grameri*, Ankara 2000.

—, Mehmet Ölmez, *Türk Dilleri/Giriş*, İstanbul: Simurg Yayınları, 1999.

Tenişev, E. R., *Сравнительно-Историческая Грамматика Тюркских Языков, Морфология*, Москва 1988.

Tietze, Andreas, *Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugatı, Sprachgeschichtliches und Etymologisches Wörterbuch des Türkei-Türkischen*, C.1, Simurg Yay. İstanbul-Wien 2002.

Togan, Z. V., "Hazarlar ", *İslam Ansiklopedisi*, MEB Yayınları, C.5, İstanbul 1988, s. 397.

Yüksel, Hasan Avni, "Karaim Çalışmaları", *Türk Kültürü*, Sa. 443, C. 38, Mart 2000, 188-192 ss.

Zayançkowski, A., "Karaim Edebiyatı", Çeviren: İlker Pak, *Türk Lehçeleri ve Edebiyatı Dergisi*, S.5, Şubat 1996, 13-20 ss.

Zajonçkovskis, Michail, *Karajlar Javanlychta (Karaims on Military Service)*, Letuvos Nacionalinis Muziejus, Vilnius 2000.

Zayançkowski, W., "Karaylar ve Onların Folkloru", *Türk Kültürü Araştırmaları Dergisi*, Sa. 1-2, C.17-21, 1979- 1983, 313- 361 ss.

SÖZLÜK

a: *t ünl.* ey!
ab: *t* su. √ Far. آب
abaḫ *t*, **abak** *hk*: 1. put; 2. ilah, tanrı. √ Yun.
abayla-: *hkt* saymak, saygı göstermek, değer vermek. √ Mo. *abağayla-* 3a, Kzk. *abayla-*
abaylı: *ht* saygıdeğer, muhterem. √ *abay+lı*, *abay* için krş. *abayla-*
abbasäh: *t* sıvama, macunlama; macun.
abdest: *k* aptes. √ Far. آبدست
abra-: *hkt* saklamak, gizlemek. √ **ab+ra-*, CC *abra-*
acaba: *k* merak, kuşku belirtir. √ Ar. عجبا
acdaha: *t* ejder, ejderha. √ Far. اژدرها; Kzk. *ajdaha*
acem: *k* İran, İranlı. √ Ar. عجم
aç: *kt* aç, acıkmış. √ ET *āç* TDBUÜ 171, ED 17, CC *aç*, Kzk. *aş*
aç-: *kt* açmak. √ ET *aç-*, ED 18, CC *aç-*, Kzk *aş-*
açı: *kt* acı, dert, ızdırap. √ ET **hāçıg > açıg > açı* TDBUÜ 172, ED 21, CC *açı*
açı-: *t* acımak, acı duymak. √ *açı-*, ED 20
açıḫ-: *t* acıkmak, aç olmak. √ *aç+ıḫ-*, *āçıķ* ED 19
açıḫ: *t* açık. √ *aç-ıḫ* < ET *açuk* ED 22
açıklık: *k* açıklık. √ *açık+lık*
açıl-: *kt* açılmak, açık hale gelmek. √ *aç-ıl-*, CC *açıl-*, Kzk *aşıl-*
açırgan-*h*, **açırhan-** *kt*, **açırḫan-** *t* : darılmak, öfkelenmek. √ *açı+rga-n-*, CC *açırgan-*
açırḫanuvçu: *t* meydan okuyan, kışkırtıcı, küstahça davranan, hiddetlendiren. √ *açırḫan-uvçu*
açıtḫı: *t* üzüntü. √ **açıtgu > açı-t-gu > açıt-* ED 21, krş. Kzk. *aşıtqı* "maya"
açlıḫ: *t* açlık. √ *aç+lık*
açuv: *kt* hiddet, öfke, kızgınlık. √ *açı-g*, ED 21, CC *açuv*, Kzk. *aşuv*
açuvlan-: *kt* kızmak, öfkelenmek, hiddetlenmek. √ *açuv+lan-*, Kzk. *aşuvlan-*
açuvlanma: *h* darılma, öfkelenme. √ *açuvlan-ma*
açuvlu: *kt* hiddetli, öfkeli. √ *açuv+lu*, Kzk *aşuvlu*
ad: *hkt* ad, isim. √ ET *āt* TDBUÜ 172, ED 32, CC *at*, Kzk. *at*
adam: *hkt* adam, insan. √ İbr. *adam*
adeplä-: *t* öğretmek, eğitmek, terbiye vermek. √ Ar. ادب ve Krş. *+lä-*

adet: *t* âdet, alışkı, töre. √ Ar. عادت, Kzk *ädet*

Adom: *t* Edom, az çok bugünkü Ürdün'ün arazisini kaplayan bir memleket √ İbr. ME *Edom*

adonay: *ht* Tanrı. √ İbr. "tek Tanrı'dan bahsederken veya ona hitabederken kullanılan bir kelime" ME

adsız: *ht* adsız, isimsiz. √ *ad+sız*

advokat: *t* avukat. √ Rus. *адвокат*, Kzk *advokat*

afiyet: *k* sağlık, esenlik. √ Ar. عافیت

Afrayim: *t* Efrayim, Hz. Yusuf' un oğullarından biri. √ İbr. ME *Efrayim*

afta: *ht* hafta. √ Far. هفته

aga *kt*, **ağa** *k*: büyük, ihtiyar; ağabey, amca. √ Mo *aḳa* 59b, Li TDAA 149

agız: *k* ağız. √ *āgız* TDBUÜ 171, ED 98, CC *agız, avız*, Kzk *avız*

ağla-: *k* ağlamak. √ krş. ET *īgla-*, *yıgla-* TDBUÜ 175, ED 85, CC *ıgla-, ıla-*, Kzk *jıla-*

aḫ *t*, **ak** *ht*: ak, beyaz. √ ET *āk* TDBUÜ 171, ED 75, CC *ak*, Kzk *aq*

ah- *k*, **aḫ-** *t*, **ak-** *h*: akmak, (su) geçmek. √ ET *ak-*, ED 77, CC *ah-*, Kzk *aq-*

ahaç: *kt* ağaç. √ ET *ı+gaç*, ED 79, CC *agaç*, Kzk *ağaş*

aḫadut: *t* birlik, dayanışma. √ İbr.

ahalıçka: *t* bayan, hanımefendi, küçük hanım. √ Mo. *aḳa* ve Rus. *+lıçka*

ahalıḫ: *t* ihtiyar, yaşlı. √ *aha+lıḫ* < *akalık*, Kzk *ağalık*

ahalıḫlıḫ: *t* yaşlılık, ihtiyarlık. √ *ahalıḫ+lıḫ*

ahar-: *hkt* ağarmak, beyazlamak. √ ET *ākar-* TDBUÜ 171, Kzk *ağar-*

aharaḫ *t*, **aharak** *h*: büyük, baş, başkan. √ *aha+raḫ*

Aharon: *hkt* Hz. Harun, Hz. Musa'nın kardeşi, onun yardımcısı olarak İsrailoğullarına gönderilen peygamber.

aḫça *t*, **ahçı** *t*: para, akçe. √ ET *akça*, CC *akça*, Kzk *aqşa*

aḫçala-: *t* para vermek. √ *aḫça+la-*

ahın: *t* şimdiki, bugünkü

ahır: *k* ahır, hayvan damı. √ Far. آخور

ahızdır-: *hkt* dökmek, akıtmak, boşaltmak. √ ET *ak-ız-dır-*

ahiret: *k* insanın öldükten sonra dirilip sonsuza dek kalacağına inanılan yer, öbür dünya. √ Ar. آخرت

ahu: *k* ceylan, karaca; güzel, ince, zarif kadın. √ Far. آهو

akıl: *k* akıl, us. √ Ar. عقل, Kzk *aqıl*

akıllan-: *k* akıllanmak, uslanmak. √ *akıl+lan-*, Kzk *aqıldan-*

akıllat-: *k* uslandırmak, aklını başına almasını sağlamak. √ *akıl+lat-*

akıllı: *k* akıllı, uslu. √ *akıl+lı*, Kzk *aqıldı*

akılsız: *k* akılsız, düşüncesiz, ussuz. √ *akıl+sız*, *aḳılsız*

akınlı: *h* akıllı, zeki, uslu; → *akıllı*. √ Ar. عقل ve Krş. *+lı*

akırtınlıḫ: *k* ihtiyat, ihtiyatlılık, temkinlilik

akıt-: *k* akmasını sağlamak, akmasına yol açmak. √ *ak-ıt-*, ED 81

akşam: *k* akşam. √ krş. Far. شام, ED 96, CC *akşam*, Kzk *aqşam*

al I: *k* kırmızı, al. √ *āl* TDBUÜ 171

al II: *k* hile, aldatma. √ ET *āl* TDBUÜ 171, ED 120, CC *al*

al III: *k* ön, ön taraf. √ *hāl* TDBUÜ 172, Li TDS 567 dipnot 608

al-: *hkt* almak. √ *al-*, ED 124, CC *al-*, Kzk *al-*

ala *hkt*, **ela** *k*: karışık renkli, çok renkli, alaca; ela, göz rengi. √ ET *āla* TDBUÜ 170, ED 126, CC *ala*, Kzk *ala*

alaçıḫ: *t* örtme, saklama; kulübe. √ CC *alaçuk* (köken için bkz. M. Ölmez, *TDA* 11, İstanbul 2001, s. 194)

alamet: *h* müzik aleti. √ İbr.

alankasar: *k* dev, devasa. √ krş. Radloff I 358, "unutkan, kararsız, saf", Kaz. *alaŋ+kasar*

alar, anar *h*, **anlar** *ht*: onlar, III. çoğul kişi adılı. √ ET *ol+lar*

alayıḫ: *t* her günkü, günlük. √

alayoḫ: *h* öyle, şöyle, CC *alayoh*; Krş. ESTY I *alay III* "öyle, o şekilde" s. 133

albom: *t* albüm, resimleri koymaya yarayan bir tür defter. √ Rus. *альбом*

alca-: *t* çıldırmak, delirmek, kudurmak. √ Krş. Kır., K.-Bal. *alcı-* ESTY I *alıḳ* maddesi s. 145

alcagan: *t* çılgın. √ *alca-gan*

alda-: *hkt* aldatmak, yalan söylemek. √ *ālta-* > *alda-* TDBUÜ 170, ED 133, CC *alda-*, Kzk *alda-*

aldav: *ht* yalan, yalancılık. √ *alda-v*, ET *aldag*, ED 133

alem: *k* dünya, cihan; evren. √ Ar. عالم

alet: *k* âlet, bir işi yapmaya yarayan nesne. √ Ar. آلت

aley: *t* öyle, böyle, şöyle, CC *alay*; → *alayoh*

alhasa-: *t* ürkmek, korkmak, endişelenmek. √

alhasan-: *t* endişelenmek, endi-

şeye düşmek. √ *alhasa-n-*

alhasat-: *t* ürkütmek, korkutmak. √ *alhasa-t-*

alhasavuɧ: *t* telaş, endişe, heyecan, galeyan. √ *alhasa-vuɧ*

alhem: *h* ilham, esin. √ Ar. الهام

alhış: *kt* takdis, hayır dua. √ ET *alka-ş*, ED 137, CC *algış*

alhışla-: *t* takdis etmek, hayır dua etmek. √ *alhış+la-*, CC *algışla-*

alhışlavçu: *t* takdis eden, hayır dua eden. √ *alhışla-vçu*

alhışlı: *kt* takdis edilmiş, kutsal. √ *alhış+lı*, CC *algışlı*

al(ı)n: *hkt* alın, başın ön kısmı; ön, huzur, nezd, yan. √ **hālın* TDBUÜ 172, ED 147, CC *alın*, krş. Kzk *maŋday*, Li TDS 571

alın-: *ht* tutunmak, tutmak. √ *al-ın-*, ED 148

alış-: *kt* değişmek, değiştirmek, yerine koymak. √ *al-ış-*, ED 153, CC *alış-*

alış-beriş: *t* alış-veriş, alım satım işi. √ *al-ış ber-iş*, ED 152, 153, Kzk *alıs-beris*

alıştır-: *kt* alışmasını sağlamak, alıştırmak. √ *alış-tır-*

Allah: *k* Allah, Tanrı. √ Ar. الله, Kzk *Alla*

alt: *k* alt, aşağı. √ Krş. ET *altın*, ED 130, CC *alt*, Li TDS 573 dipnot 617

altı: *hkt* altı. √ *altı*, ED 130, CC *altı*, Kzk *altı*

altın: *hkt* altın. √ ET *altun*, ED 131, CC *altun*, Kzk *altın*

aluvçu: *ht* alıcı. √ *al-ıgçı* > *aluvçu*, Kzk *aluvşı*,

aman: *k* aman, yardım ya da bir suçun bağışlanması isteğini belirtir. Ar. امان

ambar, anbar: *k* genellikle tahıl saklanan yer, ambar, tahıl ambarı. √ Far. انبار, CC *ambar*, Kzk *ambar*

amen: *h* amin! Tanrı kabul etsin. √ İbr.

amma: *k* ama, fakat. √ Ar. اما

an: *t* an, en kısa zaman parçası. √ Ar. آن

ana: *hkt* 1. ana, anne; 2. ana, esas, temel. √ *ana*, ED 169, CC *an*, Kzk *ana*, Li TDAA 119

ança *t*, **ançah** *h*, **ançaɧ**, **ançeɧ** *t*, **ançak** *k*: ancak. √ ED 172, → T.T. *ancak*, CC *ança*, *ançak*

anda: *hkt* onda, 3. tekil kişi adılının bulunma durumu. √ ET *anta* ED 176

andak *ht*, **antek** *t*: kadar, onun gibi, öyle. √ ET *anı+täg* > *antak* > *andak* ED 177

andan: *ht* ondan. III. tekil kişi adılının çıkma, ayrılma durumu. √ *ol+dan*, ET *andan* ED 177

andiy: *h* böyle, öyle. √ *an+diy* krş. *andak*, Li TDS 464, CC *andı*

Angliya: *y.a.* İngiltere. √ Rus. *Англия*

anı: *h* 3. tekil kişi adılının belirtme durumu

anıɧla- *h*, **anıkla-** *k*: yapmak, imal etmek, hazırlamak. √ ET *anık+la-* ED 183, CC *anukla-*, Krş. Kzk *anıqta-*

anık: *ht* hazır, tamam. √ ET *ānu-k* TDBUÜ 171, ED 182

anın: *ht* onun, onunki, III. tekil kişi adılının ilgi durumu. √ *anıŋ*

anınüçün: *ht* onun için. √ *anın üçün*

anıs *t*, **anuz** *t*: henüz. √ Far. هنوز, CC *anuz*

anıy: *h* onun, Krş. *anın*

ani: *t* ne.... ne. √ Leh. *ani*

ankıt: *hkt* angut kuşu, bir tür su kuşu

anla-: *ht* anlamak. √ ET *āŋ+la-* TDBUÜ 171, ED 186, CC *aŋla-*, Kzk *aŋda-*

anlat-: *ht* anlatmak. √ ET *aŋla-t-*

anlatuvçu: *ht* öğretici, ibret verici. √ *aŋlat-uvçu*

anlavçu: *h* anlayan, bilen. √ *aŋla-vçu*

anlavlu: *t* anlayışlı, bilgili. √ *aŋla-vlu*

anlıɧ: *t* şu, bu. √ *an+lıɧ*

ant: *hkt* ant, yemin. √ *ānt* TDBUÜ 171, ED 176, CC *ant*, Kzk *ant*

antropologiya: *t* antropoloji, insabilim. √ Rus. *антропология*, Kzk *antropologiya*

ara: *hkt* ara, orta; ara, aralık. √ **hāra* TDBUÜ 173, ED 196, CC *ara*, Kzk *ara*, Li TDS 87

ara-: *hkt* aramak, bulmaya çalışmak. √ ET *ārga-* TDBUÜ 171, ED *arka- I* 217

Arab: *k* Arap. √ Ar. عرب, Kzk *arab*

araba: *hkt* araba. √ *araba*, CC *araba*, Kzk *arba*

arabaçı: *h* arabacı. √ *araba+ çı*, Kzk *arbaşı*, *arbakeş*

araɧa: *k* votka içki; Kzk *arak*

aran: *hkt* ağıl. √ *aran* ED 232, Kzk *aran*

arɧeolog: *t* arkeolog, arkeolojiyle uğraşan, kazı bilimci. √ Rus. *археолог*, Kzk *arheolog*

arɧiv: *ht* arşiv. √ Rus. *архив*, Kzk *arhiv*

arı: *hkt* ara; öteki, diğer; -den sonra, ötesinde, arkasında. √ krş. ET. *ınaru*, *anaru*, *aŋaru*, ED 190, CC *ara*, Kzk *ara*, Li TDS 74

arıɧ: *t* kötü, fena. √ ET *aruk*, ED 214, CC *arıh*, Kzk. *arıq*

arıɧlıɧ: *t* zayıflık, kuruluk. √ ET *arık+lık*, ED 218, Kzk *arıqtıq*

arın-: *hkt* temizlenmek, arınmak. √ *ārı-n-* TDBUÜ 171, ED 235, CC *arın-*

arıslan: *t* arslan, aslan. √ ET *arslan*, ED 238, CC *arslan*, Kzk *arıstan*

arıt-: *hkt* yıkamak, temizlemek, arıtmak. √ *arı-t-*, ED 207, CC *arıt-*

arka: *hkt* arka, sırt, arka taraf. √ *arka*, ED 215, CC *arha*, Kzk *arka*, Li TDS 579 dipnot 626

aron: *h* gemi

art: *hkt* art, arka. √ **hārt* ED 200, CC *art*, Kzk *art*, Li TDS 587

art-: *h* artmak, çoğalmak. √ *art-*, ED 201, CC *art-*, Kzk *art-*

artḫarı, aytkarı: *h* geri, geriye. √ ET **art+garu > art+ḫarı*, ED 200

artıḫ: *t* fazla, -den fazla, artık. √ *art-ık > art-ıḫ*, ED 204, CC *artuk*, Kzk *artıq*, Li TDS 101

artıhaç: *t* artık, artan. √ *artıh+aç*

artıhaçlıḫ *t*, **artıḫaçlıh** *h*: artık, fazlalık. √ *artıḫaç+lıḫ*

artıḫsı: *t* daha, daha fazla, ziyade, çoğu, en çok. √ *artıḫ+sıg > artıḫsı*, ED 205, Li TDS 97 dipnot 42

aruv: *hkt* temiz, pak. √ ET *ārıg* TDBUÜ 172, ED 213, CC *arov*

arzula-: *k* istemek, arzu etmek. √ Far. ارزو; ve Krş. *+la-*

asayış *k*, **aşayış** *t*: huzur, sükunet; sakin, dingin. √ Far. آسایش

asayış bag: *k* cennet. √ *asayış* ve *bag*

asayışlan-: *hk* rahatlamak, sakinleşmek, tadını çıkarmak; (Tanrı katında) huzur bulmak. √ *asayış+lan-*

asayışlat-: *hk* rahatlatmak, sakinleştirmek, tadını çıkartmak. √ *asayış+lat-*

asayışlıḫ *k*, **aşayışlıḫ** *t*: huzur, dinginlik, sükunet; cennet hazzı. √ *asayış+lıḫ*

Asiriya: *t* Asur devleti

asistent: *t* asistan, yardımcı. √ Rus. *ассистент*, Kzk *assistent*

astra-: *ht* saklamak, gizlemek. √ Mo. *asra-* 56

astravçu: *h* saklayıcı, örtbas edici. √ *astra-vçu*

astrı: *hkt* çok, pek, gayet, aşırı, son derece. √ ET *aşru>Mo.>* ED 264, CC *asru*, Li TDS 117 dipnot 59

aş: *hkt* aş, yemek. √ *āş* TDBUÜ 172, ED 253, CC *aş*, Kzk *as*

aş-: *kt* aşmak, geçmek. √ *āş-* TDBUÜ 172, CC *aş-*, Kzk *as-*

aşa-: *hkt* yemek yemek. √ *aş+a-*, ED 256, CC *aşa-*, Kzk *asa-*

aşağı *k*, **aşaha** *ht*: aşağı. √ *aşak*, ED 259, krş. Kzk *astı*

aşahartın: *t* aşağıda, altında

aşavçu: *t* yemek yiyen kişi. √ *aşa-vçu*

aşḫan: *t* geçmiş. √ *aş-gan > aş-ḫan*

aşıḫ-: *t* acele etmek, acele davranmak. √ *aş-uk-*, ED 259

aşır-, aşur-: *t* geçirmek, aşırmak. √ *aş-ır-*, ED 265, Kzk *asır-*

aşıra: *kt* -den geçe, üzerine, üstüne. √ *aşır-a*, Li TDS 118

aşk: *k* aşk, sevi. √ Ar. عشق

aşkara: *t* açık, sarih, aşikar, apaçık. √ Far. آشکار, CC *aşkara*

aşkarıl-: *t* gösterilmek, meydana çıkarılmak. √ *aşkar+ıl-*

aşkart-: *t* göstermek. √ *aşkar et-* ?

aşkartuvçu: *t* gösteren, meydana çıkaran. √ *aşkart-uvçu*

aşlıḫ: *t* çavdar. √ *aş+lık*, ED 261, CC *aşlık*

aşsız: *t* yemeği olmayan, aç. √ *aş+sız*, ED 265

aşuvçu: *t* geçici, geçen, aşan. √ ET *aş-ıgçı > aş-uvçu*

at I: *hkt* ad, isim, → *ad*

at II: *hkt* at, beygir. √ *at*, ED 33, CC *at*, Kzk *at*

at-: *hkt* atmak, fırlatmak. √ *at-* ED 36, Kzk *at-*

ata: *hkt* ata, baba, cet, soy. √ *ata*, ED 40, CC *ata*, Kzk *ata*, Li TDAA 110

atat-: *ht* kız çocuğuna ad koymak, isim vermek. √ *at+a-t-*, ED 42, Kzk *ata-*

ateş: *k* ateş, od. √ Far. آتش

atla-: *hkt* atlamak, sıçramak. √ *atla-*, CC *atla-*, Kzk *atta-*

atlam: *hkt* üstünde, -den fazla. √ *atla-m*, Li TDS 120

av: *hkt* ağ. √ ET *āg* TDBUÜ 171, ED 3, CC *ag*, Kzk *av*

aval *hkt*, **evvel** *k*: evvel, önce. √ Ar. اول, CC *aval*

avaldahı: *ht* önceki. √ *aval +dahı* (< ET *+dakı* < *+da+kı*)

avaldan: *ht* eskiden beri, öteden beri, evelden, önceden. √ *aval+dan*

avalhı: *ht* eski, geçmiş, çok önceden olan, . √ *aval+hı*

avalhılıḫ: *h* uzaklık, eskilik. √ *avalhı+lıḫ*

avan: *ht* günahkarlık, kötülük. √ İbr. ME *avon*

avançı: *t* şerir, kötülük yapan, habis, günahkâr, kötü yaradılışlı. √ *avan+çı*

avanlıh, avanlıḫ: *t* yolsuzluk, kanunsuzluk, günah. √ *avan +lıh*

avaz: *hkt* ses, seda. √ Far. آواز, CC *avaz*

avdet: *k* dönme, geri gelme. √ Ar. عودت
aver: *t* hava. √ İbr. ME *avir*
avlaḫ: *t* geniş, eni açık. √ CC *avlak*, Kzk *avlaq*
avlaḫlat-: *t* genişletmek. √ *avlaḫ+la-t-*
avlaḫraḫ: *hkt* daha geniş, genişçe. √ *avlaḫ+raḫ*
avruv: *hkt* ağrı, sızı, sancı. √ ET *ḥāgrıg* TDBUÜ 172, ED 90, CC *agrık*, Kzk *avru*
avtobus: *t* otobüs. √ Rus. *автобус*, Kzk *avtobus*
avul: *hkt* ağıl. √ ET *āgıl* TDBUÜ 171, ED 83, Kzk *avla*
avur: *hkt* ağır. √ ET *āgır* TDBUÜ 171, ED 88, CC *agır*, Kzk *avır*
avurla-: *ht* √ *avur+la-* < ET *agırla-*, ED 94, CC *agırla-*, Kzk *avırla-*
avurluh *h*, **avurluḫ** *t*: ağırlık. √ *avur+luh*, ED 93, Kzk *avırlıq*
avuz: *hkt* ağız. √ ET *āgız* TDBUÜ 171, ED 98, CC *agız, avuz*, Kzk *avız*
ay I: *hkt* ay, dünyanın uydusu. √ *ḥāy* TDBUÜ 173, ED *āy*, s.265, CC *ay*, Kzk *ay*
ay II: *t* ey!, hey!.√ *ay* ED 265, CC *ay*, Kzk *ay*
aya: *hkt* aladoğan, çaylak
aya-: *hkt* acımak, merhamet etmek, esef etmek. √ Krş. ET. *aya-*, ED "saygı göstermek" 267, Kzk *aya-*
ayah *h*, **ayaḫ** *t*: ayak. √ ET *adak*, ED 45, CC *ayak*, Kzk *ayaq*
ayıp: *hkt* ayıp, utanç verici. √ Ar. عيب → TT. *ayıp*
ayıplı: *h* ayıplanmış, utanç verici bir iş yapmış. √ *ayıp+lı*, Kzk *ayıptı*
ayır-: *hkt* ayırmak, uzaklaştırmak, aralamak. √ *adır-*, ED 66, CC *ayır-*, Kzk *ayır-*
ayırıç: *t* ayrı, tek başına. √ *ayır-ıç*
ayırıl-: ayırılmak, uzaklaştırılmak. √ *ay(ı)r-ıl-*
ayıt- *hkt*, **eyt-** *k* : konuşmak, söylemek. √ *ayıt-*, ED 268, CC *ayt-*, Kzk *ayt-*
aylan-: *hk* dönmek, dönüp durmak. √ *ayla-n-*
aynekin: *k* cuma günü. √ Ar. آدينه; ve Krş. *kin* < *kün*, → CC *ayna*
aynıḫ: *t* ayık. √ < **ayın-uk*, Krş. ET *adın-* (*adın- 1* ED 61)
ayrıḫsı: *t* tahsis edilen, ayrılan. √ *ayır-ıḫ+sı*, *Krş.* ET *adruk* (< *adır-uk*) ED 65
ayrılık: *k* ayrılık, ayrı olma durumu. √ *ay(ı)r-ıl-ık*
aytḫan: *h* söyleyen, söz eden, konuşan. √ *ayt-ḫan*

aytıl-: *hkt* söylenmek. √ *ayıt-ıl-*, ED 269, CC *aytıl-*, Kzk *aytıl-*
az: *hkt* az, çok olmayan. √ *ḥāz* TDBUÜ 173, ED 277, CC *az*, Kzk *az*
az-: *hkt* aldanmak, yanılmak. √ *ḥāz-* TDBUÜ 173, ED 280, Kzk *az-*
azar-: *hkt* küçülmek, azalmak, kısılmak. √ *az+ar-*
azaş-: *kt* yolunu kaybetmek, yolunu şaşırmak, günah işlemek. √ Krş. ET *az-* ve CC *azaş-*
azaşmah: *t* günah işleme
azat: *ht* hür, erkin, azat olmuş. √ Far. آزاد, CC *azat*, Kzk *azat*
azatlıḫ: *t* özgürlük, özgür. √ *azat+lıḫ*
azbar: *hkt* çiflik
azhına: *ht* az biraz, bir parça. √ ET *azkınya* > *az+gına*, ED 284
azhır-: *kt* yoldan çıkaran aldatan yanıltan. √ *az-hır-*, ED 283
azhırtuvçu: *h* azdırıcı, yoldan çıkarıcı, yanıltıcı. √ *azhır-t-uvçu*
azıḫ: *t* azık, iaşe, erzak. √ ET *āzuk* TDBUÜ 172, ED 283, CC *azıḳ*, Kzk *azıh*
aziz: *h* kutsal, mukaddes. √ Ar. عزيز, CC *azız, hazız*
azizet-: *h* kutsallaştırmak. √ *aziz* ve *et-*
azizlik: *t* azizlik, aziz olma. √ *aziz+lik*
azlıh: *t* sıkıntı, kıtlık. √ *az+lık*, ED 286
azmah: *t* dolaşma, gezip dolaşma. √ *az-mah*
azraḫ: *h* daha az. √ *az+raḫ*, ED 289
azuvçu: *t* sefih, çapkın, yoldan çıkmış. √ *az-uvçu*
Babiloniya: Babil
bade: *k* şarap, içki. √ Far. باده
badehu: *k* ondan sonra. √ Ar. بعده
bag-bostan *hkt*, **bah bostan** *t*: cennet. √ Far. باغ بوستان
Bagdad: *y.a.* Bağdat. √ Ar. بغداد
bağvan: *k* bahçıvan, bağcı. √ Far. باغبان, Kzk *bağban*
baḫ-: *t* bakmak. √ *bak-*, ED 311, CC *bak-, bah-*
baha: *ht* paha, fiyat, eder. √ Far. بها, Kzk *bağa*
bahadır *hkt*, **bahatır** *hkt*, **bohatır** *ht*: kahraman, alp. √ Mo. *bagatur* 68b > Far. بهادر, CC *bagatur, bahatur*, ED 313.
bahalı: *ht* pahalı, ederi, değeri yüksek. √ *baha+lı*, CC *bahalı*, Kzk *bağalı*
bahalıḫ: *t* pahalılık. √ *baha+ lıḫ*
bahana: *hkt* direk, sütun, dayanak, destek. √ Far. بهانه Kzk *bağana*

baharaḫ: *ht* daha pahalı, daha kıymetli. √ *baha+raḫ*
bahatırlan-: *hkt* cesaretlenmek. √ *bahatır+lan-*
bahatırlıh *t*, **bahatırlıḫ** *k*: cesaret, yüreklilik. √ *bahatır+lıh*
baḫça: *hkt* bahçe, bağ. √ Far. باغچه, Kzk *baq*
Baḫçısaray: *hkt y.a.* Bahçesaray.
bahın-: *hkt* bakmak, bakınmak. √ ET *bak-ın-*, ED 316
bahıvçu *hkt*, **bahuvçu** *h*: gözetici, gözcü, bakıcı. √ *bak-uvçu*
bala: *hkt* çocuk, yavru. √ *bāla* TDBUÜ 172, ED 332, Kzk *bala*, Li TDS 193 dipnot 501
balçıh *h*, **balçıḫ** *t*: balçık, kil. √ ET *balçık*, ED 333, CC *balçuk*, Kzk *balşıq*
balıḫ: *t* balık. √ *bālık* TDBUÜ 172, ED 335, CC *baluk*, Kzk *balıq*
balkı-: *hkt* ışık vermek, ışık saçmak, parıldamak. √ *balk+ı-*, CC *balkı-*, Kzk *balqı-*
balkuv: *ht* parıltı, parıldama. √ *balkı-g* > *balkuv*
balkuvlu: *t* ışıklı, parıltılı, parlak. √ *balkuv+lu*
bar: *hkt* var, var olan. √ *bār* TDBUÜ 172, ED 353, CC *bar*, Kzk *bar*
bar-: *hkt* varmak, gitmek, gelmek. √ *bar-*, ED 354, CC *bar-*, Kzk *bar-*
baraski: *t* cuma günü
barça: *hkt* herkes; her vakit, daima. √ *bar+ça*, ED 356, CC *barça*
barında: *t* her yerde. √ *bar+ı+n+da*
barmaḫ: *t* varma. √ *bar-maḫ*
bart: *ht* var. √ Krş. ET. *bār*
bartsagarı, baytsagarı: *h* her yerde
baruh: *t* kutsanmış. √ İbr.
bas-: *hkt* basmak, yürümek. √ *bas-*, ED 370, CC *bas-*, Kzk *bas-*
basaha: *ht* eşik, basamak. √ *bas-*, Kzk *basış*
basḫala-: *t* çiğnemek, ayakları altında ezmek. √ *bas-ḫala-*
bastır-: *hkt* basmak, bastırmak; yayımlamak. √ *bas-tır-*, ED 372
baş: *kt* 1. baş, kafa; 2. baş, temel, ana. √ *baş*, ED 375, CC *baş*, Kzk *bas*, Lİ TDS 135
başak: *t* başak, buğday başağı. √ *baş+ak*, ED 378, Kzk *masaq*
başka: *kt* başka, diğer, öteki; -den başka; CC *başka*, Kzk *baksa*, Li TDS 135
başla-: *kt* başlamak. √ *baş+la-*, ED 381, CC *başla-*, Kzk *basta-*
başlıh: *t* 1. baş, ilk, önce; 2. başlama; asıl, esas, ana; 3. tepe, başlık, üst kısım. √ *baş+lıh*, ED 381
başur-: *kt* eğilmek, baş eğmek. √ *baş+ur-*
bat-: *hkt* batmak, dalmak. √ *bat-*, ED 298, CC *bat-*, Kzk *bat-*
bav: *hkt* bağ, köstek. √ ET *bā-g* > *bav*, TBUÜ 172, ED 310, CC *bav*, Kzk *bav*
Bavel: *ht y.a.* Babil
bayıl-: *k* bayılmak, kendinden geçmek. √ ET *bay-ıl-*, krş. Tietze *bayıl-* I
bayla-: *ht* bağlamak, düğümlemek. √ ET *bag+la-* > *bayla-*, ED 314, CC *bagla-*, Kzk *bavla-*
baytbaḫ: *t* alçak, namussuz, fena; kötü, çirkin. √ Far. بدبخت
baz: *ht* dirlik, huzur. √ *bāz*, ED 388
bazar: *hkt* çarşı, pazar. √ Far. بازار, CC *bazar*, Kzk *bazar*
bazhır-: *h* şişmanlamak. √ *bazıh+ır-*; *+ır için* TT. *deli+r-*
bazıḫ: *t* kalın, yağlı, şişman. √ CC *bazık*
bazlıh *hk*, **bazlıḫ** *t*: dirlik, huzur; rıza, tasvip. √ *baz+lıh*, CC *bazlık*
begän-: *t* beğenmek, hoşuna gitmek. √ krş. *beğen-*
begänç: *t* heves, sevda, emel. √ *begänç*
bek: *t* kuvvetli, güçlü, sağlam, pek. √ *bek*, ED 324, CC *berk*
beklä-: *t* kitlemek, kilitlemek; doldurmak, dolmak. √ *bek+lä-*, ED 326
beklävçü: *t* bekleyici, koruyucu, kapayan, kilitleyen. √ *beklä-vçü*
belgi: *t* işaret, iz. √ ET *belgü*, ED 340, Kzk *belgi*
belgilä-: *t* işaret etmek, işaretlemek; ifade etmek, manasına gelmek. √ *belgi+lä-*, ED 342, Kzk *belgile-*
belgili: *t* işaretli, belirtili. √ ET *belgülüg>belgi+li* ED 341, Kzk *belgili*
belgirt-: *t* belirtmek, işaretlemek. √ *belgi+r-t-*, ED 341, CC *belgirt-*
ber-: *t* vermek. √ *bēr-*, TDBUÜ 182, ED 354, CC *ber-*, Kzk *ber-*
bere: *t* buraya, burasına. √ Krş. ET. *bērü*, TDBUÜ 180, ED 356, CC *beri*, Kzk *beri*, Li TDS146 dipnot 88
berekät: *t* bolluk, bereket. √ Ar. برکت, CC *barakat*, Kzk *bereke*
berivçü, berüvçü: *t* verici, veren. √ *ber-ivçü*
bernä: *t* hediye, armağan. √ Radloff IV, 1603 (Yalnızca Karayca, l ve t diyalektleri için verilmiş.)
bernälä-: *t* hediye etmek, arma-

ğan etmek, bağışlamak. √ *bernä+lä-*

beslä-: *t* beslemek, yedirmek. √ *beslä-*, CC *bestle-, besle-*

beş: *t* beş. √ *bēş*, TDBUÜ 182, ED 376, CC *beş*, Kzk *bes*

beşinçi: *t* beşinci. √ *beş+inç*, ED 383

betär: *t* daha fena, daha kötü, beter, Kzk *beter*

bewle: *t* böyle, bunun gibi. √ krş. T.T. böyle

bez-: *t* bıkmak, usanmak. √ *bez-* ED 389, CC *bez-*, Kzk *bez-*

bezärgän, bezirgän: *t* tüccar. √ Far. بازرگان, CC *bazargan*

bezärgänlik: *t* bezirganlık, tüccarlık. √ Far. *bezärgän* ve Krş. *+lik*

bıla: *ht* ile, ile birlikte. √ Li TDS 161

bırçla-: *h* lekelemek, küçük düşürmek. √ *bırç+la-*

bırhı: *ht* boru

biblioteka: *t* kütüphane, kitaplık. √ Rus. *библиотека*

bibliya: *t* mukaddes kitap. √ Rus. *библия*

biçil-: *k* biçilmek; kesilmek. √ ET *bīç-il-*, ED 295

bil-: *h* bilmek, anlamak, tanımak. √ *bil-*, ED 330, CC *bil-*, Kzk *bil-*

bilä-: *hk* bilemek, yontmak. √ *bilä-*, ED 332, CC *bile-*, Kzk *bile-*

bilbil, bülbül: *k* bülbül. √ Ar. بلبل, CC *bülbül*, Kzk *bulbul*

bildir-: *h* bildirmek, haber vermek. √ *bil-dir-*, ED 334, CC *bildir-*, Kzk *bildir-*

bilgän: *hkt* bilen, bilgili. √ *bil-gän*

bilgi: *k* nişanlıya verilen hediye. √ ET *bėlek*>Mo. *beleg*>>krş. ED 338

bilgin: *ht* bilme, vakıf olma, bilim, bilgi. √ *bil-gin*

bilivçü, bilüvçü: *t* bilici, bilgiç. √ *bil-ivçü* < *bil-ig+çi*, ED 340

bilüv: *t* bilgili, erbap. √ *bil-üv*

bilüvlü: *t* tanıdık. √ *bil-üv+lü* < *bil-ig+lig*, ED 341

bilüvsüz: *t* bilinmeyen, tanınmayan. √ *bil-üv+süz* < *bil-ig+siz*, ED 342

biŋ *k* **min** *t*: bin. √ ET *miŋ*, ED *bıŋ* 346, CC *miŋ*, Kzk *mıŋ*

bin-: *t* binmek. √ *bin-* ED 348, CC *min-*, Kzk *min-*

bir: *hkt* bir. √ ET *bīr*, TDBUÜ 183, ED 353, CC *bir*, Kzk *bir*

birdän: *hk* birlikte, beraber. √ *bir+dän*

birgä: *t* biri, birisi. √ *bir+gä*, CC *birge*, Kzk *birge*

biri: *hkt* biri, (her) biri. √ *bir+i*

birisi: *hkt* biri, birisi. √ *biri+si*

birläş-: *k* birleşmek. √ *bir+läş-*

birlik: *hkt* birlik; rıza tasvip. √ *bir+lik*, CC *birlik*, Kzk *birlik*

bit: *ht* bit, böcek. √ *bīt* TDBUÜ 176, ED 296, CC *bit*

bit-: *hkt* büyümek, bitmek, yetişmek. √ *büt-* ED 298, CC *bit-*, Kzk *bit-*

bitiçek: *t* mektupçuk, küçük mektup. √ ET *bitik+çek*

bitik: *hkt* mektup, yazı; bölüm. √ ET *biti-g*, ED 301, CC *bitik*, Kzk *bitik*

bitiş: *t* kar, gelir, kazanç

bitişli: *t* verimli, bereketli. √ *bitiş+li*

bitöv: *k* şişkinlik, şiş, çıban

bitraḫ: *t* biraz, az, bir parça

biy: *hkt* bey, bay, efendi. √ ET *bēg*, TDBUÜ 180, ED 322, CC *bey*

biyan-: *k* beğenmek, sevindirmek, hoşnut etmek. √ → T.T. *beğen-*, CC *biyen-*

biyanç: *t* sevinçle, sevinç, içinde. √ *biyan-ç*, CC *beyenç*

biyançli: *t* sevinçli, neşeli. √ *biyanç+li*

biyändir-: *t* beğendirmek, mecbur etmek, zorlamak. √ *biyän-dir-*

biyik: *hkt* büyük, iri. √ ET *bedük*, ED 302, CC *beyik*, Krş. Kzk *ülken*

biyiklik: *hkt* büyüklük, yücelik. √ *biyik+lik*, ED 304, CC *beyiklük*, Krş. Kzk *ülkendik*

biyiktägi: *t* büyük gibi, büyük olmak. √ *biyik teg+i*

biyim: *k* hakim, sahip. √ ET *begüm*

biylik: *hkt* beylik, hükümdarlık. √ *biy+lik* ED 326

biz: *t* 1. çoğul kişi adılı. √ *biz*, ED 388, CC *biz*, Kzk *biz*

bizdän: *t* bizden, 1. çoğul kişi adılının çıkma, ayrılma durumu. √ *biz+dän*

bizgä: *t* bize, 1. çoğul kişi adılının yönelme durumu. √ *biz+gä*

bizin: *h* bizim

bizni: *t* bizi, 1. çoğul kişi adılının belirtme durumu. √ *biz+ni*

biznin: *t* bizim, 1. çoğul kişi adılının ilgi durumu. √ *biz+nin*

boḫ: *t* gübre, bok. √ *boḳ I* ED 311, CC *boh*, Kzk *boq*

bol-: *hkt* olmak. √ *bōl-* TDBUÜ 177, ED 332, CC *bol-*, Kzk *bol-*

bolal-: *ht* imkan, olabilirlik

bolta: *kt* balta, nacak. √ *baltu*, ED 333, Kzk *balta*

bolum: *k* durum, vaziyet

bolus: *h* yardım. √ *boluş* ED 345 CC *boluş*

boluş-: *kt* yardım etmek, yardımcı olmak, yordam göstermek. √ *bol-uş-*, CC *boluş-*

boluşluḫ, boluşluḫ: *t* yardım. √ *boluş+lıḫ*
boluvçu: *t* mevcut var olan. √ *bol-uvçu*
borc *h*, **borç** *kt* : vazife, görev. √ Sog. *borç* > *borç* TDBUÜ 177, CC *borç*, Kzk *borış*
borçlu: *t* 1. borçlu; 2. suçlu. √ *borç+lu*, CC *borçlı*, Kzk *borıştı*
borlahḫ: *t* bağ, bahçe. √ O. Far. *bwr* ve Krş. + *la+hıḫ*
boş: *kt* boş. √ *boş* TDBUÜ 177, ED 376, CC *boş*, Kzk *bos*
boşat-: *kt* boşaltmak; affetmek, bağışlamak. √ *boş+at-*, CC *boşat-*, Kzk *bosat-*
boşatlıh *h*, **boşatlıḫ** *t*: rica etme, dileme; mağfiret. √ krş. ET *boşu-* ED 377
boşatuvçu: *t* boşaltan. √ *boşat-uvçu*
boşluḫ: *t* boşluk. √ *boş+luḫ* ED 381
boy: *hkt* endam, vücut, boy, uzun boy. √ *boy* ED 384, CC *boy*, Kzk *boy*
boydaḫ: *t* bekar
boyun: *hkt* boyun. √ *böyın* TDBUÜ 177, ED 386, CC *boyun*, Kzk *moyın*
boyunsa: *hkt* boyunduruk, kölelik
bozul-: *k* bozulmak. √ *buzul-* ED 391
bögövre-: *k* susuzluğunu gidermek
böklä-: *h* kapamak, kapatmak, kilitlemek
bölä-: *t* saklamak; kundaklamak, kundağa sarmak. √ ET *bēle-*, TDBUÜ 180, ED 322, CC *bele-*, Kzk *böle-*
böläk: *h* bölük, grup, sürü, sürek. √ *böl-äk*, ED *bölük*, *bölök* s.339, Kzk *bölek*
börk: kalpak. √ *börk*, ED 362, CC *börk*
bört-: kuvvet toplamak, güç toplamak; şişmek. √ *bürt-* "dokunmak" ED 358, Kzk *bört-*
börü: *k* kurt. √ *böri*, TDBUÜ 184, ED 356, CC *böri*, Kzk *böri*
böyle: *k* böyle, bunun gibi. √ ET *bu öd+le*
Brüsel: *y.a.* Brüksel
bu: *hkt* bu. √ *bō* TDBUÜ 177, ED 291, CC *bu*, Kzk *bul*
buday: *ht* buğday. √ ET *bugday*, *bugdāy* ED 312, CC *bogday*
bugün, bügün: *k* bugün. √ Krş. *bugün*, CC *bukün*, Kzk *bügin*
bugünkü: *t* bugün olan, bugünkü. √ *bugün+kü*
buhov: *k* dizgin, kelepçe. √ ET *bukağu*, ED *bukāğu* 314
bul-: *k* bulmak. √ *bul-* ED 332, Krş. CC *tap-*, Kzk *tap-*

bular: *t* bunlar. √ *bu+lar*
bulut: *hkt* bulut. √ ET *bulıt*, ED 333, CC *bulut*, Kzk *bult*
bundi: *hkt* böyle, öyle, gibi. √ *bu+n+di* Li TDS 464
bunluḫ: *t* bu, şu. √ *bu+n+luḫ*
bunluḫka: *t* bunun için. √ *bunluḫ+ka*
bununüçün: *t* bunun için, bu yüzden. √ *bu+n+un üçün*
bunyat: *t* temel, taban. √ Far. بنیاد, CC *bunyat*
bunyatet-: *ht* temellendirmek, kurmak. √ *bunyat et-*
burun: *hkt* önce, -den önce, evvelki; burun. √ ET *burun*, ED 366, CC *burun*, Kzk *burın*, Li TDS 188
burunhu: *hkt* önceki, evvelki, eski, *burun+hu*, CC *burungı*, Kzk *burıngı*
burunraḫ: *t* daha önce, daha evvel. √ *burun+raḫ*
buşurhanıvçu: *ht* ara açan, kavgacı; söylenen, mırıldanan. √ *buşurhan-ıvçu*, ED *buş-* "rahatsız etmek, kızdırmak" s.384, *buş-urga-n-ıgçı*
but: *hkt* but, uyluk, bacak. √ ET *būt* TDBUÜ 179, ED 298, CC *but*, Kzk *but*
butah *h*, **butaḫ** *t*: dal, budak, kol. √ Krş. ET. *butık*, ED 301, CC *butak*, Kzk *butaq*
butek: *t* bunun kadar, bunun gibi. √ ET *bu teg*
butuḫamor: *t* yavru geyik
buvun: *ht* organ, üye. √ Krş. ED *bog-un* ~ *bog-um* 316
buyruh *h*, **buyruḫ** *t*: buyruk, emir. √ *buyur-uh* > *buyruh*, ED 387, CC *buyuruk*, *buyruh*, Kzk *buyrıq*
buyur-: *k* buyurmak, emretmek. √ *buyur-*, ED 387, CC *buyur-*, Kzk *buyır-*
buz: *hkt* buz, dolu tanesi. √ *būz* TDBUÜ 179, ED 389, CC *buz*, Kzk *muz*
buz-: *hkt* bozmak, sakatlamak, tahrip etmek. √ *buz-*, ED 389, CC *buz-*, Kzk *buz-*
buzlat-: *ht* ayazlatmak, dondurmak. √ *buz+lat-*, Kzk *muzdat-*
buzov: *ht* buzağı, dana. √ *buzağu* ED 391, CC *buzov*, Kzk *buzav*
buzovlu: *ht* yavrulu inek, buzağılı. √ *buzov+lu*
bükräy-: *t* eğilmek, meyletmek. √ ET **bük-ür-äd-* > *bükiräy-*, CC *büger-*, Krş. Kzk *bükşiy-*
büräl-: *k* bulamak, yuvarlamak
bürk-: *k* saçmak, serpmek
bürtük: *k* tane, tohum, çekirdek. √ Krş. ED *bürt-* "dokunmak" 358, Kzk *bürtik*
bütün: *k* bütün, tüm, cümle, hep. √ *bütün*, ED 306, CC

bütün, Kzk *bütin*
büvräk: *t* böbrek; iç, içeri. √ *bögrek* ED 328, Kzk *büyrek*
caḫtla- *ht*, **cahtla-** *t*: acele etmek, acele davranmak. √ Ar. جهد ve Krş. *+la-*
can: *kt* can, ruh. √ Far. جان, CC *can*, Kzk *can*
canlı: *kt* canlı, yaşayan, sağ. √ *can+lı*, Kzk *candı*
ceb: *kt* cep. √ Ar. جيب
cehinnem: *t* cehennem. √ Ar. جهنم, Kzk *cahannam, cannam*
cemal: *k* yüz güzelliği. √ Ar. جمال
cennet: *k* cennet. √ Ar. جنت, Kzk *cannat*
cevahir: *k* cevherler, kıymetli taşlar. √ Ar. جواهر
cevr: *k* eza, eziyet, cefa. √ Ar. جور
cıda-: *h* dayanmak, sabretmek, tahammül etmek. √ Mo. *çida-* 176b
cımat: *t* topluluk, cemaat. √ Ar. جماعت
cımbal: *t* bir müzik aleti
cıns: *t* cins, kabile, uyruk, boy. √ Ar. جنس, CC *cins*, Kzk *cıns*
cilbe: *k* cilve, naz, kırıtma. √ Ar. جلوه
cin: *k* cin, gözle görünmez yaratık. √ Ar. جن, Kzk *cın*
ciren: *k* ceylan. √ Mo. *cegere(n)* 1043b
civan: *k* yakışıklı genç erkek. √ Far. جوان
Ciyyon: Siyon Dağı
cogap: *k* cevap. √ Ar. جواب, CC *covap*, Kzk *cavap*
comart: *kt* cömert, eli açık. √ Far. جوامرت
comartlan-: *t* cömert olmak. √ *comart+lan-*
comartlıḫ: *t* cömertlik. √ *comart +lıḫ*
comartraḫ: *t* daha cömert, fazla cömert. √ *comart+raḫ*
cuhur: *t* çukur, mahzen. √ ET *çukur*, ED 406, CC *çugur*, Kzk. *şunqır*
curum: *t* 1. çarpışma, çatışma, müsademe; 2. ceza, suç. √ Ar. جرم, CC *curum*
cuvat: *t* nakarat
cuvher: *h* cevher. √ Ar. جوهر
çabor: *t* kenesada serpilen bir tür tütsü. √ İbr.
çaç: *kt* saç. √ ET *saç* ED 794, CC *saç*, Kzk *şaş*
çaç- *t*, **saç-** *k*: saçmak, ekmek, ekim yapmak. √ ET *saç-*, ED 794, CC *saç-*, Kzk *şaş-*
çagır *kt*, **çaḫır** *k*: rakı, şarap, içki. √ *çağır* ED 409
çahır: *kt* çakır, altın suyu. √ *çaḳır* ED 409
çahır-, çaḫır-: *kt* çağırmak, seslenmek. √ ET *çākır-* TDBUÜ 172, CC *çahar-*, Kzk *şaqır-*

çahıruvçu: *t* davet eden, çağıran. √ *çahır-uvçu*
çal-: *kt* vurmak, atmak, fırlatmak, salmak. √ *çal-* ED 417
çalhı: *k* müzik aleti. √ *çal-hı*
çalısma: *k* çalışma, teşebbüs. √ *çalış-ma* ED 421
çalman: *t* duvar, tahta, çit
çaman: *t* 1. tembel, üşengeç; 2. kimyon, çörek otu. √ CC *çaman*
çanç-: *t* sokmak, batırmak, saplamak. √ ET *sanç-*, ED 835, CC *sanç-*, Kzk *şanşı-*
çara: *t* kase, tabla, tabak
çarpunma: *h* yıkanmak
çatır: *kt* çadır. √ Skr. *chattra* > Far. چتر. ET. *çātır* TDBUÜ 172, CC *çatır*, Kzk *şatır*
çaya: *kt* kurnaz, sinsi
çebär: *t* şirin, sevimli, cana yakın, CC *çeber*, Krş. Kzk *şeber*
çebärlik: *t* letafet, zerafet, güzellik, füsun. √ *çebär+lik*, Krş. Kzk *şeberlik*
çeçäk: *t* çiçek. √ *çeçek*, ED 400, CC *çiçek*, Kzk *şeşek*
çegirtkä: *t* çekirge. √ ET *çekürge*, ED 416, Kzk *şegirtke*
Çeḫoslovakiya: *y.a.* Çekoslavakya;
çek: *k* sınır, hudut, uç. √ Kzk *şek*
çek-: *kt* çekmek, tartmak. √ *çek-*, ED 413, Kzk *şek-*
çelik: *k* çelik
çengäş-: *k* mücadele etmek, savaşmak, çarpışmak
çeray: *t* yüz, çehre, sima
çerep: *k* kap kacak kırığı
çerim: *t* pinekleme, uyuklama
çeriv: *t* savaş; asker. √ ET *çērig*, TDBUÜ 180, ED 428, CC *çeri, çeyri*
çeş-: *t* çözmek, açmak. √ *seş-* ED 857, Kzk *şeş-*
çèyalı: *t* vicdansız, namussuz
çeyalıḫ: *t* vicdansızlık, namussuzluk, küstahlık, yüzsüzlük
çeynav: *t* çiğnenmiş, ezilmiş. √ Krş. CC *çayna-*
çeypa-: *kt* kırmak, imha etmek, öldürmek
çeypavçu: *kt* katil, cellat, kötü adam
çıbuḫ: *t* çubuk. √ *çıbıḳ* ED 395, CC *çıbuk*, Kzk *şıbıq*
çıḫ: *t* çiy. √ *çıg, çī* TDBUÜ 176, ED 413, CC *çık*, Kzk *şıq*
çıh-, çıḫ-: *t* çıkmak, gitmek. √ ET *çık-*, ED 405, CC *çık-, çıh-*, Kzk *şıq-*
çıhar-, çıḫar-: *t* çıkarmak. √ *çıh-ar-* < *taşık-ar- ED 316 CC *çıgar-*, Kzk *şıgar-*
çıharuvçu: *t* yayımlayan, çıkaran, editör. √ *çıhar-uvçu*
çıhın: *t* çıkın, bohça. √ krş. Tietze *çıkın*
çıhış: *kt* çıkma, çıkış. √ *çıh-ış*,

ED 412, Kzk *şıgıs*
çıḫuvçu: *t* çıkan. √ *çıḫ-uvçu*
çınıḫ-: *t* alışmak, alışık olmak. √ CC *çınıḳ-*, ED 425, Kzk *şınıq-*
çıpçıçeḫ: *t* kümes havyalarına bakan
çıpçıh: *t* serçe, serçe kuşu. √ CC *çıpçık*
çıraḫ, çırah: *t* mum, meşale, çıra. √ Far. چراغ, CC *çırak*, Kzk *şıraq*
çırlaḫ: *t* su, dere, ırmak, çay. √ CC *çırlak*
çıyır: *t* kötülük, bela
çıyna-: *t* çiğnemek, geviş getirmek. √ CC *çayna-*, Kzk *şayna-*
çızgıç: *ht* kalem. √ *çız-gıç*
çibin: *t* sinek. √ ET *çīpın* TDBUÜ 176, Krş. ED *siŋek* 838, CC *çibin*, Kzk *şıbın*
çirik: *kt* çürük, çürümüş. √ CC *çerek*, Kzk *şirik*
çirim: *kt* uyuklama, uyku, uyuşukluk
çirimet-: *kt* uyuklamak, pineklemek
çirit-: çürütmek, bozmak. √ ET *çüri-t-*, Kzk *şirit-*
çoharah: *t* kaynak, memba, pınar. √ T. Tekin +kIrA-
çom-: *kt* yüzmek. √ ET *çöm-*, ED 422
çomun-: *t* banyo yapmak, yıkanmak. √ *çom-un-*

çoz-: *t* söylemek, mırıldanmak
çozmaḫ: *t* ilahi; şarkı, türkü. √ *çoz-maḫ*
çök-: *kt* eğmek, eğilmek, çökmek. √ *çök-*, ED 413, CC *çök-*, Kzk *şök-*
çöküç: *k* çekiç, balyoz. √ Far. چکش, CC *çakuç*
çölmäk: *k* çömlek √ CC *çömlek*, Kzk *şölmek*
çöplä-: *k* toplamak, gagalamak. √ CC *çöple-*, Kzk *şöpte-*, ED *çöp* "tortu" *+le-* 394
çöprä: *t* maya, bira mayası
çuv: *k* gürültü, patırtı, uğultu
çuvla-: *t* çatırdamak, şakırdamak. √ *çuv+la-*, CC *çuvla-*, Kzk *şuvla-*
çüv(ü)r-: *k* çevirmek, döndürmek. √ ET *çevür-*, ED 398, CC *çövür-*
çüv-: *k* atmak, salmak, sallanmak
çüvrä: *k* çevre, etraf, etrafında. √ ET *çevür-ä*, CC *çövre*, Li TDS 635 dipnot 664
da: *ht* ve, da, dahi; öyle, şöyle; demek ki; ise. √ *takı* > *dakı* > *dahi* > *da*, CC *da*, Kzk *da*
dädä: *h* amca. √ Rus. *дядя*
Dagestan: *y.a.* Dağıstan. √ Rus. *дагестан*
daḫ: *h* 1. dakika; 2. çatı, dam
dahı: *ht* dahi, da, de; → *da*. √ *takı* > *dakı* > *dahı*, CC *dagı*,

tagı, Kzk *dagı*
daḫil: *k* içeri, içinde. √ Ar. داخل
daḫt: *t* çatı, dam. √ krş. Alm. *dach*
Damask: *y.a.* Şam. √ Rus. *Дамаск*
darya *ht*, **derya** *k*: derya, okyanus. √ Far. دریا
davet: *k* davet, çağrı. √ دعوت
David: *hkt* Anan bin David, Karaim mezhebinin kurucusu.
davşan: *h* tavşan. √ *tavışġan* ED 447, Krş. CC *koyan*, Kzk *koyan*
daya: *k* süt nine, süt anne. √ Far. دایه
de-: *hkt* demek, söylemek. √ ET *tė-*, ED 433, CC *de-*, Kzk *de-*
debeḫa: *ht* kurban, kurbanlık. √ İbr.
degän: *kt* diyen, söyleyen. √ *de-gän*
demograf: *t* nüfus bilimci. √ Rus. *демограф*
demografiya: *t* nüfus bilimi. √ Rus. *демография*
departament: *t* daire, şube, başkanlık. √ Rus. *департмамент*
derä: *t* kadar, -caya kadar. √ Li TDS 480
derakab: *k* hemen arkasından. √ Far. درعقب
deraşa: *ht* vaiz. √ İbr.
derviş: *k* derviş. √ Far. درویش

deve *k*, **tevä** *t*: deve. √ CC *töve*, Kzk *tüye*
devlät: *h* kudret, güç. √ Ar. دولت
devran: *k* dünya. √ Ar. دوران
devşir-: *k* toplamak. √ krş. Tietze *devşir-*, *devşür-*<*der-şür-*
deyi: *k* diyerek. √ *de-y-i*
deyin: *h* -e kadar, varıncaya kadar. √ CC *deyin*, Kzk *deyin*, Li TDS 473
dialekt: *t* ağız, lehçe. √ Rus. *диалект*
dil: *k* dil. √ ET *tıl*, ED 489, CC *til*, Kzk *til*
din: *hk* inanç, inanma, din, inanış. √ Ar. دین, Kzk *din*
din yesisi: *ht* din adamı
diŋle- *k*, **tınla-** *kt*: dinlemek. √ ET *tıŋla-*, ED 522, CC *tıŋla-*, Kzk *tıŋda-*
direktor: *t* müdür. √ Rus. *директор*
divan: *k* büyük meclis. √ Ar. دیوان
divane: *k* deli. √ Far. دیوانه
divil, givil *h*, **tüvül:** değil. √ *tegül* ED 480, CC *devül*
domuz *hk*, **tonhuz** *t*: 1. domuz; 2. kaba bir adam. √ ET *toŋuz*, ED 527, CC *toŋuz*, Kzk *doŋız*
dor: *ht* nesil, soy, kuşak. √ İbr.
dost: *hkt* dost, ahbap. √ Far. دوست, CC *dost*, Kzk *dos*
dostça: *t* kadın arkadaş, kız

arkadaş, eş. √ *dost+ça*

dostlaş-: *kt* dost olmak. √ *dost +laş-*, Kzk *dostas-*

dostluḫ: *t* dostluk. √ *dost+luḫ*, Kzk *dostıq*

dört: *hkt* dört. √ ET *tȫrt* TDBUÜ 184, ED 534, CC *dört*, Kzk *tört*

dörtär: *t* dörder. √ *dört+er*

dörtünçü: *hkt* dördüncü. √ *dört+ünç* ED 535

duman *k*, **tuman** *ht*: duman, is. √ *tumān*, ED 507, CC *tuman*, Kzk *tuman*

dunya: *hk* dünya. √ Ar. دونیا , CC *dunya*, Kzk *düniye*

dunyalıḫ: *t* dünyalık, dünyaya ait. √ *dunya+lıh*

duşman: *kt* düşman. √ Far. دوشمان, CC *düşman*, Kzk *duşpan*

duşmanlıh: *t* düşmanlık. √ *duşman+lıh*, Kzk *duşpandıq*

dutuş-: *k* tutuşmak, yanmak. √ *tut-uş-* ED 462

duvar: *t* duvar. √ Far. دیوار, CC *dıvar*, Kzk *duval*

dükan: *k* dükkan. √ Ar.دكان, Kzk *düken*

dürlü: *k* türlü, çeşitli. √ *törlüg* ED 546, CC *türlü, türlendi*, Kzk *türli*

düş, tüş: *k* uyku, düş, rüya. √ ET *tüş*, TDBUÜ 185, ED *tüş 2* 559, CC *tüş*, Kzk *tüs(III)*

düş-, tüş-: *k* düşmek, yıkılmak. √ *tüş-* ED 560, CC *tüş-*, Kzk *tüs-*

düşinkem: *k* canım!. √ Rus. *Душа: can, ruh*

e-: *hkt* etmek, eylemek, olmak ek eylemi. √ *er-* ED 194, CC *er-*, Kzk *e-*

eda: davranış, tavır. √ Ar. ادا

eden: *t* cennet. √ İbr.

edirek: *h* daha iyi

efendi: *k* bey anlamında ünlem. √ Yun. *efendi* krş. Mayer 37.

egän: *t* sırt, omuz. √ *egin* ED 109

eger: *hk* eğer, ise, şayet. √ Far. گر, CC *eger*, Kzk *eger*

egi: *h* iyi. √ ET *edgü*, ED 51, CC *eygi*, Kzk *iygi*

egirek: *h* daha iyi. √ *egi+rek*

egirmi: *hk* yirmi. √ ET *yėgirmi*, ED 915, Kzk *jıyırma*

egirminçi: *hk* yirminci. √ *egirmi+nçi, yėgirmi+nç* ED 915

eki: *hkt* iki. √ ET *ẽki* TDBUÜ 181, ED *ėkki* 100, CC *ekki*, Kzk *eki*

ėkinci *hk*, **ekinçi** *t*, **ikinçi** *h*: ikinci. √ *eki+nci, ėkkinç* ED 110, CC *ekinçi*, Kzk *ekinşi*

ekizäk: *t* çifte, çift. √ *ėkiz* ED 119

ėksi: *t* ikisi, her ikisi. √ ET *ek(i)+si*

eksik: *hkt* eksik, yetersiz; sıkıntı, kıtlık. √ ET *egsük*, ED 116, CC *eksük*

eksiklik: *hkt* eksiklik, yetersizlik. √ *eksik+lik*, ED 117, CC *eksiklik*

ėksil-: *kt* eksilmek, azalmak. √ *eksil-* ED 117

eksit-: *hkt* küçültmek, azaltmak, eksiltmek. √ ET *egsü-t-*, ED 117, CC *eksit-*

ekskursant: *t* turist, gezici. √ Rus. *екскурсант*

ekskursiya: *t* gezi, ziyaret. √ Rus. *екскурсия*

ekspediciya: *t* araştırma. √ Rus. *експедиция*

el: el; yurt, vatan. √ ET *ẽl* TDBUÜ 181, ED 121, CC *el*, Kzk *el*

elän: *ht* insanlar, adamlar

elbise: *k* giysi. √ Ar. البسه

elçi: *kt* elçi. √ *el+çi*, ED 129, CC *elçi*, Kzk *elşi*

element: *t* eleman. √ Rus. *елемент*

elik: *ht* şaka, latife. √ MK. *elük*, CC *elik*

elikçi: *t* şakacı, alaycı. √ *elik+ çi*

eliyahu *ht*, **iliyah** *ht*: Eliyah. √ İbr.

elt-: *t* iletmek, taşımak, getirmek. √ ET *ėlet-*, ED 132, CC *elt-*

elvan: *k* renkler. √ Ar. الوان

emgäk *kt*, **ömgäk** *t*:emek, çalışma. √ ET *emge-k*, ED 159, Krş. CC *emgek*, Kzk *eŋbek*

emin: *hkt* sadık, güvenilir, candan bağlı, sadakatli. √ Ar. امین

eminlik: *hk* emniyet, güvenlik. √ *emin+lik*

emir I: *h* hayat, ömür. √ Ar. عمر, Kzk *ömir*

emir II: *k* emir, buyruk. √ Ar. امر, Kzk *ämir*

en: *ht* genişlik, en. √ *ẽn* TDBUÜ 181, ED 165, Kzk *en*

en-: *hkt* inmek. √ ET *ẽn-* TDBUÜ 181, ED 168, CC *en-*, Krş. Kzk *en-*

enayat: *ht* göz, Tanrının gözü. √ krş. Ar. عنایت

encam: *k* nihayet, son. √ Ar. انجام

endam: *k* boy bos. √ Ar. اندام

endi: *hk* şimdi, bugün. √ ET *amtı > emti > endi*, ED 156

endir-: *h* indirmek, alçaltmak. √ *en-dir-* ED 180, CC *endür-*

ėŋ: *ht* en üstünlük derecesi, en. √ ET *eŋ*, ED 166, CC *eŋ*, Kzk *eŋ*

enkäy-: *t* bükülmek, eğilmek, eğriltmek. √ ET *eŋ-ük+ed > eŋ-ük+ey*, Kzk *eŋkey-*

enlik: *h* önlük, göğüslük. √ ET *öŋ > en+lik*

ensä: *ht* ense, art kafa. √ ET

eŋse, CC *eŋse*
enüv: *t* batma, gurup. √ *en-üv*
èr: *hkt* erkek, koca. √ ET *ēr*, TDBUÜ 181, ED 192, CC *er*, Kzk *er*, Li TDAA 229
erän: *hkt* becerikli, bilgili, layık, iyi, üstün kişi, erkek kişi; koca. √ *er+en* ED 232, Li TDAA 231
erin: *hkt* dudak. √ *tötak* TDBUÜ 178, ET. *irin*, ED 232, Krş. CC *erin*, Kzk *erin*
èrinçäk: *t* tembel, miskin, haylaz. √ ET *erin-çek*, ED 235, CC *erinçek*, Kzk *erinşek*
erk: *hkt* kuvvet, güç, kudret, takat. √ *erk*, ED 220, CC *erk*, Kzk *erik*
erklän-: *hkt* güçlenmek, kuvvetlenmek. √ *erk+län-*, ED 227
erklänüvçü: *t* bay, bey, efendi; idareci, yönetici. √ *erklän-üvçü*
erläş-: *t* evlenmek. √ *er+läş-* ED 230
ernäk: *h* 1. örnek; 2. nakış, desen, motif. √ Kzk *örnek*
ersä: *k* ise. √ *er-sä*
ertä: *hk* sabah. √ *èrte*, ED 202, CC *erte*, Kzk *erte*
es: *hkt* akıl, us, zeka. √ *ēs*, TDBUÜ 180, ED 240, CC *es*, Kzk *es*
esä: *hkt* eğer, ise, şayet. √ ET *er-se*
esänlik: *k* sağlık, sıhhat, esenlik. √ O.Far. ve Krş. *+lik*, Kzk *esendik*
esir-: *hkt* susuzluğunu gidermek, sarhoş olmak. √ ET *esrü-*, ED *esür-* 251, CC *esir-*, Kzk *esir-*
eski: *k* eski. √ *eski*, ED 246, CC *eski*, Kzk *eski*
esna: *k* sıra, an. √ Ar. اثناء
esnah: *k* asıllar, kökler. √ Ar. اسناخ
eş: *k* dost, ahbap. √ ET *ẹ̄ş* TDBUÜ 181, ED 253
eşäk: *kt* eşek. √ ET *eşgek*, ED 260, CC *eşek*, Kzk *esek*
eşik: *kt* eşik, kapı, giriş. √ ET *ẹ̄şik* TDBUÜ 181, ED 260, CC *eşik*, Kzk *esik*
eşim: *t* saç örgüsü. √ ET *işin*
eşit-: *kt* işitmek, duymak. √ ET *eşit-*, ED 257, CC *eşit-*, Kzk *esit-*
eşitüvçü: *kt* işiten, duyan. √ *eşit-üvçü*
et: *hkt* et, gıda maddesi. √ *et*, ED 33, CC *et*, Kzk *et*
et-: *hk* etmek, eylemek. √ ET *ẹ̄t-* TDBUÜ 182, ED 36, CC *et-*
etek: *hk* 1. etek; 2. taban, dağın eteği. √ *etek* ED 50, Kzk *etek*
etik: *hkt* çizme. √ *ētük*, TDBUÜ 180, ED 50, CC *etik*, Kzk *etik*
etmäk *h* **ötmäk** *k*: ekmek. √ ET *etmek*, ED 60, CC *etmek*, *ötmek*
etol: *h* öteki
etüv: *ht* etmek, eylemek. √ *et-üv*
etüvçü: *t* yerine getiren, gerçekleştiren. √ *et-üvçü*
èver: *h* sinir, asap
evlat: *k* evlat, çocuk. √ Ar. اولاد
ewle: *k* öyle, şöyle
ey: *ht* ey, hey!. √ *ey*, ED 265, Kzk *ey*
èyi: *h* iyi; → *eyi*. √ ET *edgü*
eyice: *k* iyice, oldukça iyi. √ *eyi+ce*
eyle-: *k* eylemek, yapmak. √ *eḏle-*, ED 57
ez-: *hk* ezmek, basmak, çiğnemek. √ *ez-*, ED 279, Kzk *ez-*
fakir: *k* yoksul, fukara. √ Ar. فقير
farba: *ht* boya, renk. √ Leh. *farba*
farst: *ht* duvar
faşmanlı: *ht* günahkar, hatalı, kötü, fena. √ Far. پشیمان ve Krş. *+lı*
fayda: *hkt* fayda, yarar. √ Ar. فائده
faydalı bolma: *h* kazanmak. √ *faydalı bol-ma*
faydalı: *hkt* yararlı, faydalı. √ *fayda+lı*
fehim: *k* anlama, anlayış. √ Ar. فهم
felaket: *k* bela. √ Ar. فلاكت
felek: *k* 1. gökyüzü, sema; 2. âlem, dünya. √ Ar. فلك
fesfese: *k* 1. gevezelik, dedikodu; 2. evham, kuruntu. √ krş. T.T. vesvese <Ar. وسوسه
fezalik: *k* fezlekeler, hülasalar, özetler. √ Ar. فذالك
fikir: *hkt* fikir, düşünce. √ Ar. فكر, Kzk *pikir*
fil: fil. √ Ar. فيل, CC *fil*, Kzk *pil*
Finlandiya: *y.a.* Finlandiya
firyat: *ht* feryat, haykırış. √ Far. فریاد
folklor: *t* halkbilimi. √ İng. *folklore*
for: *ht* defa, kere, kez, sefer
foto: *t* fotoğraf. √ Rus. *фото*
fragment: *t* parça, fragman. √ Rus. *фрагмент*
Franciya: *y.a.* Fransa
frolü: *t* altın. √ krş. *flori*<İt. *fiore* "altın para"
funktsiya: *t* fonksiyon. √ Rus. *функция*, Kzk *funktsiya*
funt: *t* libre, (409.5) gram. √ Rus. *фунт*, Kzk *funt*
gabbay: *hkt* veznedar, hazinedar. √ İbr.
gaflet: *k* dalgınlık, dikkatsizlik. √ Ar. غفلت
galgal: *ht* daire. √ Ar. خلخال
gam, ham: *k* gam, keder, ızdırap. √ Ar. غم, CC *gam*
gayet: *k* nihayet, uç, son. √ Ar. غايت
gayip: *k* gizli olan, göze görünmeyen. √ Ar. غيب

gayrı: *k* başka, diğer, -den başka, öteki. √ Ar. غير, Li TDS 228
gazab: *k* kızgınlık, öfke. √ Ar. غضب
gelin *k*, **kelin** *h*: evlenmek için hazırlanmış kız, gelin. √ *kelin*, ED 719, CC *kelin*, Kzk *kelin*, Li TDAA 315
gemara: *t* kamera
genç: *ht* refah, gönenç; mal, varlık. √ Far. گنج
gendi: *k* kendi. √ ET *kentü*, ED 728, CC *kendi*
geneologiya: *t* soy, şecere. √ Rus. *генеалогия*
Geneva: *y.a.* Cenova
geografia: *t* coğrafya. √ Rus. *география*
gerçek: *k* gerçek
gerdan: *k* gerdan, boyun. √ Far. گردن
gerdek: *k* gelin ve damadın yalnız kaldıkları oda. √ CC *kertek*
gereb: *ht* gemi, savaş gemisi, tekne. √ Yun. *kereb*, krş. Kahane, Tietze 519.
gergef: *k* nakış işlemeye yarayan çerçeve. √ Far. كاكاه
geri: *k* arka, art. √ *keri*, ED 736, CC *keri*, Kzk *keri*
Germaniya: *t* Almanya. Rus. *германия*
gevher: *k* elmas, cevher. √ Far. گوهر
gibi: *kt* gibi. √ *kib* ED 686, CC *kibi*
giläy: *t* kurtarıcı, din adamı. √ İbr.
gimnaziya: *t* kolej, lise. √ Rus. *гимназия*
gir-: *k* girmek. √ ET *kir-* TDBUÜ 183, ED 735, CC *kir-*, Kzk *kir-*
git-: *kt* gitmek. √ ET *kät-*, ED 700, CC *ket-*, Kzk *ket-*
giy-: *k* giymek. √ ET *ked-*, ED 700, CC *key-*, Kzk *kiy-*
gizli: *k* gizli, görünmez, saklı. √ *kiz* ED 756
govda *k*, **gövdä** *t*: gövde, vücut; cisim, madde. √ Far. Kzk *kevde*
göğüs: *k* göğüs. √ *kögüs* ED 714, CC *kögüs*
gök *k*, **kök** *kt*: gök, gökyüzü, sema. √ *kök* TDBUÜ 184, ED 708, CC *kök*, Kzk *kök*
göl: *k* göl. √ *köl* TDBUÜ 184, ED 715, CC *köl*, Kzk *köl*
gömir: *k* kömür. √ ET *köy-mür*, CC *kömür*, Kzk *kömir*
gönder-: *k* göndermek, yollamak. √ *könder-* ED 730, CC *könder-*
gör: *t* mezar, kabir, sin. √ Far. گور, CC *kör*, Kzk *kör*
görüldä- I: *kt* gürüldemek. √ *görül+dä-*
görüldä- II: *t* anlatmak

görüştür-: *k* görüştürmek. √ *körüş-* ED 748, *gör-üş-tür-*
göster-: *k* göstermek, görmesini sağlamak. √ *körtgür-* ED 740, Kzk *körset-*
götür-: *k* götürmek. √ *kötür-* ED 706, CC *kötür-*, Kzk *köter-*
göz: *k* göz. √ ET *köz* ED 756, CC *köz*, Kzk *köz*
grupa: *t* grup, takım. √ Rus. *группа*
gubernator: *t* vali. √ Rus. *губернатор*
guf: *ht* vücut, gövde. √ İbr.
gül: *k* gül. √ Far. گل
güldür-: *k* güldürmek. √ *kül-tür-* > *gül-dür-*, ED 718, Kzk *küldir-*
gülşen: *k* gül bahçesi. √ Far. گلشن
gülüzar: *k* gül yanaklı, al yanaklı. √ Far. گلزار
gümiş: *k* gümüş. √ ET *kümüş* ED 723, CC *kümüş*, Kzk *kümis*
gümişle-: *k* gümüşle işlemek. √ *kümüş+le*
gün: *k* gün, güneş. √ *kün* ED 725, CC *kün*, Kzk *kün*
günäh: *k* günah. √ Far. گناه, Kzk *küne*
güneş: *k* güneş. √ ET *küneş* ED 734
günlük: *k* günlük. √ *gün+lük*, Kzk *kündik*
güreş-: *k* güreşmek, güreş tutmak. √ *küri-ş-* ED 748, Kzk *küres*
güzel: *k* güzel, hoş
habar: *hkt* söylenti, rivayet. √ Ar. خبر, CC *habar*, Kzk *habar*
ḫabarçeḫ: *t* haber, küçük söylenti. √ *ḫabar+çeḫ*
ḫabarlı: haberli, haberdâr, haberi olan. √ *ḫabar+lı*, Kzk *habarlı*
Habeş: *k* Habeşistan kıtasında yaşayan halk. √ Ar. حبش
hadir: hazırlık. √ Ar. حاضر
hadirlä-: hazırlamak, yapmak. √ *hadir+lä*
hadirlämä: *h* hazırlama. √ *hadir +lä+mä*
hadirlan-: *hk* hazırlanmak. √ *hadir+lan-*
ḫafiz: *k* 1. saklayan, koruyan; 2. ezberleyen. √ Ar. حافظ
haḫam: *ht* haham. √ İbr.
haḫan: *ht* Karay piskoposu
ḫakan: *k* İmparator, kral
hal: *k* imkan, olanak. √ Ar. حال
hale: *t* şimdi, bugün. √ Ar. حالا
halegina: *t* şimdi, bugün. √ *hale+ginä*
ḫalk: *ht* aynı ülkede yaşayan insanlar. √ Ar. خلق
halsiz: *hkt* hali olmayan, bitkin. √ *hal+siz*
ḫam: *k* yaş, nemli, ham. √ Far. خام, Krş. CC *ham*

hammeşa: *t* her zaman, her vakit, daima. √ Far. همیشه, CC *hamaşa*
ḫan: *hkt* kıral, sultan. √ Far. خان, CC *kan, han*, Kzk *han*
handan: *k* nereden, nerden. √ ET *kandın*, ED 634
hanım: *k* bayan, hanım. √ Li TDAA 244
hani: *k* hani, nerede, ne oldu. √ ET *kanı*, ED 633
hanlaş: *t* zayıf, güçsüz. √ İbr. ME *hallaş*
hanlaşlıḫ: *t* zayıflık, kuvvetsizlik. √ *hanlaş+lıh*
ḫanlıḫ: *t* devlet, hanlık, ülke. √ *ḫan+lı*, CC *kanlık*, Kzk *handıq*
hanuz: *ht* daha, da, bir de. √ Far. هنوز
har: *hkt* her. √ Far. هر
haraplavçu: *h* küfreden, küfürbaz, kafir. √ Ar. خراب ve Krş. *+la-vçu*
harbir: *tk* her biri. √ *har+bir*
harib: *ht* yabancı, meçhul. √ Ar. غارب
harp: *k* kavga, dövüş, savaş. √ Ar. حرب
ḫas: *k* mahsus, özel. √ خاص, Kzk *has*
ḫasil: Tanrı
hasret: *k* özlem. √ Ar. حسرت
ḫasta: *hkt* hasta. √ Far. خسته
ḫastalan-: *hkt* hastalanmak. √ *ḫasta+lan-*
ḫastalıḫ: *t* hastalık. √ *ḫasta+lıḫ*
haşgaḫa: *ht* nezaret, gözetme. √ İbr.
ḫatan: *ht* 1. nişanlı, sözlü; 2. yeni evli. √ İbr.
hatem: *k* mühür, üstü mühürlü yüzük. √ Ar. ختم
hatır: *k* gönül. √ Ar. خاطر
ḫaver: *ht* yoldaş, arkadaş. √ İbr.
Ḫavva: *ht* Adem'in karısı. √ حواء, CC *ave, hava*
hay: *kt* ey, hey!
hayal: *k* insanın kafasında canlandırdığı şey. √ Ar. خیل
hayat: *k* yaşam, hayat. √ Ar. حیات
ḫayıf: *ht* yazık. √ Ar. خیف
ḫayıflä-: *t* acımak, merhamet etmek. √ *ḫayıf+lä-*
ḫayıfsun-: *t* acımak, merhamet etmek. √ *ḫayıf+sun-*
ḫayıfsunuvçu: *t* merhametli, yufka yürekli. √ *ḫayıfsun-uvçu*
ḫayır: *k* iyi, faydalı, yararlı. √ Ar. خیر
hayran: *k* şaşmış, şaşa kalmış. √ Ar.حیران
ḫaz: *ht* hoşlanma, haz, haz alma. √ Ar. حظ
hazan: *ht* din adamı, hazan. √ İbr. "duayı -müzik bakımından- icra eden kimse oluyor. Yani İslamlıkta imam karşılığı değil." ME

Ḫazar: *y.a.* Hazar Denizi ve bölgesi
hazır: *hkt* iyilik, hayır. √ Ar. خیر
hazine *k*, **ḫazna** *hkt*: devlet malının, devlet parasının saklandığı yer. √ Ar.خزینه
heç *hkt*, **hiç** *k*: yok denecek kadar az olan, yok gibi, hiç, hiç (bir şey). √ Far. هیچ, CC *heç*
heçlik: *hkt* yokluk, hiçlik. √ *heç+lik*
heḫal: *h* kilise mihrabı, sunak. √ İbr.
hekim: *k* hekim, doktor. √ Ar. حکیم
hekimlik: *k* hekimlik, doktorluk. √ *hekim+lik*
helal: *k* haram olmayan şey. √ Ar. حلال
helalleş-: *k* hakkını birbirine bağışlamak. √ *helal+leş-*
ḫelek: *h* parça, kısım. √ İbr.
hem: *t* ve, ile, da. √ Far. هم
heman: *k* hemen, derhal. √ Far. همان
hep: *k* bütün, tüm
hepsi: *kt* hepsi, tamamı, bütün. √ *hep+si*
her: *hkt* hep, bütün. √ Far. هر, CC *her*
hergez: *k* herkes, insanların tamamı. √ Far. هرکیز
hergiz: *k* asla, katiyen, hiçbir zaman. √ Far. هرگز, CC *hergiz*
hesab: *k* alacaklı veya borçlu olma durumu. √ Ar. حساب
ḫevra: *ht* cemiyet. √ İbr.
hèy *hkt*, **hoy** *ht*: ey, hey!
heybe: *k* heybe, torba. √ Ar. عیبه
ḫıc: *kt* bayram
ḫıcla-: *kt* kutlamak, tören yapmak. √ *ḫıc+la-*
ḫırḫa: *k* üst giysisi, hırka. √ Ar. خرقه
ḫışşım: *hkt* hışım, gazap, hiddet, öfke. √ Far. خشم
ḫıyar: *hkt* salatalık, hıyar. √ Far. CC *heyar*
ḫızkıya: *ht* Hızkıya, Yahuda kralı
hiçbir: *k* hiçbir. √ *hiç+bir*
hidayet: *k* doğru yol. √ Ar. هدایت
himmet: *k* yardım, kayırma. √ Ar. همت
hint: *k* Hint, Hindistan. √ Ar. هند
hisse: *k* pay. √ Ar. حصه
ḫoca: *kt* zengin, varlıklı. √ Far. خواجه, Kzk *qoca*
ḫocalan-: *t* zenginleşmek, zengin olmak. √ *ḫoca+lan-*
ḫocalıh *k*, **ḫocalıḫ** *t*: zenginlik, varlıklı olma. √ *ḫoca+lıh*
Holandiya: *y.a.* Hollanda
ḫor: *hkt* fena, kötü. √ Far. خور, Kzk *qor*
ḫorlan-: *ht* ayıplanmak, aşağılanmak, horlanmak. √ *ḫor+lan-*
ḫorlavçu: *ht* tekdir, ayıplama,

yerme. √ *ḫor+la-vçu*

hoş: *k* hoş, beğenilen. √ Far. خوش, CC *hoş*, Kzk *ḫoş*

hörmät: *t* hürmet, saygı. √ Ar. حرمت, CC *hormat*, Kzk *qurmet*

ḫrıstiyan: Hıristiyan. √ Yun. *khristianos*, Kzk *ḫristian*

ḫronika: *t* günün olayları, haberler. √ Rus. *хроника*

hucura: *t* oda, hücre; yapı, bünye. √ Ar. حجره, CC *hucra*

ḫummaş: *h* kutsal kitap; Tevrat'ın, Hz. Musa'nın Sina dağından getirdiği ilk beş kitabı. √ İbr. "beş sözcüğünden geliyor" ME

ḫuppa: *ht* taç giyme; takdis etme. √ İbr. "düğünde gelinle güveyi'nin başlarının üzerinde tutulan bir şey" ME

huru: *k* cennette yaşadığına inanılan kızlara verilen ad, hûri. √ Ar. حوری

huzur: *k* dirlik, rahatlık. √ Ar. حضور

ıngır, ıŋır *k*, **ingir** *t*: akşam, akşam vakti. √ ET *iŋir*, ED 188, Kzk *iŋir*

ibit-: *t* ıslatmak, nemlendirmek

iç: *t* iç, mide, iç karın, yürek. √ *iç*, CC *iç*, Kzk *iş* Li TDS 659

iç-: *kt* içmek. √ *iç-*, ED 19, CC *iç-*, Kzk *iş-*

içeri: *k* içeri, içeride. √ ET *iç +kerü*, ED *içgerü* 25, CC *içkeri*, Kzk *işkeri*, Li TDS 663 dipnot 678

için *k*, **üçün** *t*: için, amacıyla, maksadıyla; ...-den dolayı, yüzünden. √ *üçün* ED 28, CC *üçün*, Kzk *üşin*, Li TDS 525

içkärtin: *t* içeride. √ *iç+ker+tin*

içkeri: *t* içeri; → *içeri*

içki: *kt* içki, içme. √ ET *içgü* ED *iç-ki*, Kzk *işimdik*

içtägi: *t* içteki, içerde olan. √ *iç+te+gi*

içüvçü: *t* içmeyi seven, içkiye düşkün. √ *iç+üvçü*

idar: *ht* idare, yönetim. √ Ar. اداره

ifade: *k* anlatma, anlatış. √ Ar. افاده

igin-: *h* eğilmek. √ **eg-in-*

igit I: *h* öğüt, nasihat. √ *ögüt* ED 102

igit II: *ht* genç, yiğit. √ *yigit* ED 911, CC *yegit*, Kzk *jigit*

igitlä-: *h* kandırmak, öğütlemek. √ *igit+le-*

igitlik: *t* yiğitlik, gençlik. √ *igit+lik* ED 912, CC *yegitlik*, Kzk *jigitlik*

igiträk: *t* daha genç. √ *igit+rek*

iḫ-: *t* yıkmak, ezmek. √ *yık-* ED 897, CC *yıh-*, Kzk *jıq-*

iḫçü: *t* yıkan, ezen, yıkıcı. √ *iḫ-çü*

ihmal: *k* gereken ilgiyi göstermeme. √ Ar. اهمال

ihsan: *k* iyilik, lütuf, bağış. √ Ar. احسان

iken: *k* esnasında, -dığı halde. √ ET *i-ken*

ikrar: *k* dil ile söyleme, bildirme. √ Ar. اقرار

il: *ht* yıl. √ ET *yıl*, ED 917, CC *yıl, ıl*, Kzk *jıl*

ila-: *t* ağlamak; → *ağla-*

ilan: *t* yılan. √ ET *yılan*, ED 930, CC *yılan, ılan*, Kzk *jılan*

ilen: *k* ile, birlikte. √ Li TDS 241

ilim: *k* bilme, biliş. √ Ar. علم, Kzk *ğılım*

ilin-: *hkt* takılmak. √ ET *il-in-*, ED 148, CC *ilin-*

ilk: *kt* ilk. √ *ilk*, Kzk *ilki*

ilkin: *k* baş, başlangıç. √ *ilk+in*

imän-: *t* sıkılmak; kuşkulanmak. √ ET *ayman-* > *äymän-* > *imän-*, ED *eymen-* 274, CC *emen-*

imänç: *t* utanç, utanma. √ *imän-ç* ED 274

imänçli: *t* mahçup, şaşkın. √ *imänç+li*

imänçlik: *t* mahcubiyet, şaşkınlık. √ *imänç+lik*

imdat: *k* yardım. √ Ar. امداد

imdi: *k* buna göre, şu halde. √ ET *amtı* "şimdi, buna göre" ED 156, CC *emdi*, Kzk *endi*

imurtḫa: *t* yumurta. √ *yımırtğa*, *yumurtğa* ED 938, CC *yumurtka*, Kzk *jumırtqa*

imperiya: *t* imparatorluk. √ Rus. *империя*

imşaḫ: *t* yumuşak. √ *yumşa-k* ED 938, CC *yımşak*, Kzk *jumsaq*

imşatuvçu: *t* yumuşatıcı. √ *imşat-uvçu*

inam: *hkt* inanış, inanç. √ ET **ına-m* ED *ına-* 171, Kzk *nanım*

inamlı: *ht* sadık, sadakatli. √ *inam+lı*, CC *ınamlı*, Kzk *nanımdı*

inamlıh *h*, **inamlıḫ** *t*: doğruluk, sadakat, bağlılık. √ *inam+lıh*

inan-: *hkt* emin olmak, inanmak, kanmak. √ ET *ınan-* ED 188, CC *ınan-*, Kzk *nan-*

inanuvçu: *t* inanan, inançlı, dindar. √ *inan-uvçu*

ince *k*, **inçgä** *t*: ince, zayıf. √ ET *yiñçke* > *inçke* TDBUÜ 183, ED 945, CC *inçke*, Kzk *jiŋişke*

inced-: *k* inceltmek. √ ET *inçke+l-t-*

incener: *t* mühendis. √ Rus.

incir: *kt* incir. √ Far. انجیر, CC *incir*, Kzk *incir*

incirlik: *kt* incirlik. √ *incir+lik*

inçkälämä: *t* inceleme, analiz. √ *yinçgeleme*, ED *yinçkele-* 946

inçkäläviçü: *t* inceleyen, analiz eden. √ *inçkele-vçü*
indä-: *t* çağırmak, seslenmek. √ ET *ün+te-* > *ünde- inde-*, ED 180, CC *ünde-*, Kzk *ünde-*
indır: *t* harman yeri, harman. √ CC *ındır*
inäk *hkt*, **inek** *hk*: inek. √ *ingek* ED 184, CC *inek*, Krş. Kzk *sıyır*
inna: *ht* nine, büyük anne. √ Li TDAA 100
inşallah: *k* Tanrı dilerse. √ Ar. انشاءالله
intelegent: *t* aydın. √ Rus. *интеллегент*
intikam: *k* öc alma. Ar. انتقام
ip: *ht* ip, tel. √ *yip* ED 870, CC *ip*, Kzk *jip*
ir: *ht* yır türkü. √ ET *yır, ır*, CC *ır*, Kzk *jır*
ir-: *h* hafiften esmek. √ *är-* "ermek, ulaşmak" ED 194
irah: *t* uzak. √ ET *ırak, yırak*, ED 214, CC *ırak, ırah*, Kzk *jıraq*
İran: *y.a.* İran. √ Rus. *Иран*
iränç: *hk* tiksinti, nefret. √ *yigren-ç* ED 914, → TT *iğrenç*, CC *yirençi*, Kzk *jerkeniş*
iränçilig: *h* pislik, fenalık, kötülük, alçaklık. √ *irenç+ lig*, Kzk *jerkenişti*
iri-: *hkt* erimek, dökülmek. √ ET *erü-* ED 198, CC *iri-*, Kzk *eri-*
irt-: *t* yırtmak. √ ET *yırt-*, ED 958, CC *yırt-*, Kzk *jırt-*
ise: *k* ise. √ *i-se*
isim: *k* isim, ad. √ Ar. اسم, Kzk *esim*
İslam: *t* İslam, Müslümanlık. √ Rus. *Ислам*
İsrael: *t* İsrail. √ Rus.
issi: *ht* sıcak, ılık. √ ET *isi-g*, ED 296, CC *issi*, Kzk *ıstıq*
ista-: *k* istemek. √ ET *iste-, izde-*, ED 243, Kzk *iste-*
iste-: *h* eklemek, ilave etmek, krş. *ista-*
istoriya: *t* tarih. √ Rus. *история*
iş: *kt* iş, çalışma; hal, durum. √ ET *īş* TDBUÜ 182, ED 254, CC *iş*, Kzk *is*
işan-: *kt* inanmak. √ *işen-* ED 264
işanç: *kt* inanç. √ *işan-ç*
işanuvçu: *t* inanan, inançlı. √ *işan-uvlu*
işçi: *kt* işçi. √ *iş+çi*, ED 257, CC *işçi*, Kzk *isşi*
işlä-: *t* işlemek, elverişli duruma getirmek. √ *iş+lä-*, ED 262, CC *işle-*, Kzk *iste-*
işlavçu, işläviçü: *t* işçi, çalışan, işleyen. √ *iş+la-vçu*
iştır-: *t* toplamak. √ *iş-tır-, iş-* < ET *üş-* 1 ED 256
it: *hk* it, köpek. √ ET *īt* TDBUÜ 176, ED *ıt* 34, CC *it*, Kzk *it*

İtalyan: *y.a.* İtalya. √ Rus. *Италья*
iti: *h* uç, sınır. √ ET *itig* ED 889.
itili: *ht* uçlu; keskin, sivri. √ *iti+lig*
itta: *ht* büyük baba, dede, ata. √ Li TDAA 97
iv: *h* ev. √ ET *eb, ew*, ED 3, CC *ev*, Kzk *üy(I)*
iy: *h* iyilik, hayır
iy-: *hkt* 1. göndermek, yollamak. 2. bırakmak, izin vermek. √ ET *īd-* TDBUÜ 175, ED 37, Kzk *jiber-*
iyil-: *h* eğilmek. √ *iyil-* ED 106
iyuvçü: *h* gönderen, gönderici. √ *iy-üvçü*
izah: *t* kilit
izdeme: *h* izlemek. √ ET *īz+de-me* TDBUÜ 183, ED *iste-* 243
izin: *k* izin. √ Ar. اذن
izlä-: *kt* izlemek. √ ET *īz+lä-*, ED *iz* 277, Krş. CC *izde-*, Kzk *izde-*
izläviçü: *h* araştırıcı, izleyici. √ *izlä-vçü*
kabah: *t* kapı, avlu kapısı. √ *ḳabaḳ* ED 582, Krş. Kzk *qabaq*
kabil: *hkt* mümkün, olabilir. √ Ar. قبل
kabuk: *hk* kabuk. √ CC *kabuk*, Kzk *qabıq*
kabul: *ht* kabul. √ Ar. قبول, CC *kabul*, Kzk *qabıl*
kabulet-: *ht* kabul etmek, razı olmak. √ *kabul et-*, Kzk *qabılda-*
kabulluh: *ht* kabul, rıza, mutabakat. √ *kabul+luh*
kabun-: *ht* yapışmak, asılmak. √ ET *kap-un-*, ED *kap-* 580
kaç-: *ht* kaçmak. √ *kaç-*, ED 589, CC *kaç-*, Kzk *qaş-*
kaçan: *ht* ne zaman, ne vakit. √ *kaçan*, ED 592, CC *kaçan*, Kzk *qaşan*
kada-: *ht* 1. çakmak, kakmak; 2. emretmek. √ Mo. *kada-* 902, CC *kada-*, Kzk *qada-*
kadar: *kt* ölçüsünde, derecesinde, kadar, -e kadar. √ Ar. قدر, Kzk *qadar*, Li TDS 25
kadav: *ht* çivi. √ CC *kadav*, Kzk *qada*
kadeh: *k* kadeh. √ Ar. قدح
kafi: *k* yeter. √ Ar. كافى
kahı-: *t* öfkelenmek. √ ET *kakı-*, CC *kagı-*
kahır: *ht* hiddet, öfke, gazap. √ Ar. قهر
kahıra-: *ht* kötülemek, kızmak, hiddetlenmek. √ Ar. قهر ve Krş. *+a-*
kahkan: *t* ruble
kahra-: *ht* kötülemek, kızmak, hiddetlenmek. √ Ar. قهر ve Krş. *+a-*
kahuvçu: *t* harmancı
kahve: *k* kahve. √ Ar. قهوه

kail: *k* söyleyen, inanmış, aklı yatmış. √ Ar. قائل

kal-: *ht* kalmak. √ *kāl-* TDBUÜ 173, ED 625, CC *kal-*, Kzk *qal-*

kala: *ht* kale. √ Ar. قلعة, CC *kalaa*

kaldır-: *ht* kaldırmak; bırakmak. √ *kaltur-* ED 619, Kzk *qaldır-*

kalın I: *ht* 1. kalın; 2. sıkı, gür. √ *kalın* ED 622, CC *kalıŋ*, Kzk *qalıŋ*

kalın II: *t* çeyiz. √ *ḳalıŋ* ED 622, Kzk *qalıŋ*

kalk-: *hk* varmak, yetişmek. √ *ḳalḳ* ED 619

kalkan: *ht* kalkan; miğfer, başlık. √ *ḳalḳan* CC *kalkan*, Kzk *qalqan*

kalkanla-: *ht* üstünü örtmek, kapamak. √ *kalkan+la-*

kaltra-: *ht* titremek, ürpermek. √ Kzk *qaltıra-*

kaltravuḫ: *t* titreme, titreyiş, ürperme

kamaş-: *t* körletmek. √ *ḳama-ş-* ED 629

kamçu: *t* kamçı. √ *ḳamçu* ED 626, CC *kamçı*, Kzk *qamşı*

kamer: *k* ay, kamer. √ Ar. قمر

kammut: *h* büyüklük, irilik; büyüme, yükselme, artma. √ İbr. "miktar, nicelik" ME

kammutlu: uzun boylu, boylu boslu. √ *kammut+lu*

kan: *ht* kan. √ *kān* TDBUÜ 173, ED 629, CC *kan*, Kzk *qan*

kanat: *hkt* kanat. √ ET *kānat* TDBUÜ 173, ED 635, Kzk *qanat*

kanatlı: *ht* kanatlı. √ *kanat+lıg* ED 638, Kzk *qanattı*

Kandahar: *y.a.* Kandahar

kandidat: *t* aday, namzet. √ Rus. *кандидат*

kanlı: *ht* kanlı. √ *kan+lı*, CC *kanlı*, Kzk *qandı*

kap: çuval, kese. √ *kāp* TDBUÜ 173, ED 578, Krş. CC *kapuç*, Kzk *qap*

kapa-: *k* kapamak, örtmek. √ *kap-a-*

kapalı: *k* kapalı, kapanmış. √ ET *kapa-glı*

kapçuḫ: *t* kese, para kesesi, çuval. √ *kap+çuḫ*, ED *ḳapçuḳ* 581, Krş. CC *kapuç*, Kzk *qapşıq*

kapla-: *ht* kapamak, örtmek. √ *kap+la-*, Kzk *qapta-*

kaplavçu: *ht* kaplayıcı, kaplayan. √ *kapla-vçu*

kapucı: *k* kapıcı. √ *kapığ+çı* ED 584

kar: *ht* kar. √ *kār* TDBUÜ 173, ED 641, CC *kar*, Kzk *qar*

kara: *ht* kara, siyah. √ *kara* ED 643, CC *kara*, Kzk *qara*

kara-: *ht* takip etmek, gözlemek. √ *ḳara-* ED 645, Kzk *qara-*

karaḫlamah: *h* çapul, yağma, soygun. √ *ḳaraḳ+la-* ED 658

Karaim: *hkt* Karay. √ İbr. Kzk *qarayım*

karandaş *t*, **karındaş** *kt*: 1. kardeş, erkek kardeş; 2. akraba. √ *ḳarındaş* ED 661, CC *karındaş*, Kzk *qarındas*, Li TDAA 158

karanhı: *ht* karanlık. √ ET *karaŋgu*, ED 662, CC *karaŋgu*, Kzk *qarangı*

karanhılıḫ *h*, **karanhılıh** *t*: karanlık. √ *karanhı+lıḫ*, Kzk *qaraŋgılıq*

karanya: *ht* ceza. √ Leh. *karainy*

karar-: *ht* kararmak. √ *karar-* ED 663, CC *karar-*, Kzk *qaray-*

karatonlu: *ht* papaz. √ *kara tonlıġ* ED 643, 520

karavaş: *t* hizmetkar, uşak. √ ET *karabaş*, ED 644, CC *karavaş*

karay: *ht* Karay, Karay Türkleri

karayçe: *ht* Karayca, Karay Türkçesi. √ *Karay+çe*

karaylıḫ: *ht* Karay halkı. √ *Karay+lıḫ*

kardaş: *t* kardeş, erkek kardeş; → *karandaş*. √ *kardaş* ED 662, Li TDAA 158

kargı: *k* ucu sivri mızrak. √ *ḳarġu* ED 653

karha: *ht* karga, kuzgun. √ ET *kārġa* TDBUÜ 173, ED 653, Kzk *qarga*

karhış: *t* lanet, beddua. √ *ḳarġış* ED 654, CC *kargış*, Kzk *qargıs*

karı: *k* koca, ihtiyar, yaşlı. √ ET *kārı* TDBUÜ 173, ED 644, CC *karı*, Li TDAA 245

karılt-: *t* kısmak, boğazında kalmak, CC *karıl-t-*

kar(ı)n: *ht* karın. √ *karın* ED 661, CC *karın*, Kzk *qarın*

karış: *t* beş. √ *ḳarış* ED 663, Kzk *qarıs*

karış-: *t* karıştırmak, yerini değiştirmek. √ *ḳarış-* ED 664, Krş. CC *karış-*, Kzk *qarıs-*

karpaymah: *t* eğrilme, eğilme, bükülme. √ **karp+ay-*

karşı: *kt* karşı. √ *karşu* ED663, CC *karşı*, Kzk *qarsı*, Li TDS 283

kart: *ht* ihtiyar, koca, kart. √ *kart* ED 647, CC *kart*

kartay-: *ht* ihtiyarlamak, yaşlanmak. √ ET *kart+ad-*

kartlıḫ: *t* ihtiyarlık, kocalık, yaşlılık. √ *kart+lıḫ*

karuv: *ht* cevap, karşılık. √ Krş. CC *karav*

kaş: *t* kaş. √ *kāş* TDBUÜ 173, ED 669, CC *kaş*, Kzk *qas*

kat: *ht* kat, huzur, nezd, yan; kat, tabaka. √ *kat* ED 593, CC *kat*, Kzk *qat*, Li TDS 679

katı: *ht* katı, sert. √ ET *katıg*, ED 597, CC *katı, kattı*, Kzk *qattı*

katıh: *t* katık, yemek. √ *kat-ık* ED 598, Kzk *qatıq*

katıl-: *ht* dokunmak. √ *ḳatıl-* ED 601

katılıh: *t* katılık. √ *katı+lıh*, Kzk *qattılıq*

katın: *ht* kadın, hanım, eş. √ ET *kātun* TDBUÜ 173, ED 602, CC *katun*, Li TDAA 247

katınçeḫ: *t* genç kadın. √ *katın+çeḫ*

katış: *t* karışık, katışmış. √ *kat-ış*, Kzk *qatıs*

katış çibin: *t* köpek sineği

katla-: *ht* 1. tekrarlamak; 2. eklemek. √ *kat+la-*, Kzk *qatta-*

katmer: *k* bir şeyi oluşturan katlardan her biri. √ Kzk *qatpar*

Katolik: *t* Katolik. √ Rus. *католик*

kattır-: *ht* katılaştırmak, sertleştirmek

kavha: *ht* kavga. √ Far. غوغا

kavhacı: *t* kavgacı. √ *kavha+cı*

kavil: *k* söz, söz verme. √ Ar. قول

kavod: *ht* şeref, namus. √ İbr.

kavşarlıh *h*, **kavşarlıḫ** *t*: kaybetme, kaybolma; ölüm, yok olma

kavvana: *t* niyet, kasıt. √ İbr.

kay(ı)rıl-: *ht* çevrilmek, bükülmek, kıvrılmak; çıkmak; ayrılmak

kaya: *ht* kaya, kepez, yalıyar. √ *ḳaya* ED 674, CC *kaya*

kayda: *ht* nerede. √ *kayu+da* ED ,Kzk *qayda*

kaydan: *ht* nereden. √ Kzk *qaydan*

kayhı: *ht* kaygı, dert, tasa. √ ET *kadgu*, ED 598, CC *kaygı*, Kzk *qaygı*

kayhılı: *ht* kaygılı, dertli. √ *kayhı+lı*, *ḳayġulıġ* ED 600, Kzk *qaygılı*

kayhır-: *ht* önemsemek, merak etmek, üzülmek. √ ET *kadgur-*, ED 599, CC *kaygır-*, Kzk *qaygır-*

kayın: *t* kayın, ak ağaç. √ CC *kayıŋ*, Kzk *qayın*

kayır-: *ht* çevirmek, bükmek, kıvırmak. √ → *kaytar-*, Kzk *qayır-*

kayil: *k* söyleyen. √ Ar. قائل

kayna-: *ht* kaynamak. √ **ḳañ-* ED 678, CC *kayna-*, Kzk *qayna-*

kayna: *ht* kaynana. √ Krş. Kzk *qayın ene*

kayri: *h* başka, diğer. √ CC *kayra, kayrı*

kaysı: *ht* hangi, nasıl, nasıl bir, Kzk *qaysı*

kayt-: *ht* dönmek. √ ET *kayt-*, ED *ḳadıt-* 597, CC *kayt-*, Kzk *qayt-*

kaytar-: *ht* döndürmek, çevirmek. √ *kayt-ar-* ED 676, CC *kaytar-*, Kzk *qaytar-*

kayttır-: *ht* döndürmek, çevirmek. √ *kayt-tır-*

kayyam: *ht* bozulmaz, sarsılmaz, sağlam. √ Ar. قائم

kayyamet-: *ht* sağlamlaştırmak. √ *kayyam et-*

kaz-: kazmak. √ *kaz-* ED 680, Kzk *qaz-*

kazan-: *h* kazanmak. √ ET *kazgan-*, ED 683, CC *kazgan-*

kazıh: *ht* kazık. √ ET *kazguk*, ED 682, Kzk *qazıq*

kazıḫsız: *t* kazıksız. √ *kazıḫ+sız*

kebek: *h* köpek

keç-: *h* geçmek. √ *keç-* ED 693, CC *keç-*, Kzk *keş-*

keçä: *h* gece. √ ET *kẹ̄ç+e*, TDBUÜ 182, ED 694, CC *keçe, kiçe*, Kzk *keşe*

keçik-: *t* gecikmek, geç kalmak. √ ET *kẹ̄ç+ik-*, ED 696, Kzk *keşik-*

keçin-: *t* geçinmek; eğlenmek; sabretmek. √ ET *keçün-* ED 698

keçindir-: *t* geçindirmek; eğlenmek, gönül oyalamak. √ *keçin-dir-*

keçinüvçü: *t* geçinen; eğlenen. √ *keçin-üvçü*

keçir-: *t* geçirmek, taşımak. √ ET *keç-ür-*, ED 698, CC *keçir-*

keçkurun: *t* akşam, akşamleyin, akşama doğru.√ *kẹ̄ç+ kurun*; *-kurun* "-e yakın, -e doğru" Li TDS 333

keçlik: *t* zaman, çağ, devir. √ *keç+lik*

keçräk: *t* daha geç, geç vakit. √ *keç+räk*

kedärgi: *t* yandaki, öbürü. √ *keder+gi*

kegizi: *t* gök yüzü. √ <**kök yüzi*

kek: *h* düşmanlık, hiddet, öfke, husumet. √ *kek* ED 707, CC *ken*, Kzk *kek*

keklik: *k* keklik. √ *kēklik* TDBUÜ 181, ED 710, Kzk *kekilik*

kel-: *h* gelmek. √ ET *kẹ̄l-*, ED 715, CC *kel-*, Kzk *kel-*

keltir-: *t* getirmek. √ *kel-tür-* ED 716, CC *keltür-*, Kzk *keltir-*

keltürüvçü: *t* getiren. √ ET *keltir-üvçü*

kelüv: *t* gelme, geliş. √ *kel-üv*, Kzk *kelis*

keman: *k* yay. √ Far. كمان

kemend: *k* ucu ilmikli kaygan, uzun ip. √ Far. كمند

kemik: *k* kemik. √ → *süŋük* ED 838, Kzk *kemik*

kemiş-: *t* kaybetmek, yitirmek. √ *kemiş-* ED 724, Krş. CC *kemiş-*

ken: *h* geniş, enli, açık. √ ET *kēŋ*, TDBUÜ 182, ED 724, CC *keŋ*, Kzk *keŋ*

kenar: *k* kenar, uç. √ Far. کنار, Kzk *kenere*

kenärt-: *t* genişletmek, büyütmek. √ *ken+är-t-*

kenäş: *t* öğüt, nasihat, tavsiye. √ ET *keŋeş*, ED 734, CC *keŋeş*, Kzk *keŋes*

kenesa: *ht* Karay Türklerinin ibadet yeri. √ Ar. كنيسا

keŋlik: *h* genişlik, enginlik. √ *ken+lik* ED 732, CC *keŋlik*

kepkeneta: *t* birdenbire ansızın

keräk: *ht* gerek, lazım, ister. √ ET *kerge-k* ED 742, CC *kerek*, Kzk *kerek*

keräkli: *ht* gerekli, elzem. √ *kerek+li* ED *kergeklig* 744, CC *kerekli*, Kzk *kerekti*

keräksiz: *ht* gereksiz, lüzumsuz. √ *kerek+siz* ED *kergeksiz* 744, Kzk *kereksiz*

kerti: *ht* hakikat, doğru, gerçek. √ ET *kertü*, ED 738, CC *kerti*

kertilik: *ht* gerçeklik, doğruluk, hakikat. √ *kerti+lik*

kes-: *h* kesmek. √ *kes-* ED 748, CC *kes-*, Kzk *kes-*

kesil-: *hk* kesilmek. √ *kes-il-* ED 750, Kzk *kesil-*

keskin: *kt* keskin, kesici. √ *keskin*

kesüvçü: *ht* kesici, kesen. √ *kes-üvçü*

keş: *t* ok kılıfı. √ *kēş* ED 752, CC *keş*

ket-: *ht* gitmek. √ ET *kēt-*, TDBUÜ 182, ED 700, CC *ket-*, Kzk *ket-*

ketkälä-: *t* gitmek, yolculuk yapmak

ketür-: *t* getirmek. √ *ket-ür-*, ED *kēt-er-* 705

ketürüvçü: *t* getiren, getirici. √ *ketür-üvçü*

ketüvçü: *t* giden, gidici. √ *ket-üvçü*

kevillen-: *h* birine ya da bir şeye hayran hayran bakmak. √ ? Ar. كفل+*len-*

keyifsiz: *k* keyifsiz. √ Ar. كيف; Krş. *+siz*

keyre: *t* nereye

kez-: *h* gezmek, dolaşmak. √ *kez-* ED 757, CC *kez-*, Kzk *kez-*

kıbın: *ht* Karaylara özgü içine lahana veya et konarak yapılan bir tür çörek

kıbla: *ht* dua edilen yan, taraf, yön. √ Ar. قبلة

kıblalar: *ht* Tanrıya ait, Tanrının bulunduğu. √ *kıbla+lar*

kıcaḫ: *t* düdük, kaval, flüt

kıçḫır-: *t* bağırmak, haykırmak. √ ET *kıç+kır-* > *kıç+ḫır-*, CC *kıçkır-*, Kzk *kışkır-*

kıl-: *ht* kılmak, yapmak, görevini yerine getirmek. √ *kıl-*, ED 616, CC *kıl-*, Kzk *qıl-*

kılıç: *ht* kılıç. √ *kılıç* ED 618, CC *kılıç*, Kzk *qılış*

kılıçeḫ: *t* alışkanlık. √ krş. *kılıḫ*

kılıh *h*, **kılıḫ** *t*: kılık, kıyafet. √ *ḳılıḳ* ED 620, CC *kılıh, kılık*, Krş. Kzk *qılıq*

kılıḫlı: *t* iyi görünümlü, iyi giyimli. √ *kılıḫ+lı*, CC *kılıklı*, Kzk *qılıqtı*

kılıḫsız: *t* kötü giyimli. √ *kılıḫ +sız*

kılın-: *ht* yapılmak, yerine getirilmek. √ *kıl-ın-* ED 623, CC *kılın-*

kılıvçu *t*, **kıluvçu** *h*: yapan, yapıcı; suçlu, fail. √ *kıl-ıvçu*

kınhır: *ht* eğri. √ *kıŋır* ED 639, CC *kıngır*, Kzk *qıŋır*

kınhıray-: *ht* eğilmek, eğrilmek. √ *kınhır+ad-* > *kınhıray-*, Kzk *qıŋıray-*

kınhırlıḫ: *t* eğrilik; kuralsızlık, kusur. √ *kınhır+lıḫ*, Kzk *qıŋırlıq*

kıptı; kıptılar: *ht* makas. √ ET *ḳıftu* ED 582, CC *kıptı*

kır-: *ht* kazımak, tırmalamak. √ *ḳır-* ED 643, Kzk *qır-*

kıranç: *ht* 1. felaket, musibet; 2. mikrop. √ **kır-*

kırav: *t* kırağı, kırç. √ *kıragu* ED 656, Kzk *qırav*

kırıl-: *ht* kırılmak; ölmek. √ *kır-ıl-*, CC *kırıl-*

Kırım: *kt y.a.* Kırım

kırıy: *ht* uç, kenar, sınır, köşe, kıyı; krş. Li TDS 688

kırk: *h* kırk. √ *ḳırḳ* ED 651, Kzk *qırıq*

kıs-: *ht* kısmak, sıkıştırmak, bastırmak. √ *kıs-* ED 665, CC *kıs-*, Kzk *qıs-*

kısha: *hkt* kısa. √ ET *kıs-ga*, ED 667, CC *kısga*, Kzk *qısqa*

kısıḫlıḫ: *hkt* darlık, dar olma. √ ET *kısıḫ+lıḫ*<*kıs-ıḫ*, ED *ḳısıġ* 666, Kzk *qısıqtıq*

kısrak: *k* kısrak. √ *kısrak* ED 668, CC *kıstrak*

kısta-: *ht* 1. ezmek, zulüm etmek; 2. basmak. √ Krş. CC *kısta-*, Kzk *qısta-*

kıstav: *ht* ezme, zulüm, sıkıntı, üzüntü. √ *kısta-v*

kış: *ht* kış. √ *kış* ED 670, CC *kış*, Kzk *qıs*

kıyas: *ht* sayı, adet; ölçü. √ Krş. Ar. قياس

kıyasa: *ht* sadece; ancak

kıyın: *ht* 1. ıstırap, acı; 2. yorgunluk. √ ET *kıyn* ED

kıyınlı: *ht* acılı, ıstıraplı. √ *kıyın+lı*

kıynal-: *ht* acı çekmek, işkence çekmek. √ *kıyn+al-*, CC *kıynal-*
kız: *ht* genç kız, kız evlat. √ ET *kīz* TDBUÜ 176, ED 679, CC *kız*, Kzk *qız*, Li TDAA 204
kız-: *ht* kızmak, yanmak, ısınmak, tutuşup yanmak. √ *kız-* ED 681, CC *kız-*, Kzk *qız-*
kızıl: *ht* kırmızı, kızıl. √ *kızıl* ED 683, CC *kızıl*, Kzk *qızıl*
ki: *ht* öyle, şöyle. √ Far. که
kibik: *hkt* gibi, bu gibi, benzeri, şöyle. √ **kēp*, krş. *kīb* ED 686, Krş. ET. *kip*, CC *kibi*, Li TDS 307
kibisi: *h* bir çok
kiçi: *hkt* küçük. √ ET *kiçig*, ED 696, CC *kiçi*, Kzk *kişi*
kiçiräk: *ht* daha küçük. √ *kiçi+räk*, Kzk *kişirek*
kiçkär-: *t* azalmak, eksilmek. √ ET *kiçig+är-*
kim: *ht* kim. √ *kim* ED 720, CC *kim*, Kzk *kim*
kimen: *t* kimyon
kina: *ht* ağıt; yanık, dokunaklı. √ İbr. ME *kina*
kip: *hkt* güçlü, kuvvetli. √ Krş. Li TDS 752
kiplä-: *hkt* kuvvetlendirmek, güçlendirmek, takviye etmek. √ *kip+lä-*
kiplik: *ht* kuvvet, güç, takat. √ *kip+lik*
kippi: *h* kemikçik, küçük kemik
kir-: *hkt* girmek. √ ET *kīr-*, ED 735, CC *kir-*, Kzk *kir-*
kiriş: *kt* giriş. √ *kir-iş* ED 747, Kzk *kiris*
kirivçü: *ht* giren. √ *kir-ivçü*
kirpiç: *ht* tuğla, kerpiç. √ *kerpiç* ED 737, CC *kerpiç*, Kzk *kirpiş*
kirpik: *hkt* kirpik. √ *kirpik* ED 737, Kzk *kirpik*
kistun-: *ht* iç geçirmek, ah çekmek
kişi: *hkt* kişi, kimse; kadın. √ ET'de *kişi* "insan, kişi" ve *kisi* "kadın" ED 752, CC *kişi*, Kzk *kisi*, Li TDAA 249
kitab: *h* kitap. √ Ar. كتاب, Kzk *kitap*
kivirme: *h* ithal etme. √ ET *kigür-me* ED
kiy-: *hkt* giymek. √ ET *ked-*, ED *ked-* 700, CC *key-*, Kzk *kiy-*
kiydir-: *hkt* giydirmek. √ *kiy-dir-*
kiyik: *hkt* 1. vahşi, yabani; 2. gaddar, merhametsiz. √ ET *keyik*, ED 755, CC *keyik*, Kzk *kiyik*
kiyir-: *ht* giydirmek. √ *kiy-ir-*
kiyirüvçü: *t* giydiren, giydirici. √ *kiy-ir-üvçü*
kiyit: *ht* elbise, giysi, giyecek. √ *kiy-it*, Kzk *kiyit*
kizine: *h* kız. √ ? *kız+gına*
klä-: *ht* istemek, -eceği gelmek. √ Far. + G.T. *la-*, Kzk *qala-*
kläk: *ht* istek, dilek; heves, arzu, iştah; nefis
klämävçü: *t* istemeyen, talep etmeyen. √ *klä-mä-vçü*
klävçü: *t* isteyenler, talipler. √ *klä-vçü*
kleņçi: *ht* dilenci. √ *kle-ņçi*
koba: *ht* donanma, teçhizat
kobuluş-: *t* karışmak
kobuz: *ht* kopuz, çalgı aleti. √ ET *kopuz*, ED 588, CC *kopuz*, Kzk *qobız*
kobuzlä-: *ht* kopuz çalmak. √ *kopuz+lä-*
koca: *k* yaşlı, ihtiyar. √ CC *koca*, Kzk *qoca*, Li TDAA 232
koç: *k* damızlık erkek koyun. √ krş. *koçņar* ED 592, Krş. CC *koçkar*, Kzk *qoşqar*
koduy: *ht* bay, beyefendi. √ İbr. "*kavod* sözcüğüyle ikinci şahıs iyelik ekinden oluşmuş" ME
kogut: *t* horoz. √ Leh. *kogut*
kohen: *t* rahip. √ İbr.
kol: *ht* kol; el. √ *kōl* TDBUÜ 178, ED 614, CC *kol*, Kzk *qol*
kol-: *ht* istemek, dilemek. √ ET *kol-*, ED 616, CC *kol-*
kolaylı: *ht* hoş, tatlı; Krş. Kzk *qolaylı*
kolma: *ht* istek, dilek. √ *kol-ma*
kolmaḫ: *ht* dilek, istek. √ *kol-maḫ*
koltaḫa, koltḫa: *t* rica, dilek, yalvarma, yalvarış. √ ET *kol-t-ga*
koluvçu: *ht* isteyen, dileyen. √ *kol-uvçu*
komitet: *t* komite. √ Rus. *комитет*
komuz: *ht* böcek, haşere. √ ET *koņuz*, ED 641, Kzk *qoņız*
komuzlu: *ht* böcekli, kurtlu. √ *komuz+lu*
kon-: *ht* konmak, durmak. √ *kon-* ED 632, CC *kon-*, Kzk *qon-*
konaḫ: *t* misafir, konuk. √ *konaḫ* ED 637, CC *konak*, Kzk *qonaq*
konaḫlıḫ: *t* ziyaret. √ *konaḫ+lıḫ*, CC *konaklık*
kondar-: *ht* kurmak, yapmak, inşa etmek. √ krş. *kontur-* ED 636, CC *kondur-*
kondaruvçu: *ht* mimar. √ *kondar-uvçu*
kongres: *t* kongre, kurultay, toplantı. √ Rus. *конгресс*
Konstantinopol: *y.a.* İstanbul
konşu: *t* komşu. √ ET *konşı*, ED 640, CC *konşı*
kontakt: *t* temas. √ Rus. *контакт*
konuk: *k* konuk, misafir. √ *konuk*, ED 637, Kzk *qonaq*
kopıta: *t* tırnak, hayvan tırnağı. √ Rus. *копыто*

kopta: *t* köfte. √ Far. كوفته
kora: *ht* engel, set. √ ?
koraḫ: *ht* Korah, Edom'un oğlu
koran: *ht* Kuran. √ Rus. *Коран*
korḫ-: *t* korkmak, korku duymak. √ ET *kork-*, ED 651, CC *kork-*, Kzk *qorıq-*
korḫunçlu: *t* korkunç, korkutucu. √ *korḫ-unç+lu* < *ḳorḳınç-lıg* ED 657, Kzk *qorqınıştı*
korḫut-: *t* korkutmak. √ *korḫ-ut-*, ED *ḳorḳıt-* 655, CC *korkut-*, Kzk *qorqıt-*
korḫuv: *t* korku. √ *korḫ-uv*, CC *korku*, Kzk *qorqınış*
korḫuvçu: *t* korkan, korkak. √ *korḫ-uvçu*, CC *korkunçı*
koş-: *t* 1. katmak, eklemek; 2. çiftleştirmek. √ *kōş-* TDBUÜ 178, ED 670, Kzk *kos-*
koşu: *k* küp, güğüm
koşul-: *t* katılmak, eklenmek. √ *koş-ıl-* 673, CC *koşıl-*, Kzk *qosıl-*
kotan: *ht* ahır, ağıl. √ krş. Mo. *ḳōṭāŋ* "şehir, kasaba; şehir suru, sur, duvar", Radloff II 606-607. Kzk *qotan*
kotar-: *ht* 1. bildirmek, haberdar etmek; 2. boşaltmak. √ Krş. Kzk *qotar-*
kotaruvçu: *ht* boşaltan. √ *kotar-uvçu*
kov- *k*, **kuv-** *ht*: kovmak, kovalamak, sürmek. √ *kov-* ED 580, Kzk *quv-*
koval: *h* demirci, nalbant. √ Leh. *kowal*
kovşat-: *t* bozmak, kırmak. √ ET *koguşa-t-*, ED *ḳogşa-t-* 614
kovuş: *t* kadeh. √ ET *koguş*, ED 613, Krş. CC *kovuş*
koy: *ht* koyun, toklu. √ ET *kony*, *kōny*, TDBUÜ 178, ED *ḳōñ* 632, → T.T. *koyun*
koy-: *ht* koymak, biraz karıştırmak. √ ET *kod-*, ED *ḳōḏ-* 595, CC *koy-*, Kzk *qoy-*
koyan: *ht* tavşan. √ ED *koyan* 678, CC *koyan*
koy(u)n: *ht* koyun, bağır, sine, göğüs. √ ET *koyın*
koyuvçu: *ht* koyan. √ *koy-uvçu*
kozha-: *ht* sallamak, ırgalamak. √ ET *kozga-*, Kzk *qozga-*
köbä: *k* zırh, kalkan. √ Kzk *köbe*, CC *kübe*
köböv: *t* şiş, şişlik. √ **köp-*
köç-: *t* göçmek, göç etmek. √ *köç-* ED 694, CC *köç-*, Kzk *köş-*
kögöt: *k* ot. √ ET *kök* ve *ot*
kögürçün: *k* güvercin. √ ET *kögürçken*, ED *kögürçgün* 713, CC *kügürçin*, Kzk *kögerşin*
kölägä: *kt* gölge. √ ET *köligä*, ED *kölige* 718, CC *kölege*, Kzk *kölenke*
köl(ü)n *kt*, **köngül** *k*: gönül, kalp, yürek. √ *köŋül* ED 731, CC *köŋül*, Kzk *köŋil*
köm-: *kt* gömmek. √ *köm-* ED 721, CC *köm-*, Kzk *köm-*
köndär-: *kt* göndermek. √ krş. *köndgär-* ED 730, Krş. CC *könder-*
köndärüvçü: *t* gönderici, gönderen. √ *köndär-üvçü*
köni, könü: *k* doğru, gerçek, hakiki, gerçeğe uygun. √ ET *köni*, ED 726, CC *köni*
köp: *k* çok. √ *köp* ED 686, CC *köp*, Kzk *köp*
köp-: *ht* tecrübe etmek, denemek. √ *köp-* ED 687
köplük: *t* çokluk, bolluk; yücelik. √ *köp+lük*, Kzk *köptik*
kör-: *k* görmek. √ *kör-* ED 736, CC *kör-*, Kzk *kör-*
körä: *kt* -e göre, -e nazaran, birbirine uygun olarak. √ *kör-ä*, → *kora* Li TDS 322
körgüz-: *kt* göstermek. √ ET *kör-güz-*, CC *körgüz-*, Krş. Kzk *körset-*
körk: *kt* güzellik, füsun. √ *körk* ED 741, CC *körk*
körkäyt-: *kt* güzelleştirmek. √ *körk-ed-* ve *-t-* > *körk-ey-t-*, ED 743, Kzk *körkeyt-*
körklü: *kt* güzel, sevimli. √ *körk+lü* ED 743, CC *körklü*
körüm: *kt* dış, harici. √ Krş. ET *körüm* "görme, görüş" ED 745
körümlü: *kt* görülen, görülür. √ *körüm+lü* ED 745, CC *körümli*
körün-: *kt* görünmek, belirmek. √ *kör-ün-* ED 746, CC *körün-*, Kzk *körin-*
körüvçü: *kt* seyirci. √ *kör-üvçü*
köşe: *k* köşe. √ Far. كوشه
kötür-: *kt* götürmek; (ses) yükseltmek. √ *kötür-* ED 706, CC *kötür-*, Kzk *köter-*
kötürüvçü: *kt* götüren, taşıyan. √ *kötür-üvçü*
köy: *k* köy
köz: *kt* göz. √ *kȫz* ED 756, CC *köz*, Kzk *köz*
közlük: *kt* gözlük. √ *köz+lük* ED 760
Krakow: *y.a.* Krakov
kuç-: *ht* sarmak, kucaklamak, bağrına basmak. √ ET *kūç-*, TDBUÜ 179, ED 590, CC *kuç-*, Kzk *quş-*
kuçah: *ht* kucak. √ ET *kuç-ak* > *kuç-ah*, TDBUÜ 179, ED 591, Kzk *quşaq*
kuçuḫla-: *t* sarmak, kucaklamak. √ ET *kuç-uh+la-*, ED 591, krş. Kzk *quşaqta-*
kudrat: *ht* kudret, kuvvet, güç, takat. √ Ar. قدرت

kul: *ht* 1. kul, köle; 2. hizmetkar, uşak. √ *kul* ED 615, CC *kul*, Kzk *qul*
kulaç: *ht* kulaç. √ *kulaç* ED 618, Kzk *qulaş*
kulaçla-: *ht* dolaşmak, sokakları arşınlamak. √ *kulaç+la-* ED 618, Kzk *qulaşta-*
kulaḫ: *hkt* kulak. √ ET *ḳulġaḳ*, ED 621, CC *kulak*, Kzk *qulaq*
kulah sal-: *hkt* kulak vermek, dinlemek, Kzk *qulagı şaluv*
kulluḫ: *ht* kulluk, kölelik, birinin esiri olma. √ *kul+ luḫ*, CC *kulluk*, Kzk *quldıq*
kultura: *t* kültür, medeniyet. √ Rus. *культура*
kum: *hkt* kum. √ *kum* ED 625, CC *kum*, Kzk *qum*
kuman: *t* güğüm, kap. √ Kzk *quman*
kumurstḫu *t*, **kumurstka** *ht*: karınca. √ ET *ḳumursġa*, ED 628, Kzk *qumırstqa*
kunuştur-: *t* doğrultmak, yöneltmek; toplatmak. √ *kun-uş-tur-*<*kun- (krş. *kön-*)
kur-: *ht* kurmak, hazırlamak, yapmak. √ *ḳur-* ED 643, CC *kur-*, Kzk *qur-*
kura: *ht* saman
kurban: *ht* kurban. √ Ar. قربان, CC *kurban*, Kzk *qurban*
kurbanla-: *ht* kurban etmek. √ *kurban+la-*
kurbanlıḫ, kurbanlıh: *ht* kurbanlık. √ *kurban+lıḫ*, Kzk *qurbandıq*
kurbet: *k* gurbet. √ Ar. غربة
kursa- *h*, **kurşa-** *t*: döndürmek. √ ET *kur+şa-*, Krş. ED "bağlamak" 665, Kzk *qursa-*
kursah: *ht* kursak. √ ET *ḳuruġsaḳ* ED , CC *kursak*, Kzk *qursaq*
kurt: *ht* kurt, solucan, parazit. √ *kṻrt* TDBUÜ 179, ED *kurt 1* 652, CC *kurt*, Kzk *qurt*
kuru: *k* kuru. √ ET *ḳurı-ġ* > *kuru*, CC *kuru*, Kzk *qurgaq*
kuru-: *ht* kurumak. √ ET *kṻrı-* TDBUÜ 179, Kzk *qurı-*
kuruvçu: *ht* yerleştiren, koyan. √ *kur-uvçu*
kus-: *ht* kusmak. √ *kus-* ED 666, CC *kus-*, Kzk *qus-*
kusḫu: *ht* kusmuk. √ *kus-ḫu*, krş. Kzk *qusıq*
kuş: *ht* kuş. √ *kuş* ED 670, CC *kuş*, Kzk *qus*
kuşak: *k* kuşak, bele sarılan kumaş
kut: *ht* saadet, mutluluk. √ *kut* ED 594, Kzk *qut*
kutḫar-: *t* kurtarmak. √ ET *ḳurtġar-* > *kutḫar-* ED 649, CC *kutkar-*, Kzk *qutqar-*
kutḫaruvçu: *t* kurtarıcı. √ *kutḫar-uvçu*

kutla-: *ht* 1. açmak, bildirmek; 2. kız çocuğuna ad koymak, takdis etmek. √ *kut+la-* krş. Kzk *quttıqta-*
kutlu: *ht* mesut, mutlu, bahtiyar. √ *kut+lu* < *kut+lıġ* ED 601, CC *kutlu*, Kzk *quttı*
kutsuz: *ht* bedbaht, mutsuz. √ *kut+suz* ED 606, Kzk *qutsız*
kutul-: *ht* kurtulmak, serbest kalmak. √ *kurtul-* ED 650, CC *kuttul-*, Kzk *qutıl-*
kutur-: *h* çıldırmak, delirmek, kudurmak. √ *kṻtru-* TDBUÜ 180, ED *ḳutur-2* 605, CC *kutur-*, Kzk *qutır-*
kuturgan: *h* çılgın. √ *kutur-gan*
kuvan-: *ht* sevinmek, hoşnut olmak, memnun olmak. √ ET *kıv+a-n-*, Kzk *quvan-*
kuvanç: *t* kıvanç, sevinç, neşe. √ ET *kıvan-ç*, krş. Kzk *quvanış*
kuvat: *ht* kuvvet, güç, kudret. √ Ar. قوت, Kzk *quvat*
kuvşur-: *t* birleştirmek, kurmak, yapmak. √ ET *kawış-ur-* < *ḳavşur-* ED 588
kuvuvçu: *ht* takipçi, takip eden. √ *kuv-uvçu*
kuy-: *ht* dökmek. √ *kud-*
kuyaş: *ht* güneş, gün. √ ET *kün+eş*, ED 734, CC *kuyaş*
kuyruḫ: *ht* kuyruk. √ ET *ḳuḍ-ruḳ*, ED 604, CC *kuyruh*, Kzk *quyrıq*
kuyu: *hkt* kuyu. √ *ḳuḍuġ* ED 598, CC *kuyu*, fakat krş. Kzk *qudıq* <Krş. Ölmez, Canpolat Armağanı, 135- 142 ss.
kuyul-: *ht* dökülmek. √ *ḳoy-ul-* ED 677, Kzk *qoyıl-*
kübbä: *k* kubbe. √ Ar.
küç: *kt* güç, kuvvet. √ *kṻç* TDBUÜ 185, ED 693, CC *küç*, Kzk *küş*
küçäy-: *k* kuvvetlenmek, güçlenmek, takviye etmek. √ ET *küç+äd-* > *küçäy-*, ED 696, Kzk *küşey-*
küçlü: *k* güçlü, kuvvetli. √ *küç +lü* <*küçlüg* ED 697, CC *küçlü*, Kzk *küşti*
kügürt: *k* kükürt. √ Ar. كوكرت, Kzk *kükirt*
küheylan: *k* soylu Arap atı. √ Ar. كحيلان
küküy-: *k* kokmak
kül: *k* kül. √ *kül 1* ED 715; CC *gül*
kül-: *ht* gülmek. √ *kül-* ED 715, CC *kül-*, Kzk *kül-*
kültkü: *k* 1. gülme, gülüş; 2. alay, istihza. √ *külgü, kültgü* ED 718
kümüş: *k* gümüş. √ *kümüş* ED 723, CC *kümüş*, Kzk *kümis*
kün: *k* gün. √ *kṻn* TDBUÜ 185, ED *kün 1* 725, CC *kün*, Kzk *kün*

kündüz: *hkt* gündüz. √ *küntüz* ED 729, Kzk *kündiz*
künlü: *k* güneşli. √ *kün+lü*
künüçü: *k* günüleyen, kıskanç. √ *künü+çü*, CC *künüçi*
künülä- *kt*, **künlä-** *k*: günülemek, kıskanmak. √ ET *küni+lä-* > *künlä-*, ED 733, CC *künile-*
künülävçü: *kt* günüleyen, kıskanan, kıskanç. √ *künülä-vçü*
künülük: *k* kıskançlık. √ ET *küni+lük*
künüvlük: *k* kıskançlık, haset. √ *küni-v+lük*
küsän-: *k* özlemek, hasret çekmek; canı sıkılmak. √ ET *küse-n-* TDBUÜ 185, ED *küse-* 750, CC *küsen-*
küsöv: *k* öksü
küşänç: *k* istek, arzu, emel, özlem. √ *küsen-ç* ED 751, CC *küsenç*
küt-: *k* gütmek. √ ET **küd-* > *küt-*, ED 701, CC *küt-*, Kzk *küt-*
kütüvçü: *k* güdücü, güden. √ *küt-üvçü*
küvdür-: *k* yakmak, kavurmak. √ ET *küy-dür-* <*künydür-* ED 730, CC *küydür-*, Kzk *küydir-*
küz: *k* güz, sonbahar. √ ET *küz*, TDBUÜ 185, ED 757, CC *küz*, Kzk *küz*

küzgü: *k* 1. ayna; 2. sonbahar. √ *küzki* ED 759, Kzk *küzgi*
ladan: *t* günlük, buhur. √ Rus. *ладан*
lakin: *k* ama, fakat. √ Ar. لكن
Latin: *t* Latin. √ Rus. *Латынь*
lazım: *k* gerek, gerekli. √ Ar. لازم
leb: *k* dudak. √ Far. لب
Leh: Leh, Polonyalı
Lehistan: *y.a.* Polonya
leksiya: *t* ders, konferans. √ Rus. *лекция*
Letuva: *y.a.* Litvanya
literatura: *t* edebiyat, yazın. √ Rus. *литература*
livyatan: *ht* ejderha.
lotok: *ht* tabla, tezgah. √ Rus. *лоток*
lupa: *t* körfez, koy. √ Lit.
luvaḫlar: *ht* takvim
ma: *k* bana. √ ET *maŋa*
maarab: *t* batı. √ Ar. مغرب
maasa: *k* hikaye, hikaye etme, anlatma. √ Ar. مثل
maçı: *t* kedi. √ *maçı* ED 766, Kzk *meçe, meçi*
maggefa: *t* felaket, musibet. √ İbr. ME *maggefa*
mahat: *ht* ... diye, için, → CC *magat*
mahir: *k* becerikli, mahir. √ ماهر
mahmur: *k* uyku sersemi. √ Ar. مخمور

mahomet: *t* Muhammed, Hz. Muhammed. √ Ar. محمد
maḫrama: *hk* ölmüş kadının yüzüne örtülen örtü. √ Ar. محرم
mahsen: *k* yer altı deposu. √ Ar. مخزن
mahsud: *k* istenen, niyet edilen, amaçlanan. √ Ar. مقصود
maḫta-: *hkt* övmek, methetmek. √ Mo. *mağta-* 520a, CC *mahta-*, Kzk *maqta-*
maḫtal-: *hkt* övülmek. √ *magta-l-*
maḫtan-: *hkt* övülmek, övünmek. √ *maḫta-n-*, Kzk *maqtan-*
maḫtav *ht*, **maḫtov** *k*: övgü. √ *maḫta-v*, Kzk *maqtav*
maḫtavlu: *t* şanlı, şöhretli. √ *magtav+lu*, Kzk *maqtavlı*
mahzun: *k* üzgün, üzüntülü. Ar. مخزون
makbul: *k* kabul edilen, uygun görülen, makbul. √ Ar. مقبول
mal: *hkt* mal, varlık; küçük ve büyük baş hayvan. √ Ar. مال, Kzk *mal*
malah, malaḫ: *ht* melek. √ Ar. ملك
malhemlä-: *ht* merhem sürmek, üstüne merhem koymak. √ Ar. مرهم ve Krş. *+lä-*
mama: *ht* anne. √ Leh. *mama*, Li TDAA 122

man I: *h* yan, taraf, yön
man II: *ht* kudret helvası, irmik. √ → ET. *men*
maŋlay: *ht* alın. √ CC *maŋlay*, Kzk *maŋday*
markav: *ht* iki tekerlekli araba. √ Ar.
markiz: *ht* marki. √ Rus. *маркиз*
martaval: *k* saçma, saçma sapan
masal: *hk* masal, hikaye. √ Ar. مثل
masiyaḫ: *h* Mesih, İsa. √ İbr. ME *maşiyaḫ*
maşal: *hkt* masal, hikaye; Krş. *masal*
maşinke: *kt* yazı makinesi, daktilo. √ Rus. *машинка*
materyal: *t* malzeme, gereç. √ Rus. *материал*
mavut: *h* para
maya: *k* bana. √ ET *maŋa*
mazzal: *ht* saadet, mutluluk. √ İbr.
mecnun: *k* kendini kaybetmiş, çılgın, deli. √ Ar. مجنون
mecuma: *k* cönk, Karay halk edebiyatı ürünlerinin toplandığı kitap. √ Ar. مجموعه
meded: *k* yardım, imdat. √ Ar. مدد, CC *medet*, Kzk *medet*
meğer: *k* meğer, oysa. √ Far. مگر
mekaŋ: *k* yer, mevki. √ Ar. مكان
meleḫ: *h* kral, melik. √ Ar. ملك
melevşe: *k* menekşe. √ Far. بنفشه

melun: *k* lanetli, lenetlenmiş. √ Ar. ملعون

meme: *k* meme

memleket: *k* memleket, ülke. √ Ar. مملكت, Kzk *memleket*

men: *hk* ben, 1. tekil kişi adılı. √ ET *men* ÊD *ben* 346, CC *men*, Kzk *men*

Menaşşe: *ht* Menasse, Yusuf' un oğlu

mene: *k* mana, anlam. √ Ar. معنى, Kzk *magına*

meräslä-: *t* miras kalmak. √ Ar. میراث ve krş. *+lä-*

merdiven: *k* merdiven. √ Far. نردبان

meriva: *k* tartışma, kavga

merubba I: *k* büyük

merubba II: *k* dörtgen, kare şeklinde karekterler. √ Ar. مربع

meselat: *k* meseleler, olaylar. √ Ar. مسالات

mesrur: *k* sevinmiş, sevinçli. √ Ar. مسرور

mesť: *k* sarhoş, kendinden geçmiş. √ Ar. مست

meşayih: *k* şeyhler. √ Ar. مشايخ

meşevre, meşevret: *k* müşaverede bulunma, danışma. √ Ar. مشورت

meşkul: *k* bir işle uğraşan. √ Ar. مشغول

metah: *k* satılacak mal, eşya. √ Ar. متاع

metod: *t* usül, yöntem. √ Rus. *метод*, Kzk *metodiqa*

Mevla: *k* Tanrı, efendi, sahip, malik. √ Ar. مولا

meydan: *k* alan, saha. √ Ar. ميدان

Mezopotamiya: *y.a.* Mezopotamya

mıh: *k* çivi. √ Far. ميخ, CC *mıh*

Mısır: *k* Mısır. √ Ar. مصر

mızrak: *k* süngü, cıda. √ Ar. مزراق

midbar: *ht* çöl, sahra. √ İbr.

midiya: *t* midye. √ Rus. *мидия*

midraş: *ht* dinî okul. √ İbr.

migdaş: *ht* tapınak, mabed. √ İbr. *mikdaş* "*mukaddes* sözcüğüyle aynı kökenden" ME

mihenk: *k* denek taşı. √ Ar. محك

mihman: *k* misafir, konuk. √ Far. مهمان

mihrab: *k* camilerde Kâbe yönünü gösteren duvarda bulunan oyuk yer. √ Ar. محراب

min-: binmek. √ ET *bīn-* TDBUÜ 183, ED *bin-* 348, CC *min-*, Kzk *min-*

minasip: *k* münasip, uygun: √ مناسب

minhah: *ht* âdet, alışkanlık. √ İbr. ME *minhag*.

minhal: *k* açılan, çözülen. √ Ar. منحل

minister: *t* bakan, vekil. √ Rus. *министр*

minlän-: *h* bin kere büyütmek, arttırmak. √ ET *miŋ+le-n-*

minval: *k* tarz, yol, suret, şekil. √ Ar. منوال

miskin: *kt* fakir, yoksul, sefil, zavallı, biçare. √ Ar. مسكين

Misri: *ht* y.a. Mısır

mişpaha: *t* akraba

miy: *hkt* beyin, dimağ. √ ET *miyi*, ED **beñi* 348

miyli: *t* akıllı. √ *miy+li*

mizrah: *ht* doğu, şark. √ İbr.

mo: *ht* olumsuzluk eki. √ Krş. CC *mü*, Kzk *ma*

mode: *ht* günah çıkarma. √ İbr. "fiilin 3. şahıs tekil şekli, 'itiraf ediyor' anlamında" ME

moed: *h* bayram. √ İbr.

moget: *t* belki. √ Rus. *может*

mohor: *ht* mühür, damga. √ Far. مهر, CC *mohor*, Kzk *mör*

Mongol: *t* Moğol. √ Rus. *Монгол*

mor: *k* mor renk

more: *ht* öğretmen, hoca. √ İbr. *more* "*more* sözcüğünün 3. tekil şahıs iyelik eki eklenmiş şekli olabilir" ME

moroz: *ht* soğuk, ayaz. √ Rus. *мороз*

Moşe: *h* Musa, Musa peygamber. √ İbr.

mualim: *k* öğretmen. √ Ar. معلم

muft: *ht* boşuna, boş yere. √ Far. مفت

muhabbet: *k* sevgi. √ Ar. محبت

Muhamed: *kt* Muhammet. √ Ar. محمد

mukaddeme: *k* öne geçen, önde giden. √ Ar. مقدمه

muna: *hkt* işte, burada. √ ET *mu+n+a*, CC *muna*

muncahla-: *k* boncuklamak, boncukla süslemek. √ ET *mōnçuk+la-* TDBUÜ 178, ED *monçuklan-* 767, Kzk *monşaqta-*

murad: *k* arzu, istek, dilek. √ Ar. مراد, CC *murad*, Kzk *murat*

murdar: *ht* kirli, pis. √ Far. مردار, CC *murdar*

Muslim, Müslim: *kt* Müslüman. √ Ar. مسلم

Musulman: *kt* Müslüman; Krş. *Muslim*. √ Ar. مسلمان

muşk: *t* misk. √ Ar. مسك

muyay-: *t* kederlenmek, üzülmek

muzhul: *ht* elemli, kederli

mübarek: *k* bereketli. √ Ar. مبارك, Kzk *mübaraq*

müede: *k* iyi, sevinçli haber. √ Far. مژده

mücever: *k* mücevher, cevher ile süslenmiş, elmaslı. √ Ar. مجوهر

mühlet: *k* mühlet, bir işin yapılması için verilen zaman. √ Ar. مهلت

Müslimli: *t* Müslüman. √ *Müslim+li*
müşahede: *k* müşahede, gözlem, bir şeyi gözle görme. √ Ar. مشاهده
müşkül: *k* güç, zor, çetin, müşkül. √ Far. مشكل, Kzk *müşkil*
müvüş *hk*, **müyüş** *h*: köşe, bucak. √ *müŋuş* ED 771, CC *müŋüş*
nahış *kt*, **nakış** *k*: nakış, işleme. √ Ar. نقش, CC *nakş*, Kzk *naqış*
nakışla-: *kt* nakşetmek, süslemek, işlemek. √ *nakış+la-*, CC *nakşla-*, Kzk *naqışta-*
namaz: *k* namaz. √ Far. نماز, Kzk *namaz*
namet: *ht* mal, var-yok, varlık, nimet. √ Ar. نعمت
nar: *hkt* nar. √ Far. انار, CC *nardan*, Kzk *anar*
nasılı: *k* nasıl
nasi: *h* prens
nasiat, nasihat: *k* öğüt, nasihat. √ Ar. نصيحت, Kzk *nasihat*
navi: *ht* nebi, peygamber. √ İbr.
navilik: *ht* nebilik, peygamberlik. √ *navi+lik*
nazar: *k* bakış, nazar. √ Ar. نظر, Kzk *nazar*
ne: *kt* ne. √ *nē* TDBUÜ 181, ED 774, CC *ne*, Kzk *ne*
nebi: *k* peygamber; → *navi*. √ Ar. نبى
neçä: *t* kaç, ne kadar. √ *ne+çä* ED 775, CC *neçe*, Kzk *neşe*
neçik: *t* nasıl, ne. √ *neçä+ök*, ED *neçük* 775, CC *neçik*, Kzk *neşik*
nege: *ht* niçin. √ *ne+ge*, CC *nek*, Kzk *nege*
neginça: *t* halen, şimdi, bugün
nek: *t* niçin, neden, ne diye; → *nege*
nekäs: *t* tembel, avare. √ Far. نكس, Krş. Kzk *nekes*
nelik: *t* ne
nemede, nemet: *t*: hiçbir şey. √ *nemede* ED 777, Krş. CC *neme*
neni: *k* ne
nersä: *t* nesne, şey. √ *ne+ ersä*
neşer: *t* kartal, kara kuş. √ İbr.
netäk: *t* kaç, ne kadar. √ *ne+teg*
neüçün: *t* niçin. √ *ne+ üçün*
neyle-: *k* ne yapmak, ne eylemek. √ ET *ne* ve *eyle* > *ne+eyle-*
nice: *k* kaç, ne kadar; → *neçä*
niçün: *k* niçin, neden; → *neüçün*
niggun: *h* melodi, ezgi, ahenk. √ Ar. ?
nil: *ht* nehir, ırmak. √ Krş. CC *nil*, Kzk *nil*
Nil: *ht* Nil, Nil nehri. √ Ar. نيل
nindi *t*, **nindiy** *k*: hangi, nasıl, nasıl bir. √ *ne+n+di* Li TDS 464
nine: *k* büyükanne

nisan *h*, **nişan** *kt*: işaret, iz. √ Far. نشان, CC *nişan*
nişle-: *k* ne yapmak, ne eylemek. √ *ne+işle-*
nişlam: *hkt* tamamlanmış. √ İbr.
Niuyork: *t y.a. New* York
niyet: *hkt* niyet, kasıt. √ Ar. نيت, Kzk *niyet*
nor: *h* her zaman, daima
nora: *ht* in, yuva. √ Rus. *нора*
nur: *hkt* nur. √ Ar. نور, CC *nur*, Kzk *nur*
nuş: *k* tatlı; içki, işret. √ Far. نوش
oba I: *hkt* yığın, küme. √ *oba* ED 5, Krş. CC *oba*, Kzk *oba*
oba II: *kt* mezar, çukur, siper
oda: *hk* oda. √ *otāğ* ED 46
ofir: *t* Tevrata göre güneyde, Habeşistan Yemen veya Doğu Afrika'da bulunan, güzel, zengin bir yer. √ İbr.
ogrı *k*, **ogriy** *h*: hırsız. √ ET *ogrı*, ED 90, CC *ogrı*, Kzk *urı*
oğlan: *k* oğul, erkek evlat. √ ET *ogıl+an*, ED 83, CC *oglan*, Kzk *ul*, Li TDAA 197
oğul: *k* oğul. √ ET *ogıl*, ED *oġul* 83, CC *ogul*, *ovul*, Li TDAA 199
oho: *t* oho!
ohota: *t* oldukça, çok, pek çok, gayet
oḫşa-, okşa- *k* **ukşa-** *t*: benzemek. √ ET *okşa-*, ED *oxşa-I* 97, CC *okşa-*, *uvşa-*, Kzk *uqsa-*
ohu- *t*, **oḫu-, oku-** *k*: okumak. √ ET *okı-*, ED 79, CC *oku-*, Kzk *oqı-*
oḫutuvçu: *t* öğretmen, okutman. √ *oḫu-t-uvçu*
oḫuvçu: *t* okuyucu, okur, okuyan. √ *oḫu-vçu*
ok: *hkt* ok. √ ET *ok*, ED 76, CC *ok*, Kzk *oq*
okıt-: *k* okutmak. √ *okı-t-* ED 81, Kzk *oqıt-*
okrom: *t* başka, diğer. √ Leh. *okrom*
ol I: *ht* işaret sıfatı. √ ET *ol*, ED 123, → T.T. *o*, Kzk *ol*
ol II: *ht* o, 3. tekil kişi adılı. √ ET *ol*, ED 123, → T.T. *o*, CC *ol*, Kzk *ol*
olca: *hkt* 1. çıkarma, üretme; 2. esir, tutsak. √ Mo. *olca* 610a, Krş. CC *olça*, Kzk *olca*
olcala-: *hkt* esir olmak.√ *olca +la-*, Kzk *olcala-*
oldahı: *t* o da. √ ET *ol dahı*
oltur-: *ht* oturmak. √ ET *oltur-*, ED *olur-* 150, CC *oltur-*, Kzk *otır-*
olturuş: *t* oturuş, oturma; meclis, sohbet. √ *oltur-uş*, Kzk *otırıs*
olturuvçu: *t* oturan. √ *oltur-uvçu*
on I: *hkt* haklı, adil; çok, bol,

bereketli. √ *oŋ 1* 166, Krş. CC *oŋ*, Kzk *oŋ*

on II: *hkt* on. √ *ōn* TDBUÜ 177, ED 166, Kzk *on*

onar-: *ht* onarmak, gelişmek, inkişaf etmek. √ ET *oŋ+ar-*, ED **oŋa-r-* 189, CC *oŋar-*

onaruvçu: *t* onaran, geliştiren. √ *onar-uvçu*

ondan: *k* ondan. √ *o+n+dan*, ED *andan, andın* 177

onhal-: *ht* düzelmek, iyileşmek. √ ET *oŋal-*, ED 185, CC *oŋal-*, Kzk *oŋal-*

onhalt-: *ht* düzeltmek, iyileştirmek. √ *onhal-t-*, CC *oŋalt-*, Kzk *oŋalt-*

onhaltuvçu: *ht* doktor, hekim. √ *onhalt-uvçu*

onüç: *hkt* onüç. √ *on+üç*

opḫaḫ: *t* aç gözlü, tamahkar

or-: *hkt* biçmek. √ *or-* ED 194, Kzk *or-*

ora-: *k* biçmek, ekin biçmek. √ ET *or-a-* > *ora-*, Krş. Kzk *ora-*

oraḫ: *t* ekin biçme, biçim. √ ET *or-gak*, ED 216, Kzk *oraq*

oraḫçı: *t* orakçı, ekin biçen. √ *oraḫ+çı*, Kzk *oraqşı*

oram: *hkt* sokak, cadde. √ *oram*, Räsänen 364: Çağ., Tat. Kar. *oram* "cadde, mahalle"

organ: *h* organ, aza, üye. √ Fr. *organe*, CC *organa*, Kzk *organ*

organizasiya: *t* kurma, tesis etme, düzenleme. √ Rus. *организация*

orman: *hkt* orman. √ CC *orman*, Kzk *orman*

ornat-: *hkt* oturtmak, bindirtmek, yerleştirmek. √ ET *orun +a-t-*, ED 235, CC *orna-t-*, Kzk *orna-t-*

orta: *hkt* orta. √ ET *orta*, ED *ortu* 203, CC *orta*, Kzk *orta*, Li TDS 698

ortaḫ: *t* ortak, müşterek; ortakçı, koca veya karı. √ *orta+k* ED 205, CC *ortak*, Kzk *ortaq*, Li TDAA 233

ortaḫlıḫ: *t* ortaklık. √ *orta+k+lık*, ED *ortuḳ+lıḳ* 205

ortancı: *hk* ortanca

oruç: *kt* oruç. √ O.Far. *rwç*, CC *oruç*, Kzk *oraza*

oruçla-: *t* oruç tutmak, oruçlu olmak. √ *oruç+la-*

or(u)n: *hkt* yer, mahal, mekan. √ ET *orun*, ED 233, CC *orun*, Kzk *orın*, Li TDS 705

orus I: Rus. √ Kzk *orus*

orus II: *h* savaş, muharebe. √ ET *ur-uş-* > *ur-us-*, ED 239, Kzk *urıs, orus*

oşol: *t* öteki. √ ET *uş~ oş ol*, ED *oş 1* 254, CC *oş ol*

ot: *hkt* ateş, od. √ ET *hōt* TDBUÜ 177, ED 34, CC *ot*, Kzk *ot*

otiyot, otyot: *h* harf. √ İbr. "çoğul, harfler" ME

otlak: *k* yayla, mera. √ ET *ot+la-k*, ED *otluḳ* 55, CC *otalamak*

otlan-: *k* (hayvan) otlamak. √ *otla-n-* ED 58, Kzk *otta-n-*

otraç: *ht* ada. √ *orta+ç*, CC *ortaç*

otun: *hkt* odun. √ ET *hōtuŋ* TDBUÜ 178, ED *otuŋ* 60, Kzk *otın*

otuz: *ht* otuz. √ *otuz*, ED *ottuz* 74, CC *otuz*, Kzk *otız*

otyam: *hkt* 1. pelesenk yağı, merhem; 2. sert, keskin (baharat); 3. güzel kokulu

ova: *k* yazı, ova. √ *ova* ED 5

oyan- *hkt* **uyan-** *t*: uyanmak. √ ET *odug+an-* > *odgan-* > *oygan-*, ED *odun-* < *oygan-*62, CC *uyan-*, Kzk *oyan-*

oyat-: *hkt* uyandırmak. √ ET *odgat-* > *oygat-*, ED *odgur-* 48, Kzk *oyat-*

oyav I: *t* gerçeklik, hakikat

oyav II *t*, **oyuv II** *k*: uyanık, gözü açık; ayık. √ CC *oyov*, Kzk *oyav*

oyna-: *hkt* oynamak. √ ET *oyun+a-* > *oyna-*, ED 275, CC *oyna-*, Kzk *oyna-*

oynat-: *hkt* oynatmak. √ *oyna-t-* ED 275, CC *oyna-t-*

oyun: *hkt* 1. oyun; 2. müzik, musiki. √ ET *ōyun* TDBUÜ 177, ED 274, CC *oyın*, Kzk *oyın*

oyuv I: *ht* nakış, işleme, motif. √ ET *oy-uv*

oz-: *kt* önüne geçmek, ileri geçmek. √ *ōz-* TDBUÜ 177, ED 279, CC *oz-*, Kzk *oz-*

öbüş-: *t* öpüşmek. √ ET *öp-üş-*, CC *öp-üş-*

öç: *kt* düşmanlık, husumet, hasımlık; intikam, öç alma. √ ET **hō̈ç* > *ȫç*, TDBUÜ 184, ED 18, CC *öç*, Kzk *öş*

ögüt: *k* öğüt, nasihat. √ ET *ögüt, üt*, ED *ögüt* 102, Kzk *ügit*

ögüz: *t* öküz, boğa. √ ET *öküz*, ED 120, CC *ögüz*, Kzk *ögiz*

öksüz: *k* öksüz, yetim. √ ET *ög+süz* ED *ögsüz 1* 116, Li TDAA 123

öktäm: *t* mağrur, gururlu. √ *öktem* ED 102, CC *öktem*, Krş. Kzk *öktem*

öktämlän-: *t* gururlanmak, iftihar etmek. √ *öktäm+lä-n-*, CC *öktemlen-*, Krş. Kzk *öktemde-n-*

öktämlik(g): *kt* gurur, iftihar. √ *öktäm+lik*, CC *öktemlik*, Kzk *öktemdik*

ökür-: *k* ağlamak, hüngür hüngür ağlamak. √ ET *ȫki-r-*, Krş. CC *öğür-*, Kzk *ökir-*

öl-: *kt* ölmek. √ ET *öl-*, ED 125, CC *öl-*, Kzk *öl-*

öläk: *t* elek. √ ET *elge-k* > *ele-k* > *öle-k*, ED *èlgek* 143, CC *elek*, Kzk *elek*

ölät: *k* yara, ülser, salgın hastalık. √ Krş. ET. *ölez*

ölçä-: *t* ölçmek, tartmak. √ CC *ölç-*, Kzk *ölşe-*

ölçäv: *t* ölçü. √ *ölçä-v*, CC *ölçe*, Kzk *ölşev*

öltür-: *kt* öldürmek. √ *öl-tür* ED 133, CC *öldür-*, Kzk *öltir-*

öltürüvçü: *t* öldürücü, öldüren, katil. √ *öltür-üvçü*

ölü: *kt* ölü. √ *öl-üg* ED 142, CC *ölü*, Kzk *öli*

ölüm: *kt* ölüm. √ *öl-üm* ED 146, CC *ölüm*, Kzk *ölim*

ölümlü: *kt* ölümlü. √ *ölüm+lü* < *ölüm+lüg* 147, CC *ölümlüh*, Kzk *ölimdi*

ömür: *k* ömür, yaşam. √ Ar. عمر, Kzk *ömir*

ömürlük: *k* ebedî. √ *ömür+ lük*, Kzk *ömirlik*

ömüvçü: *t* emen, emici. √ ET *em-igçi* > *öm-üvçü*, Kzk *emüvşi*

ön: *k* 1. ön; 2. baş, başlangıç. √ *öŋ* ED 167, CC *öŋ*, Kzk *öŋ*, Li TDS 357

önce: *k* 1. ilk; 2. değerli, kıymetli. √ *ön+ce*

öngä: *t* başka, diğer, öteki. √ Krş. ET. *öŋi*, Kzk *öŋge*, Li TDS dipnot 368

öngäräk: *t* daha başka, en farklı olan. √ *öngä+räk*

öp-: *kt* öpmek. √ *öp-1* ED 5, CC *öp-*, Kzk *öp-*

öpkä I: *k* 1. dargınlık, gücenik-lik; 2. hiddet, öfke, gazap. √ *öpke* ED 9

öpkä II: *k* akciğer. √ *öpke* ED 9, CC *öpke*

öpkälä-: *t* birden çok kere öpmek. √ *öp-käle-* ED 9, CC *öpkele-*

öpkäsiz: *k* öfkesiz, sakin. √ *öpkä+siz*

örkän: *t* örme, örülme; ip, urgan. √ *ör-me* ED 231, CC *örken*, Kzk *arqan*

örnäk: *t* örnek. √ Kzk *örnek*

örtä: *t* sabah. √ ED *èrte* 202, CC *erte*, Kzk *erte*

örtä-: *t* yakmak, ütmek, tüylerini yakmak. √ ET *ört+ä*, ED 208, Kzk *örte-*

örtäräk: *t* oldukça erken. √ *örtä+räk*

ös-: *kt* büyümek, gelişmek. √ Mo. *ȫs-* 645a, TDBUÜ 183, ED 241, CC *ös-*, Kzk *ös-*

östür-: *t* götürmek, kurtarmak, uzaklaştırmak; büyütmek, yetiştirmek. √ *ös-tür-*

östürüvçü: *t* kurtaran, uzaklaştıran; yetiştiren, büyüten. √ *östür-üvçü*

öt: *kt* öd, safra. √ ET *ȫt*, TDBUÜ 183, ED *öt 1* 35, CC *öt*, Kzk *öt*

öt-: *kt* 1. geçmek; 2. yaşamak. √ ET *öt-*, ED *öt-1* 39, Kzk *öt-*

ötkünç: *k* ödünç, geçici. √ Krş. ET. *ötek*, Kzk *ötkinşi*

övkelen-: *k* öfkelenmek, hiddetlenmek. √ *öpke+le-n-* ED 9

öyle: *k* öyle, onun gibi. √ *öḏleg* < **öḏle* ED 55

öz: *k* kendi, kendisi; dönüşlülük adılı. √ *ȫz* TDBUÜ 183, ED *öz 1* 278, CC *öz*, Kzk *öz*

özäk: *k* öz, un, buğday unu. √ ET *öz+äk*

özän: *k* çay, nehir, ırmak. √ krş. ET *özken*, Kzk *özen*

özgä: *t* başka. √ *öz+gä*, CC *özge*, Kzk *özge*, Li TDS 373 dipnot 382

padişah: *k* hükümdar, padişah. √ Far. پادشاه, Kzk *padişa*

pak: *ht* pak, temiz. √ Far. پاك

Palestina: *t y.a.* Filistin

panayır: *hkt* panayır. √ Yun. *panegryris* krş. Mayer 67.

panevèžıs:

papuç: *hkt* ayakkabı. √ Far. پاپوچ

paralan-: *hkt* perişan olmak. √ Far. پاره, Krş. *+la-n*, Kzk *parala-n-*

parça: *k* parça, küçük şey. √ Far. پارچه, Kzk *parşa*

pare: *k* parça; → *parça*. √ پاره

parla-: *k* parlamak, ışık saçmak. √ Kzk *parla-*

parmak: *k* parmak. √ CC *barmak*, Kzk *barmaq*

parnasa: *h* gelir, kazanç, kâr. √ İbr.

paro: *ht* firavun. √ İbr.

pas: *k* pas. √ Far. پاس, Kzk *pas*

pasuḫ: *ht* 1. teklif, öneri; 2. mısra

pay: *hk* hisse, pay. √ Kzk *pay*

peç: *t* soba, ocak. √ Rus. *печь*, CC *peç*, Kzk *peş*

Peçeneg: *t* Peçenek kavmi

peder: *k* baba. √ Far. پدر

pek: *k* 1. sert, katı; 2. alışılmış olandan çok

pençe: *k* pençe. √ Far. پنجه

perde: *k* perde. √ Far. پرده, Kzk *perde*

peri: *k* çok güzel, alımlı kadın. √ Far. پری, Kzk *peri*

Pers: *t* Fars, İran. √ Rus. *Перс*

perüşan: *k* dağınık, karışık. √ Far. پریشان

pesaḫ: *t* Paskalya. √ İbr.

peş: *k* arka, art. √ Far. پس, Li TDS 710

peşat: *ht* Karaycaya çevrilmeden verilmiş İbranice metin. √ İbr. ME *peşat*

peygamber: *k* peygamber, nebi. √ Far. پیغامبر, CC *paygambar*, Kzk *paygambar*

pir: *ht* 1. yaşlı, ihtiyar; 2. kutsal. √ Far. پیر, Kzk *pir*

poezya: *t* şiir, nazım. √ Leh. *poezja*

pokloda: *h* yatak çarşafı

politika: *t* politika, siyaset. √ Rus. *политика*

Polonia: *t y.a.* Polonya

privilegiya: *t* ayrıcalık, üstünlük, imtiyaz. √ Rus. *привилегия*

problema: *t* problem, mesele. √ Rus. *проблема*, Kzk *problema*

profesor: *t* profesör. √ Rus. *профессор*, Kzk *professor*

programa: *t* program. √ Rus. *программа*

propaganda: *t* propaganda. √ Rus. *пропаганда*

propagandist: *t* propagandacı. √ Rus. *пропагандист*

prosent: *t* yüzdelik oran, yüzde. √ Rus. *процент*

proses: *t* süreç, seyir. √ Rus. *процесс*

proyekt: *t* proje, plan, tasarı. √ Rus. *проект*

proza: *t* nesir, düz yazı. √ Leh. *proza*

pus et-: *k* öpmek. √ Ar. بوس; Krş. *et-*

puse: *k* öpücük, öpme. √ Ar. بوسه

püskürme: *k* sık sık ve tek tek benekler durumunda

rabban: *ht* 1. Yahudi, Musevi; 2. Talmudçu, Talmud'a inanan. √ İbr. "Allah ya da 'haham' olan rabb sözcüğünün bir şekli" ME

rabbanlıḫ: *ht* Yahudilik. √ *rabban+lıḫ*

rabbanski: *ht* Yahudi; → *rabban*

räçiḫa: *h* acele, hızlılık

rah: *k* yol, usül. √ Far. راه

rahm: *k* acıma, esirgeme, koruma. √ Ar. رحم

raḫmet: *t* merhamet. √ Ar. رحمت

raḫmetlä-: *t* acımak, merhamet etmek. √ *raḫmet+lä-*

raḫmetlävçü: *t* acıyan, merhamet eden. √ *raḫmetlä-vçü*

raḫmetli: *hkt* lütufkâr, iyilikçi. √ *raḫmet+li*

raht: *k* at takımı, yol levazımı. √ Far. رخت

rakıya: *h* gök, göksel, semavi. √ İbr. ME *rakiya*

raki: *hk* rakı. √ Far. عرق, → Kzk *araq*

rakip: *k* rakip. √ Ar. رقيب

rast: *hkt* doğru, adaletli, haklı, adil. √ Far. راست

rastla-: *hkt* haklı kılmak. √ *rast+la-*

rastlıh *h*, **rastlıḫ** *hkt*: haklılık, doğruluk, hakikat. √ *rast+lıh*

raşa: *hkt* günahkar, kötülükçü. √ İbr.

ravi: *k* söyleyen, hikaye eden, anlatan. √ Ar. راوی

ravuy: *h* uygun, münasip; gerekli, lüzumlu

redaksiya: *t* redaksiyon, düzeltme. √ Rus. *редакция*, Kzk *redaqtsiya*

redaktor: *t* redaktör, düzenleyici, düzeltici. √ Rus. *редактор*, Kzk *redaqtor*

regaat: *k* rekat. √ Ar. ركعت

reka: *t* çay, nehir, ırmak. √ Rus. *река*

rekomendasiya: *t* tavsiye etme. √ Rus. *рекомендация*

resim: *h* emir, buyruk. √ Krş. Ar. رسم

resmen: *k* resmi olarak, devlet adına. √ Ar. رسما

revan: *k* yürüyen, giden. √ Far. روان

reviziya: *t* kontrol, yoklama, revizyon. √ Rus. *ревизия*, Kzk *reviziya*

ribbi: *ht* haham, yahudi papazı. √ İbr. "rabb+i, yani iyelik ekiyle kullanılmış biçim" ME

rical: *k* belli mevki sahibi kimseler. √ Ar. رجال

rivayet: *k* söylenti, haber. √ Ar. روايت

Roma: *t y.a.* Roma

Rosiya, Rusya: *t y.a.* Rusya. √ CC *rusi*

Rumuniya: *t y.a.* Romanya

rusvay: *ht* 1. yüz karası, rezalet; 2. utandırma. √ Far. رسوای, Kzk *räsüva*

rusvayla-: *ht* hakaret etmek, tahkir etmek. √ *rusvay+la-*, Kzk *räsüvala-*

rusvaylavçu: *t* hakaret eden, aşağılayan. √ *rusvayla-vçu*

rusvaylı: *ht* aşağılık, rezalet. √ *rusvay+lı*

rusvaylıḫ *t* **rusvaylık** *h*: aşağılık, rezalet. √ *rusvay+lıḫ*, Kzk *räsüvalıq*

ruşen: *k* aydın, parlak; belli, meydanda. √ Far. روشن

sa: *t* sana. √ ET *saŋa*, ED 781

saat *kt*, **sahat** *ht*: saat. √ Ar. ساعت, CC *saat, sahat*, Kzk *sağat*

sabah: *k* sabah. √ Ar. صباح

saban: *hkt* pulluk, saban. √ *saban* ED 790, CC *saban*, Kzk *saban*

saç: *k* saç. √ ED *saç 1* 794, CC *saç*, Kzk *şaş*

saçıl-: *k* (tohum) ekilmek, dikilmek. √ *saç-ıl-* ED 797, Kzk *şaşıra-*

safa: *t* saflık, berraklık; gönül şenliği. √ Ar. صفاء

sağ *k*, **sav** *hkt*: sağ, sağlam, sıhhatli, esen, canlı. √ *sag* ED 809, CC *sag, sav*, Kzk *sav*

saḫçı: *k* bahçıvan

sahın-: *hkt* hatırlamak, hatırda

tutmak. √ ET *sakı-n-*, ED 812, Krş. CC *sagın-*, Krş. Kzk *sagın-*

sahınç: *hkt* hafıza, anak, bellek. √ *sahın-ç* ED 812, Krş. CC *sagınç*, Krş. Kzk *sağınış*

sahınçlı: *t* akıllı, hafızası kuvvetli. √ *sahınç+lı* < *sakınçlığ* ED 814, Kzk *sağınıştı*

sahınçlıḫ: *t* akıllılık. √ *sahıç+lıḫ*

sahınuvçu: *t* hatırlayan. √ *sahın-uvçu*

sahış: *kt* düşünme, düşünce, tefekkür. √ *sakı-ş* ED 816, Krş. CC *sagış*

sahışet-: *t* düşünmek. √ *sahış et-*, Krş. CC *sağışa-*

sahışla-: düşünmek, tefekkür etmek. √ *sahış+la-*, CC *sagışla-*

sahman: *k* sağmal (inek)

sakçı: *t* bekçi. √ ET *sak+çı*, ED 806, Kzk *saqşı*

sakkana: *h* tehlike, korku, vehamet. √ İbr.

Sakkanalı: *t* tehlikeli, korkulu, vahim. √ *sakkana+lı*

sakla-: *ht* saklamak, korumak, muhafaza etmek. √ ET *sak +la-*, ED 810, CC *sakla-*, Kzk *saqta-*

saklavçu: *t* karakol. √ *sakla-vçu*

sal: *k* sal. √ *sāl* ED 824, Kzk *sal(I)*

sal-: *hkt* 1. koymak; 2. koymak, yerleştirmek; 3. atmak, fırlatmak; 4. tayin etmek; 5. **kulah sal-** dinlemek. √ *sal-* ED 824, Kzk *sal-*

salpra-: *ht* 1. eskimek, yıpranmak; 2. solmak

saltanat: *k* saltanat, hükümdarlık. √ Ar. سلطنت, Krş. Kzk *saltanat*

saluvçu: *t* salan, koyan, bırakan. √ *sal-uvçu*

san I: *hkt* 1. anlam, mana; 2. düşünce

san II: *hkt* sayı. √ *sān* TDBUÜ 174, ED 831, CC *san*, Kzk *san(II)*

san III: *hkt* şan, şeref, namus. √ Ar. شان

sana-: *hkt* saymak, hesaplamak. √ ET *sā-n+a-* TDBUÜ 174, CC *sana-*, Kzk *sana-*

sandal: *ht* sandal, sandal ağacı. √ Uyg. *çintan* > Skr. *candana* > Ar. صندل, Kzk *sandal(II)*

sandalye: *k* sandalye. √ Ar. شندالیه

sandraḫla-: *kt* sayıklamak, hezeyan etmek. √ ED *sandrı-* "delirmek, çıldırmak" 837, Kzk *sandıraqta-*

sandrav: *ht* sağır

sanduhaç: *kt* bülbül. √ *sandu-wāç* ED 837, Kzk *sanduğaş*

sansız: *ht* sayısız. √ ET *san+sız*, ED 842, Kzk *sansız*

sappir: *t* safir. √ Ar. صافر

sarar-: *k* sararmak, solmak. √ ET *sarıg+ar* > *sarar-*, ED *sargar-* 849, Kzk *sargay-*

saray: *hkt* saray. √ Far. سرای, CC *saray*, Kzk *saray*

sarḫıt-: *t* dökmek, boşaltmak. √ ET *sark-ıt-*, ED 849, CC *sarhıt-*, Krş. Kzk *salbıra-*

sarhoş: *k* sarhoş. √ Far. سرخوش

sarı I: *hkt* 1. sarı; 2. mısır. √ ET *sārıg* TDBUÜ 174, ED 848, CC *sarı*, Kzk *sarı*

sarı II: *hkt* -e doğru, yönüne. √ *sıŋaru* < *saru* < *sarı*, Li TDS 387

sarna-: *hkt* (şarkı) okumak, söylemek; ağlamak, feryat etmek. √ *sarna-*, Krş. Kzk *sarna-*

sarnav: *hkt* şarkı, ilahi. √ *sarna-v*

sartın: *hkt* -den dolayı, -den yönünden, -e göre, sayesinde, yüzünden, Li TDS 382

saruv I: *hkt* 1. emir; 2. muhafızlar, bekçiler

saruv II: *ht* tan yerinin ağarması, şafak, seher

sat-: *hkt* satmak. √ *sat-*, CC *sat-*, Kzk *sat-*

satınal-: *ht* satın almak, almak. √ ET *sat-ıg+ın al-* > *satın al-*, CC *satunal-*

satırlıḫ: *h* neşe, şenlik. √ Ar. شاطر+ Krş. *lıh*

satuv: *hkt* satma, satış. √ *sat-uv*, *satıg* ED 799, CC *satov*, Kzk *satın*

savluh *h*, **savluḫ** *kt*: sağlık, sıhhat. √ *sav+luh* <*sag+lık* ED 809, CC *saglık*, Kzk *savlıq*

savuḫturuvçu: *hkt* iyileştirici, hekim, tabip

savuş-: *k* çekilip gitmek. √ ET *sav-uş-*

savut: *hkt* kap, küp

saya: *t* sana, 2. tekil kişi adılının yönelme durumu

sayla-: *hkt* çıkmak, sıyrılmak, kurtulmak; tercih etmek, üstün tutmak. √ Kzk *sayla-*

saytan: *h* şeytan. √ Ar. شیطان CC *şaytan*, Kzk *saytan*

saz: *k* mil, çamur. √ CC *saz*, Kzk *saz(I)*

sebeb: *k* neden, sebep. √ Ar. سبب, CC *sebep*, Kzk *sebep*

sebil-: *t* dağılmak, serpilmek, gömülmek

sedef: *k* sedef, inci kabuğu. √ Ar. صدف, Krş. CC *sadaf*

sefer: *k* yolculuk, savaşa gitme. √ Ar. سفر, CC *safar*, Kzk *sapar*

segiz *t*, **sekiz** *k*: sekiz. √ ET *sekiz*, *sekkiz* ED 823, CC *segiz*, Kzk *segiz*

seher: *k* tan yeri ağarmadan önceki vakit. √ Ar. سحر, Kzk *saḫar*

sehir: *k* seyir, seyretme. √ Ar. سير

sekir-: *t* atlamak, dans etmek, oynamak. √ *sēkri-* TDBUÜ 181, ED 822, CC *sekir-*, Kzk *sekir-*

sel: *k* sel, su baskını. √ Ar. سيل, Kzk *sel*

selam: *k* selam verme, esenleme. √ Ar. سلام, Kzk *sälem*

selvi: *kt* servi, selvi ağacı. √ Far. سرو

semiz: *t* yağlı, şişman. √ ET *semiz*, ED 830, CC *semiz*, Kzk *semiz*

semizlik: *t* semizlik, şişmanlık, dolgunluk. √ *semiz+lik* ED 830, Kzk *semizdik*

sen: *t* sen, 2. tekil kişi adılı. √ ET *sen*, ED 831, CC *sen*, Kzk *sen*

sepet-: *t* kuvvetlendirmek, takviye etmek

serdar: *k* asker başı, komutan, kumandan. √ Far. سردار

sevda: *k* aşk, sevda. √ Ar. سودا

sewle-: *k* söylemek. √ Krş. *sözle-* ED 863, CC *sözle-*, Kzk *söyle-*

seyahat: *k* yolculuk, gezi. √ Ar. سياحت, Kzk *seyaḫat*

seyis: *k* ata bakan, tımar eden; at bakıcısı. √ Ar. سايس

seyran: *k* gezinme. √ سيران

seyyah: *k* yolcu, gezgin. √ Ar. سياح

sıçan: *hk* sıçan. √ *sıçğan* ED 796, CC *sıçkan*, Kzk *tışqan*

sıdır-: *k* almak, çıkarmak, çekmek, soymak. √ *sıdır-* ED 802, Kzk *sıdır-*

sıḫ: *t* sık, koyu. √ CC *sık*

sıhır *hkt*, **sıyır** *ht*: inek, sığır. √ *sığır* ED 814, CC *sıgır*

sıkıl-: *k* 1. sıkışmak, toplanmak; 2. canı sıkılmak, içi sıkılmak. √ ET *sık-ıl-*, ED 809

sıla-: *hkt* düzeltmek, hazırlamak; Krş. CC *sıla-*, Kzk *sıla-*

sıltav: *ht* vaka, hadise, olay; sebep, neden, bahane. √ ET *tıltag* > Mo. *siltağ* 707b, Krş. CC *sıltov*, Kzk *sıltav*, Li TDS 717 dipnot 728

sıma: *k* sima, yüz, çehre. √ Far. سيما

sımarla-: *hkt* itimat etmek, itimat göstermek. √ Krş. *sipār* سپار, *sipārden* سپردن TT. *sipariş*

sına-: *hkt* sınamak, denemek, tecrübe etmek. √ *sına-* ED 835, CC *sına-*, Kzk *sına-*

sınav: *ht* sınav, sınama, deneme, tecrübe. √ *sına-v*, Kzk *sınaq*

sınavçu: *hk* sınayan, deneyen. √ *sına-vçu*, Kzk *sınaqşı*

sıncır: *t* zincir. √ Far. زنجير, CC *zincil*, Kzk *şıncır*

sındır-: *hkt* kırmak, parçalamak, yıkmak. √ ET *sī-n-dır-* TDBUÜ 176, ED *sı-n-* 833, CC *sındur-*, Kzk *sındır-*

sınıḫ: *hkt* kırık. √ ET *sın-ık* > *sın-ıḫ*, *sınuk* ED 837, CC *sınuk*, Kzk *sınıq(I)*

sınıḫ-: *hkt* kırılmak, parçalanmak. √ ET *sın-uk-* > *sın-ıḫ-*

sınıḫlıḫ: *hkt* kırıklık. √ *sınıḫ* *+lıḫ*

sınıḫtır-: *hkt* kırdırmak, parçalatmak. √ *sınıḫ-tır-*

sır: *hkt* sır, giz. √ Ar. سر, CC *sır*, Kzk *sır(I)*

Sırion: *t y.a.* Suriye

sırlaş-: *kt* bölünmek, parçalanmak, tevzi edilmek. √ *sır+laş-*

sıy: *hkt* 1. şeref, namus, haysiyet; 2. ikram, ikram etme, ağırlama. √ CC *sıy*, Kzk *sıy*

sıy-: *t* sığmak. √ ET *sıg-*, ED 804, Kzk *sıy-*

sıyın-: *hkt* tutunmak, sığınmak. √ *sıg-ın-* ED 813, CC *sıgın-*, Kzk *sıyın-*

sıyınç: *ht* sığınak, sığınacak yer. √ *sıyın-ç*

sıyındır-: *ht* tutundurmak, sığındırmak, sığınmasını sağlamak. √ *sıyın-dır-*

sıyıt: *hkt* inilti, inleyiş; feryat, figan. √ Krş. ET. *sıgta-*, ED *sıgıt* 806, CC *sıgıt*

sıyla-: *hkt* saymak, saygı göstermek, hürmet etmek. √ ET *sıy+la-*, Kzk *sıyla-*

sıylavçu: *ht* saygı gösteren, hürmet eden, saygılı, hürmetli. √ *sıyla-vçu*

sıylı: *hkt* sayın, saygıdeğer. √ *sıy+lı*, Kzk *sıylı*

sız-: *t* yazmak, çizmek. √ ET *çiz-*, ED *çız-* 432, CC *çiz-*, Kzk *sız-*

sızgıç: *ht* kalem. √ *sız-gıç*, Krş. Kzk *sızgış*

sızhıç: *t* kalem. √ *sız-hıç*

sızla-: *hkt* 1. sezmek, duymak, hissetmek; 2. ağlamak, sızlamak. √ ED *sızla-* 863, Kzk *sızda-*

sızlav: *hkt* hastalık, illet, maraz. √ *sızla-v* < *sızlağ* ED 862, Krş. Kzk *sızdav*

sızlavlu: *hkt* hastalıklı, zayıf, mariz, cılız. √ *sızlav+lu*

sibba: *ht* boyun borcu, kısmet, alın yazısı. √ İbr.

sibir-: *ht* temizlemek, boyamak, fırçalamak. √ ET *sipür-*, ED *sipir-* 791, CC *sibür-*, Kzk *sıpır-*

sif: *ht* yaprak, sayfa. √ Ar.

silk-: *ht* silkmek. √ *silk-* ED 826, CC *silk-*, Kzk *silki-*

sine: *hk* göğüs, yürek. √ Far. سينه

sinli: *hkt* kız kardeş. √ Kzk *siŋli*, Li TDAA 176

siplik: *ht* süprüntü, çöp

sirkälän-: *k* ekşimek, pelte gibi olmak. √ Far. سرکه ve Krş. *+län-*, Krş. Kzk *sirke+le-*

sitme: *k* dikiş, dikiş dikme. √ Krş. ET *tik-*, *tikme* ED 482, CC *tikme*, Kzk *tigis*

siz: *hk* 2. çoğul kişi adılı, siz. √ *siz* ED 860, CC *siz*, Kzk *siz*

sofra: *hkt* sofra. √ Ar. سفره, CC *sufra*

sohum: *hkt* kesme, kesilme, boğazlama; katliam, kıyım. √ ET *sok-um*, ED 811

sok-: *h* şapırdatmak, dudaklarını şapırdatmak. √ *sok-* ED 805, Krş. CC *soh-*, Krş. Kzk *soq-*

sokur: *hkt* kör, körü körüne. √ Mo. *soḫur* 169, CC *sokur*, Kzk *soqır*

Solḫat: *t y.a.* Sulkat

son: *hkt* son, nihayet; sonra; -den sonra. √ ET *soŋ*, ED 832, CC *soŋ*, Kzk *soŋ*, Li TDS 421

son- *k*, **sön-** *t*: sönmek. √ *sȫn-* TDBUÜ 184, ED 834, CC *sön-*, Kzk *sön-*

sondra: *ht* sonra, daha sonra, biraz sonra. √ Krş. ET. *soŋ*, Li TDS 431 dipnot 448

sondraḫ: *t* sonra, daha sonra; → *sondra*

sonhu: son, sondaki, sonuncu. √ *son+hu*, Kzk *songı*

sonra: *k* sonra; → *sondra, sondraḫ*. √ *soŋ+ra*, CC *soŋra*, Kzk *soŋıra*, Li TDS 435

sor-: *hk* sormak. √ ET *sōr-* TDBUÜ 178, ED *sor-2* 843, CC *sor-*, Kzk *sura-*

sortun: *hkt* -den sonra, üzerine. √ Li TDS 436

soruv: *t* soru. √ *sor-uv< sor-uġ* ED 848, Kzk *suraq*

soruvçu: *t* soran. √ *soruv-çu< sor-uġ+çı* ED 849

soyad: *hkt* soyad, soy isim. √ *soy+ad*

sökän: *t* sonra, ardından

sörçäk: *t* hikaye, masal. √ *sörçük, sörçek* ED 845, Bkz. Tekin, *TDA 1991*, s. 149.

söskän-: *t* korkmak, ürkmek

söz: *t* kelime, söz, sözcük. √ ET *söz*, ED 860, CC *söz*, Kzk *söz*

sözçü: *t* sözcü, konuşan. √ *söz+çü*

sözlä-: *t* söylemek, konuşmak, bahsetmek. √ *söz+lä-* ED 863, CC *sözle-*, Krş. Kzk *söyle-*

sözlävçü: *t* söyleyen, konuşan. √ *sözlä-vçü*

sözlü: *t* sesli, sözlü. √ *söz+lü*

sözlük: *t* sözlük. √ *söz+lük*, Kzk *sözdik*

studio: *t* stüdyo

sual: *k* soru. √ سؤال, Krş. Kzk *saval*

suklan-: *k* beğenmek, hoşuna gitmek. √ Krş. ET. *suk+lan-*, ED 810, Krş. CC *suhlan-*, Krş. Kzk *suqtan-*

suklançlı: *k* imrenilecek, gıpta edilecek. √ *suklan-ç+lı*

sultan: *k* padişah, hükümdar: √ Ar. سلطان, CC *sultan*, Kzk *sultan*

sun-: *hkt* zannetmek, sanmak. √ Krş. *sun-* ED 834

suna: *k* erkek ördek; boylu boslu, yakışıklı. √ Mo. *sonu*, 727b

supelka: *t* kaval

suret: *k* biçim, görünüş. √ Ar. صورت, CC *surat*, Kzk *suret*

suv: *hkt* su. √ ET *sūb* TDBUÜ 180, ED *suv* 783, CC *su*, Kzk *su*

suvsa-: *hkt* susamak. √ *suv+sa-1* ED 793, CC *suvsa-*, Kzk *susa-*

suvuḫ: *ht* soğuk. √ ET *sogık*, ED 808, CC *savuk*, Kzk *suvıq*

suvuḫluh: *ht* soğukluk. √ *sogık +lık* ED 808, Kzk *suvıqtıq*

sükker: *k* şeker. √ Ar. سكر

süngü: *k* süngü, mızrak. √ ET *süŋü*, ED 834, CC *süŋü*, Kzk *süŋgi*

sünnet: *k* 1. iyi ahlak, iyi tabiat; 2. sünnet, çocuğu sünnet etme. √ سنت, Kzk *sündet*

sür-: *k* sürüklemek, çekmek. √ *sür-* ED 844, Krş. CC *sür-*, Krş. Kzk *sür-*

sürt-: *k* ovmak, ovuşturmak. √ *sürt-* ED 846, CC *sürt-*, Kzk *sürt-*

sürur: *k* sevinç. √ Ar. سرور

sürü: *k* evcil hayvanlar topluluğu. √ ET *sür-üg > sür-ü*, ED 850, CC *sürüv*

sürül-: *k* kovalanmak, takip edilmek. √ *sür-ül-*

sürün-: *k* sürüklenmek, sürünmek. √ *sür-ün-* ED 854

sürünçäk: *k* engel, mani, güçlük. √ *sürün-çek*, Kzk *sürinşek*

süt: *k* süt. √ ET *sǖt*, TDBUÜ 185, ED 798, CC *süt*, Kzk *süt*

süv-: *k* sevmek. √ ET *sew-*, ED 784, CC *sev-*, *söv-*, Kzk *süy-*

süväk: *k* kemik. √ ET *süŋük*, ED 838, CC *sövek*, Kzk *süyek*

süvär: *k* sevgi, aşk, sevda. √ *süv-är*, CC *süyis*

süvärlik: *k* sevgi, aşk, sevda. √ *süvär+lik*, Krş. CC *sevmeklik, sövmeklik*

süvärsiz: *k* sevgisiz, sevilmeyen. √ *süvär+siz*

süvümlü: *k* sevimli. √ *süv-üm+lü*, Kzk *süykimdi*

süvüvçü: *k* seven, âşık. √ *süv-üvçü*

süz-: *k* süzmek, dikkatle bakmak. √ *sǖz-* TDBUÜ 185, ED 861, CC *süz-*, Kzk *süz-(II)*

svaltsan: *h* kurt

şabbat: *hkt* Cumartesi. √ İbr.
şahar *kt*, **şehir** *k*: şehir, kasaba. √ Ar. شهر, CC *şahar*, Kzk *şaḫar*
şaharçeḫ: *t* küçük şehir, site. √ *şahar+çeḫ*
şahıs: *k* şahıs, kişi. √ Ar. شخص
şahıssız: *k* kişiliksiz. √ *şahıs+sız*
şahin: *k* şahin, doğan. √ Far. شاهين
şair: *k* şair. √ Ar. شاعر, CC *şeir*
şammaş: *ht* tapınak hizmetçisi. √ (İncil'den alınmıştır. ?)
şapşal: *hkt* tembel, üşengeç, miskin, derviş
şarab: *k* şarap, mey. √ Ar. شراب, Kzk *şarap*
şarayat: *t* kanun, yasa. √ Ar. شريعت, CC *şeriyat*
şarbet *t*, **şerbet** *k*: şerbet, üzüm suyu, tatlı içecek. √ Ar. شربت, Kzk *şärbat*
şaş-: *k* şaşmak, hayret etmek. √ ET *sāş-*, TDBUÜ 174
şatır: *t* şen, neşeli, şen şakrak. √ Ar. شاطر
şatırlan-: *t* sevinmek, hoşnut olmak, memnun olmak. √ *şatır+lan-*
Şaul: *ht* Şaul, Yakup'un torunu ve Edom ülkesinin kralı
şavk: *k* ışık. √ Ar. شوق
şaz: *k* sevinçli. √ Ar. شاذ
şedd: *k* sıkı bağlanma, sıkma. √ Ar. شد
şefaat *k*, **şevahat** *t*: suçun affedilmesi için aracılık etme; şefahat, merhamet, koruma. √ Ar. شفاعت
şehzade: *k* hükümdar oğlu, prens. √ Far. شهزاده
şeker: *kt* şeker. Far. شكر, CC *şeker*, Kzk *şeker*
şem: *kt* mum. √ Ar. شمع
şemim: *t* güzel kokan, güzel kokulu. √ Ar. شميم
şems: *k* güneş. √ Ar. شمس
şen: *k* sevinçli, neşeli. √ Far. شن
şenlik: *k* şen olma durumu. √ *şen+lik*
şert: *t* şart, koşul. √ Ar. شرط, Kzk *şart*
şevahatlı: *t* lütufkâr, iyilikçi, kerim. √ *şevahat+lı*
şevahatsız: *t* bağışlamayan. √ *şevahat+sız*
şey: *k* madde, eşya. √ Ar. شيء
şeytan: *k* şeytan, iblis; → *saytan*
Şılo: *ht* Şilo, Kenan diyarında bir yer
şıra: *k* şire, mayalanmamış üzüm suyu. √ Far. شيره, CC *şira*
şıra: *t* şarkı, ilahi
şıytan: *t* şeytan; → *saytan, şeytan*
şifa: *k* iyi olma, sağalma. √ Ar. شفاء
şimden: *k* şimdiden (sonra). √ *şimdi+den*

şimdi: *k* şimdi, henüz
şirin: *kt* şirin, tatlı, okşayıcı. √ Far. شيرين, Kzk *şırın*
şirinlik: *t* şirinlik, tatlılık. √ *şirin+lik*
şişlik: *t* kızartmalık et. √ ET *siş+lik*, ED *sış-* 857
soḫ: *t* çalışkan, gayretli
şöyle: *k* şunun gibi, şuna benzer. √ ET *şu ödle* > *şöyle*
şulhe: *k* alev, yalım. √ Ar. شعله
şükür: *kt* memnunluk, minnet Ar. شكر, CC *şügür*, Kzk *şükir(I)*
şükürlük: *kt* minnet, minnettarlık, şükran. √ *şükür+lük*
taam: *kt* tat, lezzet. √ Ar. طعام,
tabaka: *k* kat, katman. √ Ar. طبقه
taban: *hkt* taban, alt. √ ET *tāpan* TDBUÜ 174, ED 441, CC *taban*, Kzk *taban*
tabe et-: *t* teşekkür etmek, şükranlarını sunmak
taber-: *t* (dışarı) atmak
tabip: *k* hekim, doktor. √ Ar. طبيب, Kzk *tävip*
tabu *hkt*, **tabuv** *ht*: minnet, minnettarlık. √ *tapıġ* ED 437, Krş. Kzk *tabuv*
tabul-: *hkt* bulunmak, kalmak, ikamet etmek. √ ET *tap-ul-*, ED 439
tabuluḫ: *ht* minnet, minnettârlık, şükran. √ ET *tap-ug+luk* > *tabuluḫ*
tabuştur-: *kt* anlamak, aklına getirmek, sezmek. √ *tap-ış-tur-*, *tapış-* ED 446
tabuvçu: *ht* bulan, icat eden, mucit. √ ET *tap-ıgçı* > *tabuvçu*, ED 438
tac: *kt* taç. √ Ar. تاج, CC *taç, daç*, Kzk *täj*
tacla-: *t* taç giydirmek. √ *tac+la-*
taf: *ht* davul, tef. √ Ar. دف, CC *taf*
tafilla, **tefilla**, **tefinla** *t*, **tıfıla** *ht*: dua; Krş. *tafilla, tefilla, tefinla*
taḫ-: *t* 1. tartmak, tartıya çekmek; 2. bağlamak. √ *tak-* ED 464, CC *tak-*, Kzk *taq-*
tahıl-: *hkt* takılmak, tartılmak. √ *tah-ıl-* ED 469
taḫkala-: *t* asmak
tahsil: *k* ilim öğrenme. √ Ar. تحصيل
taḫt: taht. √ Far. تخت, Kzk *taq (II)*
taḫta: *hkt* tahta. Far. تخته, CC *takta*, Kzk *taqta*
takip: *k* arkasından gitme, kovalama. √ Ar. تعقيب
takkala-: *h* ceza olarak dayak atmak. √
tal: *hkt* 1. söğüt; 2. dal, budak, kol. √ ET *tāl*, ED 489, Kzk *tal (I)*
tala-: *hkt* yağma etmek, talan etmek, soymak. √ Mo. *tala-*

771b, ED 492, Kzk *tala-*

talas *h*, **talaş** *kt*: münakaşa, tartışma, kavga; gürültü, patırtı. √ *tala-s*, Kzk *talas*

talaş-: *hkt* ağız kavgası yapmak, tartışmak, çekişmek. √ *tala-ş-* ED 502, CC *talaş-*, Kzk *talas-*

talaşuvçu: *k* düşman, hasım. √ *talaş-uvçu*

talav I: *hkt* yağma, çapul, talan. √ *tala-v*

talav II: *t* genç kız

talçıbuḫ: *t* söğüt dalı

talçık-: yormak, yorulmak

talmud: *ht* Musevi dinini izah eden, kuralları tespit eden kitap. √ ibr.

tam-: *hkt* akmak, damlamak. √ *tam* ED 503, CC *tam-*, Kzk *tam-*

tamah, tamaḫ: *t* boğaz, damak. √ ET *tamgak*, ED 505, CC *tamak*, Kzk *tamaq (I)*

tamam: *hk* tam, tamam. √ Ar. تمام, CC *tamam*, Kzk *tamam*

tamar: *hk* 1. kök; 2. damar, kan damarı. √ ET *tāmar* TDBUÜ 174, ED 508, CC *tamar*, Kzk *tamır(I)*

tamaşa *hkt*, **temaşa** *t*: mucize; seyir, manzara. √ Far. تماشا, CC *tamaşa*, Kzk *tamaşa*

tamaşalıḫ: *ht* mucize; seyirlik. √ *temaşa+lıḫ*, Kzk *tamaşalıq*

tamur: *hkt* 1. damar, kan damarı; 2. kök; → *tamar*

tamurlat-: *hkt* kökleştirmek, sağlamlaştırmak. √ *tamur+lat-*

tan: *hkt* tan vakti, sabah vakti, sabah. √ ET *taŋ*, ED *taŋ I* 510, CC *taŋ*, Kzk *taŋ (I)*

tan-: *hkt* aldatmak, yanıltmak. √ Krş. ET. *tān-* TDBUÜ 174, ED 513, CC *tan-*, Kzk *tan-*

tana: *hkt* dana, düve. √ Kzk *tana (I)*

tana-: *k* dalkavukluk etmek, pohpohlamak

tandahı: *k* yarınki. √ ET *tan+dakı*

tanı-: *hkt* bilmek, haberi olmak, tanımak. √ ET *tanı-*, ED 516, CC *tanı-*, Kzk *tanı-*

tanıḫ *t*, **tanık** *hkt*: şahit, tanık. √ ET *tanuk*, ED 518, CC *tanuk*, Kzk *tanıq*

tanıḫ et-: tanıklık etmek, şahitlik etmek. √ *tanıh et-*, CC *tanukluk ber-*

tanıhısız: *ht* şahitsiz, tanıksız. √ *tanıh+sız*, CC *tanıgısız*

tanıḫlıḫ: *t* tanıklık, şahitlik. √ *tanıḫ+lıḫ tanukluk* ED 519, CC *tanukluk*

tanış: *kt* bildik, tanıdık. √ *tanı-ş*, Kzk *tanıs (I)*

tanış-: *kt* tanışmak. √ *tanı-ş-*, ED *tanuş-* 526, Kzk *tanıs-*

tanıt-: *k* tanıtmak, bildirmek, haberdar etmek. √ *tanı-t-* ED 517, Kzk *tanıt-*

tanmaḫ: *t* kabahat, suç, günah. √ ET *tan-maḫ*

tanuvçu: *ht* boyun eğmez, itaatsiz. √ *tan-uvçu*

tap-: *hkt* bulmak, keşfetmek. √ *tap-* ED *tap- 2* 435, CC *tap-*, Kzk *tap-*

tar: *hkt* dar, geniş olmayan. √ ET *tār* TDBUÜ 174, ED *tar I* 528, CC *tar*, Kzk *tar*

tara-: *hkt* taramak. √ *tara-* ED 532, Kzk *tara-(II)*

taraf: *hkt* yan, yön. √ Ar. طرف, Kzk *tarap*, Li TDS 724

tarak: *hkt* tarak. √ ET *tara-k*, *tarġak* ED 539, Kzk *taraq(I)*

tarazu: *t* terazi. √ Far. ترازو, CC *tarazu*, Kzk *tarazı (I)*

tarazuv: *ht* terazi; → *tarazu*

tarı: *k* darı. √ *tarı-g* ED 537, CC *tarı*, Kzk *tarı*

taribar: *k* karmakarışık, dağınık, perişan. √ Far. تارومار

tarlan-: *ht* daraltmak, büzmek. √ *tar+la-n-*

tarlav: *hkt* tarla, sürülmüş toprak. √ ET *tarı-g+la-g*, ED 541, CC *tarlov*

tarlıḫ: *hkt* bela, felaket. √ *tar+lıḫ*

tart-: *hkt* çekmek; tartmak. √ *tart-* ED 534, CC *tart-*, Kzk *tart-*

tartıl-: *hkt* çekilmek, tartılmak. √ *tart-ıl-* ED 536

tartuvçu: *ht* tartıcı, tartan. √ *tart-uvçu< tartıġçı* ED 537

tas I *h*, **taş** *kt*: taş. √ ET *tāş* TDBUÜ 174, ED 556, CC *taş*, Kzk *tas*

tas II: *hkt* kırma, imha etme, yok etme, öldürme. √ *tas I* ED 554, CC *tas*

tas et-: *hkt* yok etmek, öldürmek, mahvetmek. √ ET *tas et-*

tas pol-: *hkt* mahvolmak, yok olmak, ölmek. √ *tas bol-*, CC *tas bol-*

taş-: *kt* taşmak, dökülmek, akmak. √ ET *tāş-* TDBUÜ 174, ED 559, Kzk *tası-(II)*

taşça: *t* genç kız

taşı-: *kt* göçürmek, nakletme. √ *taşu-* ED 561, CC *taşı-*, Kzk *tası- (I)*

taşıl-: *t* dökülmek, akmak, taşmak. √ *taş-ıl-*

taşın-: *kt* göçmek, taşınmak. √ ET *taşı-n-*

taşla-: *kt* atmak, fırlatmak, göndermek, taş atmak. √ *taş+la-* ED 564, CC *taşla-*

taşlıḫ: *t* taşlık, taşı çok olan yer. √ *taş+lıḫ*

tat-: *hkt* tatmak; denemek, tecrübe etmek. √ ET *tāt-* TDBUÜ 175, ED 450, CC *tat-*, Kzk *tat- (II)*

Tatar: *hkt* Tatar. √ *Tatar*, CC *tatar*

Tatarça: *ht* Tatarca. √ *Tatar +ça*, CC *tatarça*

tatarḫanlıḫ: *k* Tatar hanlığı, Tatar ülkesi. √ *Tatar;* Krş. Far. خان; Krş. *+lıḫ*

tatlı: *hkt* tatlı, lezzetli, hoş. √ *tat+lı*, *tatığlıg* ED 454, CC *tatıglı*, *tatlı*, Kzk *tätti*

tatuv: *hkt* tat, tadım. √ ET *tat-uv*, ED *tatıg* 452, CC *tatov*

tatuvlu: *ht* tatlı; krş *tatlı*

tatuvluraḫ: *ht* daha tatlı, oldukça tatlı, tatlıca. √ *tatuvlu+raḫ*

tav I: *hkt* dağ. √ ET *tāğ* TDBUÜ 174, ED *tāğ I* 463, CC *tag*, Kzk *tav*

tav II: *k* orman

tavçeh: *t* küçük dağ. √ *tav+çeh*

tavla: *k* at ahırı. √ Ar. طویله

tavuḫ *t*, **tavuk** *k*: tavuk. √ CC *tavuk*, Kzk *tavıq*

tavul: *ht* fırtına, bora, tufan, kasırga. √ CC *tavul*

tavullan-: *hkt* kabarmak, kudurmak, azmak, köpürmek. √ ET *tavul+lan-*

tavullu: *h* fırtınalı, taşkın. √ *tavul+lu*

tavus-: *hkt* kırmak, imha etmek, öldürmek, yok etmek, bitirmek, tüketmek, Krş. CC *tavus-*, Kzk *tavıs- (I)*

tavusul-: *hkt* kırılmak, imha edilmek, öldürülmek, yok edilmek, bitirilmek. √ *tavus-ul-*

tavuş: *k* ses, seda. √ *tavış* ED 446, Kzk *tavıs(II)*

tavuş kuş: *hkt* deve kuşu. √ ET *tavuş kuş*

tavuşlu: *k* sesli, gürültülü. √ *tavuş+lu*

tay: *k* at yavrusu. √ *tay* ED 566, Kzk *tay (I)*

tay-: *hkt* sallanmak, sarsılmak, yalpalamak. √ ET *tāy-* TDBUÜ 175, ED 567, Kzk *tay- (III)*

taya-: *kt* dayamak. √ ET *taya-*, ED 567, Kzk *taya-(II)*

tayaḫ *t*, **tayak** *hkt*: değnek, sopa, baston. √ *taya-ḫ* < *tayak* ED 568, CC *tayak*, Kzk *tayaq*

tayan-: *hkt* dayanmak, yaslanmak. √ *taya-n-* ED 569, Kzk *tayan-*

tayin: *k* ayırma, belli etme. √ Ar. تعيين

tazı: *k* tazı, it, köpek. √ Kzk *tazı*

tė-: *tk* demek, söylemek. √ ET *tē-*, TDBUÜ 182, ED 433, CC *de-* Kzk *de-*

teala: *k* yükselme, ululanma. √ Ar. تعالى

tedarik: *k* hazırlanma, araştırıp bulma, ele geçirme. √ Ar. تدارك

tegä: *t* teke, erkek, keçi. √ *teke* ED 477, Kzk *teke*

tegänäk: *t* deve dikeni

tek: *t* ancak, olsa olsa. √ Krş. ET. *teg*, ED *tek 1* 475, CC *tek*, Kzk *tek (II)*

tekli: *t* kadar, aşağı yukarı, yaklaşık, yakınında. √ *tek+li*, Li TDS 482

tekmil: *k* bitirme, bitirilme, tamamlanma. √ Ar. تكميل

tekrar: *k* bir şeyi iki veya daha çok yapma. √ Ar. تكرار

teli: *t* deli, ahmak, akılsız, sersem. √ ET *tēlü* TDBUÜ 181, krş. *tėlve* ED 493, CC *teli*

telik: *kt* delik. √ *telük* ED 498, CC *teşik*, Kzk *tesik*

telilik: *t* delilik, akılsızlık, ahmaklık, aptallık. √ *teli+lik*

telir-: *t* delirmek, bunamak. √ *teli+r-*

telli: *k* teli olan, teller takınmış. √ ET *tel+li*

telmär-: *t* ummak, ümit etmek, beklemek. √ *telmir-* ED 500

tembih: *k* uyarma, tembih etme. √ Ar. تنبيه

temennah: *k* eli başa götürülerek verilen selam. √ Ar. تمنّى

temir: *t* demir. √ ET *temir*, ED 508, CC *temir*, Kzk *temir*

ten: *t* ten, cisim, madde, insan, adam. √ Far. تن, CC *ten*, Kzk *tän*

tenäş-: *t* bir olmak, bir saymak. √ ET *teŋeş-*, ED 526, Kzk *teŋes-*

tengiz: *t* deniz. √ ET *teŋiz*, ED 527, CC *teŋiz*, Kzk *teŋiz*

tenri: *t* Tanrı, ilah, Allah. √ ET *teŋri*, ED 523, CC *teŋri*, Kzk *täŋir*

tenrilik: *t* Tanrılık, ilahlık. √ *tenri+lik* ED 525, CC *teŋrilik*

tenşilik: *t* düzlük, pürüzsüzlük

tentäk: *t* aptal, ahmak, Kzk *tentek (II)*

tepsi: *t* tepsi, leğen. √ Mo. *tebşi* 790b, krş. ED *tevsi*, CC *tepsi*

teptär etmek: *t* ayakları altında ezme, çiğneme

teptärlik: *t* çiğneme, ayakları altında ezme, kirletme

ter: *t* ter. √ *tēr* ED 528, CC *ter*, Kzk *ter (I)*

tercä, teräcä: *t* derece, miktar. √ Far. درجه

teräk: *t* ağaç, tahta. √ *tērēk* ED 543, CC *terek*, Kzk *terek*

terän: *ht* derin. √ *teriŋ*, ED *tėrin* 551, CC *tereŋ*, Kzk *tereŋ*

teränlik: *ht* derinlik. √ *terän +lik*, Kzk *tereŋdik*

tergä-: *t* öğrenmek, öğrenim yapmak, tahsil yapmak, CC *terge-*, Kzk *terge-*

tergäv: *t* hesap. √ *tergä-v*, Kzk *tergev*

terk: *t* çabuk, çar çabuk, süratle. √ *terk* ED 542, CC *terk*

terkräk: *t* çok çabuk, en çabuk, daha çabuk. √ *terk+räk*

ters: *t* ters, karşı, karşıdaki. √ *ters* ED 553, CC *ters*, Kzk *teris*

terslik: *t* söz dinlememe, itaatsizlik. √ *ters+lik*, Kzk *teristik*

teşik: *t* delik, deşik, çukur. √ *teşük* ED 564, CC *teşik*, Kzk *tesik*

teşuva: *t* dine dönme, dönüş, döndürülme; günah çıkarma, pişman olma. √ İbr.

teyz: *t* tez, çevik, atik, hızlı. √ Far. تیز, CC *tez*, Kzk *tez(I)*

teyzçe: *t* tezce, çabuk. √ *tez+çe*

tez: *t* tez, çevik, atik, hızlı; → *teyz*

tıfıl: *k* küçük çocuk. √ Ar. طفل

tıhan: *k* hamur teknesi

tımbıl: *hkt* paskalya çöreği

tınç *hkt*, **tinç** *t*: dinç, sağlam, dingin. √ ET *tïn-ç* TDBUÜ 177, ED 516, CC *tınç*, Kzk *tıŋ*

tınçal-: *ht* dinlenmek, istirahat etmek. √ *tınç+al-*, Kzk *tıŋay-*

tınçlıḫ *t*, **tınçlık** *k*: rahat, sükunet, huzur. √ *tınç+lıḫ*

tınçlıḫsız: *t* telaş, endişe, heyecan, galeyan. √ *tınç +lıḫ+sız*

tınıs: *h* sakin, dingin. √ Krş. Kzk *tınıs*

tırnak: *hkt* tırnak. √ *tırŋak* ED 551, CC *tırmak*, Kzk *tırnaq*

tışḫartın: *t* dışarıdan. √ *taşgarū* ED 563, Krş. Kzk *tısqarı*, Li TDS *tışḫarı* 452 dipnot 471

tıy-, tiy-: *hkt* 1. kesmek, bırakmak; 2. mahrum etmek, yoksun kılmak; 3. vaz geçirmek, caydırmak; 4. serzeniş etmek, başına kakmak; 5. oturtmak, bindirmek; 6. öldürücü, imha edici, yıkıcı; 7. teskin etmek, yatıştırmak. √ *tıḏ-* ED 450, CC *tıy-*, Kzk *tıy-*

tıyıl-: *hkt* azalmak, dinmek. √ ET *tıdıl-*, CC *tıyıl-*

tıyıs: *t* kocanın erkek kardeşi; Li TDAA 288

tıyıslı: *t* akraba; Li TDAA 288

tıyuv: *ht* akit, sözleşme, söz

tigim: *hkt* kısım, parça, pay; dilim. √ *tilim* ED 500, Krş. CC *tilim*, Kzk *tilim*

tik-: *hkt* dikmek, dikiş dikmek. √ ET *tik-*, ED 476, CC *tik-*, Kzk *tik-(II)*

til: *h* dil. √ ET *tıl, til*, ED 490, CC *til*, Kzk *til*

tilli: *h* dili olan, dilli, konuşan. √ *til+li*, Kzk *tildi*

tilsiz: *h* dilsiz. √ *til+siz*, CC *tilsiz*, Kzk *tilsiz*

tint-: *ht* yoklamak, kontrol etmek √ CC *tint-*, Kzk *tint-*

tintüvçü: *t* araştırıcı, araştırmacı. √ *tint-üvçü*, CC *tintövçi*, Kzk *tintüvşi*

tirgiz-: *hk* diriltmek, hayat vermek. √ ET *tir-güz-*, *tirgür-* ED 545, CC *tirgiz-*

tirgizüvçü: *t* dirilten, hayat veren. √ *tirgiz-igçi*, CC *tirgizgiçi*

tiri: *hkt* diri, canlı, sağ. √ *tirig* ED 543, CC *tiri*, Kzk *tiri*

tiril-: *ht* dirilmek, canlanmak. √ *tiri-l-* ED 547, CC *tiril-*, Kzk *tiril-*

tirilüvçü: *t* canlı, uzun ömürlü. √ *tiril-üvçü*

tirki: *hkt* hediye, armağan, ihsan, CC *tirki*

tirlik: *hkt* hayat, ömür, yaşam. √ ET *tirig+lik*, ED 546, Kzk *tirlik*

tiş: *kt* diş. √ ET *tïş̄* TDBUÜ 183, ED 557, CC *tiş*, Kzk *tis*

tişlä-: *kt* dişlemek, eksiltmek, tüketmek. √ *tiş+lä-* ED 564, CC *tişle-*, Kzk *tiste-*

titrä-: *hkt* titremek. √ ET *titre-*, ED 460, CC *titre-*, Kzk *titire-*

titrävük: *ht* titreme, titreyiş. √ *titrä-gük*

tiyis *h*, **tiyiş** *kt*: vazife, ödev, görev. √ ET *ti-y-iş*

tiyişli: *t* görevli. √ *tiyiş+li*

tiz I: *h* çabuk, hızlı; → *teyz, tez*

tiz II: *h* sonbahar, güz

tiz III: *h* tarla, kır. √ Krş. ED *tüz* "yer, düzlük" 571

tiz IV: *ht* diz. √ ET *tẓ̄*, TDBUÜ 183, ED *tiz I* 570, CC *tiz*, Kzk *tize*

tiz- *h*, **tüz-** *k*: dizmek, sıralamak, koymak, yerleştirmek. √ *tiz-* ED 572, Kzk *tiz-*

to I: *k* dağ keçisi

to II: *t* kim. √ Rus. *mo*

toḫ: *t* tok. √ ET *tosık*, ED 555, Kzk *toq (I)*

toḫluḫ: *t* tokluk. √ *toḫ+luḫ*, CC *tokluk*, Kzk *toqtıq*

toḫta-: *hkt* durmak, duraklamak, kesilmek. √ Mo. *toġta-* 815, Krş. CC *tohta-*, Kzk *toqta-*

toḫtavçu: *hkt* bulunan, kalan, ikamet eden. √ *toḫta-vçu*

toḫtayal-: *h* alıkonulmak. √ *toḫtayu al-*

toksan: *h* doksan. √ *toksan* ED 473, Kzk *toqsan (I)*

tol-: *hkt* dolmak. √ ET *tol-*, ED 491, CC *tol-*, Kzk *tol-*

tolhaḫ: *ht* kramp, doğum sancısı. √ ET *tolgak*, ED *tolġāġ* 496, Kzk *tolgaq*

tolhan: *ht* dolma, dolgu. √ *tol-han*

tolhan-: *k* döndürmek, çevirmek. √ *tol-ha-n-* ED 497, Kzk *tolgan-*

tolhat-: *hkt* 1. duçar olmak, muzdarip olmak; 2. mecbur etmek, zorlamak. √ *tolha-t-* ED 497, Kzk *tolgat-*

tolhatıl-: *ht* doğmak, dünyaya

getirilmek. √ *tolhat-ıl-*

tolhun: *hkt* dalga. √ Mo. *dolgan, dolgiya(n)* 259, Kzk *tolqın*

tolhunçoh: *t* küçük dalga, dalgacık. √ *tolhun+çoh*

toltur-: *ht* doldurmak, dolmasını sağlamak. √ *tol-tur-* ED 495, CC *toltur-*, Kzk *toldır-*

tolu: *k* dolu. √ ET *toh*, ED *toh I* 491, CC *tolu*, Kzk *toh*

toluraḫ: *t* oldukça dolu, çok dolu. √ *tolu+raḫ*

toluş-: *t* doluşmak, biraraya toplanmak. √ *tol-uş-*

tonçah: *t* palto, manto, giysi. √ *ton+çah*

topla-: *hkt* toplamak, biraraya getirmek. √ ET *top+la-*, ED *tōb+la-* > *topla-* 440, Kzk *topta-*

toplan-: *kt* toplanmak, biraraya gelmek. √ *topla-n-*

topraḫ *t*, **toprak** *hk*: toprak. √ ET *toprak*, ED 443, CC *toprak*, Kzk *topıraq*

tora: *hkt* kutsal kitap. √ İbr.

tornaḫşı: *t* kurnaz, sinsi

torun: *kt* torun. √ Er. *t'orn* Li TDAA 223

toy: *hkt* şölen, ziyafet, düğün, eğlence. √ ET *toy*, ED *tōd̠* 449, CC *toy (II)*, Kzk *toy (I)*

toy-: *hkt* doymak. √ ET *tod-*, ED *tōd̠-* 451, CC *toy-*, Kzk *toy-*

toyhunça: *hkt* doyuncaya kadar. √ *toy-hun+ça*

toyla-: *t* kutlamak, tören yapmak. √ *toy+la-*, Kzk *toyla-*

toyumlu: *h* karnı tok. √ *toy-um+lu*, Kzk *toyımdı*

toyumsuz: *h* doyumsuz, aç. √ *toy-um+suz*

toz: *hkt* toz. √ ET *tōz* TDBUÜ 178, ED *tōz I* 570, CC *toz*, Krş. Kzk *toz (I)*

toz-I: *ht* ekmek, tohum atmak. √ Kzk *toz- (II)*

toz-II: *k* beklemek

tozbaḫ: *ht* toz. √ ET *tozgak*, ED 573, Krş. Kzk *tozgaq*

tozul-: *hkt* tozmak, uçmak, uzaklaşmak. √ *toz+u-l-*

töbä I: *k* 1. çatı, dam; 2. tepe; 3. doruk, zirve. √ ET *töpü*, ED 436, Kzk *töbe*, Li TDS 740 dipnot 754

töbä II: *k* pişmanlık, nedamet. √ Ar. توبه

tök-: *k* dökmek, boşaltmak. √ *tök-* ED 477, CC *tök-*, Kzk *tök-*

tölä-: *k* ödemek, vermek, tediye etmek. √ ET *töle-*, ED *töle-2* 492, CC *töle-*, Kzk *töle-*

töläv: *k* ücret, para. √ *tölä-v*

tör: *k* değerli, itibarlı yer. √ *tör* ED 528, Kzk *tör*

törä: *k* töre, hak, hukuk. √ ET *törü*, ED 531, CC *töre*, Kzk

töre

törä-: *k* doğurmak, türemek. √ ET *törü-*, ED 533, CC *töre-*

töräçi: *k* hakim, yargıç. √ *törä+çi*, ED *törü+çi* 534, Kzk *töreşi*

töräläş-: *k* hüküm verilmek, yargılanmak. √ *törä+lä-ş-*, Krş. CC *törele-*, Krş. Kzk *törele-*

töräli: *k* kanuna uygun, düzenli, töreye uygun. √ *törä+li*, ED *törü+lüg* 548

töşe-: *k* yerleştirmek, döşemek. √ *töşe-* ED 561, Kzk *töse-*

töşäk: *k* döşek, şilte. √ ET *töşek*, ED 563, CC *töşek*, Kzk *tösek*

töz-: *kt* beklemek, sabretmek. √ *tȫz-* TDBUÜ 184, Krş. *töz-* ED "acı çekmek, dayanmak, tahammül etmek" 572, Az. *döz-*, CC *töz-*, Kzk *töz-*

Troḫ, Troki: *t y.a.* Trakay

tube et-: *t* tövbe etmek, af dilemek. √ Ar. توبه; Krş. *et-*

tubursu-: *h* hamurun tomurcuklanması

tuc: *h* tunç, bronz. √ *tūç* TDBUÜ 180, ED 450, CC *tuç*

tucur-: *t* kesmek

tul: *hkt* dul, dul kadın. √ ET *tul*, ED 490, CC *tul*, Kzk *tul*

tunhuç: *kt* ilk, birinci, baştaki. √ *tun+huç*

tunkata: *ht* sabahlara kadar. √ *tün kat-a* Li TDS 286

tunuḫ *t*, **tunuk** *h*: karanlık

tunuḫluḫ: karanlık. √ *tunuḫ+luḫ*

tur-: *hkt* kalkmak, durmak. √ *tur-* ED 529, CC *tur-*, Kzk *tur-*

tura I: *h* dik, sarp, yalman. √ krş. ED *tura 2* 531

tura II: *k* görünüş, tavır

tural-: *ht* kalkmak

turna: *hk* turna, balıkçıl kuşu. √ *turŋa* ED 551, CC *turna*, Kzk *tırna (I)*

turuş: *t* 1. duruş; 2. büyüme, yükselme, artma; 3. duraklama; 4. durum, vaziyet, hal; 5. sadakat, bağlılık. √ *tur-uş* ED 554, Kzk *turıs*

turuvçu: *ht* değer

tut-: *hkt* tutmak. √ ET *tut-*, ED 451, CC *tut-*, Kzk *tut(II)*

tutḫun *t*, **tutkun** *k*: hapis, mahpus; hapisane. √ *tut-ḫun*, ED *tutğūn* 453, CC *tutgun*, Kzk *tutqın*

tutḫunla-: esir almak, esir etmek, tutuklamak. √ *tutḫun+la-*, Kzk *tutqında-*

tutuvçu: *ht* tutan, tutucu. √ *tut-uvçu*

tutuvluḫ *t*, **tutuvluk** *h*: mülkiyet, sahiplik. √ *tutuv+luḫ*

tuv: *hkt* 1. çocuk düşürme; 2. düşük, sıkıt; 3. kısır, verimsiz; 4. yetim, öksüz. √ Kzk *tuv (II)*

tuv et-: *kt* kesmek

tuv-: *hkt* doğmak, dünyaya gelmek. √ ET *tug-*, ED 465, CC *tog-*, Kzk *tuv-(III)*

tuvak *h*, **tuyaḫ** *t*, **tuyak** *hk*: hayvan tırnağı. √ *tuŋāg* ED 519

tuvar: *hkt* davar, hayvan. √ ET *tawar*, ED 442

tuvduḫ *t*, **tuvduk** *hk*: kız kardeş. √ Li TDAA 52, 162

tuvhan: *ht* 1. öz; 2. doğan, doğmuş; 3. çocuk. √ *tuv-han*, Kzk *tuvgan*, Li TDAA 52

tuvra-: *ht* ince ince kesmek, doğramak. √ *toğra-* ED 472, Kzk *tuvra-(II)*

tuvravçu: *ht* doğrayan, kesen, kesici. √ *tuvra-vçu*, Kzk *tuvravşı*

tuvuş I: *kt* doğuş, doğma, doğum. √ *tuv-uş*, Krş. CC *toguş*, Krş. Kzk *tuvıs*

tuvuş II: *kt* kahramanlık, yiğitlik

tuvuşlu: *kt* 1. doğuştan; 2. muktedir, kadir, gücü olan; 3. kudretli, güçlü. √ *tuvuş+lu*

tuvuşluh: *t* fevkalade, son derece. √ *tuvuş+luh*, Krş. Kzk *tuvıstıq*

tuz: *hkt* tuz. √ ET *tūz*, TDBUÜ 180, ED 571, CC *tuz*, Kzk *tuz*

tuzaḫ *t*, **tuzak** *hk*: tuzak, kapan. √ *tuzak* ED 573, CC *tuzak*, Kzk *tuzaq*

tuzaḫlan-: *t* tutulmak, yakalanmak. √ *tuzaḫ+lan-*

tuzsuz: *ht* tuzsuz, tuzu kıt. √ *tuz+suz*, Kzk *tuzsız*

tügäl: *k* henüz, daha, bütün, tamamen. √ ET *tükä-l*, ED 480, CC *tükel*, Kzk *tügel*

tügällävçü: *k* mükemmelleştiren, yetkinleştiren. √ *tügäl+lä-vçü*

tügällik: *k* mükemmellik, mükemmeliyet. √ *tügäl+lik*

tügälräk: *k* tam olarak, tamamen. √ *tügäl+räk*

tügän-: *k* tükenmek, bitmek; gözden düşmek; eskimek, yıpranmak. √ *tügä-n-<tükä-n-* ED 484, CC *tügen-*

tügängisiz: *k* sonsuz, bitmez, tükenmez. √ *tügän-gi+siz*

tügänlä-: *k* tüketmek, bitirmek, sona erdirmek. √ *tügän+lä*, Krş. Kzk *tügelde-*

tügätkän: *k* tüketici, bitiren, tüketen. √ *tügä-t-kän*

tük: *k* tüy, yün. √ ET *tǖ+k*, TDBUÜ 185, ED *tü* 433, CC *tük*, Kzk *tük (I)*

tülkü: *t* tilki. √ *tilkü* ED 498, CC *tülkü*, Kzk *tülki*

tümän: *k* 1. on bin; 2. oldukça fazla; 3. bölge, daire; 4. şehir. √ *tümen* ED 507, CC *tümen*, Kzk *tümen*

tüp: *k* dip, alt, temel, taban, asıl.

√ ET *tǖp*, TDBUÜ 185, ED *tǖb* 434, CC *tüp*, Kzk *tüp (I)*, Li TDS 752

türab: *k* toprak. √ Ar. تراب

türk: *k* Türk. √ ET *türk*, Kzk *türik*

türkü: *k* türkü, şarkı

türsün: *k* kılık, kıyafet, görünüş

türt-: *k* dürtmek, iteklemek. √ ET *türt-*, ED 535, Kzk *türt-*

tüslü: *k* bu gibi, benzeri, andıran

tüş: *k* 1. öğle, öğle vakti; 2. güney.√ *tǖş* TDBUÜ 185, CC *tüş*, Kzk *tüs (II)*

tüşlä-: *k* düşünde görmek, rüyasında görmek. √ *tüş+lä-*

tüşlük: *k* güney. √ *tüş+lük*, Kzk *tüstük (II)*

tütün: *k* duman. √ ET *tütün*, ED 457, CC *tütün*, Kzk *tütin*

tüv-: *k* cezalandırmak, cezaya çarptırmak

tüvşür-: *k* kıyaslamak, karşılaştırmak

tüz I: *k* düz, doğru; doğru, düzgün. √ *tüz* ED 571, CC *tüz*, Krş. Kzk *tüzik*

tüz II: *k* ova, yazı. √ ET *tüz*, Krş. Kzk *tüz (I)*

tüzät-: *k* düzeltmek, düzleştirmek. √ *tüz+ät-*, Kzk *tüzet-*

tüzlä-: *k* haklı çıkarmak, doğru çıkarmak. √ *tüz+lä-*

tüzlü: *k* düz. √ *tüz+lü*

tüzlük: *k* doğruluk, adalet. √ *tüz+lük*, Kzk *tüziktik*

tüzräk: *k* daha düz, oldukça düz, çok düz. √ *tüz+räk*

tüzsüzlük: *k* düzlüksüz, düz olmayan. √ *tüz+süz+lük*

tüzü-: *k* 1. yazmak, telif etmek; 2. yapmak, kurmak, donatmak; 3. kurmak, inşa etmek; 4. araştırmak, muayene etmek, tahlil etmek; 5. kökleştirmek, sağlama bağlamak; 6. yerleştirmek, koymak. √ *tüz+ü-*

tüzüvçü: *k* besteci, yazar, editör. √ *tüzü-vçü*

uç: *ht* uç, son, nihayet. √ ET *hūç* TDBUÜ 179, ED *üç I* 17, CC *uç*, Kzk *uş(I)*

uç-: *kt* uçmak; kaymak. √ *uç-* ED 19, CC *uç-*, Kzk *uş-(II)*

uçḫala-: *t* uçmak, uçuşmak. √ *uç-ḫala-*

uçḫun: *t* kıvılcım, pırıltı. √ CC *uçkun*, Kzk *uşqın*

uçır-: *k* uçurmak, uçmasını sağlamak. √ *uç-ır-* ED 30, Kzk *uşır-*

uçsuz: *t* uçsuz, sonsuz, nihayetsiz. √ *uç+suz* ED 31

uçur: *kt* vaka, olay, hadise. √ Mo. *uçir* 859.

uçuz: *t* ucuz, kolay, değersiz. √ *ūçuz* TDBUÜ 179, ED 32, CC *uçuz*

ugav: *k* bir müzik aleti

uğra-: *k* uğramak, ziyaret etmek. √ *uğra-* ED 91

uğraş-: *k* uğraşmak. √ *uğra-ş-* ED 92

ulah *t* **ulak** *k*: oğlak, keçi yavrusu. √ *oğlāk* ED 84, CC *ulah*, Krş. Kzk *laq*

ulan: *hkt* çocuk, evlat; → *oğlan*

ulhay-: *hkt* büyümek, artmak. √ ET *ulgad-*, ED *uluğ+ad-* > *ulğad-* 138, CC *ulgay-*, Kzk *ulgay-*

ullu: *ht* ulu, büyük, yüce. √ *ulug* ED 136, CC *ulu*, Kzk *ulı (I)*

ulluluḫ *t*, **ulluluk** *h*: ululuk, büyüklük, yücelik. √ *ullu+luḫ* ED 139, CC *ululuk*, Kzk *ulılıq*

ulluraḫ: *t* en büyük, çok büyük. √ *ullu+raḫ*

ulus: *hkt* ulus, halk. √ ET *uluş* > Mo. *ulus* 873b, ED 152, Kzk *ulıs*

uluslu: *hkt* ulusu, halkı olan. √ *ulus+lu*

um-: *k* ummak, beklemek, beklentide olmak. √ *um-* ED 155

ummet *h*, **ümmet** *t*: ümmet, nüfus, ahali. √ Ar. امت, Li TDAA 63 dipnot 58

umsunç: *kt* ümit, umut. √ krş ET. *umunç*, ED 162, CC *umunç*

universitet: *t* üniversite, yüksek okul. √ Rus. *университет*, Kzk *universitet*

unlı *k*, **unlu** *t*: unlu. √ *hūn+lı* TDBUÜ 179

unlulan-: *t* una bezenmek, unlanmak. √ *unlu+la-n-*

unut-: *hkt* unutmak, hatırından çıkmak, ihmal etmek. √ ET *unıt-*, ED 179, CC *unut-*, Kzk *unıt-*

unutmavçu: *t* unutmayan. √ *unut-ma-vçu*

unutuvçu: *t* unutan. √ *unut-uvçu*

upra-: *h* yıpranmak, eskimek, hırpalanmak. √ *opra-* ED 14

upraḫ *kt*, **uprak:** *h*: elbise, giysi, giyecek, esbap. √ *oprak* ED 13

ur-: *hkt* vurmak. √ ET *hūr-* TDBUÜ 179, ED 194, CC *ur-*, Kzk *ur-*

urlamak: *h* çalmak, aşırmak. √ Kzk *urla-*

urluḫ: *t* aile; tohum, torunlar. √ *urluḳ* ED 229, CC *urluk*, Krş. Kzk *urlıq*, Li TDAA 54

uru: *ht* hırsız; → *ogrı, ogriy*

urun-: *hkt* çıldırmak, azmak. √ *ur-un-* ED 235, Krş. CC *urun-*, Kzk *urın-*

uruş: *kt* mücadele, savaş. √ *ur-uş* ED 239, CC *uruşu*, Kzk *urıs (I)*

uruş-: *kt* vuruşmak, savaşmak, mücadele etmek. √ *ur-uş-* ED 239, CC *uruş-*, Kzk *urıs- (II)*

uruşma: *t* mücadele, savaş, çarpışma. √ *uruş-ma*

uruv: *hkt* kabile, boy, uruk. √ ET *uruk*, ED *uruğ 2* 214, CC *uruk*, Krş. Kzk *urıq*, Li TDAA 56

us: *hkt* us, akıl, zeka. √ ET *us*, ED 240, CC *us*

usan-: *k* usanmak, bıkmak. √ *osan-* ED 248

usayt-: *ht* sağduyulu olmak, düşünmek. √ *us+ay-t-*

uslu: *hkt* akıllı, düşünceli, sağduyulu. √ *us+lu*< *usluğ* ED 247, CC *ustlu*

ussuz: *ht* akılsız, düşüncesiz. √ *us+suz*

usta: *hkt* üstat, maharetli kişi. √ Far. استا, CC *usta*, Kzk *usta(I)*

ustalıḫ: *t* kurnazlık, hünerli olma. √ ET *usta+lıḫ*, Kzk *ustalıq*

uşa-: *ht* benzemek; → *oḫşa-*, *okşa-*, *ukşa-*. √ ET *okşa-*

uşan-: *t* benzetilmek. √ *uşa-n-*

uşpu: *kt* öteki. √ *uş bu*, ED *oşbu* ~*oş* 254

uşu-: *k* üşümek, donmak, buz tutmak. √ *üşi-* ED 256

utru, uturu: *hkt* -e karşı, karşıda, karşı tarafta. √ ET *utur-u* > *utru*, ED 64, CC *utru*, Li TDS 514, 517

utrula-: *hkt* dayanmak. √ *utru+la-*

uvaḫ: *t* ufak. √ Krş. ET. *uwşak*, ED 16, Kzk *uvaq (II)*

uvalt-: *t* ufaltmak, kırmak, parçalamak. √ ET *uwat-*, Kzk *uvat-(I)*

uvçu, uvuç: *ht* avuç, aya, el ayası. √ Krş. ET. *adut*, T.T. *avuç*, Kzk *uvıs*

uvul: *ht* oğul, erkek, evlat; → *oğul*

uvun-: *hkt* avunmak, teselli olmak. √ ET *awın-*, ED 12, → T.T. *avun-*, Kzk *uvan-*

uvunçlu: *t* teselli veren, avutan. √ *uvun-ç+lu*

uvus: *ht* yulaf. √ Rus. *овёс*

uvut-: *hkt* teselli vermek, avutmak. √ ET *awıt-*, ED 7, Kzk *uvat-*

uyal- I: *hkt* utanmak. √ ET *uyal-*, ED 272, CC *uyal-*, Kzk *uyal-*

uyal- II: *k* yuva yapmak, barınmak, sığınmak, yerleşmek. √ *uy+al-*

uyat: *hkt* utanç, utanma, ar. √ ET *uyat*, ED 268, CC *uyat*, Kzk *uyat*

uyatlı: *ht* utançlı, arlı. √ *uyat+lı*

uyatlık: *h* rezalet, yüz karası, ayıp. √ *uyat+lıh*, Krş. Kzk *uyatlıq*

uygan: *hk* uygun. √ ET *ud-gan* > *uy-gan*

uzah: *t* uzak, ırak. √ ET *uza-k*, ED 283, Kzk *uzaq(II)*

uzar-: *hkt* devam etmek, sürmek. √ *uza-r-*, Kzk *uzar-*, krş. OTWF -(I)r- §6.3., s. 535 ve ötesi.

uzat-: *hkt* uzatmak, sürdürmek. √ *uza-t-* ED 282, CC *uzat-*, Kzk *uzat-*

uzun: *h* uzun. √ ET *uzun*, ED 288, CC *uzun*, Kzk *uzın*

uzunluh: *t* uzunluk. √ *uzun+luh*, CC *uzunluk*, Kzk *uzındıq*

üç: *t* üç. √ ET *üç*, ED 18, CC *üç*, Kzk *üş*

ügüt: *t* öğüt, nasihat, tavsiye, akıl. √ ET *ögüt*, ED 102, Kzk *ügit(I)*

ügütlä-: *t* öğüt vermek, tavsiye etmek, akıl vermek. √ *ögüt+lä-* ED 104, Kzk *ügitte-*

üksek: *k* yüksek. √ *yüksek* ED 914

üläştir-: *hk* paylaştırmak. √ ET *üläş-tir-*, Kzk *ülestir-*

ülke: *k* ülke, memleket, diyar. √ Kzk *ölke*

ülügüç: *k* ustura. √ ET *yül-ü-güç*

ülüş: *t* 1. pay, hisse; 2. arazi parçası, toprak; 3. hediye. √ ET *ülüş*, ED 153, CC *ülüş*, Kzk *üles(I)*

ülüş-: *hk* paylaşmak. √ ET *ǖle-ş-*, TDBUÜ 184, ED 154, CC *üleş-*, Kzk *üles-(II)*

ümit: *k* umut, beklenti. √ Far. امید, CC *ümed*, Kzk *ümit*

ün: *k* ses, seda. √ ET *ǖn*, TDBUÜ 185, ED 167, CC *ün*, Kzk *ün*

üniversitet: *t* üniversite, yüksek okul. √ Rus. *университет*

üräk *t*, **yuräk** *t*, **yüräk** *kt*: yürek, kalp. √ ET *yürek*, ED 965, CC *yürek*, Kzk *jürek*

üräklän-: *t* yüreklenmek, cesaretlenmek. √ *üräk+län-* ED 966

üräkli: *t* yürekli, cesur. √ *üräk+li* ED *yüreklig* 966, Kzk *jürekti*

ürän-, üvrän-: *t* öğrenmek, oku. √ ET *ögren-*, ED 114, CC *övren-*, Kzk *üyren-*

ürät-, üvrät-: *t* öğretmek. √ ET *ögret-*, ED 114, CC *övret-*, Kzk *üyret-*

ürpäy-: *t* ürpermek, tüyleri diken diken olmak. √ *ürper-* ED 199

ürü-: *t* yürümek, gelmek, gitmek. √ ET *yōrı-* TDBUÜ 179, ED 957, Krş. CC *yügür-*, Kzk *jür-*

üsnü: *t* üstüne, üzerine. √ Li TDS *üst+nü* > *üsnü* 769 dipnot 775

üst: *kt* üst, yukarı, üzer. √ ET *üst*, ED 242, Krş. CC *üstün*, Kzk *üsti*, Li TDS 769

üstäl-: *t* koymak, eklemek, ilave etmek. √ *üst+äl-* ED 244, Krş. Kzk *üste-*

üstäv: *t* ek, ilave. √ *üstek* 242, Kzk *üstev*

üv: *t* ev. √ ET *eb*, ED *ev* 3, CC *ev*, Kzk *üy (I)*

üvrät-: *t* öğretmek, okutmak; Krş. *ürät-*. √ ET *ögret-*

üvrätüv: *t* ilim, bilim, bilgi. √ *üvrät-üv*

üvrätüvçü: *t* öğretmen, öğretici, okutucu. √ *üvrät-üvçü*, Kzk *üyretüvşi*

üvün-: *t* övünmek. √ ET *ög-ün-*, ED 110

üz-: *k* koparmak, kırmak, kırıp koparmak. √ *üz-* ED 279, CC *üz-*, Kzk *üz-*

vahda: *ht* vakit, süre, müddet. √ Ar. وقت

vaht *ht*, **vakit** *k*: vakit, zaman, süre. √ Ar. وقت

vahtlıh: *t* dergi, magazin, mecmua. √ *vaht+lıh*

vahtsız: *ht* vakitsiz, zamansız. √ *vaht+sız*

vaka: *k* olay, hadise. √ Ar. وقعه

vakillik: *h* vekillik, temsilcilik. √ Ar. وكيل ve Krş. *+lik*

valayet, vilayet *k*, **valayat** *ht*: vilayet, il. √ Ar. ولايت

vale *ht*, **vali** *k*: fakat, ama, lakin. √ Far. ولی

valide: *k* ana, anne, doğuran. √ والده

vallahi: *k* Allah için, Allah hakkı için. √ Ar. والله

valstbė:

var: *k* var, mevcut. √ ET *bār*, TDBUÜ 172, ED 353, CC *bar*, Kzk *bar (III)*

var-: *k* varmak, gitmek. √ ET *bar-*, ED 354, CC *bar-*, Kzk *bar- (II)*

vat-: *ht* vurmak, çekmek, kakmak. √ *bat-* ED 298

vatan: *k* yurt. √ Ar. وطن, Kzk *otan*

vay: *hkt* vay! Ay! CC *vay*

vazgeç-: *k* 1. kesmek, ara vermek, vaz geçmek; 2. reddetmek, kabul etmemek. √ Far. واز ve Krş. *geç-*

ve: *k* ve, dahi, ile. √ Ar. و

velhasıl: *k* sözün kısası, kısacası. √ Ar. والحاصل

ver-: *k* vermek, iade etmek. √ ET *bẹ̄r-* TDBUÜ 182, ED 354, CC *ber-*, Kzk *ber-*

verän: *t* zelil, ezilmiş. √ Far. ويران

veränlik: *t* yıkım, ezilmişlik. √ *verän+lik*

vezir *kt*, **vizir** *t*: vezir, padişah vekili. √ Ar. وزير

Vilnä: *t y.a.* Vilnius

vizit: *t* ziyaret. √ Rus. *визитъ*

vot: *t* işte. √ Rus. *вот*

vur-: *k* vurmak, çarpmak; → *ur-*. √ ET *ur-*, ED 194

vücud: *k* beden, gövde, cisim. √ Ar. وجود

ya: *t* ya... ya, fakat, ama. √ Far. یا, CC *ya*

Yaakov: *hkt* Yakup, İbrahim' in torunu

yaban: *k* çöl, sahra. √ Far. یابان

yabrı: *k* yavru. √ Räsänen OT *yabur* ile Osm. *yavru*'yu karşılaştırır, şüpheli bir karşılaştırma, 176.

yabuḫ *t*, **yabuk** *h*: 1. kapalı; 2. gizli, saklı, esrarlı. √ *yapıg* ED 873, CC *yabov*, Kzk *jabıq (I)*

yabul-: *hkt* örtünmek, giymek, (başını) örtmek. √ *yabıl-* ED 877, Kzk *yabıl-*

yabuş-: *kt* yapışmak. √ ET *yapuş-*, ED 880, Kzk *yabıs-*

yabuştur-: *t* yapıştırmak, yapışmasını sağlamak. √ *yapuş-tur-*, Kzk *yabıstır-*

yada-: *hkt* yorulmak, usanmak. √ Mo. *yada-* 422, CC *yada-*, Krş. Kzk *jada-*

yadav: *ht* yorgunluk, bitkinlik. √ *yada-v*, Kzk *jadav*

yadavlu: *h* yorgun, bitkin. √ *yadav+lu*

yaḫşı *t*, **yaksı** *h*: iyi, güzel. √ ET *yaḫşı*, ED 908, CC *yakşı*, Kzk *caqsı*

yaḫşılıḫ *t*, **yaḫşılık** *k*: iyilik, güzellik. √ *yaḫşı+lıḫ*, Kzk *jaqsılıq*

yaḫşıraḫ: *t* daha iyi. √ *yaḫşı+raḫ*, CC *yakşırah*, Kzk *jaqsıraq*

yaka: *h* yaka. √ *yaka* ED 898, CC *yaga*, Kzk *jaga*

yaklaş-: *k* yaklaşmak, yakınına gelmek. √ Krş. Kzk *jaqında-*

yakrı: *k* yakın. √ ET *yakuru*, ED *yağru* 905

yal I: *hkt* 1. mükafat, ödül; 2. kiralama, kira ile tutma. √ Kzk *jal (III)*

yal II: *k* yele, karışık, uzamış saç. √ ET *yāl* TDBUÜ 175, ED 916, Kzk *jal(I)*

yala-: *hkt* yalamak; el etek öpmek. √ ET *yālga-* TDBUÜ 175, ED 919, CC *yala-*

yalan-: *hkt* yalanmak. √ *yala-n-*

yalbar- *hkt*, **yalvar-** *k*: yalvarmak, yakarmak. √ ET *yalbar-*, ED 920, CC *yalbar-*, Kzk *jalbar-*

yalbaruvçu: *t* yalvaran. √ *yalbar-uvçu*

yalçı: *kt* uşak, hizmetkâr. √ *yal+çı*, CC *yalçı*

yalçımaḫ: *t* başarı, muvaffakiyet

yalhan: *hkt* yalan, yalancılık. √ ET *yalgan*, ED 926, CC *yalgan*, Kzk *jalgan (II)*

yalhançı: *t* yalancı, yalan söyleyen. √ *yalhan+çı*, Kzk *jalganşı*

yalhanla-: *t* yalanlamak. √ *yalhan+la-*

yalhanlıḫ *t*, **yalhanlık** *h*: aldatma, hile. √ *yalhan+lıḫ*

yalhız *hkt*, **yalıŋız** *k*: yalnız, sadece. √ ET *yalaŋuz*, ED *yalŋūz* 930, CC *yalguz*, Kzk *jalgız*

yalhızaḫ: *t* 1. bir, tek; 2. ancak, olsa olsa. √ ET *yalhız+aḫ*

yalhızov: *ht* yalnızca, sadece

yaltay: *hkt* eğri, eğrilmiş; aldatıcı, hilekâr. √ ET *(y)al+ta-d > yaltay*

yaltaylıḫ: *ht* aldatma, hile. √ *yaltay+lıḫ*

yaman: *hkt* yaman, kötü, fena. √ ET *yaman*, ED 937, CC *yaman*, Kzk *jaman*

yamanlıḫ *ht*, **yamanlık** *k*: ağır suç. √ *yaman+lıḫ*, CC *yamanlık*, Kzk *jamandıq*

yamav: *ht* 1. tamir, onarım; 2. yama. √ *yamag* ED 935, CC *yamov*, Kzk *jamav*

yamhur *ht*, **yanhur** *t*: yağmur. √ *yagmur* ED 903, CC *yamgur*, Kzk *jaŋbır*

yamhurlu: *ht* yağmurlu. √ *yamhur+lu*, CC *yamgurlu*, Kzk *jaŋgırlı*

yan: *hkt* 1. yan, yan taraf; 2. sayfa, yaprak. √ ET *yān* TDBUÜ 175, ED *yaŋ* 940, Kzk *jan (III)*, Li TDS 782

yan-: *hkt* 1. yanmak, alev almak; 2. heyecanlanmak; 3. acımak, merhamet etmek, üzülmek. √ ET *yān-* TDBUÜ 175, ED *yan-2* 942, CC *yan-*, Kzk *jan-(IV)*

yanak *k*, **yayaḫ** *t*, **yayak** *ht*: 1. yanak, avurt; 2. çene. √ *yaŋak* 948, CC *yaŋak, yaak, yaaḫ*, Kzk *jaq (I)*

yanaş-: *k* yanaşmak, yaklaşmak. √ Kzk *janas-*

yanç-: *kt* vurmak, dövmek; çalmak. √ ET *yanç-*, ED 944, CC *yanç-*

yançıh: *k* cep. √ *yançuk* ED 945, CC *yançık*

yançıl-: *hkt* kırılmak, parçalanmak. √ ET *yançal-*, ED *yançıl-* 946

yanhı: *hkt* yeni. √ ET *yaŋı > yanhı*, CC *yaŋı*, Kzk *jaŋa (I)*

yanhıl-: *ht* yanılmak, şaşırmak, yolunu kaybetmek. √ ET *yaŋıl-*, CC *yaŋıl-*, Kzk *jaŋıl-*

yanhılışlıḫ: *t* yanlış, yanlışlık, hata. √ ET *yanhıl-ış+lıḫ*, Krş. Kzk *jaŋılıs*

yanhıluvçu: *ht* yanılan, şaşıran. √ *yanhıl-uvçu*

yanḫır-: *ht* onarmak, yenilemek, tamir etmek

yanhırt-: *ht* onarmak, yenilemek, tamir etmek. √ ET *ya-*

ŋırt-

yanı: *t* gene, yine, yeniden. √ ET *yana*, CC *yana*, Kzk *jaŋa(II)*

yap-: *hkt* kapamak, kapatmak. √ *yap-* ED 870, CC *yap-*, Kzk *jap-*

yapır-: *ht* kapamak, örtmek. √ *yap-ur-* ED 879, Kzk *japır-*

yaprah: *t* yaprak. √ ET *yalpır-gak*, ED *yapurgak* 879, Kzk *japıraq*

yapu: *k* 1. dış görünüş; 2. yapma, yapılma, inşa etme. √ ET *yap-ıg* > *yap-u*, ED 873

yar-: *hkt* yarmak, kesmek, doğramak, kırmak. √ ET *yār-* TDBUÜ 175, ED 954, Krş. CC *yar-*, Kzk *jar-(IV)*

yara: *hkt* yara. √ ET *yāra* TDBUÜ 175, CC *yara*, Kzk *jara(I)*

yara-: *hkt* 1. uymak, uygun düşmek, uygun olmak; 2. yaranmak, memnun etmek; 3. beğenmek, hoşuna gitmek, hoşlanmak. √ ET *yara-*, ED 956, CC *yara-*, Kzk *jara-(II)*

yarabbi: *k* Ey Allahım!, Tanrım!. √ Ar. یاربی

yarala-: *hkt* yaralamak. √ *yara+la-*

yaraşlı: *t* uygun. √ *yara-ş+lı*

yarat- I: *hkt* takdir etmek, tasvip etmek. √ *yara-t-* ED 959, Kzk *jarat- (I)*

yarat- II: *hkt* yaratmak, vücuda getirmek. √ ET *yarat-*, ED 959, CC *yarat-*, Kzk *jarat-(II)*

yaratıl-: *ht* yaratılmak, vücuda gelmek. √ *yarat-ıl-* ED 962

yaratuvçu: *ht* yaratan, yaratıcı. √ *yarat-uvçu*, Kzk *jaratuvşı*

yarav: *ht* müsaade, izin. √ Krş. *yarag* ED 962, Krş. Kzk *jarav*

yaravlu: *ht* izinli. √ *yarav+lu* <*yaraglıg* ED 964, Krş. Kzk *jaravlı*

yarçıḫ *t*, **yarçık** *hk*: 1. yarık, aralık; 2. yonga, parça. √ Kzk *jarıq (II)*

yarçıḫla-: *t* parçalamak, doğramak, kırmak

yarhu: *hkt* karar verme, bir karara varma. √ ET *yar-gu* > *yarhu*, ED 963, CC *yargu*, Kzk *jargı*

yarı I: *k* yarım, yarı. √ *yaru* ED 955

yarı II: *kt* -e doğru, yön, istikamet, cihet. √ Li TDS 547, dipnot 798

yarı-: *hkt* ışık vermek, ışık saçmak, parlamak. √ ET *yaru-*, ED 956

yarıḫ *t*, **yarık** *hk*: parlak. √ ET *yarı-ḫ*, ED *yaruk 2* 962, CC *yarıh*, Kzk *jarıq*

yarıḫlıh: *t* parlaklık. √ *yarıh+lıh* ED 964, CC *yarıklık*

yarım: *hkt* yarım, yarı. √ *yarım* ED 968, CC *yarım*, Kzk *jarım*

yarın: *k* yarın. √ ET *yārın* TDBUÜ 175, ED *yarın 2* 970

yarıt-: *ht* parlatmak, ışık saçmak. √ ET *yaru-t-*, ED 960, CC *yarıt-*

yarlı: *hkt* fakir, yoksul, sefil. √ *yarlıg* ED *yarlıg 2* 967, CC *yarlı*, Kzk *jarlı(I)*

yarlıhas *h*, **yarlıḫaş** *t*: affetme, bağışlama. √ Krş. ET. *yarlıka-s*, ED *yarlıka-*<*yarlıg+ka-* 968

yarlıhaşla-: *kt* kurtarmak. √ *yarlıhaş+la-*

yarlıhaşlavçu: *t*. kurtarıcı, bağışlayıcı. √ *yarlıhaşla-vçu*

yarlıhaşlı: *t* merhamet, acıma. √ *yarlıhaş+lı*, CC *yarlıgançlı*

yarlılıḫ *t*, **yarlılık** *hk*: fakirlik, yoksulluk. √ *yarlı+lıḫ*, CC *yarlılık*

yarlıraḫ: *t* oldukça yoksul, çok fakir. √ *yarlı+raḫ*

yas I *h*, **yaş** *kt*: 1. genç; 2. taze, körpe. √ *yāş* TDBUÜ 175, ED 976, CC *yaş*, Kzk *jas(II)*

yas II *h*, **yaş** *kt*: yaş, göz yaşı. √ ET *yaş*, CC *yas*, Kzk *jas(III)*

yas III: *ht* yas, matem. √ ET *yās* TDBUÜ 175

yas IV: *ht* yıldırım, şimşek. √ *yas* ED "hasar, yıkım" 974

yas V: *k* 1. mahal, yer; 2. merkez, orta

yaslı: *hkt* yaslı, yas tutan, matemli. √ *yas+lı*

yasna-: *ht* ışıldamak, parıldamak. √ ET *yaşın*, *yaşna-*

yas yasna-: *ht* şimşek çakmak

yaş: *kt* 1. yıl, sene. √ ET *yāş* TDBUÜ 175, Kzk *jas(I)*

yaşar-: *kt* gençleşmek, genç olmak. √ *yaş+ar-*, Kzk *jasar-(II)*

yaşar-: *kt* ıslanmak. √ *yaş+ar-* ED 979

yaşır-: *kt* saklamak, gizlemek. √ ET *yaşur-*, ED 979, CC *yaşır-*, Kzk *jasır-*

yaşırın: *kt* gizli, esrarlı. √ *yaşır-ın* < *yaşur-un-*(?) < *yaş-* "örtmek, kapamak", CC *yaşırı*, Kzk *jasırın(I)*

yaşırtın: *kt* gizli, esrarlı. √ *yaşır-t+ın* (?)

yaşırtınlıḫ: *t* gizlilik. √ *yaşırtın+lıḫ*

yaşlı I: *k* yaşlı, ihtiyar. √ *yaş+lı*< *yaşlıg* ED 978

yaşlı II: *t* genç, taze. √ *yaş+lıg* ED 978

yaşlıḫ: gençlik, gençlik çağı. √ *yaş+lıḫ*, Kzk *jastıq*

yaştahı: *t* genç. √ *yaş+dakı*

yat: *hkt* 1. yâd, yabancı; 2. vahşi, yabanî. √ ET *yāt* TDBUÜ 175, CC *yat*, Kzk *jat(I)*

yat-: *hkt* yatmak, uzanmak. √

ET *yat-*, ED 882, CC *yat-*, Kzk *jat-(II)*
yatah: *h* yatak. √ ET *yatık*, ED *yatgak* 888
yatlıḫ: *t* 1. yabancı, uzak. √ *yat+lıḫ*, Kzk *jattıq*
yatsı: *k* yatsı, güneş battıktan sonraki vakit. √ krş. *yastuk* ED 974
yav: *hkt* yağ. √ ET *yāg* TDBUÜ 175, ED 895, CC *yag*
yav-: *hkt* yağmak. √ ET *yag-*, ED 896, CC *yag-*, Kzk *jav-*
yavan: *ht* 1. asker; 2. ortodoks
yavdur-: yağdırmak, yağmasını sağlamak. √ *yag-tur-* ED 900, CC *yavdır-*, Kzk *yavdır-(II)*
yavluḫ: *t* havlu. √ Krş. Kzk *javlıq*
yavtsı: *h* asker
yay: *ht* yay. √ ET *yā* TDBUÜ 175, ED 869, CC *ya*, *yaa*, Kzk *jay(IV)*
yay-: *hkt* yaymak, yerleştirmek, koymak. √ ET *yāḏ-*, ED 883, CC *yay-*, Kzk *jay-(VII)*
yaya: *hkt* 1. yay; 2. gök kuşağı
yayav: *hkt* 1. yaya, yayan; 2. piyade. √ *yaḏāğ* ED 887
yayıl-: *hkt* 1. yayılmak; 2. (su) akmak; 3. dağılmak, disiplini bozulmak; 4. genişletmek, büyütmek; 5. yayılmak, duyulmak. √ *yay-ıl-* ED 890, CC *yayıl-*, Kzk *jayıl-*
yayla: *k* yayla, yazın yaşanan yüksek yer. √ ET *yay+lak*, ED *yaylag* 981, Kzk *jaylav(I)*
yayna-: *h* parıldamak, parıl parıl olmak. √ Kzk *jayna-*
yaz: *hkt* yaz. √ Krş. ET. *yāy* TDBUÜ 175, ED 982, T.T. *yaz*, CC *yay*, Kzk *jaz*
yaz- I: *hkt* yazmak. √ *yaz 3* ED 983, CC *yaz-*, Kzk *jaz-(II)*
yaz- II: *hkt* tahsis etmek, ayırmak. √ *yaz 1* ED 983
yazbaşı: *kt* bahar, ilkbahar. √ *yaz baş+ı*, CC *yaz*
yazhı: *t* yaz, yazki. √ *yaz+hı*, Kzk *jazgı*
yazı: *hkt* 1. yazı, mektup; 2. yazma, yazılma, kayıt. √ ET *yaz-ı*, Kzk *jazuv*
yazıḫ *t*, **yazık** *hk*: günah. √ ET *yāz-ıık* TDBUÜ 175, ED *yazuk 2* 985, CC *yazuk*, Kzk *jazıq (II)*
yazıḫlı *t*, **yazıklı** *k*: günahkâr. √ *yazıḫ+lı*< *yazuk+luğ* ED 986, CC *yazuklu*, Kzk *jazıqtı*
yazık: *k* acınacak şekilde, yazık
yazıl-: *hkt* yazılmak. √ *yaz-ıl-* ED 987, Krş. CC *yazıl-*, Kzk *jazıl-*
yazış: *ht* yazma, mektup. √ *yaz-ış*
yazmaḫ: *t* kitap, yazma. √ *yaz-maḫ*
yazuvçu: *ht* yazan, yazar,

yazıcı. √ *yaz-uvçu*, Kzk *yazuvşı*
yeber-: *t.* 1. korkutmak, göz dağı vermek; 2. göndermek, yollamak; 3. bırakmk, izin vermek. √ ET *ıdu ber-*, ED *ıḏ-* 37
yedi: *h* yedi. √ ET *yēti*, TDBUÜ 182, ED 886, CC *yeti*, Kzk *yeti (I)*
yedinçi: *hkt* yedinci. √ *yedi+nçi*, ED *yetinç* 892, Kzk *yetinşi*
yedir-: *k* yedirmek, yemesini sağlamak. √ ET *yē-dir-* TDBUÜ 182, ED *yetür- 1* 892
yeduha: *k* ala doğan
yedut: *t* Yedut
yek: *h* şeytan. √ *yek* ED 910, CC *yek*
yel: *hkt* yel, rüzgar. √ ET *yēl*,TDBUÜ 182, ED 916, CC *yel*, Kzk *jel*
yel akılı: *h* beyinsiz, akılsız. √ *yel akıl+ı*
yel başlı: *h* beyinsiz, kafası boş. √ *yel baş+lı*
yeldä-: *hk* uyandırmak, uyanmasını sağlamak, Krş. Kzk *yelde-*
yeldän-: *h* uyandırmak, Krş. Kzk *yelden-*
yeldävçü: *h* 1. baştan çıkarıcı, ayartıcı; 2. yalancı, hilekrş. √ ET *yeldä-vçü*
yem: *hkt* 1. yemek; 2. yem; 3. yem yemleme. √ ET *yem*, ED *yēm 2* 934, Kzk *jem*
yemak: *k* yemek. √ ET *yē-mek*, TDBUÜ 182
Yemen: *k y.a.* Yemen. √ Ar. يمن
yemesä: *t* veya, yahut. √ Krş. ET. *yime*, CC *yemese*
yemin: *k* yemin, ant. √ Ar. يمين
yemis *h*, **yemiş** *t*: meyva, meyve, yemiş. √ *yē-miş* ED 938, CC *yemiş*, Kzk *jemis*
yemişli: *t* meyveli, meyve veren. √ *yemiş+li*, Kzk *jemisti*
yemle-: *ht* yemlemek, yemesini sağlamak. √ *yem+le-*, Kzk. *jemde-*
yengil: *ht* hafif, yeğni. √ ET *yeŋil*, ED 950, CC *yeŋil*, Kzk *jeŋil*
yengillät-: *t* hafifletmek, yeğniltmek. √ *yengil+lät-*, Kzk *jeŋildet-*
yengillik: *ht* hafiflik, yeğnilik. √ *yengil+lik*, Kzk *jeŋildik*
yengilräk: *t* oldukça hafif, çok hafif. √ *yengil+räk*
yenmä: *h* zafer, galibiyet, başarı. √ ET *yeŋ-mä*, CC *yeŋmek*
yer I: *hkt* 1. ülke, memleket, diyar; 2. toprak, zemin. √ ET *yer*, ED *yēr* 954, CC *yer*, Kzk *jer*
yer II: *t* eyer, palan. √ *ēḏer* TDBUÜ 180, ED 63
yerinçi: *t* iğrenç, tiksindirici; →

iränç

yer-suv: *ht* vatan, anayurt, ana vatan. √ *yer suw* ED 954, Kzk *jer-suv*

Yeruşalayim: *hkt y.a.* Kudüs

yesi: *ht* 1. bay, bey, beyefendi; 2. sahip

yesirlik: *ht* esaret, kölelik. √ Ar. اسير, ve Krş. *+lik*, Kzk *jesirlik*

yeşil: *kt* yeşil. √ ET *yaşıl*, ED 978, CC *yaşıl*, Kzk *jasıl (II)*

yet-: *hk* varmak, yetişmek, ulaşmak. √ ET *yet-*, ED *yet 2* 978, CC *yet-*, Kzk *jet-*

yetil-: *t* varmak, yetişmek. √ *yet-il-* ED 890, Kzk *jetil-*

yetiş-: *t* yetişmek, ulaşmak. √ *yet-iş-* ED 894, Krş. Kzk *jetis-*

yetiz: *hkt* 1. çalışkan, gayretli; 2. sağduyulu, makul; 3. kurnaz, sinsi. √ *yetiz* ED 894

yetizlik: *hk* 1. çalışkanlık; 2. akıllı, zeki; 3. basiret, öngörü; 4. sağ duyulu olma, akıllılık; 5. kurnazlık. √ *yetiz+lik* ED 895

yığdır-: *k* bir araya getirmesini sağlamak, yığdırmak. √ ET *yıg-dır-*, ED *yıg-tur-* 900

yıhıl- *hkt*, **yıkıl-** *k*: düşmek, yıkılmak. √ *yık-ıl-* ED 902, CC *yıkıl-*, Kzk *jıqıl-*

yıl: *hkt* yıl, sene. √ ET *yıl*, ED 918, CC *yıl, ıl*, Kzk *jıl*

yıla-: *hkt* inlemek, sızlamak, yakınmak; → *ağla-, ıla-*

yılan: *hkt* yılan. √ ET *yılan*, ED 930, CC *yılan, ılan*, Kzk *jılan (I)*

yılayalma-: *t* ağlayamamak. √ *yıla-yu al-ma-*

yıldırım: *hkt* yıldırım, şimşek. √ *yıltra-* > *yaldrım* > *yıldrım* ED 923

yıllıh *t*, **yıllık** *hk*: yıllık, senelik. √ *yıl+lıh*, Kzk *jıldıq (I)*

yılma: *hkt* kaygan, kaypak

yılmalıh: *hkt* kayganlık, kaypaklık. √ *yılma+lıh*

yıltratıl-: *ht* parlatılmak, ışıldatılmak. √ *yıltra-t-ıl-*, ED *yaltrı-* 923, Krş. CC *yıltıra-*

yır: *ht* şarkı, türkü. √ ET *yır, ır* TDBUÜ 175, ED 192, CC *ır*, Kzk *jır (I)*

yırah: *t* uzak, ırak; → *uzah*

yırçah: *t* küçük şarkı. √ *yır+çah*

yırçı: *ht* şair, şarkıcı. √ *yır+çı*, CC *ırçı*, Kzk *jırşı*

yırt-: *hkt* yırtmak, koparmak, çekmek, çıkarmak. √ ET *yırt-*, ED 958, CC *yırt-*, Kzk *jırt-*

yırtuv: *ht* çıkartma, üretme

yıyın: *t* yığın, kalabalık, halk, kitle. √ ET *yıg-ın*, ED 904, CC *yıın*

yız: *t* yol, çığır. √ *yiz*< *iz* Li TDS 671 dipnot 689

yigirmi: *k* yirmi; → *egirmi*. √ ET *yigirmi*,

yil: *h* yıl; → *yıl*. √ ET *yıl*

yimsak: *k* yumuşak. √ *yumşak* ED 938, CC *yımşak*, Kzk *jumsaq*

yirah: *ht* uzak; → *uzah, yırah*. √ *yıra-h*

yiränçi: *hk* iğrenç tiksindirici; → *iränç*. √ *Krş*. ET. *yirinçig*

yiränçilik: *hk* iğrençlik; → *iränçilig*. √ *yiränç+lik*

Yisrael: *hkt y.a.* İsrail, Yakup'un adı; Yakup'un ülkesi

yo: *ht* hayır

yoh *t*, **yok** *hkt*: 1. yok, olmayan; 2. darlık, sıkıntı. √ ET *yōk* TDBUÜ 178, ED *yok 1* 895, CC *yok*, Kzk *joq (II)*

yoharlı: *ht* üst, yukarı. √ Krş. ET. *yokaru*

yoharı: *hkt* üst, yukarı. √ Krş. ET. *yokaru*, CC *yoharı*

yohartın: *t* yukarda, üstte

yohluh: *t* yokluk, sıkıntı, kıtlık, yetersizlik. √ *yoh+luh*, Kzk *joqtıq*

yol: *hkt* 1. yol; 2. gezi, seyahat; → *yız*. √ ET *yōl* TDBUÜ 178, ED 917, CC *yol*, Kzk *jol*

yolcu: *k* yolcu. √ *yol+cu* ED *yolçı* 922, CC *yolçu*, Kzk *jolşı*

yoldaş: *kt* arkadaş, yoldaş; koca veya karı. √ *yol+daş*, Kzk *joldas (I)* Li TDAA 234

yolduz *h*, **yulduz** *ht*: yıldız. √ *yultuz* ED 922, CC *yulduz*, Kzk *juldız*

yomah: *t* hikaye, masal. √ *yomak* Räsänen 206.

yomahla-: *t* anlatmak, hikaye etmek, iletmek. √ *yomak+la-*

yonma: *kt* 1. oymalı; 2. put. √ ET *yon-ma*

yora-: *hkt* çözümlemek, anlamaya çalışmak

yorul-: *k* yorulmak

Yosef: *hkt* Yusuf

yörük: *k* göçebe

yubat-: *ht* teselli vermek, avutmak

yubiy: *t* sahip, malik

yubiylik: *t* sahiplik. √ *yubiy+lik*

Yuhuda: *hkt* Yahuda, Yakup'un oğlu

yuk I: *t* 1. yük; 2. ağır yük, külfet. √ ET *yük*, ED *yük 1* 910, CC *yük*, Kzk *jük*

yuk II: *h* tüy, yün; → *tük*

yukla-: *ht* uyumak, uyuklamak. √ ET *uduk+la-*, TDBUÜ *ūdı-* 179, ED 49, Kzk *uyıqta-*

yuklavçu: *ht* uyuyan, uyuklayan. √ *yukla-vçu*

yuku: *ht* uyku. √ ET *udıku*, TDBUÜ *ū* 179, ED *udık* 46, CC *uyuhu*, Kzk *uyqı*

yulduzçoh: *t* yıldız işareti. √ *yulduz+çoh*

yulu-: *hkt* almak, kurtarmak,

elinden almak. √ Krş. ET. *yul-* ; ED *yulı-* "talan etmek, yağmalamak" 919
yuluv: *hkt* kurtarma, kurtarış, serbest bırakma. √ *yulu-v* < *yuluġ* 925, CC *yuluv*
yuluvçu: *hkt* kurtarıcı. √ *yulu-vçu*
yum-: *hkt* kapamak, kapatmak. √ ET *yum-*, ED *yum-1* 934, CC *yum-*, Kzk *jum-(II)*
yumçuh: *ht* kapak, göz kapağı
yumurtḫa: *t* yumurta; → *imırtḫa*
yumuşçu: *hkt* işçi. √ *yumuş+çı* ED 939, Kzk *jumısşı*
yumuşluh: *t* iş, eylem, faaliyet. √ *yumuş+luh*
yunçoḫ: *t* tüy, kuş tüyü, tülek. √ *yun+çoḫ*
yuv, yüv: *t* ev; → *iv, üv*
yuv-: *hkt* yıkamak. √ *yū-*, TDBUÜ 180, ED 870, CC *yu-*, *yuv-*, Kzk *juv-*
yuvaş: *kt* sakin, uslu. √ *yavaş* ED 880, Kzk *juvas*
yuvaşıḫ: *t* sakin, uslu
yuvaşlıḫ: *t* sükunet, usluluk, akıllılık, Kzk *juvastıq*
yuvçök: *t* evcik, küçük ev. √ *yuv+çök*
yuvu-: *hkt* yaklaşmak, yakınlaşmak. √ *yagu-* ED 898
yuvuḫ *t*, **yuvuk** *hk*: yakın, en yakın akraba. √ *yuvu-ḫ* ED *yağūk* 901, Kzk *juvıq (II)*, Li TDAA 60
yuvuḫlat-: *t* yakınlaştırmak. √ *yuvuḫ+lat-*, Krş. Kzk *juvıqta-*
yuvuḫraḫ: *t* çok yakın, oldukça yakın. √ *yuvuḫ+raḫ*
yuvur-: *hkt* koşmak, yürümek; → *ürü-*. √ *yügür-* ED 914
yuvurgan: *ht* yatak çarşafı. √ *yoġurḳan* ED 907
yuvuş: *t* yaş, nemli
yuvuz: *ht* alçak, basık, düşük. √ *yabız* > *yawız*, ED 881, CC *yuvuz*
yuvuzlat-: *ht* alçaltmak, küçük düşürmek. √ *yuvuz+lat-*
yuz I, yüz: *t* 1. yüz, çehre, kılık, sıfat; 2. yüz, yüzey, satıh. √ *yüz*, TDBUÜ 186, ED *yüz 2* 983, Kzk *jüz (I)*
yuz II, yüz: *t* yüz, 100. √ *yüz*, TDBUÜ 186, ED *yüz 1* 983, CC *yüz*, Kzk *jüz (IV)*
yuzak: *h* kilit. √ CC *yuzak*
yuzyıl: *t* asır, yüzyıl. √ *yüz yıl*, Kzk *jüzjıl*
yügün-: *k* selam vermek, selamlamak. √ CC *yügün-*, Kzk *jügin-*
yüklän-: *k* yüklemek. √ *yük+län-*, CC *yükle-*, Kzk *jükte-*
yüklü: *k* yüklü. √ *yük+lü*, Kzk *jükti (II)*

yüräkli: *kt* 1. kalbi olan, kalp sahibi; 2. cesur, cesaretli. √ *yüräk+li*
yürü-: *k* yürümek; → *ürü-*, *yügür-*
yüzük: *k* yüzük √ *yüzük* ED 986, CC *yüzük*, Kzk *jüzik*
yüzyıllıḫ: *t* yüzyıl, asır. √ *yüz yıl+lıḫ*, Kzk *jüzjıldıq*
zaḫmet: *t* emek, iş, çalışma. √ Ar. زحمت
zaman: *hkt* zaman, vakit. √ Ar. زمان, CC *zamana*
zaval: *ht* zeval, gerileme, zayıflama. √ Ar. زوال
zehr: *k* zehir, ağu. √ زهر
zeḫut: *ht* hayırlı, yararlı iş. √ İbr.
zemer: *ht* ilahi, şarkı. √ İbr.
zerät: *h* mezar, kabir, sin. √ Ar. زيارت
zernişan: *k* altın süsleme. √ Far. زرنشان
zevda: *k* sevda, aşk. √ سودا
zeytun: *t* zeytin. √ Ar. زيتون, CC *zeytin*, Kzk *zäytün*
zından: *ht* zindan, hapis, hapisane. √ Far. زندان, Kzk *zından*
zınharlanuvçu: *t* sakınan, çekinen. √ Far. زينهار ve Krş. *+lan-uvçu*
zira: *k* çünkü, şundan dolayı. √ Far. زيرا
ziyade: *k* fazla, aşırı. √ Ar. زياده
ziyafet: *k* yedirip içirme, şölen. √ Ar. ضيافت
zuhur: *k* görünme, meydana çıkma. √ Ar. ظهور
zulumlan-: *ht* ezilmek, hakarete uğramak, gücenmek. √ Ar. ظلم √ Krş. *+lan-*
zulumlavçu: *ht* zalim, zulmeden, zulmedici. √ *zulum+la-vçu*
zulumluh: *ht* zulüm, baskı. √ *zulum+luh*
züriyet: *k* nesil, kuşak, soy. √ Ar. ذريت

Türkçe-Karayca Dizin

1. **çoğul kişi adılı:** biz
1. **çoğul kişi adılının belirtme durumu:** bizni
1. **çoğul kişi adılının çıkma durumu:** bizdän
1. **çoğul kişi adılının ilgi durumu:** biznin
1. **çoğul kişi adılının yönelme durumu:** bizgä
1. **tekil kişi adılı:** men
2. **çoğul kişi adılı:** siz
2. **tekil kişi adılı:** sen
2. **tekil kişi adılının yönelme durumu:** saya
3. **tekil kişi adılının belirtme durumu:** anı
3. **tekil kişi adılı:** ol II, anar
3. **tekil kişi adılının bulunma durumu:** anda
3. **tekil kişi adılının çıkma durumu:** andan
3. **tekil kişi adılının ilgi durumu:** anın

acele: räçiḫa
acele etmek: aşıḫ-, caḫtla-, cahtla-
acı (I): kıyın
acı çekmek: kıynal-
acı duymak: açı-
acı (II): açı
acıkmak: açıḫ-
acıkmış: aç
acılı: kıyınlı
acıma: yarlıhaşlı, rahm
acımak: açı-, aya-, ḫayıflä-, ḫayıfsun-, raḫmetlä-, yan-
acınacak şekilde: yazık II
acıyan: raḫmetlävçü
aç: aç, aşsız, toyumsuz
aç gözlü: opḫaḫ
açık: açıḫ, ken, aşkara
açıklık: açıklık
açılmak: açıl-
açılan: minḫal
açlık: açlıḫ
açmak: aç-, çeş-, kutla-
ad: ad, at I, isim
ada: otraç
adalet: tüzlük
adaletli: rast
adam: adam, ten
adamlar: elän
aday: kandidat
Adem'in karısı: Ḫavva
adet (I): kıyas
âdet (II): adet, minhah
adil: on I, rast
adsız: adsız
af dilemek: tube et-
affetme: yarlıhas, yarlıḫaş
affetmek: boşat-
ağ: av
ağa: ağa
ağabey: aga

ağaç: ahaç, teräk
ak ağaç: kayın
ağarmak: ahar-
ağıl: aran, avul, kotan
ağır: avur
ağır suç: yamanlıḫ, yamanlıh
ağır yük: yuk I
ağırlama: sıy
ağırlık: avurluh, avurluḫ
ağıt: kina
ağız (I): agız, avuz
ağız kavgası yapmak: talaş-
ağız (II): dialekt
ağlamak: ağla-, ila-, ökür-, sarna-, sızla-
ağlayamamak: yılayalma-
ağrı: avruv
ağu: zehr
ah çekmek: kistun-
ahali: ummet, ümmet
ahbap: dost, eş
ahenk: niggun
ahır: ahır, kotan
ahmak: teli, tentäk
ahmaklık: telilik
aile: urluḫ
ak: aḫ, ak
akciğer: öpkä II
akça: ahçı
akçe: aḫça
akıl: ügüt, akıl, es, us
akıl vermek: ügütlä-
aklı yatmış: kail
aklına getirmek: tabuştur-
aklını başına almasını sağlamak: akıllat-
akıllanmak: akıllan-
akıllı: miyli, akıllı, akınlı, sahınçlı, uslu
akıllılık: sahınçlıḫ, yetizlik, yuvaşlıḫ
akılsız: yel akılı, akılsız, teli, ussuz
akılsızlık: telilik
akıtmak: akıt-; kuy-, ahızdır-
akit: tıyuv
akmak: ah-, aḫ-, taş-, yayıl-, ak-, tam-, taşıl-
akraba: karandaş, tıyıslı, mişpaḫa
akşam: akşam, ıngır, ıŋır, ingir, keçkurun
akşama doğru: keçkurun
akşamleyin: keçkurun
al: al I
al yanaklı: gülüzar
aladoğan: yeduha, aya
alaca: ala
alacaklı veya borçlu olma: hesab
alan: meydan
alay: kültkü
alaycı: elikçi
albüm: albom
alçak: baytbaḫ, yuvuz
alçaklık: iränçilig
alçaltmak: yuvuzlat-, endir-
aldanmak: az-
aldatıcı: yaltay

aldatma: al II, yalhanlıḫ, yalhanlık, yaltaylıḫ
aldatmak: alda-, tan-
âlem: felek
alet: alet
alev: şulhe
alev almak: yan-
alıcı: aluvçu
alıkonulmak: toḫtayal-
alım satım işi: alış-beriş
alımlı kadın: peri
alın: manlay, alın
alın yazısı: sibba
alışmak: çınıḫ-
alışık olmak: çınıḫ-
alışılmış olandan çok: pek
alışkanlık:,kılıçeḫ, minhah
alışmasını sağlamak: alıştır-
alıştırmak: alıştır-
alışkı: adet
alış-veriş: alış-beriş
Allah: tenri, Allah
Allah hakkı için: vallahi
Allah için: vallahi
almak: al-, satınal-, sıdır-, yulu-
Almanya: Germaniya
alp: bahadır, bahatır
alt: taban, alt, tüp
altında: aşahartın
altı: altı
altın: altın, frolü
altın suyu: çahır
altın süsleme: zernişan
ama: ya, amma, lakin, vale, vali
amacıyla: için
amaçlanan: mahsud
aman: aman
ambar: ambar, anbar
amca: aga, dädä
amin: amen
an: esna, an
ana (I): baş, başlıh
ana vatan: yer-suv
ana (II): ana, ana, valide
anak: sahınç
analiz: inçkälämä
analiz eden: inçkälävçü
Anan bin David: David
anayurt: yer-suv
ancak: ança, ançah, ançaḫ, ançak, ançeḫ, kıyasa, tek, yalhızaḫ
andıran: tüslü
angut kuşu: ankıt
anlam: mene, san I
anlama: fehim
anlamak: anla-, bil-, tabuştur-
anlamaya çalışmak: yora-
anlatan: ravi
anlatış: ifade
anlatma: maasa, ifade
anlatmak: anlat-, görüldä- II, yomaḫla-
anlayan: anlavçu
anlayış: fehim
anlayışlı: anlavlu
anne: ana, mama, valide
ant: yemin, ant
antropoloji: antropologiya

apaçık: aşkara
aptal: tentäk
aptallık: telilik
aptes: abdest
ar: uyat
ara: arı, ara
ara açan: buşurhanıvçu
ara vermek: vazgeç-
araba: araba
arabacı: arabaçı
aralamak: ayır-
aralık: ara; yarçıḫ, yarçık
aramak: ara-
Arap: arab
araştırıcı: izlävçü, tintüvçü
araştırma: ekspediciya
araştırmacı: tintüvçü
araştırmak: tüzü-
araştırıp bulma: tedarik
arazi parçası: ülüş
ardından: sökän
arınmak: arın-
arıtmak: arıt-
arka: art, arka, geri, peş
arkasında: arı
arkasından gitme: takip
arkadaş: ḫaver, yoldaş
arkeolog: arḫeolog
arlı: uyatlı
armağan: bernä, tirki
armağan etmek: bernälä-
arslan: arıslan
arşiv: arḫiv
art: geri, peş, art
art kafa: ensä

artan: artıhaç
artık: artıḫ, artıhaç, artıhaçlıḫ, artıḫaçlıh
artma: kammut, turuş
artmak: ulhay-, art-
arttırmak: minlän-
arzu: kläk, küşänç, murad
arzu etmek: arzula-
asap: ėver
asıl: tüp, başlıh
asıllar: esnah
asılmak: kabun-
asır: yüzyıllıḫ, yuzyıl
asistan: asistent
asker: çeriv, yavan, yavtsı
asker başı: serdar
asla: hergiz
aslan: arıslan
asmak: taḫkala-
Asur devleti: asiriya
aş: aş
aşağı: alt, aşağı, aşaha
aşağı yukarı: tekli
aşağıda: aşahartın
aşağılanmak: ḫorlan-
aşağılayan: rusvaylavçu
aşağılık: rusvaylı, rusvaylıḫ, rusvaylık
aşan: aşuvçu
âşık: süvüvçü
aşırı: ziyade, astrı
aşırmak: aşır-, urlamak, aşurmah
aşikar: aşkara
aşk: zevda, aşk, sevda, süvär, süvärlik
aşmak: aş-
at: at II
at ahırı: tavla
at bakıcısı: seyis
at takımı: raht
at yavrusu: tay
ata bakan: seyis
ata: itta, ata
ateş: ateş, ot
atik: teyz, tez
atlamak: atla-, sekir-
atmak: at-, çal-, çüv-, sal-, taber-, taşla-
avare: nekäs
avlu kapısı: kabaḫ
avuç: uvuç
avukat: advokat
avunmak: uvun-
avurt: yanak, yayaḫ, yayak
avutan: uvunçlu
avutmak: uvut-, yubat-
ay (I): ay, kamer
Ay! (II): vay
aya: uvçu, uvuç
ayak: ayah, ayaḫ
ayakları altında ezme: teptär etmek, teptärlik, basḫala-
ayakkabı: papuç
ayartıcı: yeldävçü
ayaz: moroz
ayazlatmak: buzlat-
aydın: intelegent, ruşen
ayık: aynıḫ, oyuv

ayıp: uyatlık, ayıp
ayıplama: ḫorlavçu
ayıplanmak: ḫorlan-
ayıplanmış: ayıplı
ayırma: tayin
ayırmak: yaz- II, ayır-, ayir-
ayırılmak: ayırıl-
ayna: küzgü
aynı ülkede yaşayan insanlar: ḫalk
ayrı: ayırıç
ayrı olma durumu: ayrılık
ayrıcalık: privilegiya
ayrılan: ayrıḫsı
ayrılık: ayrılık
ayrılmak: kayırıl-
ayrılma durumu: andan, bizdän
az: az, bitraḫ
az biraz: azhına
aza: organ
azalmak: ėksil-, azar-, kiçkär-, tıyıl-
azaltmak: eksit-
azat olmuş: azat
azdırıcı: azhırtuvçu
azık: azıḫ
azizlik: azizlik
azmak: urun-, tavullan-
baba: peder, ata
bacak: but
bağ: baḫça, bav, borlalıḫ
bağcı: bağvan
Bağdat: bagdad
bağır: koyun

bağrına basmak: kuç-
bağırmak: kıçhır-
bağış: ihsan
bağışlama: yarlıhas, yarlıḫaş
bağışlamak: bernälä-, boşat-
bağışlamayan: şevahatsız
bağışlayıcı: yarlıhaşlavçu
bağlamak: taḫ-, bayla-
bağlılık: inamlıh, inamlıḫ, turuş
bahadır: bohatır
bahane: sıltav
bahar: yazbaşı
bahçe: borlalıḫ, baḫça
Bahçesaray: baḫçısaray
bahçıvan: saḫçı, bağvan
bahsetmek: sözlä-
bahtiyar: kutlu
bakan: minister
bakıcı: bahıvçu, bahuvçu
bakış: nazar
bakmak: baḫ-, bahın-
bakınmak: bahın-
balçık: balçıḫ, balçıh
balık: balıḫ
balıkçıl kuşu: turna
balta: bolta
balyoz: çöküç
bana: ma, maya
banyo yapmak: çomun-
barınmak: uyal- II
basamak: basaha
basık: yuvuz
basiret: yetizlik
baskı: zulumluh
basmak: kısta-, bas-, bastır-, ez-
bastırmak: bastır-, kıs-
baston: tayaḫ, tayak
baş: baş; başlıh; ilkin; ön; aharaḫ, aharak
baş eğmek: başur-
başın ön kısmı: alın
başına kakmak: tıy-, tiy-
baştaki: tunhuç
baştan çıkarıcı: yeldävçü
başak: başak
başarı: yenmä, yalçımaḫ
başka: özgä, başka, gayrı, kayrı, okrom, öngä
başkan: aharaḫ, aharak
başkanlık: departament
başlama: başlıh
başlamak: başla-
başlangıç: ilkin, ön
başlık: kalkan, başlıh
batı: maarab
batırmak: çanç-
batma: enüv
batmak: bat-
bay: biy, erklänüvçü, koduy, yesi
bayan: ahalıçka, hanım
bayılmak: bayıl-
bayram: ḫıc, moed
be: hoy
becerikli: mahir, erän
bedbaht: kutsuz
beddua: karhış
beden: vücud
beğendirmek: biyändir-
beğenilen: hoş

beğenmek: begän-, biyan-, suklan-, yara-
bekar: boydaḫ
bekçi: sakçı
bekçiler: saruv I
beklemek: telmär-, toz-II, töz-, um-
beklenti: ümit
beklentide olmak: um-
bekleyici: bekläveü
bela: çıyır, felaket, tarlıḫ
bele sarılan kumaş: kuşak
belirmek: körün-
belirtili: belgili
belirtmek: belgirt-
belki: moget
bellek: sahınç
belli etme: tayin
belli: ruşen
belli mevki sahibi kimseler: rical
ben: men
benzemek: oḫşa-, okşa-, ukşa-, uşa-
benzeri: kibik, tüslü
benzetilmek: uşan-
beraber: birdän
bereket: berekät
bereketli: bitişli, mübarek, on I
berraklık: safa
beslemek: beslä-
besteci: tüzüvçü
beş: beş, karış
beşinci: beşinçi
beter: betär
bey: efendi, biy, erklänüvçü, yesi
beyaz: aḫ, ak
beyazlamak: ahar-
beyefendi: koduy, yesi
beygir: at
beyin: miy
beyinsiz: yel akılı, yel başlı
beylik: biylik
bezirganlık: bezärgänlik
bıkmak: usan-, bez-
bırakan: saluvçu
bırakmak: kaldır-, tıy-, tiy-, iy-, yeber-
bir işle uğraşan: meşkul
biçare: miskin
biçilmek: biçil-
biçim: oraḫ, suret
biçmek: or-, ora-
bildik: tanış
bildirmek: bildir-, kotar-, kutla-, tanıt-
bilemek: bilä-
bilen: anlavçu, bilgän
bilgi: bilgin, üvrätüv
bilgiç: bilivçü, bilüvçü
bilgili: anlavlu, bilgän, bilüv, erän
bilici: bilivçü, bilüvçü
bilim: bilgin, üvrätüv
bilinmeyen: bilüvsüz
biliş: ilim
bilme: bilgin, ilim
bilmek: bil-, tanı-
bin: biŋ, min

bin kere büyütmek: minlän-
binmek: bin-, min-
bindirmek: tıy-, tiy-
bindirtmek: ornat-
bir: bir, yalhızah
bir araya getirmesini sağlamak: yığdır-
bir de: hanuz
bir işi yapmaya yarayan nesne: alet
bir işin yapılması için verilen zaman: mühlet
bir karara varma: yarhu
bir müzik aleti: cımbal, ugav
bir parça: azhına, bitrah
bir saymak: tenäş-
bir şeyi gözle görme: müşahede
bir şeyi iki veya daha çok yapma: tekrar
bir şeyi oluşturan katlardan her biri: katmer
bir tür su kuşu: ankıt
bir yerden başka bir yere geçmek: ak-
biraraya getirmek: topla-
biraraya gelmek: toplan-
biraraya toplanmak: toluş-
birbirine uygun olarak: körä
birden çok kere öpmek: öpkälä-
birdenbire ansızın: kepkeneta
bir çok: kibisi
bir olmak: tenäş-
bira mayası: çöprä
biraz: bitrah
biraz karıştırmak: koy-
biraz sonra: sondra
biri: birgä, biri, birisi
birinci: tunhuç
birine ya da bir şeye hayran hayran bakmak: kevillen-
birinin esiri olmak: kulluh
birisi: birgä, birisi
birleşmek: birläş-
birleştirmek: kuvşur-
birlik: birlik, ahadut
birlikte: ilen, birdän
bit: bit
bitiren: tügätkän
bitirilme: tekmil
bitirilmek: tavusul-
bitirme: tekmil
bitirmek: tavus-, tügänlä-
bitkin: halsiz, yadavlu
bitkinlik: yadav
bitmek: tügän-, bit-
bitmez: tügängisiz
bizden: bizdän
bize: bizgä
bizi: bizni
bizim: bizin, biznin
blok: bavel
boğa: ögüz

boğaz: tamah, tamah
boğazında kalmak: karılt-
boğazlama: sohum
bohça: çılın
bok: boh
bol: on I
bolluk: köplük, berekät
boncukla süslemek: muncahla-
boncuklamak: muncahla-
bora: tavul
borçlu: borçlu
boru: bırhı
boş: boş
boş yere: muft
boşaltan: boşatuvçu, kotaruvçu
boşaltmak: ahızdır-, boşat-, kotar-, sarhıt-, tök-
boşluk: boşluh
boşuna: muft
boy: cıns, boy, uruv
boy bos: endam
boylu boslu: kammutlu, suna
boya: farba
boyamak: sibir-
boyun: boyun, gerdan
boyun borcu: sibba
boyun eğmez: tanuvçu
boyunduruk: boyunsa
bozmak: çirit-, buz-, kovşat-
bozulmak: bozul-
bozulmaz: kayyam
böbrek: büvräk
böcek: bit, komuz
böcekli: komuzlu
bölge: tümän
bölmek: ayir-
bölük: böläk
bölüm: bitik
bölünmek: sırlaş-
böyle: böyle, aley, andiy, bewle, bundi
bronz: tuc
bu: anlıh, bu, bunluh
bu gibi: kibik, tüslü
bu gün: bugün
bu gün olan: bugünkü
bu güne ait: bugünkü
bu yüzden: bununüçün
buna göre: imdi
bunlar: bular
bunun gibi: bewle, böyle, butek
bunun için: bunluhka, bununüçün
bunun kadar: butek
burada: muna
burasına: bere
buraya: bere
bucak: müvüş, müyüş
budak: butah, butah, tal
bugün: bügün, endi, hale, haleginä, negınça
bugünkü: ahın
buğday: buday
buğday başağı: başak
buğday unu: özäk
buhur: ladan
bulamak: büräl-
bulan: tabuvçu

bulmak: bul-, tap-
bulmaya çalışmak: ara-
bulunan: toḫtavçu
bulunmak: tabul-
bulut: bulut
bunamak: telir-
burun: burun
but: but
buyruk: emir, resim, buyruh, buyruḫ
buyurmak: buyur-
buz tutmak: uşu-
buz: buz
buzağı: buzov
buzağılı: buzovlu
bükmek: kayır-
bükülme: karpaymah
bükülmek: enkäy-, kayırıl-
bülbül: bilbil, bülbül, sanduhaç
bünye: hucura
Brüksel: Brüsel
bütün: hepsi, her, bütün, hep, tügäl
büyük: aga, ağa, aharaḫ, aharak, biyik, merubba, ullu
büyük anne: inna, nine
büyük baba: itta
büyük gibi: biyiktägi
büyük meclis: divan
büyük olmak: biyiktägi
büyüklük: biyiklik, kammut, ulluluḫ, ulluluk
büyüme: kammut, turuş
büyümek: bit-, ös-, ulhay-
büyüten: östürüvçü
büyütmek: kenärt-, yayıl-, östür-
büzmek: tarlan-
cadde: oram
camilerde Kâbe yönünü gösteren duvarda bulunan oyuk yer: mihrab
can: can
cana yakın: çebär
candan bağlı: emin
canı sıkılmak: küsän-, sıkıl-
canım! : düşinkem
canlanmak: tirgizüvçü
canlı: sağ, canlı, tiri, tirilüvçü
-caya kadar: derä
caydırmak: tıy-, tiy-
cefa: cevr
cehennem: cehinnem
cellat: çeypavçu
cemaat: cımat
cemiyet: ḫevra
cennet: asayış bag, bag-bostan, bah bostan, cennet, eden
cennet hazzı: asayışlıḫ
cennette yaşadığına inanılan kızlara verilen ad: huru
Cenova: Geneva
cep: ceb, yançıh
cesaret: bahatırlıh, bahatırlıḫ
cesaretlenmek: bahatırlan-, üräklän-
cesaretli: yüräkli
cesur: üräkli, bohatır, yüräkli
cet: ata
cevap: cogap, karuv

cevher: cuvher, gevher
cevher ile süslenmiş: mücever
cevherler: cevahir
ceylan: ciren, ahu
ceza: karanya, curum
ceza olarak dayak atmak: takkala-
cezalandırmak: tüv-
cezaya çarptırmak: tüv-
cıda: mızrak
cılız: sızlavlu
cihan: alem
cihet: yarı II
cin: cin
cins: cıns
cisim: vücud, govda, ten
coğrafya: geografia
cömert: comart
cömert olmak: comartlan-
cömertlik: comartlıḫ
cönk: mecuma
cuma günü: aynekin, baraski
Cumartesi: şabbat
cümle: bütün
çabuk: teyzçe, terk, tiz I
çar çabuk: terk
çadır: çatır
çağ: keçlik
çağıran: çahıruvçu
çağırmak: çaḫır-, çahır-, indä-
çağrı: davet
çakır: çahır
çakmak: kada-
çalgı aleti: kobuz
çalışan: işlävçü, işlavçu
çalışkan: şoḫ, yetiz
çalışkanlık: yetizlik
çalışma: emgäk, iş, ömgäk, zaḫmet, çalısma
çalmak: yanç-, urlamak
çamur: saz
çapkın: azuvçu
çapul: karaḫlamah, talav I
çarpışma: uruşma, curum
çarpışmak: çengäş-
çarpmak: vur-
çarşı: bazar
çatı: daḫ, daḫt, töbä I
çatırdamak: çuvla-
çatışma: curum
çavdar: aşlıḫ
çay: çırlaḫ, özän, reka
çaylak: aya
çehre: sıma, çeray, yuzI, yüz I
çekiç: çöküç
çekilmek: tartıl-
çekilip gitmek: savuş-
çekinen: zınharlanuvçu
çekirdek: bürtük
çekirge: çegirtkä
çekişmek: talaş-
çekmek: sür-, tart-, çek-, sıdir-, vat-, yırt-
Çekoslavakya: Çeḫoslovakiya
çelik: çelik
çene: yanak
çeşitli: dürlü
çetin: müşkül
çevik: teyz, tez

çevirmek: kaytar-, kayttır-, tolhan-, çüvür-, kayır-
çevre: çüvrä
çevrilmek: kayırıl-
çeyiz: kalın II
çıban: bitöv
çığır: yız
çıkan: çıḫuvçu
çıkaran: çıharuvçu
çıkarma: olca
çıkarmak: çıhar-, çıḫar-, yırt-, sıdır-
çıkartma: yırtuv
çıkın: çıhın
çıkış: çıhış
çıkma: çıhış
çıkmak: kayırıl-, çıh-, çıḫ-, sayla-
çıldırmak: alca-, kutur-, urun-
çılgın: alcagan, kuturgan, mecnun
çıra: çıraḫ
çiçek: çeçäk
çiflik: azbar
çift: ekizäk
çifte: ekizäk
çiftleştirmek: koş-
çiğneme: teptärlik
çiğnemek: ez-, teptär etmek, basḫala-, çıyna-
çiğnenmiş: çeynav
çirkin: baytbaḫ
çit: çalman
çivi: kadav, mıh
çiy: çıḫ
çizme: etik
çizmek: sız-
çocuk: evlat, tuvhan, bala, ulan
çocuk düşürme: tuv
çocuğu sünnet etme: sünnet
çoğalmak: art-
çok: köp; astrı, ohota, on I
çoğu: artıḫsı
çok büyük: ulluraḫ
çok çabuk: terkräk
çok dolu: toluraḫ
çok düz: tüzräk
çok fakir: yarlıraḫ
çok güzel: peri
çok hafif: yengilräk
çok olmayan: az
çok önceden olan: avalhı
çok renkli: ala
çok yakın: yuvuḫraḫ
çokluk: köplük
çökmek: çök-
çöl: midbar, yaban
çömlek: çölmäk
çöp: siplik
çörek otu: çaman
çözmek: çeş-
çözülen: minḫal
çözümlemek: yora-
çubuk: çıbuḫ
çukur: teşik, cuhur, oba II
çuval: kapçuḫ, kap
çünkü: zira, çirik
çürümüş: çirik
çürütmek: çirit-
da: hem, da, dahı, hanuz

dağ: tav I
dağ keçisi: to I
dağın eteği: etek
dağılmak: sebil-, yayıl-
dağınık: perüşan, taribar
Dağıstan: Dagestan
daha: artıḫsı, hanuz, tügäl
daha az: azraḫ
daha başka: öngäräk
daha cömert: comartraḫ
daha çabuk: terkräk
daha düz: tüzräk
daha evvel: burunraḫ
daha fazla: artıḫsı
daha fena: betär
daha geç: keçräk
daha genç: igiträk
daha geniş: avlaḫraḫ
daha iyi: edirek, egirek, yaḫşıraḫ
daha kötü: betär
daha küçük: kiçiräk
daha önce: burunraḫ
daha pahalı: baharaḫ
daha sonra: sondraḫ, sondra
daha tatlı: tatuvluraḫ
dahi: da, dahı, ve
daima: barça, hammeşa, nor
daire: galgal, tümän, departament
dakika: daḫ
dal: butah, butaḫ, tal
dalga: tolhun
dalgacık: tolhunçoh
dalgınlık: gaflet
dalkavukluk etmek: tana-
dalmak: bat-
dam: daḫ, daḫt, töbä I
damak: tamah, tamaḫ
damar: tamar, tamur
damga: mohor
damızlık erkek koyun: koç
damlamak: tam-
dana: buzov, tana
danışma: meşevre, meşevret
dans etmek: sekir-
dar: tar
dar olma: kısıḫlıḫ
daraltmak: tarlan-
dargınlık: öpkä I
darı: tarı
darılmak: açırgan-, açuvlanma
darlık: kısıḫlıḫ, yoḫ
davar: tuvar
davet: davet
davet eden: çahıruvçu
davranış: eda
davul: taf
dayamak: taya-
dayanak: bahana
dayanışma: aḫadut
dayanmak: utrula-, cıda-, tayan-
de: dahı
dede: itta
dedi- kodu: fesfese
defa: for
değer: turuvçu
değer vermek: abayla-
değerli: önce, tör

değersiz: uçuz
değil: divil, givil, tüvül
değişmek: alış-
değiştirmek: alış-
değnek: tayaḫ, tayak
deli: divane, mecnun, teli
delik: telik, teşik
delilik: telilik
delirmek: alca-, kutur-, telir-
demek: de-, tė-
demek ki: da
diye: mahat
diyerek: deyi
demir: temir
demirci: koval
-den başka: başka, gayrı
-den dolayı: sartın, üçün
-den fazla: atlam, artıḫ
-den geçe: aşıra
-den önce: burun, evvel
-den sonra: son, arı, sortun
-den yönünden: sartın
denek taşı: mihenk
deneme: sınav
denemek: köp-, sına-, tat-
deneyen: sınavçu
deniz: derya, tengiz
dere: çırlaḫ
derece: teräcä, tercä
derecesinde: kadar
dergi: vaḫtlıḫ
derhal: heman
derin: terän
derinlik: teränlik
ders: leksiya
dert: açı, ham, kayhı
dertli: kayhılı
derviş: derviş, şapşal
derya: darya
desen: ernäk
destek: bahana
deşik: teşik
dev: alankasar
devam etmek: uzar-
devasa: alankasar
deve: deve, tevä
deve dikeni: tegänäk
deve kuşu: tavuş kuş
devir: keçlik
devlet: ḫanlıḫ
devlet adına: resmen
devlet malının devlet parasının saklandığı yer: hazine
-dığı halde: iken
dış: körüm
dış görünüş: yapu
dışarıdan: tışḫartın
diğer: arı, kayrı, okrom, başka, gayrı, öngä
dik: tura I
dikilmek: saçıl-
dikiş: sitme
dikiş dikme: sitme
dikiş dikmek: tik-
dikkatle bakmak: süz-
dikkatsizlik: gaflet
dikmek: tik-
dil: dil, til

dil ile söyleme bildirme: ikrar
dili olan: tilli
dilek: kläk, kolma, murad, kolmaḫ, koltaḫa, koltḫa
dileme: boşatlıh, boşatlıḫ
dilemek: kol-
dilenci: klençi
dileyen: koluvçu
dilim: tigim
dilli: tilli
dilsiz: tilsiz
dimağ: miy
din: din
din adamı: din yesisi, giläy, hazan
dine dönme: teşuva
dinç: tınç, tinç
dindar: inanuvçu
dingin: tınç, tınıs, aşayış
dinginlik: aşayışlıḫ
dinî okul: midraş
dinlemek: diŋle-, kulah sal-, tınla-, kulah sal-, tınçal-
dinmek: tıyıl-
dip: tüp
direk: bahana
diri: tiri
dirilmek: tiril-
dirilten: tirgizüvçü
diriltmek: tirgiz-
dirlik: baz, bazlıh, bazlıḫ, huzur
disiplini bozulmak: yayıl-
diş: tiş
dişlemek: tişlä-
diyar: ülke, yer I
diyen: degän
diz: tiz IV
dizgin: buhov
dizmek: tüz-, tiz-
doğan: şahin, tuvhan
doğma: tuvuş I
doğmak: tolhatıl-, tuv-
doğmuş: tuvhan
doğramak: tuvra-, yar-, yarçıḫla-
doğrayan: tuvravçu
doğru: tüz I, kerti, könü, rast, tüz I
doğru çıkarmak: tüzlä-
doğru yol: hidayet
doğrultmak: kunuştur-
doğruluk: inamlıh, inamlıḫ, kertilik, rastlıh, rastlıḫ, tüzlük
doğu: mizraḫ
doğum: tuvuş I
doğum sancısı: tolhaḫ
doğuran: valide
doğurmak: törä-
doğuş: tuvuş I
doğuştan: tuvuşlu
doksan: toksan
doktor: hekim, tabip, onhaltuvçu
doktorluk: hekimlik
dokunaklı: kina
dokunmak: katıl-
dolaşma: azmah
dolaşmak: kez-, kulaçla-

eklenmek: koşul-
ekmek (I): etmäk, ötmäk
ekmek (II): çaç-, saç-, toz-I
eksik: eksik
eksiklik: eksiklik
eksilmek: kiçkär-, èksil-
eksiltmek: eksit-, tişlä-
ekşimek: sirkälän-
el: el, kol
  el ayası: uvçu, uvuç
  el etek öpmek: yala-
  ele geçirme: tedarik
  eli açık: comart
  eli başa götürülerek verilen selamı: temennah
  elinden almak: yulu-
ela: ela
elbise: kiyit, upraḫ, uprak
elçi: elçi
elek: öläk
eleman: element
elemli: muzhul
Eliyah: eliyahu, iliyah
elmas: gevher
elmaslı: mücever
elverişli duruma getirmek: işlä-
elzem: keräkli
emek: emgäk, ömgäk, zaḫmet
emel: begänç, küşänç
emen: ömüvçü
emici: ömüvçü
emin olmak: inan-
emir: buyruh, buyruḫ, saruv I, emir, resim
emniyet: eminlik
emretmek: buyur-, kada-
en: en, ènk
  en büyük: ulluraḫ
  en çabuk: terkräk
  en çok: artıḫsı
  en farklı olan: öngäräk
  en kısa zaman parçası: an
  en üstünlük derecesi: ènk
  en yakın akraba: yuvuḫ
endam: boy
endişe: alhasavuḫ, tınçlıḫsız
  endişeye düşürmek: alhasan-
endişelenmek: alhasa-
  endişelendirmek: alhasan-
engel: kora, sürünçäk
enginlik: kenlik
eni açık: avlaḫ
enli: ken
ense: ensä
erbap: bilüv
erimek: iri-
erkek: èr, tegä, uvul
  erkek evlat: oğlan
  erkek kardeş: karandaş, kardaş
  erkek kişi: erän
  erkek ördek: suna
erkin: azat
erzak: azıḫ
esaret: yesirlik
esas: ana, başlıh
esbap: upraḫ, uprak
esef etmek: aya-

esen: sağ
esenleme: selam
esenlik: afiyet, esänlik
esin: alhem
esir: olca
  esir almak: tutḫunla-
  esir etmek: tutḫunla-
  esir olmak: olcala-
esirgeme: rahm
eski: eski, avalhı, burunhu
  eskiden beri: avaldan
eskilik: avalhılıḫ
eskimek: salpra-, tügän-, upra-
esnasında: iken
esrarlı: yabuḫ, yaşırın, yaşırtın
eş: dostça, katın
eşek: eşäk
eşik: basaha, eşik
eşya: metah, şey
et: et
etek: etek
etmek: e-, et-, etüv
etraf: çüvrä
  etrafında: çüvrä
ev: iv, üv, yuv, yüv
evcik: yuvçök
  evcil hayvanlar topluluğu: sürü
evel: evvel
evham: fesfese
evlat: ulan, uvul, evlat
evlenmek: erläş-
  evlenmek için hazırlanmış kız: gelin
evren: alem
evvel: aval
evvelki: burun, burunhu
ey: ey, hay, hèy, hoy, ay
  Ey Allahım!: yarabbi
eyer: yer II
eylem: yumuşluh
eyleme: etüv
eylemek: et-, e-, eyle-
eza: cevr
ezberleyen: ḫafiz
ezen: iḫçü
ezgi: niggun
ezilmek: zulumlan-
  ezilmiş: çeynav, verän
ezilmişlik: veränlik
eziyet: cevr
ezme: kıstav
ezmek: iḫ-, ez-, kısta-
faaliyet: yumuşluh
fail: kılıvçu, kıluvçu
fakat: amma, lakin, vale, vali, ya
fakir: miskin, yarlı
fakirlik: yarlılıḫ, yarlılık
Fars: pers
fayda: fayda
faydalı: faydalı, ḫayır
fazla: artıḫ, ziyade
  fazla cömert: comartraḫ
fazlalık: artıhaçlıḫ, artıḫaçlıh
felaket: tarlıḫ, kıranç, maggefa
fena: baytbaḫ, faşmanlı, yaman, ḫor
fenalık: iränçilig
feryat: firyat, sıyıt

feryat etmek: sama-
fevkalade: tuvuşluh
fezlekeler: fezalik
fırçalamak: sibir-
fırlatmak: at-, sal-, çal-, taşla-
fırtına: tavul
fırtınalı: tavullu
figan: sıyıt
fikir: fikir
fil: fil
Filistin: Palestina
Finlandiya: Finlandiya
firavun: paro
fiyat: baha
flüt: kıcaђ
fonksiyon: funksiya
fotoğraf: foto
fragman: fragment
Fransa: Franciya
fukara: fakir
füsun: çebärlik, körk
gaddar: kiyik
gagalamak: çöplä-
galeyan: alhasavuђ, tınçlıђsız
galibiyet: yenmä
gam: gam
gayet: ohota, astrı
gayretli: şoђ, yetiz
gazap: kaђır, öpkä I, ђışşım
gece: keçä
gecikmek: keçik-
geç kalmak: keçik-
geç vakit: keçräk
geçici: ötkünç, aşuvçu
geçindirmek: keçindir-
geçinen: keçinüvçü
geçinmek: keçin-
geçirmek: aşurmah, aşır-, keçir-
geçmek: aş-, keç-, öt-, aђ-
geçmiş: aşђan, avalhı
gelin: kelin
gelin ve damadın yalnız kaldıkları oda: gerdek
gelir: bitiş, parnasa
geliş: kelüv
gelişmek: ös-, onar-
geliştiren: onaruvçu
gelme: kelüv
gelmek: bar-, kel-, ürü-
gemi: aron, gereb
genç: igit, yas I, yaş I, yaştahı, yaşlı II
genç kadın: katınçeђ
genç kız: kız, talav II, taşça
genç olmak: yaşar-
gençleşmek: yaşar-
gençlik: igitlik, yaşlıђ
gençlik çağı: yaşlıђ
gene: yanı
genellikle tahıl saklanan yer: ambar
geniş: avlaђ, ken
geniş olmayan: tar
genişçe: avlaђraђ
genişletmek: avlaђlat-, kenärt-, yayıl-
genişlik: en, kenlik
gerçek: gerçek, kerti, könü, köni
gerçeğe uygun: köni

gerçekleştiren: etüvçü
gerçeklik: kertilik, oyav I
gerdan: gerdan
gereç: materyal
gerek: keräk, lazım
gereken ilgiyi göstermeme: ihmal
gerekli: lazım, keräkli, ravuy
gereksiz: keräksiz
geri: artђarı, aytkarı
geri gelme: avdet
geriye: artђarı
gerileme: zaval
getiren: keltürüvçü, ketürüvçü
getirici: ketürüvçü
getirmek: elt-, keltir-, ketür-
gevezelik: fesfese
geviş getirmek: çıyna-
gezgin: seyyah
gezi: seyahat, ekskurciya, yol
gezici: ekskursant
gezinme: seyran
gezip dolaşma: azmah
gezmek: kez-
gıda maddesi: et
gıpta edilecek: suklançlı
gibi: bundi, gibi, kibik
giden: revan, ketüvçü
gidici: ketüvçü
giren: kirivçü
giriş: eşik, kiriş
girmek: gir-, kir-
gitmek: çıh-, çıђ-, git-, ket-, ürü-, var-, bar-, ketkälä-
giydiren: kiyirüvçü
giydirici: kiyirüvçü
giydirmek: kiyir-, kiydir-
giyecek: kiyit, upraђ, uprak
giymek: giy-, kiy-, yabul-
giysi: elbise, tonçah, kiyit, upraђ
giz: sır
gizlemek: abra-, astra-, yaşır-
gizli olan: gayip, gizli, yabuђ, yaşırın, yaşırtın
gizlilik: yaşırtınlıђ
göç etmek: köç-
göçebe: yörük
göçmek: köç-, taşın-
göçürmek: taşı-
göğüs: göğüs, koyun, sine
göğüslük: enlik
gök: kök, rakıya
gök kuşağı: yaya
göksel: rakıya
gökyüzü: gök, felek, kegizi, kök
göl: göl
gölge: kölägä
gömmek: köm-
gömülmek: sebil-
gönderen: köndärüvçü, iyuvçü
gönderici: iyuvçü, köndärüvçü
göndermek: köndär-, gönder-, iy-, taşla-, yeber-
gönenç: genç
gönül: hatır, kölün, köngül
gönül oyalamak: keçindir-
gönül şenliği: safa
görev: borc, borç, tiyis, tiyiş

görevini yerine getirmek: kıl-
görevli: tiyişli
görmek: kör-
görmesini sağlamak: göster-
görülen: körümlü
görülür: körümlü
görünme: zuhur
görünmek: körün-
görünmez: gizli
görünüş: suret, türsün, tura II
görüştürmek: görüştür-
gösteren: aşkartuvçu
gösterilmek: aşkarıl-
göstermek: aşkart-, körgüz-, göster-
götüren: kötürüvçü
götürmek: götür-, kötür-, östür-
gövde: guf, govda, gövdä, vücud
göz: enayat, göz, köz
göz dağı vermek: yeber-
göz kapağı: yumçuh
göz rengi: ela
göz yaşı: yas II, yaş II
gözden düşmek: tügän-
göze görünmeyen: gayip
gözle görünmez yaratık: cin
gözü açık: oyav II
gözcü: bahıvçu, bahuvçu
gözetici: bahıvçu, bahuvçu
gözetme: haşgaḫa
gözlem: müşahede
gözlemek: kara-
gözlük: közlük
gram: funt
gurbet: kurbet
grup: böläk, grupa
gurup: enüv
gurur (II): öktämlik
gururlanmak: öktämlän-
gururlu: öktäm
gübre: boḫ
güceniklik: öpkä I
gücenmek: zulumlan-
güç: devlät, erk, kiplik, kudrat, kuvat, küç, müşkül
gücü olan: tuvuşlu
güç toplamak: bört-
güçlendirmek: kiplä-, küçäy-
güçlenmek: erklän-
güçlü: tuvuşlu, bek, kip, küçlü
güçlük: sürünçäk
güçsüz: hanlaş
güden: kütüvçü
güdücü: kütüvçü
güğüm: koşu, kuman
gül: gül
gül bahçesi: gülşen
gül yanaklı: gülüzar
güldürmek: güldür-
gülme: kültkü
gülmek: kül-
gülüş: kültkü
gümüş: gümiş, kümüş
gümüşle işlemek: gümişle-
gün: kuyaş, kün, gün
günah: avanlıh, avanlıḫ, günäḫ,

tanmaḫ, yazıḫ, yazık I
günah çıkarma: mode, teşuva
günah işleme: azaşmah
günah işlemek: azaş-
günahkâr: avançı, yazıḫlı, yazıklı, faşmanlı, raşa
günahkarlık: avan
gündüz: kündüz
güneş: gün, güneş, kuyaş, şems
güneş battıktan sonraki vakit: yatsı
güneşli: künlü
güney: tüşlük, tüş II
günlük: alayıḫ, günlük, ladan
günülemek: künlä-, künülä-
günüleyen: künüçü, künülävçü
günün olayları: ḫronika
gür: kalın I
güreş tutmak: güreş-
güreşmek: güreş-
gürüldemek: görüldä- I
gürültü: çuv, talaş
gürültülü: tavuşlu
gütmek: küt-
güvenilir: emin
güvenlik: eminlik
güvercin: kögürçün
güz: tiz II, küz
güzel: güzel, körklü, yaḫşı
güzel kokan: şemim
güzel kokulu: otyam, şemim
güzel, ince, zarif kadın: ahu
güzelleşmek: körkäyt-
güzellik: yaḫşılıḫ, yaḫşılık, çebärlik, körk
haber: ḫabarçeḫ, rivayet
haber vermek: bildir-
haberi olan: ḫabarlı
haberi olmak: tanı-
haberler: ḫronika
haberdâr: ḫabarlı
haberdar etmek: kotar-, tanıt-
haberli: ḫabarlı
Habeşistan kıtasında yaşayan halk: Habeş
habis: avançı
hadise: uçur, vaka, sıltav
hafıza: sahınç
hafızası kuvvetli: sahınçlı
hafif: yengil
hafiften esmek: ir-
hafifletmek: yengillät-
hafiflik: yengillik
hafta: afta
haham: haḫam, ribbi
hak: törä
hakkını birbirine bağışlamak: helalleş-
hakaret eden: rusvaylavçu
hakaret etmek: rusvayla-
hakarete uğramak: zulumlan-
hakikat: kertilik, oyav I, rastlıh, rastlıḫ, kerti
hakiki: köni, könü
hakim: biyim, töräçi
haklı: on I, rast
haklı çıkarmak: tüzlä-
haklı kılmak: rastla-

haklılık: rastlıh, rastlıḫ
hal: turuş, iş
hali olmayan: halsiz
halen: neginça
halk: ulus, yetiş-
halk edebiyatı ürünlerinin toplandığı kitap: mecuma
halkı olan: uluslu
halkbilimi: folklor
ham: ḫam
hamur teknesi: tıhan
hamurun tomurcuklanması: tubursu-
hangi: kaysı, nindi, nindiy
hanım: hanım, katın
hanımefendi: ahalıçka
hani: hani
hanlık: ḫanlıḫ
hapis: tutḫun, tutkun, zından
hapisane: tutḫun, tutkun, zından
haram olmayan şey: helal
harf: otiyot, otyot
harici: körüm
harman: indır
harman yeri: indır
harmancı: kahuvçu
haset: künüvlük
hasım: talaşuvçu
hasımlık: öç
hasret çekmek: küsän-
hasta: ḫasta
hastalanmak: ḫastalan-
hastalık: ḫastalıḫ, sızlav
hastalıklı: sızlavlu
haşare: komuz
hata: yanhılışlıḫ
hatalı: faşmanlı
hatırda tutmak: sahın-
hatırından çıkmak: unut-
hatırlamak: sahın-
hatırlayan: sahınuvçu
hava: aver
havlu: yavluḫ
hayat: emir, hayat, tirlik
hayat veren: tirgizüvçü
hayat vermek: tirgiz-
hayır (I): hazır, iy
hayır dua: alhış
hayır dua eden: alhışlavçu
hayır dua etmek: alhışla-
hayır (II): yo
hayırlı: zeḫut
haykırış: firyat
haykırmak: kıçḫır-
haylaz: èrinçäk
hayret etmek: şaş-
haysiyet: sıy
hayvan: tuvar
hayvan damı: ahır
hayvan tırnağı: kopıta, tuvak, tuyaḫ, tuyak
hazan: hazan
Hazar Denizi ve bölgesi: Ḫazar
hazır: anık
hazırlama: hadirlämä
hazırlamak: anıḫla-, anıkla-, hadirlä-, kur-, sıla-
hazırlanma: tedarik
hazırlanmak: hadirlan-

hazırlık: hadir
hazine: ḫazna
hazinedar: gabbay
hediye: ülüş, bernä, tirki
hediye etmek: bernälä-
hekim: onhaltuvçu, hekim, savuḫturuvçu, tabip
hekimlik: hekimlik
hemen: heman
hemen arkasından: derakab
henüz: anıs, anuz, şimdi, tügäl
hep: bütün, her
hepsi: hepsi
her: har
her biri: biri, harbir
her günkü: alayıḫ
her ikisi: èksi
her vakit: barça, hammeşa
her yerde: barında, bartsagarı, baytsagarı
her zaman: hammeşa, nor
herkes: barça, hergez
hesap: tergäv
hesaplamak: sana-
heves: begänç, kläk
hey: hoy, ey, ay, hay, hèy
heybe: heybe
heyecan: alhasavuḫ, tınçlıḫsız
heyecanlanmak: yan-
hezeyan etmek: sandraḫla-
Hıristiyan: ḫrıstiyan
hırka: ḫırḫa
hırpalanmak: upra-
hırsız: ogrı, uru,ogriy
hışım: ḫışşım
hıyar: ḫıyar
Hızkıya: ḫızkıya
hızlı: teyz, tez, tiz I
hızlılık: räçiḫa
hiç: heç
hiçbir: hiçbir
hiçbir şey: nemet, nemede
hiçbir zaman: hergiz
hiçlik: heçlik
hiddet: açuv, ḫışşım, kaḫır, kek, öpkä I
hiddetlendiren: açırḫanuvçu
hiddetlenmek: açırhan-, açırḫan-, açuvlan-, kahıra-, kaḫra-, övkelen-
hiddetli: açuvlu
hikaye: masal, maasa, sörçäk, yomaḫ, maşal
hikaye eden: ravi
hikaye etme: maasa
hikaye etmek: yomaḫla-
hile: yalhanlıḫ, yalhanlık, yaltaylıḫ, al II
hilekâr: yaltay, yeldävçü
Hindistan: hint
Hint: hint
hisse: ülüş, pay
hissetmek: sızla-
hizmetkâr: yalçı, karavaş, kul
hoca: moro
Hollanda: holandiya
horoz: kogut
hoş: tatlı, güzel, hoş, kolaylı
hoşuna gitmek: suklan-, begän-, yara-

İngiltere: angliya
inilti: sıyıt
inkişaf etmek: onar-
inlemek: yıla-
inleyiş: sıyıt
inmek: en-
insan: adam, ten
insanın kafasında canlandırdığı şey: hayal
insanın öldükten sonra dirilip sonsuza dek kalacağı yer: ahiret
insanlar: elän
insanların tamamı: hergez
insanbilim: antropologiya
inşa etme: yapu
inşa etmek: kondar-, tüzü-
intikam: öç
ip: ip, örkän
İran: İran, pers, acem
İranlı: acem
iri: biyik
irilik: kammut
irmik: man
is: duman
İsa: masiyaḫ
ise: da, ise, eger, ersä, esä
isim: ad, at, isim
isim vermek: atat-
isimsiz: adsız
İslam: İslam
İsrail: İsrael, Yisrael
İstanbul: konstantinopol
istek: kolmaḫ, kläk, kolma, küşänç, murad
istemek: ista-, arzula-, klä-, kol-
istemeyen: klämävçü
ister: keräk
istenen: mahsud
isteyen: koluvçu
isteyenler: klävçü
istihza: kültkü
istikamet: yarı II
istirahat etmek: tınçal-
iş: iş, ömgäk, yumuşluh, zaḫmet
işaret: belgi, nisan
işaret etmek: belgilä-
işaret sıfatı: ol I
işaretlemek: belgilä-, belgirt-
işaretli: belgili
işçi: işçi, yumuşçu, işlävçü
işiten: eşitüvçü
işitmek: eşit-
işkence çekmek: kıynal-
işleme: naḫış, nakış, oyuv
işlemek: nakışla-, işlä-
işleyen: işlavçu
işret: nuş
iştah: kläk
işte: vot, muna
it: it, tazı
itaatsiz: tanuvçu
itaatsizlik: terslik
İtalya: İtalyan
iteklemek: türt-
ithal etme: kivirme
itibarlı yer: tör
itimat etmek: sımarla-
itimat göstermek: sımarla-
iyi: egi, ėyi, yaksı
iyi ahlak: sünnet
iyi giyimli: kılıḫlı
iyi görünümlü: kılıḫlı
iyi olma: şifa
iyi tabiat: sünnet
iyi: erän, ḫayır, mücde, yaḫşı
iyice: eyice
iyileşmek: onhal-
iyileştirici: savuḫturuvçu
iyileştirmek: onhalt-
iyilik: hazır, ihsan, iy, yaḫşılıḫ, yaḫşılık
iyilikçi: raḫmetli, şevahatlı
iz: belgi, nisan, nişan
izin: izin, yarav
izin vermek: iy-, yeber-
izinli: yaravlu
izlemek: izdeme, izlä-
izleyici: izlävçü
kaba bir adam: domuz
kabahat: tanmaḫ
kabarmak: tavullan-
kabile: cıns, uruv
kabir: gör, zerät
kabuk: kabuk
kabul: kabul, kabulluh
kabul edilen: makbul
kabul etmek: kabulet-
kabul etmemek: vazgeç-
kaç: neçä, netäk, nice
kaçmak: kaç-
kadar: antek, derä, kadar, tekli
kadeh: kadeh, kovuş
kadın: katın
kadın arkadaş: dostça
kadir: tuvuşlu
kafa: baş
kafası boş: yel başlı
kafir: haraplavçu
kahraman: bahadır, bahatır
kahramanlık: tuvuş II
kahve: kahve
kakmak: kada-, vat-
kalabalık: yıyın
kalan: toḫtavçu
kaldırmak: kaldır-
kale: kala
kalem: çızgıç, sızgıç, sızlıç
kalın: kalın I, bazıḫ
kalkan: kalkan, köbä
kalkmak: tur-, tural-
kalmak: kal-, tabul-
kalp: üräk, yüräk, kölün, yuräk
kalbi olan: yüräkli
kalp sahibi: yüräkli
kalpak: börk
kamçı: kamçu
kamer: kamer
kamera: gemara
kan: kan
kan damarı: tamar, tamur
kanat: kanat
kanatlı: kanatlı
Kandahar: kandahar
kandırmak: igitlä-
kanlı: kanlı
kanmak: inan-
kanun: şarayat
kanuna uygun: töräli
kanunsuzluk: avanlıh, avanlıḫ

kap: kuman, savut
kap kacak kırığı: çerep
kapak: yumçuh
kapalı: yabuḫ, yabuk, kapalı
kapamak: kalkanla-, böklä-, kapa-, kapla-, yap-, yapır-, yum-
kapan: tuzaḫ
kapanmış: kapalı
kapatmak: yap-, yum-, böklä-
kapayan: beklävçü
kapı: eşik, kabaḫ
kapıcı: kapucı
kaplayan: kaplavçu
kaplayıcı: kaplavçu
kâr: kar, parnasa, bitiş
kara: kara
kara kuş: neşer
karaca: ahu
Karaim: Karaim
Karaim piskoposu: haḫan
karakol: saklavçu
karanlık: karanhı, karanhılıh, karanhılıḫ, tunuḫluḫ, tunuk, tunuḫ
karar verme: yarhu
kararmak: karar-
Karay: karay
Karay halkı: karaylıḫ
Karay Türkçesi: karayçe
Karay Türkleri: karay
Karay Türklerinin ibadet yeri: kenesa
Karaylara özgü içine lahana veya et konarak yapılan bir tür çörek: kıbın
Karayca: karayçe
Karaycaya çevrilmeden verilmiş İbranice metin: peşat
kardeş: karındaş, karandaş, kardaş
kare şeklinde karakterler: merubba
karga: karha
karın: karın
karnı tok: toyumlu
karınca: kumurstḫu, kumurstka
karışık: katış, perüşan, yal II
karışık renkli: ala
karışmak: kobuluş-
karıştırmak: karış-
karmakarışık: taribar
karşı: karşı, ters
karşı tarafta: utru, uturu
karşıda: utru
karşıdaki: ters
karşısında: uturu
karşılaştırmak: tüvşür-
karşılık: karuv
kart: kart
kartal: neşer
kasaba: şahar
kase: çara
kasırga: tavul
kasıt: kavvana, niyet
kaş: kaş
kat: kat, kat, tabaka

katı: pek, katı
katık: katıh
katılaştırmak: kattır-
katılık: katılıh
katılmak: koşul-
katışmış: katış
katil: çeypavçu, öltürüvçü
katiyen: hergiz
katliam: sohum
katmak: koş-
katman: tabaka
Katolik: Katolik
kaval: supelka, kıcaḫ
kavga: kavha, meriva, talas, harp
kavgacı: buşurhanıvçu, kavhacı
kavurmak: küvdür-
kaya: kaya
kaybetme: kavşarlıh, kavşarlıḫ, kemiş-
kaybolma: kavşarlıh, kavşarlıḫ
kaygan: yılma
kayganlık: yılmalıḫ
kaygı: kayhı
kaygılı: kayhılı
kayın: kayın
kayırma: himmet
kayıt: yazı
kaymak: uç-
kaynak: çoharah
kaynamak: kayna-
kaynana: kayna
kaypak: yılma
kaypaklık: yılmalıḫ
kazanç: bitiş, parnasa
kazanmak: faydalı bolma, kazan-
kazı bilimci: arḫeolog
kazık: kazıh
kazıksız: kazıḫsız
kazımak: kır-
kazmak: kaz-
keçi: tegä
keçi yavrusu: ulah, ulak
keder: gam, ham
kederlenmek: muyay-
kederli: muzhul
kedi: maçı
keklik: keklik
kelepçe: buhov
kelime: söz
kemik: kemik, süväk
kemikçik: kipi
Kenan diyarında bir yer: Şılo
kenar: kenar, kırıy
kendi: gendi, öz
kendinden geçmek: bayıl-
kendinden geçmiş: mest
kendini kaybetmiş: mecnun
kendisi: öz
kenesada serpilen bir tür tütsü: çabor
kepez: kaya
kere: for
kerim: şevahatlı
kerpiç: kirpiç
kese: kap, kapçuḫ
kesen: kesüvçü, tuvravçu
kesici: keskin, tuvravçu, kesüvçü

kesilme: sohum
kesilmek: biçil-, kesil-, toђta-
keskin: otyam, itili, keskin
kesme: sohum
kesmek: kes-, tucur-, tıy-, tiy-, tuv et-, vazgeç-, yar-
keşfetmek: tap-
keyifsiz: keyifsiz
kez: for
kılıç: kılıç
kılık: kılıh, kılıђ, türsün, yuzI, yüz I
kılmak: kıl-
kır: tiz III
kırağı: kırav
kıral: ђan
kırç: kırav
kırdırmak: sınıђtır-
kırık: sınıђ
kırıklık: sınıђlıђ
kırılmak: kırıl-, sınıђ-, tavusul-, yançıl-
Kırım: Kırım
kırıtma: cilbe
kırk: kırk
kırma: tas II
kırmak: kovşat-, yar-, yarçıђla-, çeypa-, sındır-, tavus-, uvalt-, üz-
kırıp koparmak: üz-
kırmızı: al I, kızıl
kısa: kısha
kısacası: velhasıl
kısılmak: azar-
kısım: ђelek, tigim
kısır: tuv
kıskanan: künülävçü
kıskanç: künüçü, künülävçü
kıskançlık: künülük, künüvlük
kıskanmak: künlä-, künülä-
kısmak: karılt-, kıs-
kısmet: sibba
kısrak: kısrak
kış: kış
kışkırtıcı: açırђanuvçu
kıtlık: azlıh, eksik, yoђluh
kıvanç: kuvanç
kıvılcım: uçђun
kıvırmak: kayır-
kıvrılmak: kayırıl-
kıyafet: kılıh, kılıђ, türsün
kıyaslamak: tüvşür-
kıyı: kırıy
kıyım: sohum
kıymetli: baharaђ, önce
kıymetli taşlar: cevahir
kız: kizine
kız arkadaş: dostça
kız çocuğuna ad koymak: kutla-, atat-
kız evlat: kız
kız kardeş: sinli, tuvduђ, tuvduk
kızartmalık et: şişlik
kızgınlık: açuv, gazab
kızıl: kızıl
kızmak: açuvlan-, kahıra-, kaђra-, kız-
kil: balçıh
kilise mihrabı: heђal

kilit: izaђ, yuzak
kilitlemek: beklä-, böklä-
kilitleyen: beklävçü
kim: kim, to II
kimse: kişi
kimyon: kimen, çaman
kiralama: yal I
kirletme: teptärlik
kirli: murdar
kirpik: kirpik
kişi: şahıs, kişi
kişiliksiz: şahıssız
kitap: kitab, yazmaђ
kitaplık: biblioteka
kitle: yıyın
kitlemek: beklä-
koca: ėr, erän, karı, kart
koca veya karı: ortaђ, yoldaş
kocanın erkek kardeşi: tıyıs
kocalık: kartlıђ
kokmak: küküy-
kol: butah, butaђ, kol, tal
kolay: uçuz
kolej: gimnaziya
koltђa: koltaђa
komite: komitet
komşu: konşu
komutan: serdar
konferans: leksiya
kongre: kongrės
konmak: kon-
kontrol: reviziya
kontrol etmek: tint-
konuk: konaђ, mihman, konuk
konuşan: sözçü, sözlävçü, tilli
konuşmak: eyt-, sözlä-
koparmak: üz-, yırt-
kopuz: kobuz
kopuz çalmak: kobuzlä-
Korah: koraђ
korkak: korђuvçu
korkan: korђuvçu
korkmak: alhasa-, korђ-, söskän-
korku: korђuv, sakkana
korku duymak: korђ-
korkulu: sakkanalı
korkunç: korђunçlu
korkutmak: alhasat-, korђut-, yeber-
korkutucu: korђunçlu
koruma: rahm, şevahat
korumak: sakla-
koruyan: ђafiz
koruyucu: beklävçü
koşmak: yuvur-
koşul: şert
kovalama: takip
kovalamak: kuv-
kovalanmak: sürül-
kovmak: kov-
koy: lupa
koyan: koyuvçu, kuruvçu, saluvçu
koymak: sal-, tüzü-, yay-, koy-, kuy-, sal-, tüz-, üstäl-
koyu: sıђ
koyulmak: kuyul-

koyun: koy, koyun
köfte: kopta
kök: tamar, tamur
kökler: esnah
kökleştirmek: tamurlat-, tüzü-
köle: kul
kölelik: boyunsa, yesirlik, kulluḫ
kömür: gömir
köpek: it, kebek, tazı
köpek sineği: katış çibin
köpürmek: tavullan-
kör: sokur
körü körüne: sokur
körfez: lupa
körletmek: kamaş-
körpe: yas I, yaş I
köstek: bav
köşe: köşe, kırıy, müvüş, müyüş
kötü: baytbaḫ, faşmanlı, ḫor, yaman
kötü adam: çeypavçu
kötü giyimli: kılıḫsız
kötülemek: kahıra-, kaḫra-
kötülük: avan, çıyır, iränçilig
kötülükçü: raşa, avançı
köy: köy
Krakov: krakow
kral: ḫakan, meleḫ
kramp: tolhaḫ
kubbe: kübbä
kucak: kuçah
kucaklamak: kuçuḫla-, kuç-
kudret: devlät, kuvat, erk, kudrat
kudret helvası: man
kudretli: tuvuşlu
kudurmak: alca-, kutur-, tavullan-
Kudüs: Yeruşalayim
kul: kul
kulaç: kulaç
kulak: kulaḫ
kulak vermek: kulah sal-
kulluk: kulluḫ
kulübe: alaçıḫ
kum: kum
kumandan: serdar
kundağa sarmak: bölä-
kundaklamak: bölä-
kuralları tespit eden kitap: talmud
kuralsızlık: kınhırlıḫ
Kuran: koran
kurban: debeḫa, kurban
kurban etmek: kurbanla-
kurbanlık: debeḫa, kurbanlıh, kurbanlıḫ
kurma: organizasiya
kurmak: bunyatet-, kondar-, kur-, kuvşur-, tüzü-, tüzü-
kurnaz: çaya, tornaḫşı, yetiz
kurnazlık: yetizlik, ustalıḫ
kursak: kursah
kurt: börü, kurt, svaltsan
kurtaran: öştürüvçü
kurtarıcı: kutḫaruvçu, yuluvçu, giläy, yarlıhaşlavçu
kurtarış: yuluv
kurtarma: yuluv

kurtarmak: kutḫar-, yarlıhaşla-, östür-, yulu-
kurtlu: komuzlu
kurtulmak: sayla-, kutul-
kuru: kuru
kurultay: kongrés
kuruluk: arıḫlıḫ
kurumak: kuru-
kuruntu: fesfese
kusmak: kus-
kusmuk: kusḫu
kusur: kınhırlıḫ
kuş: kuş
kuş tüyü: yunçoḫ
kuşak: dor, kuşak, züriyet
kuşku belirtir: acaba
kuşkulanmak: imän-
kutlamak: ḫıcla-, toyla-
kutsal: alḫışlı, aziz, pir
kutsal kitap: ḫummaş, tora
kutsallaştırmak: azizet-
kutsanmış: baruh
kuvvet: erk, kiplik, kudrat, kuvat, küç
kuvvet toplamak: bört-
kuvvetlendirmek: kiplä-, küçäy-, sepet-
kuvvetlenmek: erklän-
kuvvetli: kip, küçlü, bek
kuvvetsizlik: hanlaşlıḫ
kuyruk: kuyruḫ
kuyu: kuyu
kuzgun: karha
küçük: kiçi
küçük çocuk: tıfıl
küçük dağ: tavçeh
küçük dalga: tolhunçoh
küçük düşürmek: yuvuzlat-, bırçla-
küçük ev: yuvçök
küçük hanım: ahalıçka
küçük kemik: kippi
küçük mektup: bitiçek
küçük söylenti: ḫabarçeḫ
küçük şarkı: yırçaḫ
küçük şehir: şaharçeḫ
küçük şey: parça
küçük ve büyük baş hayvan: mal
küçülmek: azar-
küçültmek: eksit-
küfreden: haraplavçu
küfürbaz: haraplavçu
kükürt: kügürt
kül: kül
külfet: yuk I
kültür: kultura
küme: oba I, bavel
kümes havyalarına bakan: çıpçıçeḫ
küp: koşu, savut
küstahça davranan: açırḫanuvçu
küstahlık: çeyalıḫ
kütüphane: biblioteka
lakin: vale, vali
lanet: karhış
lanetli: melun
latife: elik
Latin: Latin

layık: erän
lazım: keräk
leğen: tepsi
Leh: Leḫ
lehçe: dialekt
lekelemek: bırçla-
lenetlenmiş: melun
letafet: çebärlik
lezzet: taam
lezzetli: tatlı
libre: funt
lise: gimnaziya
Litvanya: letuva
lütuf: ihsan
lütufkâr: raḫmetli, şevahatlı
lüzumlu: ravuy
lüzumsuz: keräksiz
mabed: migdaş
macun: abbasäh
macunlama: abbasäh
madde: govda, şey, ten
magazin: vaḫtlıḫ
mağfiret: boşatlıh, boşatlıḫ
mağrur: öktäm
mahal: orun, yas V
maharetli kişi: usta
mahcubiyet: imänçlik
mahçup: imänçli
mahpus: tutḫun, tutkun
mahrum etmek: tıy-, tiy-
mahsus: ḫas
mahvetmek: tas et-
mahvolmak: tas pol-
mahzen: cuhur
makas: kıptı ,kıptılar
maksadıyla: için
makul: yetiz
mal: genç, mal, namet
malik: Mevla, yubiy
malzeme: materyal
mana : sarı I, mene
manasına gelmek: belgilä-
mani: sürünçäk
manto: tonçah
manzara: tamaşa
maraz: sızlav
mariz: sızlavlu
marki: markiz
masal: sörçäk, masal, maşal, yomaḫ
matem: yas III
matemli: yaslı
maya: çöprä
mayalanmamış üzüm suyu: şıra
mecbur etmek: biyändir-, tolhat-
meclis: olturuş
mecmua: vaḫtlıḫ
meçhul: harib
medeniyet: kultura
meğer: meğer
mekan: orun
mektup: yazı, yazış, bitik
mektupçuk: bitiçek
melek: malah, malaḫ
melodi: niggun
memba: çoharah
meme: meme
memleket: memleket, ülke, yer

I
memnun etmek: yara-
memnun olmak: kuvan-, şatırlan-
memnunluk: şükür
Menasse: Menaşşe
menekşe: melevşe
mera: otlak
merak: acaba
merak etmek: kayhır-
merdiven: merdiven
merhamet: raḫmet, şevahat, yarlıhaşlı
merhamet eden: raḫmetlävçü
merhamet etmek: ḫayıflä-, ḫayıfsun-, raḫmetlä-, aya-, yan-
merhametli: ḫayıfsunuvçu
merhametsiz: kiyik
merhem: otyam
merhem sürmek: malhemlä-
merkez: yas V
mesele: problema
meseleler: meselat
Mesih: masiyaḫ
mesut: kutlu
meşale: çıraḫ, çırah
methetmek: maḫta-
mevcut: var, boluvçu
mevki: mekan
mey: şarab
meydan okuyan: açırḫanuvçu
meydana çıkaran: aşkartuvçu
meydana çıkarılmak: aşkarıl-
meydana çıkma: zuhur
meydana getirmek: bavel
meydanda: ruşen
meyletmek: bükräy-
meyve: yemis, yemiş
meyve veren: yemişli
meyveli: yemişli
mezar: gör, oba II, zerät
Mezopotamya: mezopotamiya
mırıldanan: buşurhanıvçu
mırıldanmak: çoz-
Mısır (I): Mısır, Micri
mısır (II): sarı I
mısra: pasuḫ
mızrak: süngü
mide: iç
midye: midiya
miğfer: kalkan
mikrop: kıranç
miktar: tercä, teräcä
mil: saz
mimar: kondaruvçu
minnet: şükür, şükürlük, tabu, tabuluḫ, tabuv
minnettarlık: tabu, tabuv, şükürlük, tabuluḫ
miras kalmak: meräslä-
misafir: konuk, konaḫ, mihman
misk: muşk
miskin: ėrinçäk, şapşal
Moğol: Mongol
mor renk: mor
motif: ernäk, oyuv
muayene etmek: tüzü-

mucit: tabuvçu
mucize: tamaşa, tamaşalıḫ, temaşa
muhafaza etmek: sakla-
muhafızlar: saruv I
Muhammet: Muḫamed, mahomet
muharebe: orus II
muhterem: abaylı
mukaddes: aziz
mukaddes kitap: bibliya
muktedir: tuvuşlu
mum: şem, çırah, çıraḫ
Musa: Moşe
Musa peygamber: Moşe
Musevi: rabban
Musevi dinini izah eden: talmud
musibet: kıranç, maggefa
musiki: oyun
mutabakat: kabulluh
mutlu: kutlu
mutluluk: kut, mazzal
mutsuz: kutsuz
muvaffakiyet: yalçımaḫ
muzdarip olmak: tolhat-
mücadele: uruş, uruşma
mücadele etmek: uruş-, çengäş-
mücevher: mücever
müddet: vahda
müdür: direktor
mühendis: incener
mühlet: mühlet
mühür: hatem, mohor
mükafat: yal I
mükemmeliyet: tügällik
mükemmelleştiren: tügällävçü
mükemmellik: tügällik
mülkiyet: tutuvluḫ, tutuvluk
mümkün: kabil
münakaşa: talas, talaş
münasip: ravuy, minasip
müsaade: yarav
müsademe: curum
Müslüman: Muslim, Musulman, Müslim, Müslimli
Müslümanlık: İslam
Müşahede: müşahede
müşaverede bulunma: meşevre, meşevret
müşkül: müşkül
müşterek: ortaḫ
müzik: oyun
müzik aleti: alamot, çalhı
nacak: bolta
nakarat: cuvat
nakış: ernäk, naḫış, nakış, oyuv
nakış işlemeye yarayan çerçeve: gergef
nakletmek: taşı-
nakşetmek: nakışla-
nalbant: koval
namaz: namaz
namus: kavod, san III, sıy
namussuz: çëyalı, baytbaḫ
namussuzluk: çeyalıḫ
namzet: kandidat
nar: nar
nasıl: kaysı, nasılı, neçik, nindi, nindiy
nasıl bir: nindi, nindiy, kaysı
nasihat: igit, ögüt, kenäş, nasiat, nasihat, ügüt
naz: cilbe
nazar: nazar
nazım: poezya
ne (I): ne, neçik
ne diye: nek
ne eylemek: neyle-, nişle-
ne kadar: neçä, netäk, nice
ne oldu: hani
ne vakit: kaçan
ne yapmak: neyle-, nişle-
ne zaman: kaçan
ne (II): nelik, neni
ne... ne: ani
nebi: peygamber, navi
nebilik: navilik
nedamet: töbä II
neden: niçün, nek, sebeb, sıltav
nefis: kläk
nefret: iränç
nehir: nil, özän, reka
nemlendirmek: ibit-
nemli: ḫam, yuvuş
nerede: kayda, hani
nereden: kaydan, handan
nereye: keyre
nesil: dor, züriyet
nesir: proza
nesne: nersä
neşe: kuvanç, satırlıḫ
neşeli: biyançli, şen, şatır

New York: Niuyork
nezaret: haşgaḫa
nezd: alın, kat
niçin: nege, neüçün, nek, niçün
nihayet: son, uç, encam, gayet
nihayetsiz: uçsuz
Nil: Nil
Nil nehri: Nil
nimet: namet
nine: inna
nişan: nişan
nişanlı: ḫatan
nişanlıya verilen hediye: bilgi
niyet: kavvana, niyet
niyet edilen: mahsud
nur: nur
nüfus: ummet, ümmet
nüfus bilimci: demograf
nüfus bilimi: demografiya
o: ol II
o da: oldahı
ocak: peç
od: ateş, ot
oda: oda, hucura
odun: otun
oğlak: ulah, ulak
oğul: oğul, oğlan, uvul
oho!: oho
ok: ok
ok kılıfı: keş
okşayıcı: şirin
okumak: ohu-, oḫu-, oku-, ürän-, üvrän-, sarna-
okuyucu: okur

okutmak: okıt-, üvrät-
okutman: oḫutuvçu
okutucu: üvrätüvçü
okuyan: oḫuvçu
okuyucu: oḫuvçu
okyanus: darya
olabilir: kabil
olabilirlik: bolal-
olanak: hal
olay: sıltav, uçur, vaka
olaylar: meselat
oldukça: ohota
oldukça dolu: toluraḫ
oldukça düz: tüzräk
oldukça erken: örtäräk
oldukça fazla: tümän
oldukça hafif: yengilräk
oldukça iyi: eyice
oldukça tatlı: tatuvluraḫ
oldukça yakın: yuvuḫraḫ
oldukça yoksul: yarlıraḫ
olmak: bol-, e-
olmayan: yoḫ, yok
olsa olsa: tek, yalhızaḫ
olumsuzluk eki: mo
omuz: egän
on: on II
on bin: tümän
onaran: onaruvçu
onarım: yamav
onarmak (I): onar-, yanḫır-
onarmak (II): yanhırt-
onda: anda
ondan: andan, ondan
ondan sonra: badehu
onlar: alar, anlar, anar
onun: anıy, anın
onun gibi: antek, öyle, andak
onun için: anınüçün
onunki: anın
onüç: onüç
orakçı: oraḫçı
organ: buvun, organ
orman: orman, tav II
orta: ara, orta, yas V
ortak: ortaḫ
ortakçı: ortaḫ
ortaklık: ortaḫlıḫ
ortanca: ortancı
ortodoks: yavan
oruç: oruç
oruç tutmak: oruçla-
oruçlu olmak: oruçla-
ot: kögöt
otlamak: otlan-
otobüs: avtobus
oturan: olturuvçu
oturma: olturuş
oturmak: oltur-, ornat-, tıy-, tiy-
oturuş: olturuş
otuz: otuz
ova: ova, tüz II
ovmak: sürt-
ovuşturmak: sürt-
oymalı: yonma
oynamak: oyna-, sekir-
oynatmak: oynat-
oysa: meğer

oyun: oyun
öbür dünya: ahiret
öbürü: kedärgi
öç alma: öç, intikam
öd: öt
ödemek: tölä-
ödev: tiyis, tiyiş
ödül: yal I
ödünç: ötkünç
öfke: gazab, ḫışşım, açuv, kaḫır, kek, öpkä I
öfkelenmek: açırgan-, açuvlanma, kahı-, açırhan-, açırḫan-, açuvlan-, övkelen-
öfkeli: açuvlu
öfkesiz: öpkäsiz
öğle: tüş II
öğle vakti: tüş II
öğrenim yapmak: tergä-
öğrenmek: tergä-, ürän-, üvrän-
öğretici: anlatuvçu, üvrätüvçü
öğretmek: ürät-, adeplä-, üvrät-
öğretmen: mualim, moro, oḫutuvçu, üvrätüvçü
öğüt: nasiat, nasihat, igit, kenäş, ögüt, ügüt
öğüt vermek: ügütlä-
öğütlemek: igitlä-
öksü: küsöv
öksüz: tuv, öksüz
öküz: ögüz
ölçmek: ölçä-
ölçü: kıyas, ölçäv
ölçüsünde: kadar
öldüren: öltürüvçü
öldürme: tas II
öldürmek: çeypa-, öltür-, tas et-, tavus-
öldürücü: öltürüvçü, tıy-, tiy-
öldürülmek: tavusul-
ölmek: kırıl-, öl-, tas pol-
ölmüş kadının yüzüne örtülen örtü: maḫrama
ölü: ölü
ölüm: ölüm, kavşarlıh, kavşarlıḫ
ölümlü: ölümlü
ömür: emir, ömür, tirlik
ön: al III, ön, alın
önüne geçmek: oz-
önce: aval, başlıh, burun
önceki: avaldahı, burunhu
önde giden: mukaddeme
öne geçen: mukaddeme
önemsemek: kayhır-
öneri: pasuḫ
öngörü: yetizlik
önlük: enlik
öpme: puse
öpmek: öp-, pus et-
öpücük: puse
öpüşmek: öbüş-
örme: örkän
örnek: ernäk, örnäk
örtbas edici: astravçu
örtme: alaçıḫ
örtmek: kapa-, kapla-, yapır-, yabul-
örtünmek: yabul-
örülme: örkän

öteden beri: avaldan
öteki: başka, gayrı, oşol, öngä, uşpu, arı, etol
ötesinde: arı
övgü: maḫtav, maḫtov
övmek: maḫta-
övülmek: maḫtal-, maḫtan-
övünmek: maḫtal-, maḫtan-, üvün-
öyle: andak, andiy, alayoḫ, aley, bundi, da, ewle, ki, öyle
öz: tuvhan, özäk
özel: ḫas
özetler: fezalik
özgürlük: azatlıḫ
özlem: hasret, küşänç
özlemek: küsän-
padişah: padişah, sultan
  padişah vekili: vezir
paha: baha
pahalı: bahalı
pahalılık: bahalıḫ
pak: aruv, pak
palan: yer II
palto: tonçah
panayır: panair
papaz: karatonlu
para: ahçı, aḫça, mavut, töläv
  para kesesi: kapçuḫ
  para vermek: aḫçala-
parazit: kurt
parça: pare, yarçıḫ, yarçık, bavel, fragment, ḫelek, parça, tigim
parçalamak: uvalt-, sındır-, yarçıḫla-
parçalanmak: sınıḫ-, yançıl-, paralan-, sırlaş-
parçalatmak: sınıḫtır-
parıl parıl olmak: yayna-
parıldama: balkuv
parıldamak: balkı-, yasna-, yayna-
parıltı: balkuv
parıltılı: balkuvlu
parlak: balkuvlu, ruşen, yarıḫ, yarık
parlaklık: yarıḫlıh
parlamak: yarı-, parla-
parlatılmak: yıltratıl-
parlatmak: yarıt-
parmak: parmak
pas: pas
Paskalya: pesaḫ
  paskalya çöreği: tımbıl
patırtı: talaş, çuv
pay: hisse, pay, tigim, ülüş
paylaşmak: ülüş-
paylaştırmak: üläştir-
pazar: bazar
Peçenek kavmi: Peçeneg
pek: bek, astrı
  pek çok: ohota
pelesenk yağı: otyam
pelte gibi olmak: sirkälän-
pençe: pençe
perde: perde
perişan: taribar
  perişan olmak: paralan-

peygamber: navi, nebi, peygamber
peygamberlik: navilik
pınar: çoharah
pırıltı: uçḫun
pinekleme: çerim
pineklemek: çirimet-
pis: murdar
pislik: iränçilig
pişman olma: teşuva
pişmanlık: töbä II
piyade: yayav
plan: proyekt
pohpohlamak: tana-
politika: politika
Polonya: Lehistan, Polonia
Polonyalı: Leḫ
prens: şehzade, nasi
problem: problema
profesör: profesor
program: programa
proje: proyekt
propaganda: propaganda
propagandacı: propagandist
pulluk: saban
pus: tuman
put: abaḫ, abak, yonma
pürüzsüzlük: tenşilik
rahat: tınçlıḫ, tınçlık
rahatlamak: asayışlan-
rahatlatmak: asayışlat-
rahatlık: huzur
rahip: kohen
rakı: çagır, raki
rakip: rakip
razı olmak: kabulet-
realite: kerti
redaksiyon: redaksiya
redaktör: redaktor
reddetmek: vazgeç-
refah: genç
rekat: regaat
renk: farba
  renkler: elvan
resimleri koymaya yarayan bir tür defter: albom
resmi olarak: resmen
revizyon: reviziya
rezalet: rusvay, rusvaylı, rusvaylıḫ, rusvaylık, uyatlık
rıza: bazlıh, bazlıḫ, kabulluh
  rıza tasvip: birlik
rica: koltaḫa, koltḫa
  rica etme: boşatlıh, boşatlıḫ
rivayet: habar
Roma: Roma
Romanya: Rumuniya
ruble: kaḫkan
ruh: can
Rus: orus I
Rusya: Rosiya, Rusya
rüya: düş, tüş I
  rüyasında görmek: tüşlä-
rüzgar: yel
saadet: kut, mazzal
saat: saat, sahat
sabah: ertä, örtä, sabah, tan
  sabah vakti: tan
  sabahlara kadar: tunkata
saban: saban

sabretmek: keçin-, töz-, cıda-
saç: çaç, saç
saç örgüsü: eşim
saçma: martaval
saçma sapan: martaval
saçmak: bürk-, çaç-
sadakat: inamlıh, inamlıḫ, turuş
sadakatli: emin, inamlı
sadece: kıyasa, yalhız, yalhızov, yalıŋız
sadık: emin, inamlı
safir: sappir
saflık: safa
safra: öt
sağ: canlı, tiri, sağ, sav
sağ duyulu olma: yetizlik
sağalma: şifa
sağduyulu: uslu, yetiz
sağduyulu olmak: usayt-
sağır: sandrav
sağlam: kayyam, tinç, bek, sav, tınç
sağlama bağlamak: tüzü-
sağlamlaştırmak: kayyamet-, tamurlat-
sağlık: afiyet, esänlik, savluh, savluḫ
sağmal (inek): sahman
saha: meydan
sahip: biyim, Mevla, yesi, yubiy
sahiplik: tutuvluḫ, tutuvluk, yubiylik
sahra: midbar, yaban
sakatlamak: buz-
sakınan: zınharlanuvçu
sakin: öp-, aşayış, tınıs, yuvaş, yuvaşıḫ
sakinlemek: asayışlan-
sakinleştirmek: asayışlat-
saklama: alaçıḫ
saklamak: bölä-, abra-, astra-, sakla-, yaşır-
saklayan: ḫafiz
saklayıcı: astravçu
saklı: gizli, yabuḫ
sal: sal
salan: saluvçu
salatalık: ḫıyar
salgın hastalık: ölät
sallamak: kozha-
sallanmak: çüv-, tay-
salmak: çal-, çüv-
saltanat: saltanat
saman: kura
sana: sa, saya
sancı: avruv
sandal: sandal
sandal ağacı: sandal
sandalye: sandalye
sanmak: sun-
saplamak: çanç-
sararmak: sarar-
saray: saray
sarhoş: sarhoş, mest
sarhoş olmak: esir-
sarı: sarı I
sarih: aşkara
sarmak: kuç-, kuçuḫla-
sarp: tura I

sarsılmak: tay-
sarsılmaz: kayyam
satıh: yuzI, yüz I
satış: satuv
satma: satuv
satmak: sat-
satılacak mal: metah
satın almak: satınal-
savaş: çeriv, harp, orus II, uruşma, uruş
savaş gemisi: gereb
savaşa gitme: sefer
savaşmak: çengäş-, uruş-
sayesinde: sartın
sayfa: sif, yan
saygı: hörmät
saygı gösteren: sıylavçu
saygı göstermek: abayla-, sıyla-
saygıdeğer: sıylı, abaylı
saygılı: sıylavçu
sayı: san II, kıyas
sayıklamak: sandraḫla-
sayın: sıylı
sayısız: sansız
saymak: abayla-, sana-, sıyla-
sebep: sebeb, sıltav
seda: avaz, tavuş, ün
sedef: sedef
sefer: for
sefih: azuvçu
sefil: yarlı, miskin
seher: saruv II
sekiz: segiz, sekiz
sel: sel
selam verme: selam
selam vermek: yügün-
selamlamak: yügün-
selvi ağacı: selvi
sema: felek, kök
semavi: rakıya
semizlik: semizlik
sen: sen
sene: yaş III, yıl
senelik: yıllıḫ, yıllık
serbest bırakma: yuluv
serbest kalmak: kutul-
serçe: çıpçıh
serçe kuşu: çıpçıh
serpilmek: sebil-
serpmek: bürk-
sersem: teli
sert: katı, otyam, pek
sertleştirmek: kattır-
servi: selvi
serzeniş etmek: tıy-, tiy-
ses: avaz, tavuş, ün
seslenmek: indä-, çahır-
sesli: sözlü, tavuşlu
set: kora
sevda: sevda, süvär, süvärlik, begänç, zevda
seven: süvüvçü
sevgi: muhabbet, süvär, süvärlik
sevgisiz: süvärsiz
sevi: aşk
sevilmeyen: süvärsiz
sevimli: körklü, süvümlü, çebär
sevinç: sürur, biyanç, kuvanç
sevinçle: biyanç

sevinçli: mesrur, şaz, biyançli, şen
sevinçli haber: müjde
sevindirmek: biyan-
sevinmek: kuvan-, şatırlan-
sevinmiş: mesrur
sevmek: süv-
seyahat: yol
seyir: proses, temaşa, sehir, tamaşa
seyirci: körüvçü
seyirlik: tamaşalıḫ
seyretmek: sehir
sezmek: tabuştur-, sızla-
sıcak: issi
sıçan: sıçan
sıçramak: atla-
sıfat: yuzl, yüz I
sığınacak yer: sıyınç
sığınak: sıyınç
sığındırmak: sıyındır-
sığınmak: sıyın-, uyal- II
sığınmasını sağlamak: sıyındır-
sığır: sıhır, sıyır
sığmak: sıy-
sıhhat: savluh, savluḫ, esänlik
sıhhatli: sav
sık: sıḫ
sık sık ve tek tek benekler durumunda: püskürme
sıkı bağlanma: şedd
sıkı: kalın I
sıkılmak: imän-
sıkıntı: yoḫ, azlıh, eksik, kıstav, yoḫluh
sıkışmak: sıkıl-
sıkıştırmak: kıs-
sıkıt: tuv
sıkma: şedd
sınama: sınav
sınamak: sına-
sınav: sınav
sınayan: sınavçu
sınır: iti, çek, kırıy
sır: sır
sıra: esna
sıralamak: tiz-, tüz-
sırt: arka, egän
sıvama: abbasäh
sıyrılmak: sayla-
sızı: avruv
sızlamak: sızla-, yıla-
silkmek: silk-
sima: çeray, sıma
sin: gör, zerät
sine: koyun
sinek: çibin
sinir: ėver
sinirlenmek: açırhan-, açırḫan-
sinsi: çaya, yetiz, tornaḫşı
siper: oba II
sis: tuman
site: şaharçeḫ
sivri: itili
siyah: kara
siyaset: politika
Siyon Dağı: Ciyyon
siz: siz
soba: peç

sofra: sofra
soğuk: suvuḫ, moroz
soğukluk: suvuḫluh
sohbet: olturuş
sokak: oram
sokakları arşınlamak: kulaçla-
sokmak: çanç-
solmak: salpra-, sarar-, sön-
solucan: kurt
son: encam, gayet,son, sonhu, uç
son derece: astrı, tuvuşluh
sona erdirmek: tügänlä-
sondaki: sonhu
sonbahar: küz, küzgü, tiz II
sonra: son, sonra, sondra, sondraḫ, sökän
sonsuz: tügängisiz, uçsuz
sonuncu: sonhu
sopa: tayaḫ, tayak
soran: soruvçu
sormak: sor-
soru: soruv, sual
soy: ata, züriyet, dor, geneologiya
soylu Arap atı: külheylan
soyad: soyad
soygun: karaḫlamah
soy isim: soyad
soymak: sıdır-, tala-
söğüt: tal
söğüt dalı: talçıbuḫ
sönmek: son-, sön-
söylemek: ayıt-, de-, sarna-, sewle-, tė-, çoz-, sözlä-
söylenen: buşurhanıvçu
söylenmek: aytıl-
söylenti: habar, rivayet
söyleyen: degän, aytḫan, kail, ravi, sözlävçü
söz: kavil, söz, tıyuv
söz dinlememe: terslik
söz eden: aytḫan
söz verme: kavil
sözün kısası: velhasıl
sözcü: sözçü
sözcük: söz
sözleşme: tıyuv
sözlü: ḫatan, sözlü
sözlük: sözlük
stüdyo: studio
su: ab, çırlaḫ, suv
su baskını: sel
suç: curum, tanmaḫ
suçun affedilmesi için aracılık etme: şefaat
suçlu: borçlu, kılıvçu, kıluvçu
Sulkat: Solḫat
sultan: ḫan
sunak: heḫal
suret: minval
Suriye: Sırion
susamak: suvsa-
susuzluğunu gidermek: bögövre-, esir-
sükunet: aşayışlıḫ, asayış, tınçlıḫ, tınçlık, yuvaşlıḫ
süngü: mızrak, süngü
sünnet: sünnet

süprüntü: siplik
süratle: terk
sürdürmek: uzat-
süre: vakit, vahda
süreç: proses
sürek: böläk
sürmek: kuv-, uzar-
sürü: böläk
sürüklemek: sür-
sürüklenmek: sürün-
sürülmüş tarla: tarlav
sürülmüş toprak: tarlav
sürünmek: sürün-
süslemek: nakışla-
süt: süt
süt anne: daya
süt nine: daya
sütun: bahana
süzmek: süz-
şafak: saruv II
şahıs: şahıs
şahin: şahin
şahit: tanık, tanıḫ
şahitlik: tanıḫlıḫ
şahitlik etmek: tanıḫ et-
şahitsiz: tanıḫsız
şair: şair, yırçı
şaka: elik
şakacı: elikçi
şakırdamak: çuvla-
Şam: Damask
şan: san III
şanlı: maḫtavlu
şapırdatmak: sok-
şarap: bade, çaḫır, şarab
şark: mizraḫ
şarkı: zemer, çozmaḫ, sarnav, şıra, türkü, yır
şarkıcı: yırçı
şart: şert
şaşa kalmış: hayran
şaşıran: yanhılıvçu
şaşırmak: yanhıl-
şaşkın: imänçli
şaşkınlık: imänçlik
şaşmak: şaş-
şaşmış: hayran
Şaul: Şaul
şayet: eger, ersä, esä
şecere: geneologiya
şefahat: şevahat
şehir: şehir, tümän, şahar
şeker: sükker, şeker
şekil: minval
şen: şatır
şen olma durumu: şenlik
şen şakrak: şatır
şenlik: satırlıḫ
şerbet: şarbet
şeref: kavod, san III, sıy
şerir: avançı
şey: nersä
şeyhler: meşayih
şeytan: saytan, şıytan, yek, şeytan
şiir: poezya
Şilo: Şılo
şilte: töşäk
şimdi: endi, hale, haleginä, neginça, şimdi

şimdiden (sonra): şimden
şimdiki: ahın
şimşek: yas IV, yıldırım
şimşek çakmak: yas yasna-
şire: şıra
şirin: çebär, şirin
şirinlik: şirinlik
şiş: bitöv, köböv
şişkinlik: bitöv
şişlik: köböv
şişman: bazıḫ, semiz
şişmanlamak: bazhır-
şişmanlık: semizlik
şişmek: bört-
şöhretli: maḫtavlu
şölen: ziyafet, toy
şöyle: da, ki, kibik, alayoḫ, aley, ewle
şu: anlıḫ, bunluḫ
şu halde: imdi
şuna benzer: şöyle
şundan dolayı: zira
şunun gibi: şöyle
şube: departament
şükran: şükürlük, tabuluḫ
şükranlarını sunmak: tabe et-
tabak: çara
tabaka: kat
taban: bunyat, etek, taban, tüp
tabip: savuḫturuvçu
tabla: çara, lotok
taç: tac
taç giydirmek: tacla-
taç giyme: ḫuppa
tadım: tatuv
tadını çıkarmak: asayışlan-
tadını çıkartmak: asayışlat-
tahammül etmek: cıda-
tahıl ambarı: ambar
tahıl saklanan yer: anbar
tahkir etmek: rusvayla-
tahlil etmek: tüzü-
tahrip etmek: buz-
tahsil yapmak: tergä-
tahsis edilen: ayrıḫsı
tahsis etmek: yaz- II
taht: taḫt
tahta: teräk, çalman, taḫta
takat: erk, kiplik, kudrat
takdir etmek: yarat- I
takdis: alhış
takdis eden: alhışlavçu
takdis edilmiş: alhışlı
takdis etme: ḫuppa
takdis etmek: kutla-, alhışla-
takılmak: ilin-, tahıl-
takım: grupa
takip eden: kuvuvçu
takip edilmek: sürül-
takip etmek: kara-
takipçi: kuvuvçu
takvim: luvaḫlar
takviye etmek: kiplä-, küçäy-, sepet-
talan: talav I
talan etmek: tala-
talep etmeyen: klämävçü
talipler: klävçü

Talmud'a inanan: rabban
Talmudçu: rabban
tam: tamam
tam olarak: tügälräk
tamahkar: opḫaḫ
tamam: anık, tamam
tamamen: tügäl, tügälräk
tamamı: hepsi
tamamlanma: tekmil
tamamlanmış: nişlam
tamir: yamav
tamir etmek: yanhırt-, yanḫır-
tan vakti: tan
tan yeri ağarmadan önceki vakit: seher
tan yerinin ağarması: saruv II
tane: bürtük
tanıdık: bilüvlü, tanış
tanık: tanıḫ, tanık
tanıklık: tanıḫlıḫ
tanıklık etmek: tanıḫ et-
tanıksız: tanıhısız
tanımak: bil-, tanı-
tanınmayan: bilüvsüz
tanışmak: tanış-
tanıtmak: tanıt-
Tanrı: abaḫ, abak, Allah, ḫasil, adonay, Mevla, tenri
Tanrı dilerse: inşallah
Tanrı kabul etsin: amen
Tanrım!: yarabbi
Tanrının bulunduğu: kıblalar
Tanrıya ait: kıblalar
Tanrılık: tenrilik
tapınak: migdaş
tapınak hizmetçisi: şammaş
taraf: man
tarak: tarak
taramak: tara-
tarih: istoriya
tarla: tiz III
tartan: tartuvçu
tartıcı: tartuvçu
tartılmak: tahıl-, tartıl-
tartışma: talaş, meriva, talas
tartışmak: talaş-
tartıya çekmek: taḫ-
tartmak: çek-, ölçä-, tart-, taḫ-
tarz: minval
tasa: kayhı
tasarı: proyekt
tasvip: bazlıh, bazlıḫ
tasvip etmek: yarat- I
taş: tas I, taş
taş atmak: taşla-
taşı çok olan yer: taşlıḫ
taşımak: keçir-, elt-
taşınmak: taşın-
taşıyan: kötürüvçü
taşkın: tavullu
taşlık: taşlıḫ
taşmak: taşıl-, taş-
tat: taam, tatuv
Tatar: Tatar
Tatar hanlığı: tatarḫanlıḫ
Tatar ülkesi: tatarḫanlıḫ
Tatarca: Tatarça
tatlı: kolaylı, nuş, tatuvlu, şirin, tatlı

tatlı içecek: şerbet
tatlıca: tatuvluraḫ
tatlılık: şirinlik
tatmak: tat-
tavır: eda, tura II
tavsiye: kenäş, ügüt
tavsiye etme: rekomendasiya
tavsiye etmek: ügütlä-
tavşan: davşan, koyan
tavuk: tavuḫ, tavuk
tayin etmek: sal-
taze: yaşlı II, yas I, yaş I
tazı: tazı
tecrübe: sınav
tecrübe etmek: sına-, tat-, köp-
teçhizat: koba
tediye etmek: tölä-
tef: taf
tefekkür: sahış
tefekkür etmek: sahışla-
tehlike: sakkana
tehlikeli: sakkanalı
tek: yalhızaḫ
tek başına: ayırıl-
tekdir: ḫorlavçu
teke: tegä
teklif: pasuḫ
tekne: gereb
tekrarlamak: katla-
tel: ip
teli olan: telli
teller takınmış: telli
telaş: alhasavuḫ, tınçlıḫsız
telif etmek: tüzü-
temas: kontakt
tembel: çaman, érinçäk, nekäs, şapşal
tembih etme: tembih
temel: ana, baş, bunyat, tüp
temellendirmek: bunyatet-
temiz: pak, aruv
temizlemek: arıt-, sibir-
temizlenmek: arın-
temkinlilik: akırtınlıḫ
temsilcilik: vakillik
ten: ten
tepe: töbä I, başlıh
tepsi: tepsi
ter: ter
terazi: tarazu, tarazuv
terbiye vermek: adeplä-
tercih etmek: sayla-
ters: ters
teselli olmak: uvun-
teselli veren: uvunçlu
teselli vermek: uvut-, yubat-
tesis etme: organizasiya
teskin etmek: tıy-, tiy-
teşebbüs: çalısma
teşekkür etmek: tabe et-
Tevrat'ın ilk beş kitabı: ḫummaş
Tevrata göre güneyde, Habeşistan Yemen veya Doğu Afrika'da bulunan güzel, zengin bir yer: ofir
tevzi edilmek: sırlaş-
tez: teyz, tez

tezce: teyzçe
tezgah: lotok
tımar eden: seyis
tırmalamak: kır-
tırnak: tırnak, kopıta
tiksindirici: yerinçi
tiksinti: iränç
tilki: tülkü
titreme: kaltravuḫ, titrävük
titremek: titrä-, kaltra-
titreyiş: titrävük, kaltravuḫ
tohum: bürtük, urluḫ
tohum atmak: saç-, toz-I
tok: toḫ
toklu: koy
tokluk: toḫluḫ
toplamak: devşir-, çöplä-, iştır-, topla-
toplanmak: sıkıl-, toplan-
toplantı: kongrés
toplatmak: kunuştur-
topluluk: cımat
toprak: topraḫ, toprak, türab, ülüş, yer I
torba: heybe
torun: torun
torunlar: urluḫ
toz: toz, tozhaḫ
tozmak: tozul-
töre: adet, törä
töreye uygun: töräli
tören yapmak: ḫıcla-, toyla-
tövbe etmek: tube et-
Trakay: Troḫ, Troki
tufan: tavul
tuğla: kirpiç
tunç: tuc
turist: ekskursant
turna: turna
tutan: tutuvçu
tutmak: alın-, tut-
tutsak: olca
tutucu: tutuvçu
tutuklamak: tutḫunla-
tutulmak: tuzaḫlan-
tutundurmak: sıyındır-
tutunmak: alın-, sıyın-
tutuşmak: dutuş-
tutuşup yanmak: kız-
tuz: tuz
tuzu kıt: tuzsuz
tuzak: tuzak, tuzaḫ
tuzsuz: tuzsuz
tüccar: bezärgän, bezirgän
tüccarlık: bezärgänlik
tükenmek: tügän-
tükenmez: tügängisiz
tüketen: tügätkän
tüketici: tügätkän
tüketmek: tişlä-, tavus-, tügänlä-
tülek: yunçoḫ
tüm: bütün, hep
türemek: törä-
Türk: türk
türkü: çozmaḫ, yır, türkü
türlü: dürlü
tüy: tük, yuk II, yunçoḫ
tüyleri diken diken olmak: ürpäy-

tüylerini yakmak: örtä-
ucuz: uçuz
uç: çek, kenar, gayet, iti, kırıy, uç
ucu ilmikli kaygan, uzun ip: kemend
ucu sivri mızrak: kargı
uçlu: itili
uçmak: uç-, tozul-, uçḫala-
uçmasını sağlamak: uçır-
uçsuz: uçsuz
uçurmak: uçır-
uçuşmak: uçḫala-
ufak: uvaḫ
ufaltmak: uvalt-
uğramak: uğra-
uğraşmak: uğraş-
uğultu: çuv
ulaşmak: yet-, yetiş-
ulu: ullu
ululanma: teala
ululuk: ulluluḫ, ulluluk
ulus: ulus
ulusu olan: uluslu
ummak: telmär-, um-
umut: umsunç, ümit
un: özäk
una bezenmek: unlulan-
unlanmak: unlulan-
unlu: unlı, unlu
unutan: unutuvçu
unutmak: unut-
unutmayan: unutmavçu
urgan: örkän
uruk: uruv
us: akıl, es, us
usanmak: bez-, yada-, usan-
uslandırmak: akıllat-
uslanmak: akıllan-
uslu: akıllı, akınlı, yuvaş, yuvaşıḫ
usluluk: yuvaşlıḫ
ussuz: akılsız
ustura: ülügüç
usül: rah, metod
uşak: karavaş, kul, yalçı
utanç: imänç, uyat
utanç verici: ayıp
utanç verici bir iş yapmış: ayıplı
utançlı: uyatlı
utandırma: rusvay
utanma: imänç, uyat
utanmak: uyal- I
uyandırmak: oyat-, yeldä-, yeldän-
uyanık: oyav II, oyuv
uyanmak: oyan-, uyan-
uyanmasını sağlamak: yeldä-
uyarma: tembih
uygun: uygan, minasip, ravuy, yaraşlı
uygun düşmek: yara-
uygun olmak: yara-
uyku: tüş I, yuku, çirim
uyku sersemi: mahmur
uyluk: but
uymak: yara-
uyruk: cıns

uyuklama: çerim, çirim
uyuklamak: yukla-, çirimet-
uyuklayan: yuklavçu
uyumak: yukla-
uyuşukluk: çirim
uyuyan: yuklavçu
uzak: iraḫ, yatlıḫ, yiraḫ, uzaḫ, yıraḫ
uzaklaşmak: tozul-
uzaklaştıran: östürüvçü
uzaklaştırılmak: ayırıl-
uzaklaştırmak: östür-, ayır-
uzaklık: avalhılıḫ
uzamış saç: yal II
uzanmak: yat-
uzatmak: uzat-
uzun: uzun
  uzun boy: boy
  uzun boylu: kammutlu
  uzun ömürlü: tirilüvçü
uzunluk: uzunluh
ücret: töläv
üç: üç
ülke: ḫanlıḫ, memleket, ülke, yer I
ülser: ölät
ümit: umsunç
  ümit etmek: telmär-
ümmet: ummet, ümmet
üniversite: universitet, üniversitet
üretme: olca, yırtuv
üretmek: bavel
ürkmek: söskän-, alhasa-
ürkütmek: alhasat-
ürperme: kaltravuḫ
ürpermek: kaltra-, ürpäy-
üst: üst, yoḫarhı, yoharı
  üst giysisi: ḫırḫa
  üst kısım: başlıh
  üstü mühürlü yüzük: hatem
  üstte: yohartın
  üstünde: atlam
  üstüne: aşıra, üsnü
  üstüne merhem koymak: malhemlä-
  üstünü örtmek: kalkanla-
üstat: usta
üstün kişi: erän
üstün tutmak: sayla-
üstünlük: privilegiya
üşengeç: çaman, şapşal
üşümek: uşu-
ütmek: örtä-
üye: buvun, organ
üzer: üst
  üzerine: sortun, üsnü
  üzerine: aşıra
üzgün: mahzun
üzülmek: kayhır-, yan-, muyay-
üzüm suyu: şarbet
üzüntü: açıtḫı, kıstav
üzüntülü: mahzun
vahim: sakkanalı
vahşi: kiyik, yat
vaiz: deraşa
vaka: sıltav, uçur
vakıf olma: bilgin
vakit: zaman, vahda, vaḫt
vakitsiz: vaḫtsız

vali: gubernator
var: bar, bart, var
  var olan: bar, boluvçu
  var yok: namet
varıncaya kadar: deyin
varlık: genç, mal, namet
varlıklı: ḫoca
  varlıklı olma: ḫocalıh, ḫocalıḫ
varmak: barmaḫ, bar-, kalk-, var-, yet-, yetil-
vatan: el, yer-suv
vay!: vay
vaz geçmek: vazgeç-
  vaz geçirmek: tıy-, tiy-
vazife: borc, borç, tiyis, tiyiş
vaziyet: bolum, turuş
ve: da, hem, ve
vehamet: sakkana
vekil: minister
vekillik: vakillik
veren: berivçü, berüvçü
verici: berivçü, berüvçü
verimli: bitişli
verimsiz: tuv
vermek: ber-, tölä-, ver-
veya: yemesä
vezir: vizir, vezir
veznedar: gabbay
vicdansız: çéyalı
vicdansızlık: çeyalıḫ
vilayet: valayat, valayet, vilayet
Vilnius: Villnä
votka: araḫa
vurmak (I): ur-, çal-, vat-, vur-
vurmak (II): yanç-
vuruşmak: uruş-
vücut: govda, gövdä, boy, guf
  vücuda gelmek: yaratıl-
  vücuda getirmek: yarat- II
ya ya: ya
yabancı: yat, harib, yatlıḫ
yabani: kiyik, yat
yâd: yat
yağ: yav
yağdırmak: yavdur-
yağlı: bazıḫ, semiz
yağma: karaḫlamah, talav I
  yağma etmek: tala-
yağmak: yav-
yağmur: yamhur, yanhur
yağmurlu: yamhurlu
Yahuda kralı: ḫızkıya
Yahudi: rabbanski, rabban
  yahudi papazı: ribbi
Yahudilik: rabbanlıḫ
yahut: yemesä
yaka: yaka
yakalanmak: tuzaḫlan-
yakarmak: yalvar-
yakın: yakrı, yuvuk, yuvuḫ
  yakınına gelmek: yaklaş-
  yakınında: tekli
yakınlaşmak: yuvu-
yakınlaştırmak: yuvuḫlat-
yakınmak: yıla-
yakışıklı: suna
  yakışıklı genç erkek: civan
yaklaşık: tekli
yaklaşmak: yanaş-, yaklaş-,

yuvu-
yakmak: küvdür-, örtä-
Yakup'un torunu ve Edom ülkesinin kralı: Şaul
Yakup'un ülkesi: Yisrael
yalamak: yala-
yalan: aldav, yalhan
yalan söylemek: alda-
yalan söyleyen: yalhançı
yalancı: yalhançı, yeldävçü
yalancılık: aldav, yalhan
yalanlamak: yalhanla-
yalanmak: yalan-
yalım: şulhe
yalıyar: kaya
yalman: tura I
yalnız: yalhız, yalıŋız
yalnızca: yalhızov
yalpalamak: tay-
yalvaran: yalbaruvçu
yalvarış: koltaḫa, koltḫa
yalvarma: koltaḫa, koltḫa
yalvarmak: yalbar-, yalvar-
yama: yamav
yaman: yaman
yan: alın, kat, man, taraf, yan
yan taraf: yan
yandaki: kedärgi
yanak: yanak, yayaḫ, yayak
yanaşmak: yanaş-
yanık: kina
yanılan: yanhıluvçu
yanılmak: az-, yanhıl-
yanıltıcı: azhırtuvçu
yanıltmak: tan-
yanlış: yanhılışlıḫ
yanlışlık: yanhılışlıḫ
yanmak: dutuş-, kız-, yan-
yapan: kılıvçu, kıluvçu
yapı: hucura
yapıcı: kılıvçu, kıluvçu
yapılma: yapu
yapılmak: kılın-
yapışmak: yabuş-, kabun-
yapışmasını sağlamak: yabuştur-
yapıştırmak: yabuştur-
yapma: yapu
yapmak: eyle-, hadirlä-, kur-, kuvşur-, anıḫla-, kıl-, kondar-, tüzü-
yaprak: yan, yapraḫ, sif
yara: yara, ölät
yaralamak: yarala-
yaranmak: yara-
yarar: fayda
yararlı: ḫayır, faydalı
yararlı iş: zeḫut
yaratan: yaratuvçu
yaratıcı: yaratuvçu
yaratılmak: yaratıl-
yaratmak: yarat- II
yardım: bolus, boluşluh, boluşluḫ, ımdat, himmet, meded
yardım etmek: boluş-
yardım ya da bir suçun bağışlanması isteğini belirtir :aman
yardımcı olmak: boluş-

yargıç: töräçi
yargılanmak: töräläş-
yarı: yarı I, yarım
yarık: yarçıḫ, yarçık
yarım: yarı I, yarım
yarın: yarın
yarınki: tandahı
yarmak: yar-
yas tutan: yaslı
yasa: şarayat
yaslanmak: tayan-
yaslı: yaslı
yaş: ḫam, yas II, yaş II, yuvuş
yaşam: ömür, tirlik, hayat
yaşamak: öt-
yaşayan: canlı
yaşlanmak: kartay-
yaşlı: ahalıḫ, karı, koca, pir, yaşlı I
yaşlılık: kartlıḫ, ahalıḫlıḫ
yatak: yatah
yatak çarşafı: pokloda, yuvurgan
yatıştırmak: tıy-, tiy-
yatmak: yat-
yatsı: yatsı
yavru: bala, yabrı
yavru geyik: butuḫamor
yavrulu inek: buzovlu
yay: keman, yay, yaya
yaya: yayav
yayan: yayav
yayılmak: yayıl-, yayıl-
yayımlamak: bastır-
yayımlayan: çıharuvçu
yayla: otlak, yayla
yaymak: yay-
yaz: yaz, yazhı
yazın yaşanan yüksek yer: yayla
yazki: yazhı
yazan: yazuvçu
yazar: tüzüvçü, yazuvçu
yazı (I): bitik, tüz II
yazı makinesi: maşinke
yazı (II): ova, yazı
yazıcı: yazuvçu
yazık: ḫayıf, yazık II
yazılma: yazı
yazılmak: yazıl-
yazın: literatura
yazma: yazmaḫ, yazı, yazış
yazmak: yaz-, sız-, tüzü-
yedi: yedi
yedinci: yedinçi
yedirmek: beslä-, yedir-
yedirip içirme: ziyafet
Yedut: yedut
yeğni: yengil
yeğnilik: yengillik
yeğniltmek: yengillät-
yel: yel
yele: yal II
yem: yem
yem yemleme: yem
yemek: aş, katıh, yem, yemak
yemeği olmayan: aşsız
yemek yemek: aşa-
yemek yiyen kişi: aşavçu

yemesini sağlamak: yedir-, yemle-
Yemen: Yemen
yemin: ant, yemin
yemiş: yemis, yemiş
yemlemek: yemle-
yeni: yanhı
yeni evli: ḫatan
yeniden: yanı
yenilemek: yanḫır-, yanhırt-
yer: yas V, mekan, orun
yer altı deposu: mahsen
yerine getiren: etüvçü
yerine getirilmek: kılın-
yerine koymak: alış-
yerini değiştirmek: karış-
yerleşmek: uyal- II
yerleştiren: kuruvçu
yerleştirmek: ornat-, sal-, töşe-, tüz-, tüzü-, yay-
yerme: ḫorlavçu
yeşil: yeşil
yeter: kafi
yetersiz: eksik
yetersizlik: eksiklik, yoḫluh
yetim: öksüz, tuv
yetişmek: bit-, kalk-, yetil-, yet-, yetiş-
yetiştiren: östürüvçü
yetiştirmek: östür-
yetkinleştiren: tügällävçü
yığdırmak: yığdır-, oba I, yetiş-
yıkamak: yuv-, arıt-
yıkan: iḫçü
yıkanmak: çarpunma, çomun-
yıkıcı: iḫçü, tıy-, tiy-
yıkılmak: tüş-, yıhıl-, yıkıl-
yıkım: veränlik
yıkmak: sındır-, iḫ-
yıl: il, yil, yaş III, yıl
yılan: ilan, yılan
yıldırım: yas IV, yıldırım
yıldız: yolduz, yulduz
yıldız işareti: yulduzçoḫ
yıllık: yılliḫ, yıllık
yıpranmak: salpra-, tügän-, upra-
yırtmak: irt-, yırt-
yiğit: bohatır, igit
yiğitlik: igitlik, tuvuş II
yine: yanı
yir türkü: ir
yirmi: egirmi, yigirmi
yirminci: egirminçi
yitirmek: kemiş-
yok: yoḫ, yok
yok denecek kadar az olan: hiç
yok edilmek: tavusul-
yok etme: tas II
yok etmek: tas et-, tavus-
yok gibi: hiç
yok olma: kavşarlıh, kavşarlıḫ
yok olmak: tas pol-
yoklama: reviziya
yoklamak: tint-
yokluk: heçlik, yoḫluh
yoksul: fakir, miskin, yarlı
yoksulluk: yarlılıḫ, yarlılık

yoksun kılmak: tıy-, tiy-
yol: minval, rah, yız, yol
yol levazımı: raht
yoldan çıkaran aldatan yanıltan: azhır-
yoldan çıkarıcı: azhırtuvçu
yoldan çıkmış: azuvçu
yolunu kaybetmek: yanhıl-, azaş-
yolunu şaşırmak: azaş-
yolcu: yolcu, seyyah
yolculuk: sefer, seyahat
yolculuk yapmak: ketkälä-
yoldaş: yoldaş, ḫaver
yollamak: yeber-, gönder-
yolsuzluk: avanlıh, avanlıḫ
yonga: yarçıḫ, yarçık
yontmak: bilä-
yordam göstermek: boluş-
yorgun: yadavlu
yorgunluk: kıyın, yadav
yormak: talçık-
yorulmak: talçık-, yorul-, yada-
yön: kıbla, man, taraf, yarı II
yönüne: sarı II
yöneltmek: kunuştur-
yönetici: erklänüvçü
yönetim: idar
yöntem: metod
yufka yürekli: ḫayıfsunuvçu
yukarı: yoḫarhı, yoharı, üst
yukarda: yohartın
yulaf: uvus
yumurta: imırtḫa, yumurtḫa
yumuşak: imşaḫ, yimsak
yumuşatıcı: imşatuvçu
yurt: vatan, el
Yusuf: Yosef
Yusuf'un oğlu: Menaşşe
yuva: nora
yuva yapmak: uyal- II
yuvarlamak: büräl-
yüce: ullu
yücelik: biyiklik, köplük, ulluluḫ, ulluluk
yük: yuk I
yüklemek: yüklän-
yüklü: yüklü
yüksek: üksek
yüksek okul: universitet, üniversitet
yükselme: kammut, teala, turuş
yükseltmek (ses): kötür-
yün: tük, yuk II
yürek: iç, kölün, köngül, sine, yuräk, üräk, yüräk
yüreklenmek: üräklän-
yürekli: üräkli
yüreklilik: bahatırlıh, bahatırlıḫ
yürümek: bas-, yuvur-, yürü-, ürü-
yürüyen: revan
yüz: çeray, sıma, yuzI, yuzI, yuz II, yüz I, yüz I, yüz II
yüz güzelliği: cemal
yüz karası: rusvay, uyatlık
yüzünden: üçün, sartın
yüzde: prosent
yüzdelik oran: prosent
yüzey: yuzI, yüz I

yüzmek: çom-
yüzsüzlük: çeyalıḫ
yüzük: yüzük
yüzyıl: yuzyıl, yüzyıllıḫ
zafer: yenmä
zalim: zulumlavçu
zaman: vaḫt, keçlik, vakit, zaman
zamansız: vaḫtsız
zannetmek: sun-
zavallı: miskin
zayıf: inçkä, hanlaş, sızlavlu
zayıflama: zaval
zayıflık: arıḫlıḫ, hanlaşlıḫ
zehir: zehr
zeka: es, us
zeki: yetizlik, akınlı
zelil: verän
zemin: yer I
zengin: ḫoca
  zengin olmak: ḫocalan-
zenginleşmek: ḫocalan-
zenginlik: ḫocalıh, ḫocalıḫ
zerafet: çebärlik
zeval: zaval
zevklenme: ḫaz
zeytin: zeytun
zırh: köbä
zincir: sıncır
zindan: zından
zirve: töbä I
ziyade: artıḫsı
ziyafet: toy
ziyaret: ekskurciya, konaḫlıḫ, vizit
  ziyaret etmek: uğra-
zor: müşkül
zorlamak: biyändir-, tolhat-
zulüm: kıstav, zulumluh
  zulüm etmek: kısta-
zulmeden: zulumlavçu
zulmedici: zulumlavçu

Türk Dilleri Dışındaki Dillerin Dizini

Almanca:
dach = daḫt

Arapça:
= markav
= niggun
= sif
= sır
كافى = kafi
اثناء = esna
احسان = ihsan
آخرت = ahiret
ادا = eda
اداره = idar
ادب = adeplä-
آدينه = aynekin
اذن = izin
اسم = isim
اسير = yesirlik
افاده = ifade
اقرار = ikrar
البسه = elbise
آلت = alet
الله = Allah
الهام = alhem
الوان = elvan
امت = ummet
امداد = imdat
امر = emir
امين = emin
آن = an
انجام = encam
اندام = endam
انشاءالله = inşallah
اهمال = ihmal
اول = aval
اول = evvel
اولاد = evlat
بركت = berekät
بعده = badehu
بغداد = bagdad
بلبل = bilbil
پوس = pus et-
پوسه = puse
تاج = tac
تحصيل = tahsil
تدارك = tedarik
تراب = türab
تعالى = teala
تعقيب = takip
تعيين = tayin
تفل = tıfıl
تكرار = tekrar
تمام = tamam
تمنى = temennah
تنبيه = tembih
توبهه = töbä II
توبهه = tube et-
جرم = curum
جلوه = cilbe
جماعت = cımat
جمال = cemal
جن = cin
جنت = cennet
جنس = cıns
جهد = cahtla-
جهد = caḫtla-
جهنم = cehinnem
جواب = cogap
جواهر = cevahir

جور = cevr
جوهر = cuvher
جيب = ceb
حاضر = hadir
حافظ = ḫafiz
حال = hal
حالا = hale
حبش = Habeş
حتم = hatem
حجره = hucura
حرب = harp
حساب = hesab
حسرت = hasret
حصه = hisse
حظ = ḫaz
حکیم = hekim
حلال = helal
حيات = hayat
حيران = hayran
خاطر = hatır
خبر = habar
خراب = haraplavçu
خرقه = ḫırḫa
خزينه = hazine
خضور = huzur
خلخال = galgal
خلق = ḫalk
خوری = huru
خيال = hayal
خير = hazır
خير = ḫayır
خيف = ḫayıf
داخل = daḫil
دکان = dükan
دوران = devran
دولت = devlät
دونيا = dunya
دين = din

ديوان = divan
ديوانه = divane
ذريت = züriyet
راوی = ravi
رجال = rical
رحم = rahm
رحمت = raḫmet
رسم = resim
رسما = resmen
رقيب = rakip
رکعت = regaat
روايت = rivayet
زحمت = zaḫmet
زمان = zaman
زوال = zaval
زياده = ziyade
زيارت = zerät
زيتون = zeytun
ساعت = saat
سافر = sappir
سايس = seyis
سبب = sebeb
سحر = seher
سرور = sürur
سفر = sefer
سفره = sofra
سکر = sükker
سلام = selam
سلطان = sultan
سلطنت = saltanat
سودا = sevda
سياح = seyyah
سياحت = seyahat
سير = sehir
سيل = sel
شاد = şaz
شاطر = şatır
شاطر = satırlıḫ

شاعر = şair
شان = san III
شخص = şahıs
شد = şedd
شراب = şarab
شربت = şarbet
شرت = şert
شريعت = şarayat
شعله = şulhe
شفاء = şifa
شفاعت = şefaat
شمس = şems
شمع = şem
شميم = şemim
شنداليه = sandalye
شهر = şehir
شوق = şavk
شي ع = şey
شيطان = saytan
صباح = sabah
صدف = sedef
صفاء = safa
صندل = sandal
صورت = suret
ضياف = ziyafet
طبقه = tabaka
طبيب = tabip
طرف = taraf
طعام = taam
طويله = tavla
ظلم = zulumlan-
ظهور = zuhur
عادت = adet
عافيت = afiyet
عالم = alem
عجبا = acaba
عجم = acem
عرب = arab

عزيز = aziz
عشق = aşk
عقل = akıl
عقل = akınlı
علم = ilim
عما = amma
عمر = emir
عمر = ömür
عودت = avdet
عيب = ayıp
عيبه = heybe
غارب = harib
غام = ham
غايت = gayet
غربت = kurbet
غضب = gazab
غفلت = gaflet
غم = gam
غيب = gayip
غير = gayrı
فائده = fayda
فزالك = fezalik
فقير = fakir
فکر = fikir
فلاکت = felaket
فلك = felek
فهم = fehim
فيل = fil
قائل = kail
قائل = kayil
قائل = kayyam
قابل = kabil
قبله = kıbla
قبول = kabul
قدار = kadar
قدح = kadeh
قدرت = kudrat
قربان = kurban

قلعه = kala
قمر = kamer
قهر = kaḫır
قهر = kaḫra-
قهوه = kahve
قوت = kuvat
قول = kavil
قیاس = kıyas
کتاب = kitab
کحیلان = küheylan
کنیل = kevillen-
کنیسا = kenesa
کوکرت = kügürt
کیف = keyifsiz
لازم = lazım
لکن = lakin
مال = mal
مبارك = mübarek
متاع = metah
مثل = maasa
مثل = masal
مجموعه = mecuma
مجنون = mecnun
مجوهر = mücever
محبت = muhabbet
محراب = mihrab
محرم = maḫrama
محك = mihenk
محمد = mahomet
محمد = Muḫamed
مخزن = mahsen
مخمور = mahmur
مدد = meded
مراد = murad
مربع = merubba II
مرهم = malhemlä-
مزراق = mızrak
مسألات = meselat
مست = mest
مسرور = mesrur
مسك = muşk
مسکین = miskin
مسلم = Muslim
مسلمان = Musulman
مشاهده = müşahede
مشایخ = meşayih
مشغول = meşkul
مشورت = meşevre
مصر = Mısır
معلم = mualim
معنی = mene
مغرب = maarab
مقبول = makbul
مقدمه = mukaddeme
مقصود = mahsud
مکان = mekan
ملعون = melun
ملك = malah
ملك = malaḫ
ملك = meleḫ
مملکت = memleket
منخل = minḫal
منوال = minval
مهلت = mühlet
مولا = Mevla
میدان = meydan
میراش = meräslä-
نبی = nebi
نصیحت = nasiat
نظر = nazar
نعمت = namet
نقش = naḫış
نقش = nakış
نور = nur
نیت = niyet
نیل = Nil

هدایت = hidayet
همت = himmet
هند = hint
و = ve
والله = vallahi
وجود = vücud
وزیر = vezir
وسوسه = fesfese
وطن = vatan
وقت = vahda
وقت = vaḫt
وقعه = vaka
وکیل = vakillik
ولایت = valayat
ولحاصل = velhasıl
یاربی = yarabbi
یمن = Yemen
یمین = yemin

Ermenice:
tʰorn = torun

Farsça:
آب = ab
آبدست = abdest
آتش = ateş
آهو = ahu
آخور = ahır
آرزو = arzula-
آزاد = azat
اژدرها = acdaha
آسایش = aşayış
استاد = usta
آشکار = aşkara
امید = ümit
انبار = ambar
انجیر = incir
آواز = avaz
باده = bade
بازار = bazar
بازرکان = bezärgän
بازرکان = bezärgänlik
باغبان = bağvan
باغ بوستان = bah bostan
باغچه = baḫça
بدبخت = baytbaḫ
بنفشه = melevşe
بها = baha
بهادر = bahadır
بهانه = bahana
بونیاد = bunyat
پاپوچ = papuç
پادشاه = padişah
پارچه = parça
پاره = paralan-
پاس = pas
پاك = pak
پدر = peder
پرده = perde
پری = peri
پریشان = perüşan
پس = peş
پشیمان = faşmanlı
پنجه = pençe
پیر = pir
پیغامبر = peygamber
تارومار = taribar
تحت = taḫt
ترازو = tarazu
تماشا = tamaşa
تن = ten
تیز = teyz
جان = can
جوامرت = comart
جوان = civan
چتر = çatır

چراغ = çıraḫ
چکوچ = çöküç
خام = ḫam
خان = ḫan
خان = tatarḫanlıḫ
خسته = ḫasta
خشم = ḫışşım
خواجه = ḫoca
خور = ḫor
خوش = hoş
درجه = tercä
درعقب = derakab
درویش = derviş
دریا = darya
دوست = dost
دوشمان = duşman
دیوار = duvar
راست = rast
راه = rah
رخت = raht
رسوای = rusvay
روان = revan
روشن = ruşen
زرنشان = zernişan
زنجیر = sıncır
زندان = zından
زیرا = zira
زینهار = zınharlanuvçu
سرای = saray
سرخوش = sarhoş
سردار = serdar
سرکه = sirkälän-
سرو = selvi
سیما = sıma
سینه = sine
شام = akşam
شاهین = şahin
شرین = şirin
شن = şen
شهر = şahar
شهزاده = şehzade
شیره = şıra
عرق = raki
غوغا = kavha
فریاد = firyat
کاکاه = gergef
کر = eger
کردن = gerdan
کل = gül
کلزار = gülüzar
کلشن = gülşen
کمان = keman
کمند = kemend
کنار = kenar
کناه = günäḫ
کنج = genç
که = ki
کور = gör
کوشه = köşe
کوفته = kopta
کوهر = gevher
لب = leb
مردار = murdar
مشکل = müşkül
مفت = muft
مکر = meğer
مهر = mohor
مهمان = mihman
میخ = mıh
م□ده = mücde
انار = nar
نشان = nisan
نکس = nekäs
نماز = namaz
نوش = nuş
هر = har

هرکز = hergiz
هرکیز = hergez
هرکیز = hergez
هفته = afta
هم = hem
همان = heman
هنوز = anıs
هنوز = hanuz
هیچ = heç
واز = vazgeç-
ولی = vale
ویران = verän
یا = ya
یابان = yaban

Fransızca:
organe = organ

İbranice:
= adam
Edom = Adom
= adonay
Efrayim = Afrayim
= aḫadut
= alamot
= amen
avon = avan
avir = aver
= baruh
= bavel
= çabor
= debeḫa
= deraşa
= dor
= eden
= eliyahu
= gabbay
= giläy
= guf
= haḫam
hallaş = hanlaş
= haşgaḫa
= ḫatan
= ḫaver
= hazan
= heḫal
= ḫelek
= ḫevra
= ḫummaş
= ḫuppa
= iliyah
= kammut
= Karaim
= kavod
= kavvana
kina = kina
kavod = koduy
= kohen
maggefa = maggefa
maşiyaḫ = masiyaḫ
= mazzal
= midbar
= midraş
mikdaş = migdaş
minhag = minhah
= mizraḫ
= moed
more = moro
= Moşe
= navi
= neşer
= nişlam
= ofir
= otiyot
= parnasa
= paro

= pesaḫ
peşat = peşat
= rabban
rakiya = rakıya
= raşa
= ribbi
= sakkana
= sibba
= şabbat
= tafilla
= talmud
= teşuva
= tora
= zeḫut
= zemer
minhag = minhah

İngilizce:
folklore = folklor

Lehçe:
ani = ani
farba = farba
karainy = karanya
kogut = kogut
kowal = koval
mama = mama
okrom = okrom
poezja = poezya
proza = proza

Moğolca:
cegere(n) = ciren
abagayla- = abayla-
aḳa = ahalıçka, aga
asra- = astra-
bağatur = bahadır, bahatır, bohatır
çida- = cıda-
dolgan, dolgiya(n) = tolhun
mağta- = maḫta-
olca = olca
oram = oram
ȫs- = ös-
siltağ = sıltav
soḫur = sokur
sonu = suna
tala- = tala-
tebşi = tepsi
toğta- = toḫta-
uçir = uçur
ulus = ulus
yada- = yada-

Orta Farsça:
bwr = borlalıḫ
rwç = oruç

Rusça:
+lıçka = ahalıçka
адвокат = advokat
альом = albom
антропология = antropologiya
археолог = arḫeolog
архив = arḫiv
ассистент = asistent
автобус = avtobus
библиотека = biblioteka
библия = bibliya
дагестан = Dagestan
Дамасск = Damask
демограф = demograf
демография = demografiya
департамнт = departament
диалект = dialekt
директор = direktor

дядя = dädä
Душа = düşinkem
екскурсант = ekskursant
екскурсия = ekskurciya
експедиция = ekspediciya
елемент = element
фото = foto
фрагмент = fragment
функция = funksiya
фунт = funt
генеалогия = geneologiya
гимназия = gimnaziya
группа = grupa
губернатор = gubernator
Ислам = İslam
Италья = İtalyan
империя = imperiya
интеллегент = intelegent
Иран = İran
история = istoriya
кандидат = kandidat
католик = Katolik
комитет = komitet
конгресс = kongrės
контакт = kontakt
копыто = kopıta
Коран = koran
культура = kultura
ладан = ladan
Латынь = Latin
лекция = leksiya
литература = literatura
лоток = lotok
маркиз = markiz
материал = materyal
машинка = maşinke
метод = metod
мидия = midiya
министр = minister
может = moget
Монгол = Mongol
мороз = moroz
нора = nora
организация = organizasiya
овёс = uvus
печь = peç
Перс = pers
политика = politika
привилегия = privilegiya
проблема = problema
профессор = profesor
программа = programa
пропаганда = propaganda
пропагандист = propagandist
процент = prosent
процесс = proses
проект = proyekt
редакция = redaksiya
редактор = redaktor
река = reka
рекомендация = rekomendasiya
ревизия = reviziya
то = to II
университет = universitet, üniversitet
визить = vizit
вот = vot
хроника = ḫronika

Sanskritçe:
candana = sandal
chattra = çatır

Soğdca:
borç = borç
borç > bōrç = borc

Yunanca:

= abaḫ
= abak
efendi = efendi
kereb = gereb
khristianos = ḫrıstiyan
panegryris = panair

Türk Dilleri Dizini

Azerice:

döz- = töz-

Kıpçak-Kuman (Kodeks Kumanikus)

abra- = abra-
aç = aç
aç- = aç-
açı = açı
açıl- = açıl-
açırgan- = açırgan-
açırgan- = açırhan-
açırgan- = açırḫan-
açuv = açuv
ag = av
agaç = ahaç
agır = avur
agırla- = avurla-
agız, avuz = agız
agız, avuz = avuz
agrık = avruv
ah- = ah-
ak = aḫ
akça = aḫça
akşam = akşam
al- = al-
al = al II
ala = ala
alaçuk = alaçıḫ
alda- = alda-
algış = alhış
algışla- = alhışla-
algışlı = alhışlı
alın = al(ı)n
alış- = alış-
alt = alt
altı = altı
altun = altın
ambar = ambar
an = ana
ança, ançak = ança
andı = andiy
ant = ant
anukla- = anıḫla-
anuz = anıs
aŋla- = anla-
ara = ara
ara = arı
araba = araba
arha = arka
arıh = arıḫ
arın- = arın-
arıt- = arıt-
arov = aruv
arslan = arıslan
art = art
art- = art-
artuk = artıḫ
aş = aş
aş- = aş-
aşa- = aşa-
aşkara = aşkara
aşlık = aşlıḫ
at = ad
at = at
ata = ata
atla- = atla-
aval = aval
aval = evvel
avaz = avaz

ave, hava = ḫavva
avlak = avlaḫ
ay = ay
ay = ay
ayak = ayah
ayır- = ayır-
ayna = aynekin
ayt- = ayıt-
aytıl- = aytıl-
az = az
azaş- = azaş-
azat = azat
azık = azıḫ
azız, hazız = aziz
bagatur, bahatur = bahadır
bagla- = bayla-
bahalı = bahalı
bak-, bah- = baḫ-
balçuk = balçıh
balk - = balkı-
baluk = balıḫ
bar = bar
bar- = bar-
bar = var
bar- = var-
barakat = berekät
barça = barça
barmak = parmak
bas- = bas-
baş = baş
başla- = başla-
bat- = bat-
bav = bav
bazar = bazar
bazargan = bezärgän
bazık = bazıḫ
bazlık = bazlıh
bele- = bölä-
belgirt- = belgirt-
ber- = ber-
ber- = ver-
beri = bere
berk = bek
bestle-, besle- = beslä-
beş = beş
bey = biy
beyenç = biyanç
beyiklük = biyiklik
bez- = bez-
bil- = bil-
bildir- = bildir-
bile- = bilä-
bir = bir
birge = birgä
birlik = birlik
bit = bit
bit- = bit-
bitik = bitik
biyen- = biyan-
biz = biz
bo = boy
bogday = buday
boh = boḫ
bol- = bol-
boluş = bolus
boluş- = boluş-
borç = borc
borçlı = borçlu
boş = boş
boşat- = boşat-
boyun = boyun
böri = börü
börk = börk
bu = bu
bukün = bugün
bulut = bulut

bunyat = bunyat
burun = burun
but = but
butak = butah
buyur- = buyur-
buyuruk, buyruh = buyruh
buz = buz
buz- = buz-
buzov = buzov
büger- = bükräy-
bülbül = bilbil
bütün = bütün
can = can
cins = cıns
covap = cogap
curum = curum
çahar- = çahır-
çakuç = çöküç
çaman = çaman
çatır = çatır
çayna- = çeynav
çayna- = çıyna-
çerek = çirik
çeri, çeyri = çeriv
çıbuk = çıbuḫ
çıgar- = çıhar-
çık = çıḫ
çık-, çıh- = çıh-
çınık- = çınıḫ-
çıpçık = çıpçıh
çırak = çıraḫ
çırlak = çırlaḫ
çibin = çibin
çiçek = çeçäk
çiz- = sız-
çök- = çök-
çömlek = çölmäk
çöple- = çöplä-
çövre = çüvrä
çövür- = çüv(ü)r-
çugur = cuhur
çuvla- = çuvla-
da = da
dagı, tagı = dahı
de- = de-
de- = tė-
devül = divil
deyin = deyin
dıvar = duvar
dost = dost
dört = dört
dunya = dunya
düşman = duşman
eger = eger
ekinç = ėkinci
ekki = eki
eksiklik = eksiklik
eksit- = eksit-
eksük = eksik
el = el
elçi = elçi
elek = öläk
elik = elik
elt- = elt-
emdi = imdi
emen- = imän-
emgek = emgäk
emgek = ömgäk
en- = en-
endür- = endir-
eŋ = ėnk
eŋse = ensä
er = ėr
er = er
erin = erin
erinçek = ėrinçäk

erk = erk
erte = ertä
erte = örtä
es = es
esir- = esir-
eski = eski
eşek = eşäk
eşik = eşik
eşit- = eşit-
et = et
et- = et-
etik = etik
etmek, ötmek = etmäk
ev = iv
ev = üv
eygi = egi
fil = fil
gam = gam
gül = kül
habar = habar
ham = ḫam
hamaşa = hammeşa
heç = heç
her = her
hergiz = hergiz
heyar = ḫıyar
hormat = hörmät
hoş = hoş
hucra = hucura
ıgla-, ıla- = ağla-
ınamlı = inamlı
ınan- = inan-
ındır = indır
ır = ir
ır = yır
ırak, ırah = iraḫ
ırçı = yırçı
iç = iç
iç- = iç-
içkeri = içeri
ilin- = ilin-
incir = incir
inçke = ince
inek = inäk
ip = ip
iri- = iri-
issi = issi
iş = iş
işçi = işçi
işle- = işlä-
it = it
izde- = izlä-
kabuk = kabuk
kabul = kabul
kaç- = kaç-
kaçan = kaçan
kada- = kada-
kadav = kadav
kagı- = kahı-
kal- = kal-
kalaa = kala
kalıŋ = kalın I
kalkan = kalkan
kamçı = kamçu
kan = kan
kan, han = ḫan
kanlı = kanlı
kanlık = ḫanlıḫ
kapuç = kap
kapuç = kapçuḫ
kar = kar
kara = kara
karaŋgu = karanhı
karaŋgu = karanhı
karar- = karar-
karavaş = karavaş

kargış = karhış
karı = karı
karın = kar(ı)n
karındaş = karandaş
karış- = karış-
karşı = karşı
kart = kart
kaş = kaş
kat = kat
katı, kattı = katı
katın = katın
kaya = kaya
kaygı = kayhı
kaygır- = kayhır-
kayıŋ = kayın
kayna- = kayna-
kayra, kayrı = kayri
kayt- = kayt-
kaytar- = kaytar-
kazgan- = kazan-
keç- = keç-
keçe, kiçe = keçä
keçir- = keçir-
kel- = kel-
kelin = gelin
keltür- = keltir-
kemiş- = kemiş-
kemiş- = kemiş-
ken = kek
kendi = gendi
keŋ = ken
keŋeş = kenäş
keŋlik = kenlik
keŋlik = kenlik
kerek = keräk
kerekli = keräkli
keri = geri
kerpiç = kirpiç
kertek = gerdek
kerti = kerti
kes- = kes-
keş = keş
ket- = git-
ket- = ket-
key- = giy-
key- = kiy-
keyik = kiyik
kez- = kez-
kıçkır- = kıçḫır-
kıl- = kıl-
kılıç = kılıç
kılıh, kılık = kılıh
kılıklı = kılıḫlı
kılın- = kılın-
kıngır = kınhır
kıptı = kıptı; kıptılar
kırıl- = kırıl-
kıs- = kıs-
kısta- = kısta-
kıstrak = kısrak
kış = kış
kıyna-l- = kıynal-
kız = kız
kız- = kız-
kızıl = kızıl
kibi = gibi
kibi = kibik
kiçi = kiçi
kim = kim
kir- = gir-
kir- = kir-
kişi = kişi
koca = koca
koçkar = koç
kol = kol
kol- = kol-

kon- = kon-
konak = konaḫ
konaklık = konaḫlıḫ
kondur- = kondar-
konşı = konşu
kopuz = kobuz
kork- = korḫ-
korku = korḫuv
korkunçı = korḫuvçu
korkut- = korḫut-
koşıl-, ḳosıl- = koşul-
kovuş = kovuş
koy- = koy-
koyan = davşan
koyan = koyan
köç- = köç-
kögüs = göğüs
kök = gök
köl = göl
kölege = kölägä
köm- = köm-
kömür = gömir
könder- = gönder-
könder- = köndär-
köni = köni
köŋül = köl(ü)n
köp = köp
kör = gör
kör- = kör-
körgüz- = körgüz-
körk = körk
körklü = körklü
körümli = körümlü
körün- = körün-
kötür- = götür-
kötür- = kötür-
köz = göz
köz = köz
közildirik = közlük
kuç- = kuç-
kul = kul
kulak = kulaḫ
kulluk = kulluḫ
kum = kum
kur- = kur-
kurban = kurban
kursak = kursah
kurt = kurt
kuru = kuru
kus- = kus-
kuş = kuş
kutkar- = kutḫar-
kutlu = kutlu
kuttul- = kutul-
kutur- = kutur-
kuyaş = kuyaş
kuyruh = kuyruḫ
kuyu = kuyu
kübe = köbä
küç = küç
küçlü = küçlü
kügürçin = kögürçün
kül- = kül-
kümüş = gümiş
kümüş = kümüş
kün = gün
kün = kün
künile- = künlä-
künüçi = künüçü
küsen- = küsän-
küsenç = küşänç
küt- = küt-
küydür- = küvdür-
küz = küz
mahta- = maḫta-
maŋlay = manlay

medet = meded
men = men
mıh = mıh
min- = bin-
min- = min-
miŋ = biŋ
miŋ = min
mohor = mohor
muna = muna
murad = murad
murad = murad
murdar = murdar
mü = mo
müŋüş = müvüş
nakş = naḫış
nakşla- = nakışla-
nardan = nar
ne = ne
neçe = neçä
neçik = neçik
nek = nege
nemede = nemede
nil = nil
nişan = nisan
nur = nur
oba = oba I
oglan = oğlan
ogrı = ogrı
ogul, ovul = oğul
ok = ok
okşa-, uvşa- = oḫşa-
oku- = oḫu-
ol = ol II
olça = olca
oltur- = oltur-
oŋ = on I
oŋal- = onhal-
oŋalt- = onhalt-
oŋar- = onar-
organa = organ
orman = orman
orna-t- = ornat-
orta = orta
ortaç = otraç
ortak = ortaḫ
oruç = oruç
orun = or(u)n
oş ol = oşol
ot = ot
otalamak = otlak
otuz = otuz
oyın = oyun
oyna- = oyna-
oyna-t- = oynat-
oyov = oyuv
oz = on II
öç = öç
ögüz = ögüz
öğür- = öküz-
öktem = öktäm
öktemlen- = öktämlän-
öktemlik = öktämlik
öl- = öl-
ölç- = ölçä-
ölçe = ölçäv
öldür- = öltür-
ölü = ölü
ölüm = ölüm
ölümlüh = ölümlü
öŋ = ön
öp- = öp-
öpke = öpkä
öpkele- = öpkälä-
öp-üş- = öbüş-
örken = örkän
ös- = ös-

öt = öt
ötmek, etmek = ötmäk
övren- = ürän-
övret- = ürät-
öz = öz
özge = özgä
paygambar = peygamber
peç = peç
rusi = Rosiya
saat, sahat = saat
saban = saban
saç = çaç
saç- = çaç-
saç = saç
saç- = saç-
sadaf = sedef
safar = sefer
sag, sav = sağ
sagınç = sahınç
sagış = sahış
sagışla- = sahışla-
saglık = savluh
sağışa- = sahışet-
sakla- = sakla-
san = san II
sana- = sana-
sanç- = çanç-
saray = saray
sarhıt- = sarḫıt-
sarı = sarı I
sat- = sat-
satov = satuv
satınal- = satınal-
savuk = suvuḫ
saz = saz
sebep = sebeb
segiz = segiz
sekir- = sekir-
semiz = semiz
sen = sen
sev- = süv-
sevmeklik, sövmeklik = süvärlik
sıçkan = sıçan
sıgın- = sıyın-
sıgır = sıhır
sıgıt = sıyıt
sık = sıḫ
sıltov = sıltav
sına- = sına-
sındır- = sındır-
sınık = sınıḫ
sır = sır
sıy = sıy
sibür- = sibir-
silk- = silk-
siz = siz
soh- = sok-
sokur = sokur
soŋ = son
soŋra = sonra
sor- = sor-
sön- = son-
sövek = süväk
söz = söz
sözle- = sewle-
sözle- = sözlä-
su = suv
sufra = sofra
suhlan- = suklan-
sultan = sultan
surat = suret
suvsa- = suvsa-
süŋü = süngü
sür- = sür-
sürt- = sürt-
sürüv = sürü

süt = süt
süyis = süvär
süz- = süz-
şahar = şahar
şaytan = saytan
şeir = şair
şeriyat = şarayat
şira = şıra
taban = taban
taç, daç = tac
taf = taf
tag = tav I
tak- = taḫ-
talaş- = talaş-
tam - = tam-
tamak = tamah
tamam = tamam
tamar = tamar
tamaşa = tamaşa
tanı- = tanı-
tanıgısız = tanıhısız
tanuk = tanıḫ
tanukluk = tanıḫlıḫ
tanukluk ber- = tanıḫ et-
taŋ = tan
tap- = bul-
tap- = tap-
tar = tar
tarazu = tarazu
tarı = tarı
tarlov = tarlav
tart- = tart-
tas = tas II
tas bol- = tas pol-
taş = tas I
taşı- = taşı-
taşla- = taşla-
tat- = tat-
tatar = Tatar
tatarça = Tatarça
tatıglı, tatlı = tatlı
tatov = tatuv
tavuk = tavuḫ
tavul = tavul
tayak = tayaḫ
tek = tek
teli = teli
temir = temir
ten = ten
teŋiz = tengiz
teŋri = tenri
teŋrilik = tenrilik
ter = ter
terek = teräk
tereŋ = terän
terk = terk
ters = ters
teşik = telik
teşik = teşik
tez = teyz
tınç = tınç
tıŋla- = diŋle-
tıŋla- = tınla-
tırnak = tırnak
tıy- = tıy-
tıyıl- = tıyıl-
tik = tik-
tikme = sitme
til = dil
til = til
tilim = tigim
tilsiz = tilsiz
tint- = tint-
tintövçi = tintüvçü
tirgiz- = tirgiz-
tirgizgiçi = tirgizüvçü

tiri = tiri
tiril- = tiril-
tiş = tiş
tişle- = tişlä-
titre- = titrä-
tiz = tiz IV
tog- = tuv-
toguş = tuvuş I
tohta- = toḫta-
tokluk = toḫluḫ
tol- = tol-
toltur- = toltur-
tolu = tolu
toŋuz = domuz
toŋuz = tonhuz
toprak = topraḫ
toy- = toy-
toy(II) = toy
toz = toz
tök- = tök-
töle- = tölä-
töre = törä
töre- = törä-
törele- = töräläş-
töşek = töşäk
töve = deve
töz- = töz-
tuç = tuc
tul = tul
tuman = duman
tur- = tur-
turna = turna
tut- = tut-
tutgun = tutḫun
tuz = tuz
tuzak = tuzaḫ
tügen- = tügän-
tük = tük
tükel = tügäl
tülkü = tülkü
tümen = tümän
tüp = tüp
türlü, türlendi = dürlü
tüş = düş
tüş- = düş-
tüş- = tüş-
tüş = tüş I
tüş = tüş II
tütün = tütün
tüz = tüz I
uç- = uç-
uç = uç
uçkun = uçḫun
uçuz = uçuz
ulah = ulah
ulgay- = ulhay-
ulu = ullu
uluk = ulluluḫ
umunç = umsunç
unut- = unut-
ur- = ur-
urluk = urluḫ
uruk = uruv
urun- = urun-
uruş- = uruş-
uruşu = uruş
us = us
usta = usta
ustlu = uslu
utru, = utru
uyal- = uyal- I
uyan- = oyan-
uyan- = uyan-
uyat = uyat
uyuhu = yuku
uzat- = uzat-

uzun = uzun
uzunluk = uzunluh
üç = üç
üçün = üçün
üleş- = ülüş-
ülüş = ülüş
ümed = ümit
ün = ün
ünde- = indä-
üstün = üst
üz- = üz-
ya = ya
ya, yaa = yay
yabov = yabuḫ
yada- = yada-
yag = yav
yag- = yav-
yaga = yaka
yakşı = yaḫşı
yakşırah = yaḫşıraḫ
yala- = yala-
yalbar- = yalbar-
yalçı = yalçı
yalgan = yalhan
yalguz = yalhız
yaman = yaman
yamanlık = yamanlıḫ
yamgur = yamhur
yamgurlu = yamhurlu
yamov = yamav
yan- = yan-
yana = yanı
yanç- = yanç-
yançık = yançıh
yaŋak, yaak, yaaḫ = yanak
yaŋı = yanhı
yaŋıl- = yanhıl-
yap- = yap-
yar- = yar-
yara = yara
yara- = yara-
yarat- = yarat- II
yargu = yarhu
yargu = yarhu
yarıklık = yarıḫlıh
yarım = yarım
yarlı = yarlı
yarlıgançlı = yarlıhaşlı
yarlılık = yarlılıḫ
yaruh = yarıḫ
yas = yas II
yaş = yas I
yaşıl = yeşil
yaşır- = yaşır-
yaşırı = yaşırın
yat = yat
yat- = yat-
yavdır- = yavdur-
yay- = yay-
yay = yaz
yayıl- = yayıl-
yaz- = yaz-
yaz = yazbaşı
yazıl- = yazıl-
yazık = yazıḫ
yazuklu = yazıḫlı
yegit = igit
yegitlik = igitlik
yek = yek
yel = yel
yemese = yemesä
yemiş = yemis
yeŋil = yengil
yeŋmek = yenmä
yer = yer I
yet- = yet-

yeti = yedi
yıh- = iḫ-
yıın = yıyın
yıkıl- = yıhıl-
yıl, ıl = il
yıl, ıl = yıl
yılan = yılan
yılan, ılan = ilan
yıltıra- = yıltratıl-
yımşak = imşaḫ
yımşak = yimsak
yırt- = irt-
yırt- = yırt-
yirençi = iränç
yoharı = yoharı
yok = yoḫ
yol = yol
yolçu = yolcu
yu-, yuv = yuv-
yulduz = yolduz
yuluv = yuluv
yum- = yum-
yumurtka = imırtḫa
yuvuz = yuvuz
yuzak = yuzak
yügün- = yügün-
yügür- = ürü-
yük = yuk I
yükle- = yüklän-
yürek = üräk
yüz = yuzII
yüzük = yüzük
zamana = zaman
zeytin = zeytun
zincil = sıncır

Eski Türkçe:

(y)al+ta-d > yaltay = yaltay
*art+garu > art+ḫarı = artḫarı
*bay-ıl- = bayıl-
*bük-ür-äd- > büküräy- = bükräy-
*hȫç > ȫç = öç
*ına-m = inam
*küd- > küt- = küt-
īd- = iy-
īgla-, yıgla- = ağla-
īt = it
+dakı < +da+kı = avaldahı
ōyun = oyun
āç = aç
aç- = aç-
açuk = açıḫ
adak = ayah
adak = ayaḫ
adın- = aynıḫ
adruk (< adır-uk) = ayrıḫsı
adut = uvuç
āg = av
āgıl = avul
āgır = avur
agırla- = avurla-
āgız = avuz
āk = aḫ
ak- = ah-
āk = akşam
ākar- = ahar-
akça = aḫça
ak-ız-dır- = ahızdır-
āl = al II
āla = ala
aldag = aldav
alka-ş = alhış
altın = alt
altun = altın

amtı = imdi
amtı > emti > endi = endi
andan = andan
anı teg = antek
anı+täg > antak > andak = andak
ānu-k = anık
anuk+la- = anıḫla-
āŋ+la- = anla-
aŋla-t- = anlat-
ārga- = ara-
ārıg = aruv
arık = arıḫ
arık+lık = arıḫlıḫ
arslan = arıslan
aş-ıgçı > aş-uvçu = aşuvçu
āt = ad
awın- = uvun-
awıt- = uvut-
aya- = aya-
ayman- > äymän- > imän- = imän-
az- = azaş-
azkınya > az+gına = azhına
āzuk = azıḫ
bag+la- > bayla- = bayla-
bā-g > bav = bav
bak-ın- = bahın-
balçık = balçıh
bār = bart
bār = var
bar- = var-
bedük = biyik
bēg = biy
begüm = biyim
bēle- = bölä-
belgü = belgi
bēr- = ver-
bērü = bere
bç̄-il- = biçil-
bm̄- = min-
bīr, = bir
biti-k = bitik
bitik+çek = bitiçek
bokün = bügün
bu öd+le = böyle
bu ödle = bewle
bu teg = butek
bugday = buday
bukağu, bukāğu = buhov
bulıt = bulut
burun = burun
būt = but
butık = butah
çīpın = çibin
çākır- = çahır-
çātır = çatır
çekürge = çegirtkä
çērig = çeriv
çevür- = çüv(ü)r-
çevür-ä = çüvrä
çık- = çıh-
çiz-, çız- = sız-
çöm- = çom-
çukur = cuhur
çüri-t- = çirit-
eb, ev = üv
eb,ew = iv
edgü = egi
edgü = ėyi
egsük = eksik
egsü-t- = eksit-
ek(i)+si = ėksi
ėkki = eki
ē̆l = el
ėlet- = elt-

elge-k > ele-k > öle-k = öläk
emge-k = emgäk
emge-k = ömgäk
em-igçi > öm-üvçü = ömüvçü
eŋse = ensä
eŋ-ük+ed- > eŋ-ük+ey- = enkäy-
ēr = ėr
ėr- = ir-
erin-çek = ėrinçäk
erk = erk
ėrte = ertä
erü- = iri-
esrü-, esür- = esir-
ē̆ş = eş
eşgek = eşäk
ē̆şik = eşik
eşit- = eşit-
et = et
ē̆t- = et-
etek = etek
etmek = etmäk
etmek = ötmäk
ētük = etik
hōt = ot
hāçıg > açıg > açı = açı
hāgrıg = avruv
hūç, ūç = uç
hūr- = ur-
ı+gaç = ahaç
ıdu ber- = yeber-
ınan- = inan-
ınaru, anaru, aŋaru = arı
ırak, yırak = iraḫ
ıt = it
iç+kerü, içgerü = içeri
i-ken = iken
il-in- = ilin-

inçke ed- = inced-
ingek = inäk
iŋäk = inek
iŋir = ıngır
iŋir = ingir
irin = erin
irtä, erte, ėrte = örtä
isig = issi
iste-, izde = ista-
ī̆ş = iş
it-ig = iti
ī̆z+de-me iste- = izdeme
ī̆z+lä-, iz = izlä-
kīz = kız
kadgu = kayhı
kadgur- = kayhır-
kakı- = kahı-
kānat = kanat
kandın = handan
kanı = hani
kapa-glı = kapalı
kap-un-, kap- = kabun-
karabaş = karavaş
karaŋgu = karanhı
kārga = karha
kārı = karı
kart+ad- = kartay-
katıg = katı
kātun = katın
kawış-ur- < ḳavşur- = kuvşur-
kayt- = kayt-
kazgan- = kazan-
kazguk = kazıh
keç- = keç-
kē̆ç+e = keçä
kē̆ç+ik- = keçik-
keçün- = keçin-
keç-ür- = keçir-

ked- = giy-
ked- = kiy-
kē̆l- = kel-
keltür-üvçü = keltürüvçü
kentü = gendi
kē̆ŋ = ken
keŋeş = kenäş
kerge-k = keräk
kertü = kerti
kē̆t- = git-
kē̆t- = ket-
keyik = kiyik
kıç+kır- > kıç+ḫır- = kıçḫır-
kıragu = kırav
kısga = kısha
kısga = kısha
kıs-ıg+lıḫ = kısıḫlıḫ
*kıv+a-n-, küven-<*küve-n-* = kuvan-
kıvan-ç, küvenç = kuvanç
kıyn = kıyın
kiç+kär- = kiçkär-
kiçig = kiçi
kip = kibik
kī̆r- = gir-
kī̆r- = kir-
kod- = koy-
koguş = kovuş
koguşa-t-, ḳogşa-t- = kovşat-
kol- = kol-
kol-t-ga = kolḫa
konşı = konşu
kony = koy
koŋuz = komuz
kopuz = kobuz
kork- = korḫ-
koyın = koy(u)n
kozga- = kozha-

kög+ot = kögöt
kögürçken = kögürçün
köligä, kolige = kölägä
köni = köni
köŋül = köl(ü)n
kör-güz-, körtgür- = körgüz-
körüm = körüm
köy-mür = gömir
köz = göz
ḳudruḳ = kuyruḫ
ḳudug = kuyu
kūç- = kuç-
kuç-ak > kuç+ah = kuçah
kuç-uh+la- = kuçuḫla-
kulgak = kulaḫ
kumursga = kumurstḫu
kur+şa- = kursa-
kūrı- = kuru-
kurı-g > kuru = kuru
kurtgar- > kutḫar- = kutḫar-
kurugsak = kursah
küç+äd- > küçäy- = küçäy-
kümüş = gümiş
kün = gün
kün+eş = kuyaş
küneş = güneş
küni+lä- > künlä- = künlä-
küni+lük = künülük
küntüz = kündüz
kǖse-n- = küsän-
küy-dür-, küŋdür- = küvdür-
kǖz = küz
mōnçuk+la- = muncaḫla-
maŋa = ma
maŋa = maya
men = man
men, ben = men
miŋ = biŋ

miŋ, bıŋ = min
miŋ+le-n- = minlän-
miyi = miy
mu+n+a = muna
ne+eyle > *ne+eyle-* = neyle-
odgan- = uyan-
odgat- > *oygat-* = oyat-
odug+an- > *odgan-* > *oygan-* = oyan-
ogıl, ogul = oğul
ogıl+an = oğlan
ogrı = ogrı
ok = ok
okı- = oḫu-
okı- = oku-
ǒki-r- = ökür-
okşa- = okşa-
okşa- = ukşa-
okşa- = uşa-
okşa-, oxşa- = oḫşa-
ol = ol II
ol = ol I
ol dahı = oldahı
ol+da = anda
ol+lar = alar
oltur-, olur- = oltur-
oŋ+ar- = onar-
oŋal- = onhal-
orga- > *ora-* = ora
orta, ortu = orta
orun = or(u)n
orun+a-t- = ornat-
ǒt, öt = öt
ot+la-k, otluķ = otlak
oyun+a- > *oyna-* = oyna-
oy-uv = oyuv
ögren- = ürän-
ögren- = üvrän-
ögret- = ürät-
ögret- = üvrät-
ögsüz = öksüz
ög-ün- = üvün-
ögüt = ügüt
ögüt, üt, ögüt = ögüt
öküz = ögüz
öl- = öl-
ölez = ölät
öŋ = ön
öŋ > *en+lik* = enlik
öŋi = öngä
öp-üş- = öbüş-
ört+ä- = örtä-
öt-, öt- = öt-
ötek = ötkünç
öz = öz
öz+ä-k = özäk
özken = özän
sī-n-dır- = sındır-
sōr- = sor-
saç = çaç
saç- = çaç-
saç- = saç-
saç-ıl- = saçıl-
sag = sağ
sahıç+lıḫ = sahınçlıḫ
sahın-ç = sahınç
sahınç+lı < *sahınçlıġ* = sahınçlı
sahın-uvçu = sahınuvçu
sahış et- = sahışet-
sahış+la- = sahışla-
sak+çı = sakçı
sak+la- = sakla-
sāl = sal
sal- = sal-
sā-n+a- = sana-
san+sız = sansız

sanç- = çanç-
saŋa = sa
sārıg = sarı I
sarıg+ar > *sarar-, sargar-* = sarar-
sark-ıt- = sarḫıt-
sāş- = şaş-
satıg = satuv
sat-ıg+ın al- > *satın al-* = satınal-
sav+luh < *sag+lık* = savluh
sav-uş- = savuş-
sekiz, sekkiz = segiz
sēkri- = sekir-
semiz = semiz
semiz+lik = semizlik
sen = sen
seş- = çeş-
sew- = süv-
sıçġan = sıçan
sıdır- = sıdır-
sıg- = sıy-
sıg-ın- - = sıyın-
sığır = sıhır
sıgta- = sıyıt
sık-ıl- = sıkıl-
sına- = sına-
sına-v = sınav
sına-vçu = sınavçu
sınıḫ+lıḫ = sınıḫlıḫ
sınıḫ-tır- = sınıḫtır-
sın-ık > *sın-ıḫ, sınık* = sınıḫ
sın-uk- > *sın-ıḫ-* = sınıḫ-
sıŋaru < *saru* < *sarı* = sarı II
sır+laş- = sırlaş-
sıy+la- = sıyla-
sıy+lı = sıylı
sıyın-ç = sıyınç
sıyın-dır- = sıyındır-
sıyla-vçu = sıylavçu
sız-gıç = sızgıç
sız-hıç = sızhıç
sızla-v < *sızlaġ* = sızlav
sızlav+lu = sızlavlu
silk- - = silk-
sipür- = sibir-
siş+lik, sış- = şişlik
sž = siz
sogık = suvuḫ
sok-um = sohum
soŋ = son
soŋ = sondra
sörçük = sörçäk
sörçek = sörçäk
sön- = sön-
söz = söz
sūb, suv = suv
suk+lan- = suklan-
süŋü = süngü
süŋük = süväk
sür-üg > *sür-ü* = sürü
süt = süt
şu ödle > *şöyle* = şöyle
tīn-ç = tınç
tāġ = tav I
takı > *dakı* > *dahı* = dahı
takı > *dakı* > *dahi* > *da* = da
tāl = tal
tala-s = talas
tala-ş = talaş
tala-ş- = talaş-
talaş-uvçu = talaşuvçu
tala-v = talav I
tāmar = tamar
tamgak = tamaḫ
tamgak = tamah

tamur+lat- = tamurlat-
tān- = tan-
tan+ dakı = tandahı
tanı- = tanı-
tanı-ş = tanış
tan-maḫ = tanmaḫ
tanık = tanıḫ
tanuk = tanık
tanukluk = tanıḫlıḫ
tanuş- = tanış-
tan-uvçu = tanuvçu
taŋ, *taŋ* = tan
tap-, *tap* = tap-
tāpan = taban
tapıġ = tabu
tap-ıgçı > *tab-uvçu* = tabuvçu
tap-ug+luk > *tabuluḫ* = tabuluḫ
tap-ul- = tabul-
tār = tar
tara- = tara-
tara-k, *tarġak* = tarak
tarı-g = tarı
tarı-g+la-g = tarlav
tart- = tart-
tartıġçı = tartuvçu
tart-ıl- = tartıl-
tas et- = tas et-
tāş = tas I
tāş- = taş-
taşġarū = tışḫartın
taşı-n- = taşın-
taşu- = taşı-
tāt- = tat-
tat+lı = tatlı
Tatar = Tatar
Tatar = tatarḫanlıḫ
Tatar+ça = Tatarça
tat-uv < *tatıġ* = tatuv
tavış = tavuş
tavışġan = davşan
tavul+lan- = tavullan-
tavuş kuş = tavuş kuş
tawar = tuvar
tay = tay
tāy- = tay-
taya- = taya-
taya-ḫ < *tayak* = tayaḫ
taya-k = tayak
taya-n- = tayan-
tē- = té-
tē-, = de-
teg, *tek* = tek
tegül = divil
tegül = tüvül
teke = tegä
tel+li = telli
teli+lik = telilik
teli+r- = telir-
telmir- = telmär-
tēlü, *tėlve* = teli
telük = telik
temir = temir
teŋeş- = tenäş-
teŋiz = tengiz
teŋri = tenri
terän+lik = teränlik
tėrēk = teräk
tergä-v = tergäv
teriŋ, *tėrin* = terän
terk = terk
ters = ters
ters+lik = terslik
teşük = teşik
tıd- = tıy-
tıdıl- = tıyıl-
tıl, *til* = til

tıltag = sıltav
tın-ç = tinç
tınç+al- = tınçal-
tınç+lık = tınçlık
tıŋla- = diŋle-
tıŋla- = tınla-
tırŋak = tırnak
tik- = tik-
tik-, *tikme* = sitme
tīl = dil
tilim = tigim
tilkü = tülkü
tir-güz-, *tirgür-* = tirgiz-
tirig = tiri
tirig+lik = tirlik
tīş = tiş
titrä-gük = titrävük
titre- = titrä-
ti-y-iş = tiyis
tiz- = tiz-
tiz- = tiz-
tiz = tiz IV
tod- = toy-
toġra- = tuvra-
toksan = toksan
tol- = tol-
tolgak = tolhaḫ
tolı = tolu
toŋuz = domuz
toŋuz = tonhuz
top+la- = topla-
toprak = topraḫ
tȫrt = dört
tosık = toḫ
toy tȫd = toy
tōz = toz
tozgak = tozhaḫ
tök- = tök-
tölä-v = töläv
töle- = tölä-
töpü = töbä I
tör = tör
törü = törä
törü- = törä-
törü+lüg = töräli
töşe- = töşe-
töşek = töşäk
tȫz- = töz-
tūç = tuc
tug- = tuv-
tul = tul
tuman = duman
tuman = tuman
tuŋāġ = tuvak
tur- = tur-
turŋa = turna
tur-uş = turuş
tut- = tut-
tǖz = tuz
tuzak = tuzaḫ
tǖ+k = tük
tǖb = tüp
tükä-l, = tügäl
tümen = tümän
türk = türk
türt- = türt-
tüş = düş
tüş- = düş-
tüş- = tüş-
tǖş = tüş II
tǖş, *tüş* = tüş I
tüş+lä- = tüşlä-
tüş+lük = tüşlük
tütün = tütün
tüz- = tüz-
tüz = tüz I

tüz = tüz II
tüz+ät- = tüzät-
tüz+lä- = tüzlä-
tüz+ü- = tüzü-
uç- = uç-
uç+suz = uçsuz
uç-ır- = uçır-
ūçuz = uçuz
ud-gan > *uy-gan* = uygan
udıku = yuku
uduk+la- = yukla-
uğra- = uğra-
uğra-ş- = uğraş-
ulgad-, *uluğ+ad-* > *ulgad-* = ulhay-
ullu+luk = ulluluk
ulug = ullu
uluş = ulus
um- = um-
umunç = umsunç
unıt- = unut-
ur- = vur-
urluḳ = urluḫ
uruk, *uruğ* = uruv
ur-un- = urun-
ur-uş = uruş
ur-uş- = uruş-
us = us
us+suz = ussuz
usluğ = uslu
usta+lıḫ = ustalıḫ
uş bu, *oşbu* ~*oş* = uşpu
uş~ *oş ol*, *oş* = oşol
uşa-n- = uşan-
utur-u > *utru* = utru
uwat- = uvalt-
uwşak = uvaḫ
uy+al- = uyal- II
uyal- = uyal- I
uyat = uyat
uyat+lı = uyatlı
uza-k = uzaḫ
uzun = uzun
üç = üç
üçün = için
üçün = üçün
üläş-tir- = üläştir-
ǖle-ş- = ülüş-
ülüş = ülüş
ǖn = ün
ün+te- > *ünde- inde-* = indä-
üräk+län- = üräklän-
üst = üst
üşi- = uşu-
üz- = üz-
yōrı- = ürü-
yā = yay
yāḏ- = yay-
yaḏāğ = yayav
yabıl- = yabul-
yabız > *yawız* = yuvuz
yāg = yav
yag- = yav-
yagmur = yamhur
yagmur = yanhur
yag-tur- = yavdur-
yagu- = yuvu-
yağūk = yuvuḫ
yaḫşı = yaḫşı
yaḫşı = yaksı
yaka = yaka
yakuru, *yağru* = yakrı
yāl = yal II
yal+çı = yalçı
yala-n- = yalan-
yalaŋuz = yalıŋız

yalaŋuz, *yalŋūz* = yalhız
yalbar- = yalvar-
yalbar-, = yalbar-
yalbar-uvçu = yalbaruvçu
yālga- = yala-
yalgan = yalhan
yalhız+aḫ = yalhızaḫ
yalpırgak, *yapurgak* = yaprah
yaltay+lıḫ = yaltaylıḫ
yamag = yamav
yaman = yaman
yān = yan-
yana = yanı
yanç- = yanç-
yançal-, *yançıl-* = yançıl-
yançuk = yançıh
yanhıl-ış+lıḫ = yanhılışlıḫ
yaŋ = yan
yaŋak = yanak
yaŋak = yayaḫ
yaŋı > *yanhı* = yanhı
yaŋıl- = yanhıl-
yaŋırt- = yanhırt-
yap- = yap-
yapığ = yabuḫ
yap-ıg > *yap-u* = yapu
yap-ur- = yapır-
yapuş- = yabuş-
yapuş-tur- = yabuştur-
yār- = yar-
yāra = yara
yara- = yara-
yara+la- = yarala-
yaraglıg = yaravlu
yara-t- = yarat- I
yarat- = yarat- II
yar-gu > *yarhu* = yarhu
yarı-ḫ, *yaruk* = yarıḫ
yarım = yarım
yārın yarın = yarın
yarlıg = yarlı
yarlıka-s = yarlıhas
yaru- = yarı-
yaru = yarı I
yaru-t-
yās = yas III
yas = yas IV
yāş = yas I
yāş = yaş III
yaş+ar- = yaşar-
yaş+lıg = yaşlı II
yaş+lıḫ = yaşlıḫ
yaş = yas II
yaşıl = yeşil
yaşın = yasna-
yaşlıg = yaşlı I
yaşna- = yasna-
yaşur- = yaşır-
yāt = yat
yat- = yat-
yatık, *yatgak* = yatah
yavaş = yuvaş
yāy = yaz
yay+lak = yayla
yaz = yaz-
yaz = yaz- II
yaz+lı = yazlı
yaz-ı = yazı
yazık+lı = yazıklı
yaz-ıl- = yazıl-
yaz-ış = yazış
yazuk = yazıḫ
yaz-uk = yazık I
yazuk+luğ = yazıḫlı
yedi+nçi, *yetinç* = yedinçi
yĕ̄-dir- = yedir-

yėgirmi = egirmi
yek = yek
yē̈l = yel
yeldä-vçü = yeldävçü
yem = yem
yē-mek = yemak
yē-miş = yemis
yemiş+lig = yemişli
yengil+lät- = yengillät-
yengil+lik = yengillik
yeŋil = yengil
yeŋ-mä = yenmä
yer = yer I
yer suw = yer-suv
yet- = yet-
yet-il- = yetil-
yet-iş- = yetiş-
yėtiz = yetiz
yetiz+lik = yetizlik
yē̈ti = yedi
yıg-dır-, *yıg-tur-* = yığdır-
yıg-ın = yıyın
yık- = iḫ-
yık-ıl- = yıhıl-
yıl = il
yıl = yıl
yıl = yil
yılan = ilan
yılan = yılan
yıla-yu al-ma- = yılayalma-
yıltra- > *yaldrım* > *yıldrım* = yıldırım
yıltra-t-ıl-, *yaltrı-* = yıltratıl-
yımırtğa, *yumurtğa* = imırtḫa
yır, *ïr* = yır
yır, *ır* = ir
yır+çı = yırçı
yırt- = irt-
yırt- = yırt-
yigirmi, = yigirmi
yigit = igit
yigren-ç = iränç
yime = yemesä
yinçgele- = inçkälämä
yïnçke > *inçke* = ince
yip = ip
yiränç+lik = yiränçilik
yirinçig = yiränçi
yiz< *iz* = yız
yok = yoḫ
yōk = yok
yokaru = yoḫarhı
yokaru = yoharı
yōl = yol
yol+daş = yoldaş
yolçı = yolcu
yon-ma = yonma
yū- = yuv-
yubiy+lik = yubiylik
yul-; *yulı-* = yulu-
yultuz = yolduz
yuluğ = yuluv
yum-, *yum-* = yum-
yumşa-k = imşaḫ
yügür- = yuvur-
yük = yuk I
yül-ü-güç = ülügüç
yüräk = yuräk
yüräk = yüräk
yürek = üräk
yüreklig = üräkli
yǖz = yuzI
yǖz = yuzII
yüz = yüz II
yǖz yüz = yüz I
yüzük = yüzük

Karaçay-Balkar:
alcı- = alca-

Genel Türkçe
+a- = kaḫra-
+geç- = vazgeç-
+la- = abayla-
+lä- = adeplä-
+la- = arzula-
+la- = cahtla-
+la- = caḫtla-
+lä- = malhemlä-
+lä- = meräslä-
+la+lıḫ = borlalıḫ
+län- = sirkälän-
+lan- = zulumlan-
+la-n = paralan-
+lan-uvçu = zınharlanuvçu
+la-vçu = haraplavçu
+lı = akınlı
+lı = faşmanlı
+lıh = satırlıḫ
+lıḫ = tatarḫanlıḫ
+lik = bezärgänlik
+lik = esänlik
+lik = vakillik
+lik = yesirlik
+siz = keyifsiz
et- = pus et-
et- = tube et-

Kazakça:
abayla- = abayla-
ädet = adet
advoqat = advokat
ağalıq = ahalıḫ
ağar- = ahar-
ağaş = ahaç
ajdaha = acdaha
al- = al-
ala = ala
alda- = alda-
alıs-beris = alış-beriş
Alla = Allah
altı = altı
altın = altın
aluvşı, = aluvçu
ambar = ambar
ämir = emir
ana = ana
anar = nar
anıqta- = anıḫla-
ant = ant
antropologiya = antropologiya
aŋda- = anla-
aq = aḫ
aq- = ah-
aqıl = akıl
aqıldan- = akıllan-
aqıldı = akıllı
aqşa = aḫça
aqşam = akşam
ara = ara
ara = arı
arab = arab
aran = aran
arba = araba
arbaşı, *arbakeş* = arabaçı
arheolog = arḫeolog
arhiv = arḫiv
arıq = arıḫ
arıqtıq = arıḫlıḫ
arıstan = arıslan
arqa = arka
arqan = örkän

art = art
art- = art-
artıq = artıḫ
as = aş
as- = aş-
asa- = aşa-
asır- = aşır-
assistent = asistent
astı = aşağı
aş = aç
aş- = aç-
aşıl- = açıl-
aşıtqı "maya" = açıtḫı
aşuv = açuv
aşuvlan- = açırgan-
aşuvlan- = açırhan-
aşuvlan- = açırḫan-
aşuvlan- = açuvlan-
aşuvlu = açuvlu
at = ad
at = at
at- = at-
ata = ata
ata- = atat-
atla- = atla-
av = av
avır = avur
avırla- = avurla-
avırlıq = avurluh
avız = agız
avız = avuz
avla = avul
avlaq = avlaḫ
avru = avruv
avtobus = avtobus
ay = ay
ay = ay
aya- = aya-
ayaq = ayah
ayıptı = ayıplı
ayır- = ayır-
ayt- = ayıt-
aytıl- = aytıl-
az = az
az- = az-
azat = azat
azıh = azıḫ
bağa = baha
bağalı = bahalı
bağban = bağvan
bala = bala
balıq = balıḫ
balqı- = balkı-
balşıq = balçıh
balta = bolta
baq = baḫça
bar = bar
bar- = bar-
bar-(II) = var-
bar(III) = var
barmaq = parmak
bas- = bas-
bas = baş
basış = basaha
basta- = başla-
bat- = bat-
bav = bav
bavla- = bayla-
bazar = bazar
belgi = belgi
belgile- = belgilä-
belgili = belgili
ber- = ber-
ber- = ver-
bereke = berekät
beri = bere

bes = beş
bez- = bez-
bil- = bil-
bildir- = bildir-
bile- = bilä-
bir = bir
birge = birgä
birlik = birlik
bit- = bit-
bitik = bitik
biz = biz
bol- = bol-
boq = boḫ
borış = borc
borıştı = borçlu
bos = boş
bosat- = boşat-
boy = boy
böle- = bölä-
bölek = böläk
böri = börü
bört- = bört-
bul = bu
bulbul = bilbil
bult = bulut
burun = burun
but = but
butaq = butah
buyır- = buyur-
buyrıq = buyruh
buz- = buz-
buzav = buzov
bügin = bugün
bükşiy- = bükräy-
bürtik = bürtük
bütin = bütün
büyrek = büvräk
cahannam, cannam = cehinnem
can = can
candı = canlı
cannat = cennet
caqsı = yaḫşı
cavap = cogap
cın = cin
cınıs = cıns
da = da
dagı = dahı
däreje = teräcä
de- = de-
de- = tė-
deyin = deyin
din = din
doŋız = domuz
doŋız = tonhuz
dos = dost
dostas- = dostlaş-
dostıq = dostluḫ
duşpan = duşman
duşpandıq = duşmanlıh
duval = duvar
düken = dükan
düniye = dunya
e- = e-
eger = eger
eki = eki
ekinşi = ėkinci, ikinçi
el = el
elek = öläk
elşi = elçi
emüvşi = ömüvçü
en = en
en- = en-
en- = en-
endi = imdi
eŋ = ėnk
eŋ = ėnk

eŋbek = emgäk
eŋbek = ömgäk
eŋkey- = enkäy-
er = ėr
eri- = iri-
erik = erk
erin = erin
erinşek = ėrinçäk
erte = ertä
erte = örtä
es = es
esek = eşäk
esendik = esänlik
esik = eşik
esim = isim
esir- = esir-
esit- = eşit-
eski = eski
et = et
etek = etek
etik = etik
ey = ey
ez- = ez-
funktsiya = funksiya
funt = funt
ğılım = ilim
habar = habar
habarlı = ḫabarlı
han = ḫan
handıq = ḫanlıḫ
has = ḫas
ḫoş = hoş
ḫristian = ḫrıstiyan
ıstıq = issi
ilki = ilk
incir = incir
iŋir = ıngır
is = iş
işşi = işçi
iste- = ista-
iste- = işlä-
iş = iç
iş- = iç-
işimdik = içki
işkeri = içeri
it = it
iygi = egi
izde- = izlä-
jabıq(I) = yabuḫ
jada- = yada-
jadav = yadav
jaga = yaka
jal(I) = yal II
jal(III) = yal I
jalbar- = yalbar-
jalgan(II) = yalhan
jalganşı = yalhançı
jalgız = yalhız
jaman = yaman
jamandıq = yamanlıḫ
jamav = yamav
jan(III) = yan
jan-(IV) = yan-
janas- = yanaş-
jaŋa(I) = yanhı
jaŋa(II) = yanı
jaŋbır = yamhur
jaŋgırlı = yamhurlu
jaŋıl- = yanhıl-
jaŋılıs = yanhılışlıḫ
jap- = yap-
japır- = yapır-
japıraq = yaprah
jaq(I) = yanak
jaqında- = yaklaş-
jaqsılıq = yaḫşılıḫ

jaqsıraq = yaḫşıraḫ
jar-(IV) = yar-
jara(I) = yara
jara-(II) = yara-
jarat-(I) = yarat- I
jarat-(II) = yarat- II
jaratuvşı = yaratuvçu
jarav = yarav
jaravlı = yaravlu
jarım = yarım
jarıq(II) = yarçıḫ
jarlı(I) = yarlı
jas(I) = yaş III
jas(II) = yas I
jas(III) = yas II
jasar-(II) = yaşar-
jasıl(II) = yeşil
jasır- = yaşır-
jasırın(I) = yaşırın
jastıq = yaşlıḫ
jat(I) = yat
jat-(II) = yat-
jattıq = yatlıḫ
jav- = yav-
javlıq = yavluḫ
jay(IV) = yay
jay-(VII) = yay-
jayıl- = yayıl-
jaylav(I) = yayla
jayna- = yayna-
jaz = yaz
jaz-(II) = yaz-
jazgı = yazhı
jazıl- = yazıl-
jazıq(II) = yazıḫ
jazıqlı = yazıḫlı
jazuv = yazı
jel = yel
jem = yem
jemde- = yemle-
jemis = yemis
jemisti = yemişli
jeŋil = yengil
jeŋildet- = yengillät-
jeŋildik = yengillik
jer = yer I
jerkeniş = iränç
jerkenişti = iränçilig
jer-suv = yer-suv
jesirlik = yesirlik
jet- = yet-
jetil- = yetil-
jetis- = yetiş-
jıl = il
jıl = yıl
jıla- = ağla-
jılan = ilan
jılan(I) = yılan
jıldıq(I) = yıllıḫ
jıq- = iḫ-
jıqıl- = yıhıl-
jır = ir
jır(I) = yır
jıraq = iraḫ
jırşı = yırçı
jırt- = irt-
jırt- = yırt-
jıyırma = egirmi
jiber- = iy-
jigit = igit
jigittik = igitlik
jiŋişke = ince
jip = ip
jol = yol
joldas(I) = yoldaş
jolşı = yolcu

joq(II) = yoḫ
joqtıq = yoḫluh
juldız = yolduz
jum-(II) = yum-
jumırtqa = imırtḫa
jumışçı = yumuşçu
jumsaq = imşaḫ
jumsaq = yimsak
juv- = yuv-
juvas = yuvaş
juvıq(II) = yuvuḫ
juvıqta- = yuvuḫlat-
jügin- = yügün-
jük = yuk I
jükte- = yüklän-
jükti(II) = yüklü
jür- = ürü-
jürek = üräk
jürekti = üräkli
jüz(I) = yuzI
jüz(IV) = yuzII
jüzik = yüzük
jüzjıl = yuzyıl
jüzjıldıq = yüzyıllıḫ
kek = kek
kekilik = keklik
kel- = kel-
kelin = gelin
kelis = kelüv
keltir- = keltir-
kemik = kemik
kenere = kenar
keŋ = ken
keŋes = kenäş
kerek = keräk
kereksiz = keräksiz
kerekti = keräkli
keri = geri
kes- = kes-
kesil- = kesil-
keş- = keç-
keşe = keçä
keşik- = keçik-
ket- = git-
ket- = ket-
kevde = govda
kez- = kez-
kışkır- = kıçḫır-
kim = kim
kir- = gir-
kir- = kir-
kiris = kiriş
kirpik = kirpik
kirpiş = kirpiç
kisi = kişi
kişi = kiçi
kişirek = kiçiräk
kitap = kitab
kiy- = giy-
kiy- = kiy-
kiyik = kiyik
kiyit = kiyit
kos- = koş-
köbe = köbä
kögerşin = kögürçün
kök = gök
köl = göl
köleŋke = kölägä
köm- = köm-
kömir = gömir
köŋil = köl(ü)n
köp = köp
köptik = köplük
kör = gör
kör- = kör-
körin- = körün-

körkeyt- = körkäyt-
körset- = göster-
körset- = körgüz-
köş- = köç-
köter- = götür-
köter- = kötür-
köz = göz
köz = köz
kükirt = kügürt
kül- = kül-
küldir- = güldür-
kümis = gümiş
kümis = kümüş
kün = gün
kün = kün
kündik = günlük
kündiz = kündüz
küne = günäḫ
küres = güreş-
küş = küç
küşey- = küçäy-
küşti = küçlü
küt- = küt-
küydir- = küvdür-
küz = küz
küzgi = küzgü
qabaq = kabaḫ
qabıl = kabul
qabılda- = kabulet-
qabıq = kabuk
qada- = kada-
qada = kadav
qadar = kadar
qal- = kal-
qala- = klä-
qaldır- = kaldır-
qalıŋ = kalın I
qalıŋ = kalın II
qalqan = kalkan
qaltıra- = kaltra-
qamşı = kamçu
qan = kan
qanat = kanat
qanattı = kanatlı
qandı = kanlı
qap = kap
qapşıq = kapçuḫ
qapta- = kapla-
qar = kar
qara = kara
qara- = kara-
qarangı = karanlı
qarangı = karanlı
qaraŋgılıq = karanlılıḫ
qaray- = karar-
qarayım = Karaim
qarga = karha
qargıs = karlış
qarın = kar(ı)n
qarındas = karandaş
qarıs = karış
qarıs- = karış-
qarsı = karşı
qas = kaş
qaş- = kaç-
qaşan = kaçan
qat = kat
qatıq = katıh
qatıs = katış
qatpar = katmer
qatta- = katla-
qattı = katı
qattılıq = katılıh
qayda = kayda
qaydan = kaydan
qaygı = kayhı

qaygılı = kayhılı
qaygır- = kayhır-
qayın = kayın
qayın ene = kayna
qayır- = kayır-
qayna- = kayna-
qayt- = kayt-
qaytar- = kaytar-
qaz- = kaz-
qazıq = kazıh
qıl- = kıl-
qılıq = kılıh
qılıqlı = kılıḫlı
qılış = kılıç
qıŋır = kınhır
qıŋıray- = kınhıray-
qıŋırlıq = kınhırlıḫ
qır- = kır-
qırav = kırav
qırıq = kırk
qıs- = kıs-
qıs = kış
qısıqlıq = kısıḫlıḫ
qısqa = kısha
qısta- = kısta-
qız = kız
qız- = kız-
qızıl = kızıl
qobız = kobuz
qoca = ḫoca
qoca = koca
qol = kol
qon- = kon-
qonaq = konaḫ
qonaq = konuk
qoŋız = komuz
qor = ḫor
qorıq- = korḫ-
qorqınış = korḫuv
qorqınışlı = korḫunçlu
qorqıt- = korḫut-
qosıl- = koşul-
qoşqar = koç
qotan = kotan
qotar- = kotar-
qoy- = koy-
qoyan = davşan
qoyıl- = kuyul-
qozga- = kozha-
qudıq = kuyu
qul = kul
qulaq = kulaḫ
qulaş = kulaç
qulaşta- = kulaçla-
quldıq = kulluḫ
qum = kum
quman = kuman
qumırstqa = kumurstḫu
qur- = kur-
qurban = kurban
qurbandıq = kurbanlıḫ
qurgaq = kuru
qurı- = kuru-
qurmet = hörmät
qursa- = kursa-
qursaq = kursah
qurt = kurt
qus- = kus-
qus = kuş
quş- = kuç-
quşaq = kuçah
quşaqta- = kuçuḫla-
qut = kut
qutıl- = kutul-
qutır- = kutur-
qutqar- = kutḫar-

qutsız = kutsuz
qutlı = kutlu
qutlıqta- = kutla-
quv- = kov-
quvan- = kuvan-
quvanış = kuvanç
quvat = kuvat
quyrıq = kuyruḫ
laq = ulah
ma = mo
magına = mene
mal = mal
maŋday = al(ı)n
maŋday = manlay
maqta- = maḫta-
maqtan- = maḫtan-
maqtav = maḫtav
maqtavlı = maḫtavlu
masaq = başak
meçe, meçi = maçı
medet = meded
memleket = memleket
men = men
metodika = metod
mıŋ = biŋ
mıŋ = min
min- = bin-
min- = min-
monşaqta- = muncaḫla-
moyın = boyun
mör = mohor
murat = murad
muz = buz
muzdat- = buzlat-
mübaraq = mübarek
müşkil = müşkül
namaz = namaz
nan- = inan-
nanım = inam
nanımdı = inamlı
naqış = naḫış
naqışta- = nakışla-
nasihat = nasiat
nazar = nazar
ne = ne
nege = nege
nekes = nekäs
neşe = neçä
neşik = neçik
nil = nil
niyet = niyet
nur = nur
oba = oba I
oqı- = oḫu-
ol = ol I
ol = ol II
olca = olca
olcala- = olcala-
on = on II
oŋ = on I
oŋal- = onhal-
oŋalt- = onhalt-
oq = ok
oqıt- = okıt-
or- = or-
ora- = ora-
oraq = oraḫ
oraq = oraḫ
oraqşı = oraḫçı
oraza = oruç
organ = organ
orın = or(u)n
orman = orman
orna-t- = ornat-
orta = orta
ortaq = ortaḫ

orus = orus I
ot = ot
otan = vatan
otır- = oltur-
otırıs = olturuş
otız = otuz
otta-n- = otlan-
oyan- = oyan-
oyan- = uyan-
oyat- = oyat-
oyav = oyav
oyın = oyun
oyna- = oyna-
oz- = oz-
ögiz = ögüz
ökir- = ökür-
öktem = öktäm
öktemde-n- = öktämlän-
öktemdik = öktämlik
öl- = öl-
öli = ölü
ölim = ölüm
ölimdi = ölümlü
ölke = ülke
ölşe- = ölçä-
ölşev = ölçäv
öltir- = öltür-
ömir = emir
ömir = ömür
ömirlik = ömürlük
ömirlik = ömürlük
öŋ = ön
öŋge = öngä
öp- = öp-
örnek = ernäk
örnek = örnäk
örte- = örtä-
ös- = ös-
öş = öç
öt = öt
öt- = öt-
ötkinşi = ötkünç
öz = öz
özen = özän
özge = özgä
padişa = padişah
parala-n- = paralan-
parla- = parla-
parşa = parça
pas = pas
pay = pay
paygambar = peygamber
perde = perde
peri = peri
peş = peç
pikir = fikir
pil = fil
pir = pir
problema = problema
professor = profesor
räsüva = rusvay
räsüvala- = rusvayla-
räsüvalıq = rusvaylıḫ
redaqtor = redaktor
redaqtsiya = redaksiya
reviziya = reviziya
saban = saban
sağat = saat
sağınış = sahınç
sağınıştı = sahınçlı
saḫar = seher
salbıra- = sarḫıt-
sälem = selam
saltanat = saltanat
sana- = sana-
sandıraqta- = sandraḫla-

sanduğaş = sanduhaç
sansız = sansız
sapar = sefer
saqşı = sakçı
saqta- = sakla-
saray = saray
sargay- = sarar-
sarı = sarı I
sarna- = sarna-
satın = satuv
sav = sağ
savlıq = savluh
sayla- = sayla-
saytan = saytan
saz(I) = saz
sebep = sebeb
segiz = segiz
sekir- = sekir-
sel = sel
semiz = semiz
semizdik = semizlik
sen = sen
seyaḫat = seyahat
sıdır- = sıdır-
sıltav = sıltav
sına- = sına-
sınaq = sınav
sınaqşı = sınavçu
sındır- = sındır-
sınıq(I) = sınıḫ
sıpır- = sibir-
sır(I) = sır
sıy = sıy
sıy- = sıy-
sıyın- = sıyın-
sıyır = inäk
sıyla- = sıyla-
sıylı = sıylı
sız- = sız-
sızda- = sızla-
sızdav = sızlav
sızgış = sızgıç
silki- = silk-
siŋli = sinli
sirke+le- = sirkälän-
siz = siz
soŋgı = sonhu
soŋ = son
soŋıra = sonra
soq- = sok-
soqır = sokur
sön- = son-
söyle- = sewle-
söyle- = sözlä-
söz = söz
sözdik = sözlük
su = suv
sultan = sultan
suqtan- = suklan-
sura- = sor-
suraq = soruv
suret = suret
susa- = suvsa-
suvıq = suvuḫ
suvıqtıq = suvuḫluh
sündet = sünnet
süŋgi = süngü
sür- = sür-
sürinşek = sürünçäk
sürt- = sürt-
süt = süt
süy- = süv-
süyek = süväk
süykimdi = süvümlü
süz-(II) = süz-
şaḫar = şahar

şaqır- = çalır-
şanşı- = çanç-
şarap = şarab
şärbat = şarbet
şart = şert
şaş = çaç
şaş- = çaç-
şaş = saç
şaş- = saç-
şaşıra- = saçıl-
şatır = çatır
şayna- = çıyna-
şeberlik = çebärlik
şegirtke = çegirtkä
şek- = çek-
şek = çek
şeş- = çeş-
şeşek = çeçäk
şıbıq = çıbuḫ
şıbın = çibin
şıgar- = çıhar-
şıgıs = çıhış
şıq = çıḫ
şıq- = çıh-
şıncır = sıncır
şınıq- = çınıḫ-
şıraq = çıraḫ
şırın = şirin
şirik = çirik
şirit- = çirit-
şök- = çök-
şölmek = çölmäk
şöpte- = çöplä-
şunqır = cuhur
şuvla- = çuvla-
taban = taban
tabuv = tabu
täj = tac
tal(I) = tal
tala- = tala-
talas = talas
talas- = talaş-
tam- = tam-
tamam = tamam
tamaq(I) = tamah
tamaşa = tamaşa
tamaşalıq = tamaşalıḫ
tamır(I) = tamar
tän = ten
tana(I) = tana
tanı- = tanı-
tanıq = tanıḫ
tanıs- = tanış-
tanıt- = tanıt-
taŋ(I) = tan
täŋir = tenri
tap- = bul-
tap- = tap-
taq- = taḫ-
taq(II) = taḫt
tar = tar
tara-(II) = tara-
tarap = taraf
tarazı(I) = tarazu
tarı = tarı
tart- = tart-
tas = tas I
tasğ-(I) = taşı-
tası-(II) = taş-
tat-(II) = tat-
tätti = tatlı
tav = tav I
tavıq = tavuḫ
tavıs(II) = tavuş
tävip = tabip
tay(I) = tay

tay-(III) = tay-
taya-(II) = taya-
tayan- = tayan-
tayaq = tayaḫ
tazı = tazı
tek(II) = tek
teke = tegä
temir = temir
teŋes- = tenäş-
teŋiz = tengiz
ter(I) = ter
terek = teräk
tereŋ = terän
tereŋdik = teränlik
tergev = tergäv
teris = ters
teristik = terslik
tesik = telik
tesik = teşik
tez(I) = teyz
tınıs = tınıs
tıŋ = tınç
tıŋay- = tınçal-
tıŋda- = diŋle-
tıŋda- = tınla-
tırna(I) = turna
tırnaq = tırnak
tısqarı = tışḫartın
tışqan = sıçan
tıy- = tıy-
tigis = sitme
tik-(II) = tik-
til = dil
til = til
tildi = tilli
tilim = tigim
tilsiz = tilsiz
tint- = tint-
tintüvşi = tintüvçü
tiri = tiri
tiril- = tiril-
tirlik = tirlik
tis = tiş
tiste- = tişlä-
titire- = titrä-
tize = tiz IV
tol- = tol-
toldır- = toltur-
tolgan- = tolhan-
tolgaq = tolhaḫ
tolgat- = tolhat-
tolı = tolu
tolqın = tolhun
topıraq = topraḫ
topta- = topla-
toq(I) = toḫ
toqsan(I) = toksan
toqta- = toḫta-
toqtıq = toḫluḫ
toy- = toy-
toy(I) = toy
toyındı = toyumlu
toyla- = toyla-
toz(I) = toz
toz-(II) = toz-I
tozgaq = tozhaḫ
töbe = töbä I
tök- = tök-
töle- = tölä-
tör = tör
töre = törä
törele- = töräläş-
töreşi = töräçi
tört = dört
töse- = töşe-
tösek = töşäk

töz- = töz-
tul = tul
tuman = duman
tur- = tur-
turıs = turuş
tut(II) = tut-
tutqın = tutḫun
tutqında- = tutḫunla-
tuv(II) = tuv
tuv-(III) = tuv-
tuvgan = tuvhan
tuvıs = tuvuş I
tuvıstıq = tuvuşluh
tuvra-(II) = tuvra-
tuvravşı = tuvravçu
tuz = tuz
tuzaq = tuzaḫ
tuzsız = tuzsuz
tügel = tügäl
tügelde- = tügänlä-
tük(I) = tük
tülki = tülkü
tümen = tümän
tüp(I) = tüp
türik = türk
türli = dürlü
türt- = türt-
tüs = düş
tüs- = düş-
tüs- = tüş-
tüs(II) = tüş II
tüs(III) = tüş I
tüstük(II) = tüşlük
tütin = tütün
tüye = deve
tüz(I) = tüz II
tüzet- = tüzät-
tüzik = tüz I
tüziktik = tüzlük
ul = oğlan
ul = oğul
ulgay- = ulhay-
ulı(I) = ullu
ulılıq = ulluluḫ
ulıs = ulus
umıt- = unut-
universitet = universitet
uqsa- = oḫşa-
ur- = ur-
urı = ogrı
urıq = uruv
urın- = urun-
urıs(I) = uruş
urıs-(II) = uruş-
urla- = urlamak
urlıq = urluḫ
usta(I) = usta
ustalıq = ustalıḫ
uş(I) = uç
uşır- = uçır-
uşqın = uçḫun
uvan- = uvun-
uvaq (II) = uvaḫ
uvat-(I) = uvalt-
uvıs = uvuç
uyal- = uyal- I
uyat = uyat
uyatlıq = uyatlık
uyıqta- = yukla-
uyqı = yuku
uzaq(II) = uzaḫ
uzar- = uzar-
uzat- = uzat-
uzın = uzun
uzındıq = uzunluh
ügit = öğüt

ügit(I) = ügüt
ügitte- = ügütlä-
üles(I) = ülüş
üles-(II) = ülüş-
ülestir- = üläştir-
ülken = biyik
ülkendik = biyiklik
ümit = ümit
ün = ün
ünde- = indä-
üste- = üstäl-
üstev = üstäv
üsti = üst
üş = üç
üşin = için
üşin = üçün
üy(I) = iv
üy(I) = üv
üyren- = ürän-
üyret- = ürät-
üyretüvşi = üvrätüvçü
üz- = üz-
yabıl- = yabul-
yabıs- = yabuş-
yabıstır- = yabuştur-
yarıq = yarıḫ
yavdır-(II) = yavdur-
yazuvşı = yazuvçu
yeti(I) = yedi
yetinşi = yedinçi
zäytün = zeytun
zından = zından

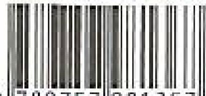
Kırgızca:
alcı- = alca-

Divân-ı Lugati't-Türk:
elük = elik

Türkiye Türkçesi:
ancak = ança
avuç = uvuç
avun- = uvun-
beğen- = biyan-
iğrenç = iränç
koyun = koy
o = ol I
o = ol II
yaz = yaz

Eski Uygurca:
çintan = sandal

ISBN 975-7981-36-2
9 789757 981367